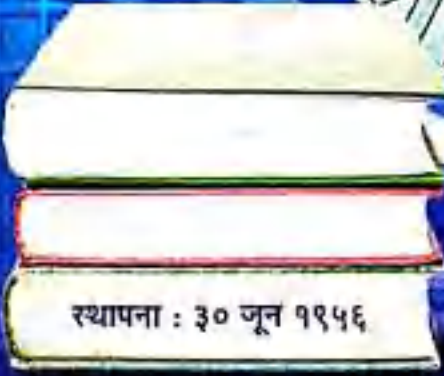

महाराष्ट्र शासन
साक्षरता मन्त्रालय

अध्यय

२०१३-२०१४

स्थापना : ३० जून १९५६

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

अर्घ्य २०१३-२०१४

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

अर्घ्य

वा र्षि कां क
२०१३ - २०१४

❖ प्रेरक व प्रकाशक ❖
डॉ. शांतराम गो. बुटे
प्राचार्य

❖ मार्गदर्शक ❖
प्रा. डॉ. कु. गोकर्ण मानकर
सहयोगी प्राध्यापक

❖ संपादक ❖
श्री. विवेक वसंतराव कडू
कु. कविता देविदासराव सोनटके

❖ सदस्य ❖
कु. शबनम शेख
कु. आफरिन सदफ
कु. स्नेहा मिश्रा
श्री. रवी महाले

अर्घ्य २०१३-२०१४

❀ अर्पण पत्रिका ❀

'उत्तिष्ठत्, जाग्रत्, प्राप्य वारात्रिबोधत्' अशा मंत्रशक्तीने
अखिल मानवजातीला प्रेरित करणारे योद्धा संन्यासी

स्वामी विवेकानंद

यांच्या सार्धशतीवर्षानिमित्त विनम्र अभिवादन.

अर्घ्य वार्षिकांक समर्पित.

❁ अर्पण पत्रिका ❁

गीतांजली काव्यसंग्रहास नोबेल पारितोषिक प्राप्तीच्या शताब्दीवर्षानिमित्त गुरुदेव

खींद्रनाथ टागोर
यांना विनम्र अभिवादन.
अर्घ्य वार्षिकांक समर्पित.

॥ शुभसंदेश ॥

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे दरवर्षी वार्षिक अंक प्रकाशित होतो. आपले महाविद्यालय हे विदर्भातील सर्वात प्राचीन व लौकिकप्राप्त असून महाविद्यालयात अध्यापक व विद्यार्थी यांच्या दृष्टीने अनेक व्यक्तीमत्त्व विकास व अनेक योजना कार्यान्वित केल्या जातात. महाविद्यालयात प्रशिक्षणाध्याच्या सृजनशील लेखन क्षमतेला वाव देण्यासाठी व वर्षभरातील नाविन्यपूर्ण उपक्रमांचे अहवाल सादर करण्याकरिता 'अर्घ्य' हा अंक प्रकाशित होत आहे.

या उपक्रमाला अधिकाधिक बळकटी देवून पुढे भविष्यातसुद्धा नवोपक्रम, संशोधन व शैक्षणिक विकासात गुणवत्ता वाढीसाठी अधिकाधिक प्रयत्नशील राहावे अशी शुभेच्छा महाविद्यालयास व प्रकाशित होणाऱ्या अंकास या शुभसंदेशाद्वारे देवू इच्छितो !

(डॉ. प्र. रा. गायकवाड)
प्र. शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्राचार्यचि मनोगत

“सा विद्या या विमुक्तये” हे ग्रीद वाक्य असलेल्या व सन १९५६ साली स्थापन झालेल्या शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे दि. १७ जुलै २००२ ला बुलढाणा येथून बदली होऊन प्राचार्यपदी रुजू झालो. सुमारे ४८ वर्षां नंतर स्वतःच्या मालकीच्या सुसज्ज अशा इमारतीत दि. ६ सप्टेंबर २००४ ला स्थानापन्न झाल्यानंतर शैक्षणिक वर्ष २००५-०६ हे या महाविद्यालयाचे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष नुकतेच संपन्न झाले आहे. लगेच ऑक्टोबर २०१२ ला नॅक चमूनी महाविद्यालयाचे मूल्यांकन करून ‘ब’ श्रेणी प्रदान केली. आजपर्यंत अनेक ख्यातनाम प्राचार्यांनी या महाविद्यालयाची धुरा यशस्वीपणे व समर्थपणे सांभाळली आहे. त्यांचा वसा मी पुढे चालवीत आहे.

या महाविद्यालयात कार्यरत असलेला विस्तार सेवा विभाग, य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिकचे शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रम, शिक्षण स्नातक, शिक्षण पारंगत व निष्णात असे चार अभ्यासक्रम समर्थपणे कार्यान्वित आहेत. त्याच प्रमाणे सी. टी. ई. या सर्वांद्वारे शिक्षकांची व्यावसायिक गुणवत्ता विकासाच्या दृष्टीने विविध नाविन्यपूर्ण उपक्रम व प्रशिक्षण समर्थपणे आयोजित केले जातात.

आज या महाविद्यालयास सुसज्ज इमारत व सुरम्य असा परिसर लाभलेला आहे. उच्च विद्याविभूषित गुणवत्ताप्रधान अधिव्याख्याता वर्ग, कर्तव्यनिष्ठ शिक्षकेत्तर कर्मचारी लाभल्यानेच प्रस्तुत यश या महाविद्यालयाला लाभलेले आहे. अभ्यासक्रम व सहशालेय उपक्रमांमधून प्रशिक्षणार्थ्यांचे व्यक्तिमत्त्व बहुआयामी होऊन अध्यापकीय व्यक्तिमत्त्वाचा विकास साधला जातो. आपल्या व्यवसायाला आवश्यक असणारी व्यावसायिक कौशल्ये, तसेच भविष्यात आपले कर्तव्य पार पाडतांना येणारे आव्हाने पेलण्याचे सामर्थ्य त्यांच्यामध्ये निर्माण केले जाते. यावर्षी विद्यापीठ अनुदान आयोगाद्वारा प्रायोजित अकरावी पंचवार्षिक योजना २००७-२०१२ विस्तारसेवा उपक्रमांतर्गत विविध विषयांवर एकूण ९ कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले ही बाब महाविद्यालयासाठी भूषणावह आहे. महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत ‘जागर जाणीवांचा’ अभियान २०१२-१३ अंतर्गत महाविद्यालयास जिल्हा व विद्यापीठ स्तरावर प्रथम तर राज्यस्तरावर द्वितीय क्रमांक प्राप्त झाला आहे. यावर्षीसुद्धा ‘जागर जाणीवांचा अभियान’ यशस्वीपणे कार्यान्वित करण्यात आले आहे.

प्रस्तुत “अर्थ” हा वार्षिकांक विद्यार्थ्यांच्या साहित्यिक कलागुणांना चालना देणारा असून वर्षभरातील शैक्षणिक व सहशालेय उपक्रमांचा आढावा, तसेच काही क्षणचित्रे यामध्ये घेण्यात आलेले आहेत. उत्कृष्ट दर्जेदार असे मुखपृष्ठ या अंकास लाभले आहे. यावद्दल मार्गदर्शक अधिव्याख्याता व संपादक मंडळ या सर्वांचे मी मनःपूर्वक अभिनंदन करतो.

आपण ज्ञानाने व कर्तृत्वाने मोठे होऊन समाजाचे आदर्श व मार्गदर्शक होऊन शालेयी प्रतिष्ठा वाढवावी व आपल्या जीवनाची सार्थकता साधावी, अशी प्रामाणिक अपेक्षा व्यक्त करून आपल्या भावी जीवनास शुभेच्छा देतो.

डॉ. शांताराम गोवर्धन बुटे

प्राचार्य

मार्गदर्शकाचे मनोगत

भारतीय संस्कृती व वेदांत तत्त्वज्ञानाचे आधुनिक युगातील भाष्यकार, 'दरिद्री नारायणाची सेवा हीच खरी ईश्वर सेवा' अशी श्रद्धा असलेले, मानवता धर्माचे पुरस्कर्ते स्वामी विवेकानंद यांची शतकोत्तर सुवर्णमहोत्सवी षय्यती. निसर्गाचे उपासक, निसर्ग व मानवाच्या प्रेमातूनच परमेश्वराच्या

अस्तित्वाची अनुभूति येऊ शकते अशी श्रद्धा असणारे गुरूदेव रवीन्द्रनाथ टागोर, यांच्या गीतांजली या काव्य संग्रहाला नोबेल पुरस्कार मिळाल्याचे शताब्दी वर्ष ! त्यानिमित्त या दोन्ही महामानवाला विनम्र अभिवादन व अर्घ्य वार्षिकांक समर्पित.

शैक्षणिक सत्र २०१३-१४ चा अर्घ्य वार्षिकांक आपणास स्रग्दर करतांना अत्यंत आनंद होत आहे. २०१२-१३ महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत "जागर जाणीयांचा स्त्री-पुरुष समानतेचा" अभियानांतर्गत शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाला जिल्हास्तरावर प्रथम, विद्यापीठ स्तरावर प्रथम व राज्यस्तरावरील द्वितीय क्रमांकाचा पुरस्कार मिळाला त्याबद्दल मा. प्राचार्य, प्राध्यापक वृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व २०१२-१३ चे प्रशिक्षणार्थी यांचे हार्दिक अभिनंदन ! चा मिळालेल्या यशामुळे प्रेरित होऊन २०१३-१४ या शैक्षणिक सत्रात देखील मोठ्या उत्साहाने अतिशय कल्पकतेने आणि नाविष्यपूर्ण उपक्रमांद्वारे जागर जाणीवांचा अभियान अतिशय यशस्वीरीत्या राबविले गेले. शिक्षक प्रशिक्षणाचा मुख्य उद्देश 'अध्यापकीय व्यक्तिमत्त्वाचा विकास' हे साध्य करण्यासाठी अभ्यासक्रमासोबत अभ्यासपूरक, सहशालेय उपक्रमांच्या माध्यमातून प्रशिक्षणार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाला अनेक पैलू पाडण्याचे कार्य या महाविद्यालयातून अतिशय निष्ठेने व प्रामाणिकपणे केले जाते नुकतेच स्नेहसंमेलन अतिशय उत्साहात व आनंदात संपन्न झाले या सान्यांचा लेखाजोखा तसेच प्रशिक्षणार्थ्यांच्या संवेदना, भावना, विचार, संकल्पना यांचा सृजनशील आविष्कार दात पहायला मिळेल. शिक्षक हा समाजामिमुख असावा त्याचे समाजाप्रती असलेले नाते अधिक सुदृढ असावे यादृष्टीने विद्यार्थी सजग असल्याची अनुभूती आपल्याला देईल.

आजच्याया ज्ञानाधिष्ठित समाजात आपल्या भोवतालचे सामाजिक, आर्थिक चित्र क्षपाट्याने बदलत आहे. कारण वाढते मनुष्यबळ, नवीन तंत्रज्ञानाचा प्रभार वाढणारी अर्थव्यवस्था आणि इतर विकास प्रकल्प अशी विविध आव्हाने असलेल्या परिस्थितीत सर्वांना गुणवत्तापूर्ण शिक्षण पुरविण्याचे आव्हान स्वीकारूनच भावी शिक्षकांना घडविण्याच्या ह्या प्रशिक्षणार्थ्यांना संस्कारित करण्याचा प्रयत्न केला जातो.

यावर्षीच्या वार्षिकांकाला मूर्तरूपात साकार करण्याची जबाबदारी अर्घ्य मंडळ सचिव, श्री विवेक कडू, कु. कविता सोनटके व इतर सदस्यांनी अत्यंत समर्थपणे सांभाळली त्याबद्दल ते अभिनंदनास व कौतुकास पात्र आहेत.

अर्घ्य वार्षिकांक पूर्णत्वास नेण्यासाठी ज्यांचे सहकार्य लाभले त्यामध्ये महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांची प्रेरणा व वेळोवेळी मिळालेले मार्गदर्शन महत्त्वपूर्ण आहे. त्याबद्दल मी त्यांच्या प्रती ऋण व्यक्त करते. माझे सहकारी प्राध्यापक बंधुभिनी व कार्यालयीन कर्मचारी वर्ग यांच्या मोलाच्या सहकार्याबद्दल त्यांच्याप्रती आभार व्यक्त करते. तसेच प्रशिक्षणार्थी बंधुभिनींनी आमच्या आवाहनाला उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला त्याबद्दल त्यांचेही आभार मानते. अर्घ्य वार्षिकांकाला सुंदर आकर्षक रूप देण्याचे काम अत्यंत तळमळीने व उत्साहाने पार पाडणारे श्री मोहन भोजापुणे यांना मनःपूर्वक धन्यवाद देते.

सर्वभवन्तु सुखिनः

आपली स्नेहांकित

डॉ. कु. गोकर्णा मानकर

संपादकीय

दोन ऑनजीत घेवून
अर्पितो ही शब्द सुमने
'अर्घ्य' चे हे दान असले

आमच्या कल्पनाविश्वातूनी फुलले.

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे प्रशिक्षणार्थींना स्वतःच्या कल्पना विस्तारासाठी शब्दरुपी अर्घ्यचे दान 'अर्घ्य' वार्षिकांकाच्या रूपात सर्व वाचकांना अर्पित करण्याची अमूल्य संधी प्राप्त झाली. या साहित्यकृतीत प्रशिक्षणार्थींचे लेख, काव्य, चारोळी ह्या आविष्कारांची गुंफण या वार्षिकांकात करण्यात आली आहे.

संपूर्ण वर्षभर अष्टपैलू व्यक्तिमत्त्व अनुभव संपन्न असणाऱ्या प्राध्यापकांच्या सहवासात घालवलेले क्षण, मिळालेल्या सुवर्ण संधी ह्यांची यशस्विता म्हणून अर्घ्य वार्षिकांकाची २०१३-१४ ची ही आवृत्ती वाचकांच्या स्मृतीस पात्र ठरावी ही मनीची इच्छा.

अर्घ्य मंडळाच्या मार्गदर्शक प्राध्यापक मा. डॉ. गोकर्ण मानकर यांचे अमूल्य मार्गदर्शन प्रेरणास्थान मा. श्री. डॉ. शांताराम बुटे, सर्व गुरुवर्य ह्यांचे अमूल्य सहकार्य मिळवून या २०१३-१४ चा अर्घ्य वार्षिकांक प्रकाशित करून या सर्वांच्या ऋणात राहून आम्ही हा अर्घ्य वार्षिकांक वाचकांना अर्पण करीत आहोत.

विवेक वसंतराव कडू
सचिव

कु. कविता दे. सोनटके
सचिव

स्थानिक व्यवस्थापन समिती

◆ अध्यक्ष ◆

डॉ. सी. संगीता पकडे (यावले)
शिक्षण सहसंचालक,
उच्च शिक्षण, अमरावती विभाग, अमरावती.

◆ सदस्य सचिव ◆

डॉ. शांताराम गो. बुटे
प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

◆ अशासकीय सदस्य ◆

प्रा. प्रमोद देवलाल बोर्डे
प्रा. अंजली राजवाडे
डॉ. मनोहर मोतीरामजी दांदळे

◆ शिक्षक प्रतिनिधी ◆

प्रा. डॉ. सी. बसुधा वि. देव
प्रा. डॉ. रोहिणी वि. तडस
प्रा. डॉ. श्री. मोहन ना. खताळ

◆ शिक्षकेतर कर्मचारी प्रतिनिधी ◆

सी. माधवी व. देशपांडे

यशाचे शिल्पकार

प्राचार्य	डॉ. शांतासम मोर्करान बुटे बी. एस्सी., एम्. ए. (राज्य.), एम्. ए. (तत्त्व.), एम्. ए. (मराठी), एम्. एड., एम्. फिल., पीएच्. डी. (शिक्षण)
प्राध्यापक	डॉ. सौ. वसुधा विनोद देव एम्. कॉम., एम्. ए. (अर्थ.), एम्. ए. (मराठी, विषय संप्रेषण), एम्. एड., पीएच्. डी., सेट (शिक्षण), डी. आय. टी.
	डॉ. रोहिणी विकास तडस एम्. एस्सी. (रसायन), एम्. एस्सी. (विषय संप्रेषण), एम्. एड., हिन्दी पंडित, पीएच्. डी. (शिक्षण), सेट (शिक्षण)
	डॉ. सौ. अर्चना गणेशराव घातकर एम्. एस्सी. (गणित), एम्. एस्सी. (विषय संप्रेषण मूल्यशिक्षण व अध्यात्मिकता) एम्. एड., पीएच्. डी. (शिक्षण).
	डॉ. सौ. सुषमा भुकुंद गणोजे एम्. एस्सी. (रसायन), एम्. एस्सी. (विषय संप्रेषण), एम्. एड., पीएच्. डी., सेट (शिक्षणशास्त्र)
	डॉ. सौ. संध्या उद्धव सामुद्रे बी. एस्सी. (गणित), बी. ए. (इंग्रजी वाङ्मय), एम्. एस्सी. (विषय संप्रेषण), एम्. ए. (समाज), एम्. एड., पीएच्. डी. (शिक्षण), MS ACIT
	डॉ. मोहन नामदेव खताळ एम्. ए. (इति.), एम्. ए. (भूगोल), एम्. एड., एम्. फिल., पीएच्. डी. (शिक्षण)
	डॉ. कु. गोकर्ण कृष्णचंद्र मानकर एम्. ए. (राज्य.), एम्. ए. (मराठी), एम्. एड., साहित्य विशारद, पीएच्. डी. (शिक्षण)
	डॉ. आशा मधुकर धारस्कर एम्. ए. (इति. समाजशास्त्र, मराठी), एम्. ए. विषय संप्रेषण (शिक्षणशास्त्र) एम्. एड., एम्. फिल., पीएच्. डी. (दूरशिक्षण), डी. वी. सी. एम्.

यशाचे वाटेकरी

कार्यालयीन कर्मचारी

श्रीमती संध्या मनोहर गावंडे (B. A., M. Lib. & M. Phil.)	•	ग्रंथपाल
श्री अनंत भार्गव दांडेकर (B. Sc.)	•	अधिक्षक
सौ. माधवी वसंतराव देशपांडे (M. Com.)	•	मुख्य लिपिक
श्री गोविंद नारायण चांदुरकर	•	वरिष्ठ लिपिक
श्री सुधाकर घर्मा घव्हाण	•	प्रयोगशाळा सहाय्यक

चतुर्थश्रेणी कर्मचारी

श्री प्रमोद गुलाबराव देशमुख	•	शिपाई
श्री राजू सूरजदीन यादव	•	शिपाई
श्रीमती सूर्यकांता मधुकर काटकर	•	शिपाई
श्री अनिल शिवाजी वानखडे	•	शिपाई
श्री गणेश मनोहर पाटक	•	शिपाई
श्री राजेश अजाबराव पडोळे	•	शिपाई
श्री गजानन रामकृष्ण ठाकरे	•	चौकीदार

अनुक्रमणिका

मुखपृष्ठ	-	I
अर्पण पत्रिका	-	II - III
शुभसंदेश	-	IV
प्राचार्यांचे मनोगत	-	V
मार्गदर्शकांचे मनोगत	-	VI
संपादकीय	-	VII
स्थानिक व्यवस्थापन समिती	-	VIII
येथे कर आमुचे जुळती	-	IX
यशाचे वाटेकरी	-	X
अनुक्रमणिका	-	XI - XIII
विविध गृह	-	१
दिनविशेष	-	२
विविध मंडळे व उपक्रम	-	३
विद्यार्थी संसद	-	४
संपादक मंडळ	-	५
जागर जाणीवांचा अभियान २०१२-१३	-	६
क्षणचित्रे	-	७ - १३
मराठी विभाग	-	१४
आजचा विद्यार्थी ज्ञानार्थी की परीक्षार्थी	- कु. प्रिती देविदास भोंग	१५
कॉलेजमधले दिवस	- कु. अश्विनी सुधीर निंबोकार	१५
युवा वर्गापुढील आव्हाने	- कु. हेमा खेडकर	१६
मास्तीय स्त्रिया	- कु. सुप्रिया मि. वानखडे	१७
चाहोळी	- संकलन : कु. वैशाली जयराम भिवटे	१७
क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले	- कु. आरती पवार	१८
कस्तुरीचा सुगंध	- संकलन : कु. शिल्पा शिंदे	१९
आजच्या युवकांसमोरील आव्हाने	- कु. पल्लवी व्ही. बारड	२०-२१
जिजाऊ .... !	- संकलन : कु. शिल्पा शिंदे	२१
आदियासीधी माता : अनुताई वाघ	- कु. आरती वि. पवार	२२
आयुष्य	- स्वलिखित : कु. मीरा लक्ष्मणराव लोथे	२२
ज्ञानार्जनाच्या साधनांचा सक्षमपणे	- हेमा खेडकर	२३-२४

चारोळी	- संकलन : कु. वैशाली जयराम भिवटे	२४
एक हुंडाबळी	- कु. प्रिती देविदास भोंग	२४
स्त्री - जीवन	- कु. वैशाली मधुकर वानखडे	२५
प्रत्येक	- कु. रुमाली रा. विखार	२५
स्त्री जन्म	- श्रीकांत चंद्रप्रकाश निमकरडे	२६
आई	- कु. कविता सोनटके	२६
जीवन	- विवेक वि. कडू	२७
रे रायगाडा	- अमोल शिवशंकर घोडेकर	२७
स्वप्नांचा परिस स्पर्श	- कु. शबनम शेख	२८
गुरूंचे आभार	- कु. अलका बा. गवार	२८
वर्णमाला	- कु. अलका बा. गवार	२८
आई तूच गं ... !	- रवींद्र मधुकर उगले	२९
आई	- संकलन : कु. शारदा शा. शिंगाडे	२९
भ्रष्टाचार	- श्री पवन गजानन लोणकर	२९
अपेक्षा	- कु. अश्विनी सुधीर निंबोकार	३०
गरिबी	- श्री. सागर रघुनाथ निंबोळे	३०
जतन करा रे	- श्री. पवन गजानन लोणकर	३१
मानवतेच्या शोधात	- कु. श्वेता गि. अग्रवाल	३१
मित्र असावा ....!	- श्री रवींद्र मधुकर उगले	३२
खर सौंदर्य	- कु. भावना केशवराव थोरात	३२
आई ....!	- स्वलिखित : कु. शिल्पा शिंदे	३३
भ्रुणहत्या	- श्री. श्रीकांत चंद्रप्रकाश निमकरडे	३३
हिन्दी विभाग	-	३४
जीवन	- कु. शबनम शेख	३५
समय	- कु. स्नेहा सुरेश मिश्रा	३५
रिश्ते	- कु. समीना अंजुम	३६
मेरी माँ	- कु. कविता देविदास सोनटके	३६
पर्यावरण	- कु. फरहीन कौसर सैय्यद असगर अली	३६
बालबाला	- कु. ममता पाण्डेय	३७

ग्लोबल वार्मिंग	-	Nausheen Adiba Aarog Husain	३७
और लाईन कट गई I	-	कु. समीना अंजूम	३८
जागर जाणीवांचा, स्त्री-पुरुष समानतेचा	-		३९
इंग्रजी विभाग	-		४०
My views About Women	-	Snoha Suresh Mishra	४१
God as a.....	-	Vivek V. Kadu	४२
Chaatic World	-	Sharad B. Khedkar	४३
To My Loving Daughter	-	Vivek V. kadu	४३
TEACHER	-	Ravi Mahale	४४
TEACHER	-	Aafreen Sadaf	४४
A THOUGHT TO DEATH	-	SHARAD B. KHEDKAR	४४
महाविद्यालयाची यशस्वी वाटचाल	-		४५ - ४८
विविध गृहाचे अहवाल	-		४९ - ५२
विविध मंडळाचे अहवाल २०१३-२०१४	-		५३ - ६३
विस्तारसेवा विभाग	-		६३ - ७७
निरंतर पारितोषिक योजना	-		७७ - ८२
जागर जाणीवांचा अभियान २०१३-१४	-		८२ - ८८
प्राध्यापक प्रबोधिनी	-		८८ - ९८
महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे विविध उपक्रमातील संपादन	-		९९
जागर जाणीवांचा उपक्रमातील यश	-		१००
युप फोटो	-		१०१
अशी पाखरे येती	-		१०२ - १०९

विविध गृह

गृह	मार्गदर्शक	गृहप्रमुख
नील गृह	डॉ. सी. वसुधा देव डॉ. सी. अर्चना वातकर	कु. वैशाली वानखडे श्री अमोल शेगांवकर
हरित गृह	डॉ. रोहिणी तडस डॉ. सी. संध्या सामुद्रे	कु. अनिता मोपळे श्री अमोल घोडेकर
श्वेत गृह	डॉ. मोहन खताळ डॉ. कु. गोकर्णा मानकर	कु. मीना खंडारे श्री मनोज मेश्राम
पीत गृह	डॉ. सी. सुषमा गणोजे डॉ. आशा धारस्कर	कु. आरती पवार श्री दीपक मोहुर्ले

प्रतिनिधी

विद्यापीठ प्रतिनिधी	.....	कु. पल्लवी विनायकराव बारड
वर्ग प्रतिनिधी	.....	श्री दीपक दादाराव मोहुर्ले
महिला प्रतिनिधी	.....	कु. शहजादी बानो गुलामनबी खान
सांस्कृतिक प्रतिनिधी	.....	कु. कीर्ती अनंतराव राऊत
क्रीडा प्रतिनिधी	.....	श्री मनोज विठ्ठल मेश्राम

दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	गृह	प्रमुख अतिथी	अध्यक्ष
१५ ऑगस्ट १३	स्वातंत्र्य दिन	बी. एड. प्रशिक्षणार्थी	प्राचार्य डॉ. बुटे	--
५ सप्टेंबर १३	शिक्षक दिन	नील गृह	माली प्राचार्य दे. चं. सोनार	प्राचार्य, डॉ. बुटे
२ ऑक्टोबर १३	म. गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती	हरित गृह	प्रा. प्रकाश नुकुंद	प्रा. डॉ. वसुधा देव
६ डिसेंबर १३	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन	श्वेत गृह	प्रा. गजानन कुळकर्णी	प्राचार्य डॉ. बुटे
१२ जाने. १४	विद्येकानंद जयंती (गुवादिन)	पीत गृह	प्रा. सचिन बुरघाटे	प्राचार्य डॉ. बुटे
२६ जाने. १४	प्रजासत्ताक दिन	बी. एड. प्रशिक्षणार्थी	प्राचार्य, डॉ. बुटे	--

परीक्षा फल

२०१२-२०१३
(शिक्षण स्नातक -नियमित)

परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी	९९
उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी	९५
प्रथम श्रेणीत उत्तीर्ण विद्यार्थी	९३
निकालाची टक्केवारी	९५.९५ %

विविध मंडळे व उपक्रम

मंडळ	सचिव	सदस्य
अर्ध मंडळ	श्री विवेक कडू, कु. कविता सोनटके उपक्रम : अर्ध वार्षिकांक	कु. शकनम शेख, कु. स्नेहा मिश्रा कु. आफरिन सदफ, श्री रवी महाले
क्रीडा मंडळ	श्री मनोज भेसाम, कु. वैशाली वानखडे उपक्रम: क्रीडा सप्ताह, महोत्सव	श्री ऋषिकेश चोपडे, श्री निशांत वायस कु. प्रीती भोंग, श्री गजानन डहाळके
वाचनालय मंडळ	कु. अनिता भोपळे, श्री रवी लायडे उपक्रम : ग्रंथालय सप्ताह	कु. पल्लवी धांडे, कु. प्रियंका राऊत कु. मीना खंडारे, कु. दीपाली नवघरे
सांस्कृतिक मंडळ	कु. कीर्ती राऊत, श्री अमोल शेगांवकर उपक्रम: सांस्कृतिक कार्यक्रम	श्री राहुल लोडकरे, कु. वृषाली इंगळे कु. विद्या मंडलिक, कु. नीता ताले
समाजसेवा मंडळ	श्री नितीन पडघान, कु. सुप्रिया वानखडे उपक्रम : श्रमदान व समाजसेवा	कु. मीरा लोभे, कु. लक्ष्मी वराडे श्री निलेश सरदार, कु. ममता पाण्डेय
वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धन मंडळ	श्री अभिजीत देशमुख, कु. ज्योती भगत उपक्रम : वृक्षारोपण व दत्तक योजना	कु. मीना दामोदर, श्री अमोल घोडेकर श्री पंकज मालवे, कु. नॉसिन हुसेन
मराठी मंडळ	कु. प्रीती भोंग, श्री ऋषिकेश चोपडे उपक्रम : 'साहित्यसाधना' हस्तलिखित	कु. शारदा सिंगाडे, कु. कविता सोनटके कु. वैशाली वानखडे, दीपक मोडुलें, मनोज भेसाम
हिन्दी मंडळ	कु. पल्लवी धांडे, श्री प्रकाश घोगरे उपक्रम : 'ज्ञानतरंग' हस्तलिखित	कु. प्रियंका राऊत, कु. पल्लवी राजुरकर कु. मीना खंडारे, कु. मधुश्री मनवर
इंग्रजी मंडळ	कु. मेहवश शेख, श्री शरद खेडकर उपक्रम : 'Rainbow' हस्तलिखित	कु. नेहा भावडे, श्री रवींद्र उगले कु. आफरिन सदफ, श्री विवेक कडू
इतिहास मंडळ	कु. प्रीती बुंदेले, श्री प्रकाश घोगरे उपक्रम : 'अस्मिता' हस्तलिखित	कु. प्रीती भोंग, कु. मधुश्री मनवर श्री शरद डोईफोडे, श्री रवींद्र उगले
पुस्तक मंडळ	कु. वृषाली कोवळे, श्री अमोल घोडेकर उपक्रम : 'अवनि' हस्तलिखित	कु. आरती पवार, श्री निलेश सरदार श्री पंकज मालवे, कु. अनिता भोपळे
गणित मंडळ	श्री श्रीकांत निमकरें, कु. शिखर लोखंडे उपक्रम : 'अनंत' हस्तलिखित	कु. वृषाली इंगळे, कु. स्नेहा मिश्रा कु. पूनम मोरे, कु. अश्विनी खिरोडकर
विज्ञान मंडळ	श्री मनिष पाटील, कु. शिल्पा शिंदे उपक्रम : विज्ञान शलाका हस्तलिखित	कु. मेघा तेलकर, कु. तृष्णिका देशमुख कु. समिन झोबिया, कु. फरहिन कौसर
विस्तार सेवा विभाग	श्री प्रकाश घोगरे, कु. शारदा सिंगाडे उपक्रम : विविध कार्यशाळांचे आयोजन	श्री मंगेश इडोळे, कु. पल्लवी राजुरकर कु. मधुश्री मनवर, कु. रुपाली विखार
सराव पाठ मंडळ	श्री मनिष पाटील, कु. शिल्पा शिंदे उपक्रम:सराव पाठ व छात्र सेवा काल	कु. मेघा तेलकर, कु. तृष्णिका देशमुख कु. समिन झोबिया, कु. फरहिन कौसर

विद्यार्थी संसद

कु. पलवी विनायकराव बारड
विद्यापीठ प्रतिनिधी

कु. शहजादी बानो गुलामनबी खान
महिला प्रतिनिधी

श्री दीपक दादाराव मोहले
वर्ग प्रतिनिधी

कु. कीर्ती अनंतराव राऊत
सांस्कृतिक प्रतिनिधी व उत्कृष्ट महिला खेळाडू

श्री नितिन अशोक पडधान
उत्कृष्ट पुरुष खेळाडू

श्री मनोज विठ्ठलराव मेश्राम
क्रीडा प्रतिनिधी

श्री शरद गजानन डोईफोडे
प्रसिद्धी प्रमुख

कु. स्नेहा विलास वाते
प्रसिद्धी प्रमुख

✱ संपादक मंडळ ✱

अर्घ्य मंडळ - सत्र २०१३-१४

प्राचार्य	-	डॉ. शांताराम गो. बुटे
मार्गदर्शक	-	डॉ. कु. गोकर्णा कृ. मानकर
अर्घ्य मंडळ सचिव	-	श्री विवेक व. कडू
अर्घ्य मंडळ सहसचिव	-	कु. कविता दे. सोनटक्के
सदस्य	-	कु. शबनम शेख
सदस्य	-	कु. स्नेहा मिश्रा
सदस्य	-	कु. आफरिन सदफ
सदस्य	-	श्री रवी महाले

❁ दृणचित्रे ❁

५ सप्टेंबर शिक्षकदिना निमित्त आयोजित कार्यक्रम प्रशिक्षणार्थींना मार्गदर्शक करताना, माजी प्राचार्य, श्री दे. चं. सोनार

२ ऑक्टोबर महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती कार्यक्रमात उपस्थित मा. श्री प्रकाश मुकुंद (शिक्षणाधिकारी निरंतर)

दि. ६ डिसें. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिना निमित्त आयोजित कार्यक्रमात मिती पत्रकाचे विमोचन करताना मान्यवर.

• क्षणचित्रे •

पीतगृहातर्फे आयोजित
माँ जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद
जयंती प्रसंगी भितीपत्रकाचे अनावरण करताना मान्यवर.

पीतगृहातर्फे आयोजित माँ जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद
जयंती प्रसंगी माँ जिजाऊ, विवेकानंदाध्या
वेशभूषेत विद्यार्थी.

ग्रंथालय महोत्सवा अंतर्गत
'राष्ट्रसंत तुकाडोजी महाराजांचे सी विषयक विचार'
या विषयावर व्याख्यानासाठी उपस्थित प्रा. डॉ. ममता इंगोले

दाणवित्त

'जागर जाणीवांचा स्त्री-पुरुष समानतेचा' अशा धोषणा देत असताना प्रशिक्षणार्थी

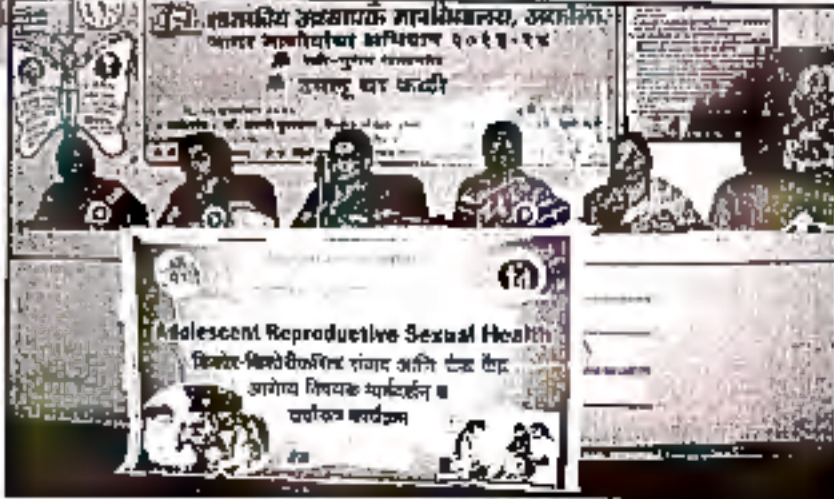
विस्तारसेवा विभागा तर्फे आयोजित मराठी कविता गायन कार्यशाळेत तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. एच. के. खंडारे यांचा सत्कार करताना भा. प्राचार्य शांताराम बुटे

'जागर जाणीवांचा स्त्री-पुरुष समानतेचा' अभियानांतर्गत तिथेला माझा नमस्कार, पथनाटव सादर करताना प्रशिक्षणार्थी.

क्षणचित्र

‘जगज्ज जाणीवावा अभियानांतर्गत,
‘उमल्लू ट्या कळी’ या कार्यशाळेत तज्ज्ञ मार्गदर्शक
डॉ. आरती कुलकर्णी व मान्यवर

‘जगज्ज जाणीवावा अभियानांतर्गत,
‘महिला विषयक विकासात्मक व मानवीहक्का’ कार्यशाळेत
मार्गदर्शन करताना डॉ. संगीता भाकरे

अस्त्रसंरक्षणार्थ कार्यशाळा अंतर्गत लाठीकाठीचे
प्राथमिक करताना प्रशिक्षणार्थी.

❁ दाणचित्रे ❁

आंतरमहाविद्यालयीन भावगीत स्पर्धेचे बक्षीस वितरण.

आंतरमहाविद्यालयीन वक्तव्य स्पर्धेचे बक्षीस वितरण करताना मान्यवर.

वार्षिक स्नेहसंमेलन प्रसंगी ज्ञानगंगा २०१२-१४ या वार्षिकांकाचे विमोचन करताना मान्यवर.

❁ क्षणचित्रे ❁

स्नेहसंमेलनाचे उद्घाटन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना उद्घाटक डॉ. रवीन्द्रकाश दाणी, कुलगुरु पं. दे. कृ. विद्यापीठ, अकोला.

स्नेहसंमेलन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्रमुख अतिथी प्राचार्य डॉ. श्रीकांत तिडके.

स्नेहसंमेलनाच्या सांस्कृतिक कार्यक्रमात नृत्य सादर करताना प्रशिक्षणार्थी.

❁ क्षणचित्रे ❁

माजी विद्यार्थी संघटनेच्या वतीने आयोजित शिक्षक पात्रता परीक्षा (TET) कार्यशाळेस उपस्थित मान्यवर.

शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. श्री बी. टी. ब्राम्हणे

शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळेत प्रशिक्षणार्थ्यांनी तयार केलेले शैक्षणिक साहित्य.

मराठी विभाग

आजचा विद्यार्थी ज्ञानार्थी की परीक्षार्थी

प्रिती देविदास भोंग

आजचा विद्यार्थी हा आपल्या लोकशाही राष्ट्राचा भावी नागरिक आहे. चांगल्या अठराव्या वर्षाच त्याला मतदानाचा अधिकार मिळणार आहे. म्हणून विद्यार्थी दशेतच त्याला व्यक्तिमत्त्वाचा योग्य विकास होणे आवश्यक आहे. त्याला स्वतंत्रपणे निर्णय घेता आला पाहिजे. कोणत्याही समस्याकत आपला निरपेक्ष तर्कसंगत विचार करता आला पाहिजे. त्याची आपल्या देशावर नितांत निष्ठा हवी. आजचे शिक्षण अशा प्रकारचे नागरिक तयार करू शकत आहे का ? या प्रश्नाला आपण हो असे उत्तर देऊ शकत नाही. कारण आजची विद्यालये, महाविद्यालये विद्यार्थ्यांची व्यक्तिमत्त्वे फुलवत नाहीत, तर केवळ परीक्षांच्या कारखान्यातून वेकारांच्या झुंडी निर्माण करत आहेत.

आज लहान मुलांच्या जीवनातील आनंद औरवाडून घेणारी कोणती बाब असेल, तर ती म्हणजे 'परीक्षा' होय. एखाद्या नावाजलेल्या शाळेतील पूर्व प्राथमिक शाळेत प्रवेश मिळवण्यासाठी अडीच-तीन वर्षांच्या बाळालाही परीक्षेला तोंड द्यावे लागते. खरे पाहता, लहान मुले घरातल्यांना निरापसपणे कितीतरी प्रश्न विचारत असतात, तेंव्हा ती "ज्ञानार्थी" असतात, पण मोठी माणसे त्यांना "परीक्षार्थी" बनवत असतात.

शाळेतील व महाविद्यालयातील मुले परीक्षेत उत्तम गुण मिळविण्यासाठी घडपडत असतात. त्यामुळे विद्यार्थ्यांची ज्ञानाशी फारकत होते. आजकाल मोठ्या सुद्धीतही खास वर्षाचे अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांवर लादले जातात. मग त्यांनी स्वतःला आवडेल ते वाचावे केंव्हा ? ज्ञान संपादन करून बहुश्रुत व्हावे कसे ? ही सर्व जीवघेणी धडपड पदव्यांच्या पुंगळ्या मिळविण्यासाठी असते असोही नाही. अठरा-वीस वर्षे अव्याहतपणे केलेल्या घडपडित खरे ज्ञान होत नाही आणि मग वाट्याला केवळ वैफल्य येते.

"विद्यापरम देवतम्" असे विद्यार्थी सुभाषितात शिकतो. पण त्या देवताशी त्याचा घड परिघयही होत नाही. शील, चारित्र्य, नीती, प्रगती यांचे संवर्धन विद्येमुळे होते. म्हणून ती संपादन करावी. "ज्ञान हा तिसरा डोळा" हे सारे तो ग्रंथातून

वाचतो. पण त्याला काय आढळते ? ज्ञानमंदिरे ही झुटाधारंनी बरबटलेली आहेत. पैसे टाकून पदव्या घेतल्या जातात. हजारो रुपये देवून प्रश्नपत्रिका फोडल्या जातात. अशावेळी या विद्यार्थ्यांच्या वाट्याला केवळ दारुण निराशा येते. परीक्षेला आलेल्या अवास्तव महत्त्वामुळे हे घडते.

हे दृष्ट वर्तुळ भंगले पाहिजे साधेबंद अभ्यासकृमी ऐवजी ज्ञानाची खरी भंडारे सर्वासाठी खुली झाली पाहिजेत. मग त्यात खरे विद्यार्थी मुक्तपणे संघार करतील, तेंव्हाच नव्या जगाकडे मरारी मारणारे खरे तत्वज्ञ, संशोधक निर्माण होतील.

*****

कॉलेजमधले दिवस

कॉलेजमधले दिवस

पुन्हा कधी येत नाहीत

जीवनात कोणत्या क्षणी

ते विसरले जात नाहीत

स्वप्नांचा गुलमोहर येथेच फुलतो
आयुष्यात कुणी काही येथेच बनतो
किंमत या दिवसाची आता न कळे
हरयलेले क्षण हे पुन्हा हाती न मिळे

सत्रीनंतर सकाळचा क्रम चालूच राहणार
सृष्टिचे चक्र हे असेच फिरत राहणार
पण इथल्या आठवणी मनात कोरल्या जाणार
कॉलेजमधले दिवस कोण विसरणार ?

✽

अश्विनी सुधीर निंबोकार

युवा वर्गापुढील आव्हाने

हेमा खेडकर

'जिंदगी की अराली उडान अभी बाकी है, जिंदगी की कई इम्तेहान अभी बाकी है। अभी तो नापी है मुट्ठी भर जमीन हमने अभी तो सारा 'आसमान' बाकी है ॥'
खरबं ! युवा पिढी साठी 'आसमान' जिंकाणं म्हणजे एक 'गरुडझोप' आहे.

बदलतं जग, बदलती पिढी, नवीन उत्तुंग कल्पना, नवीन आशा, नवीन दिशा या भावना डोळ्यात ठेवून आजचा तरुण विज्ञानाबरोबर भरारी घेत आहे. भूतकाळाला थारा न देणारा, आजचा तरुण फक्त वर्तमान आणि भविष्य यांचा विचार करतो. आणि हाच आशय सिनेमा, नाटिका, चित्रे यातून दिला जातो. 'Three Ediets' ह्याची कल्पना थोडक्यात काय सांगून जाते.

'बेहती हवा सा था यो, कहीं गया उसे ढूँढो हम को कल की फिक्र सताती ये है कि आजका जश्न मनाता।'
अर्थातच ... 'ना भूतो ना भविष्यती'।

खरं आहे आजच्या माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगात वर्तमानकाळावर भर टाकला हवा पण सर्वच जागरूक आहेत का हे महत्वाचे आहे. कलियुगासारखी Generation बदलत आहे. पवित्र आचार-विचार ह्यांची एक सांगड घालण कठीण होत आहे. कुटुंबाचा, प्रामुख्याने आई-वडीलाचा प्रभाव आपल्या मुलांवर किंवा मुलींवर होत नाही. अचूक दिशा दाखवण्यास बोलण्यास गेले की 'Change morals, change time'

असं उत्तर नक्कीच ऐकायला मिळते ! पाश्चात्य गोष्टींचा प्रभाव मनावर जबरदस्त ठासून भरला आहे. आपले राष्ट्रीय दिवस विसरतील पण enjoy करता येणारे दिवस कधीच विसरत नाही युवा दिन, Valentineday, friendship day पण ह्यांच्या celebration च्या मागे तात्पर्य कळले काय हा मोठा गहन प्रश्न आहे?

'Light the lamp of your mind' या मथळ्याखाली एक आशयबद्ध लेख लिहीला होता. वाचता वाचता अस लक्षात आलं की, 'युवा पिढी' साठी नवीन संकेत होता एक क्षणासाठी का होईना "What is youth generation ? असे कित्येक प्रश्नांची कल्पना डोळ्यात घर करून बसली पण ह्यांच्या ही समोर कित्येक आव्हाने आहे त्यांना सर्व सोयी

सुविधा उपलब्ध आहे म्हणजे युवा तरुण सुखी आहे असं म्हणणे चुकीचे आहे. 'Present age is an age is science' आणि धावत्या युगारोबत चालतांना प्रत्येक क्षणाला अडघर्षांना सामोरे जावे लागते एकंदरित काय 'Youth restriction' असं ही म्हटलं तर घालेत आणि मुलगी म्हटलं तर अजूनच किती बंधन लादली जातात ना 'स्त्री' वर !

'स्त्री' चा जन्म कुटुंबासाठी एक 'प्रश्न' बनून जातो आणि मग आधुनिक तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून 'स्त्रीची वृणहत्या' केली जाते.

'जन्म द्या त्या विमुकलीला सार्थक द्या जन्माचे होईल ॥
पहाल तुम्ही हिच विमुरडी एक दिवस आकाशी भरारी घेईल ॥

ओळीतून होणारा मतितार्थ लक्षात घेईल असा हा 'स्त्री जन्मा तुझी कहाणी' बोधपूर्वक आहे.

'स्त्री आरक्षण', 'जात-प्रवर्ग आरक्षण', 'भ्रष्टाचार आळा' अशी कित्येक आव्हाने आहे की, त्याचा खुलासा करणे महत्वाचे आहे. जात प्रवर्ग आरक्षण ह्यामुळे कधी कधी excellent विद्यार्थ्यांचे नुकसान होते. गुणवत्ता असूनही त्याला ती किंमत मिळत नाही काय तर ती जात Open मध्ये आहे आणि त्याला त्या कार्यापासून मुकावं लागत. Safe life- 'भ्रष्टाचार आळा' घालणे महत्वाचे आहे. फारच कमी व्यक्ती ह्याला दुजोरा देतात. 'अण्णा हजारे' त्यापैकी एक. व्यक्तीस्वातंत्र्य असूनही कुणीही बोलण्याची हिंमत करत नाही. अर्थार्जनामुळे 'इमानदारी' सुध्दा संपुष्टात आली आहे. पर्यावरणाचे प्रदूषण तर होतच आहे परंतु व्यक्तीची विचारसरणीचे प्रदूषण होत आहे. हे नक्कीच आजच्या तरुणाईला ह्या सर्व गोष्टींची उकल करायची आहे. आजच्या पिढींचा mind sharp आहे ह्यात तिळमात्र शंका नाही पण त्यांच्या बुध्दीच्या जोरावर ही सर्व आव्हाने प्रकाश टाकणे महत्वाचे आहे.

'युवा पिढी समोरील आव्हाने' हाच 'युवा दिन' साजरा करण्यामागे हेतू असावा Youth, keep in mind,

'मुरकीले दिलों के इरादे आजमार्येगी
खानों के परदे निगाहो से हटाएंगी
गिरके तुझे ही संभलना।
ये ठोकरे तुझे चलना सिखाएंगी ॥'

भारतीय स्त्रिया

कु. सुप्रिया वि. यानसरे

वंदन, वंदन, वंदन करुया

वंदन करुया या सान्या जर्णीना

भारताच्या या लाडक्या पोरिना

स्त्री ममता, माया, प्रेमाची माऊली आणि वत्सलतेची सायली अत्यंत सहनशील धैर्यवान करुणेची मूर्ती म्हणजे नारी, स्त्री, महिला होय. म्हणून याचा अर्थ असा नाही की स्त्रिया फक्त करुणाशील किंवा भावनाप्रधान असतात. तर महिला तेवढ्याच घाडसी, ताकदवान जिदी आणि चिकाटीसुध्दा आहेत एकदा हाती घेतलेल्या कामाता पूर्ण केल्याशिवाय सोडत नाही. स्त्री असत्य दुःखही दया, क्षमा, शांती ही प्रमुख गुण स्त्रियांच्या अंगी असतात.

भारतात आणि भारतीय संस्कृतीमध्ये स्त्रियांना उच्च दर्जा वसेच आदराचे व मानाचे स्थान प्राप्त आहे प्रत्येक स्त्रिला नातेवा दर्जा प्राप्त आहे. भारतामध्ये स्त्रियांकडे आदराने आणि सन्मानाने पाहिले जाते.

खरं तर भारतात स्त्रियांना फक्त आदराचे स्थान प्राप्त आहे, आणि सर्व हक्क पुरुषांना आहेत. भारतात पुरुषांचाच संस्कृती आहे. पुरुषांप्रमाणे स्त्रिया बलवान नाहीत किंवा पुरुष जे काम करू शकतात ते काम स्त्री समाजात आहे, जुन्या काळात स्त्री 'दुस आणि मुल' या एवढ्याच क्षेत्रापुरती मर्यादित होती. जुन्या काळात पडदा पध्दती होती. स्त्रियांना व्यवहार करण्याचा अधिकार नव्हता किंवा स्त्रियांचा पुरुषांच्या खांद्याला खांदा लावून प्रत्येक क्षेत्रामध्ये काम करण्याचा अधिकार नव्हता. स्त्रियांवर खूप बंधने होती.

या सर्व विकट परिस्थितीतून यात काढत अनेक स्त्रिया पुढे आल्या आपण पुरुषांपुढे कुठेच कमी नाही. हा समज मोडीत काढत अनेक स्त्रियांनी आपले वेगळे स्थान प्रस्थापित केले आणि आपल्या कर्तृत्वाचा नवा इतिहास रचला ! स्वतःमधील कला, गुण ओळखून घाली, रिती, रियाज, परंपरेची बंधने झुगारून त्या पुढे आल्या आणि आपले श्रेष्ठत्व समाजासमोर सिध्द केले.

भारताच्या इतिहासात सुवर्णाक्षरांनी लिहून ठेवणा अशा दीदिप्यमान कार्य करणाऱ्या अनेक स्त्रिया आहेत मुळात प्रत्येक स्त्री ही महान व कर्तृत्ववान आहे, मात्र त्यात फाही

अशा स्त्रिया आहेत. ज्या 'राधा आणि याठा या चाकोरी बाहेर पाऊन त्यांच्यात असणारे कौशल्य, कर्तृत्व त्यांची योग्यता आणि वेगळेपणा जगासमोर मांडण्यात यशस्वी झाल्या.

भारताच्या इतिहासात मानाचे स्थान प्राप्त करणाऱ्या प्रमुख स्त्रिया म्हणजे मैत्रेयी, मार्गी, राजमाता जिजाऊ, झाशीची राणी लक्ष्मीबाई, इंदिरा गांधी, कनवी ज्योती सावित्रीबाई फुले, अहिल्याबाई होळकर, मदर तेरेसा या आणि यासारख्या अनेक थोर महिलांचे फार मोठे योगदान भारताला लाभले आहेत. बरील सर्व महान स्त्रियांचे नाव कुणालाही अपरिचित नाही कारण यासर्व महिलांचे कार्यसुध्दा त्यांच्या प्रमाणे महान आणि अविस्मरणीय आहेत.

'महान कार्य सदा तुमचे जनमनात राहू दे ।

तव स्मरण, स्फूर्ती आम्हा सतत मिळू दे ॥

अशा प्रकारे आजही ह्या स्त्रियांचे कार्य जन मन आहेत 'मुरावे परि किती तपी चरावे' या म्हणीप्रमाणे व स्त्रियांसुध्दा त्यांच्या कर्तृत्यामुळे अजरामर आहेत. या स्त्रिया आपणास प्रेरणादायी ठरते. त्यांची भारताच्या स्वातंत्र्यासाठी व विकासासाठी केलेली कामगिरी मरीच आहे.

आज भारताच्या प्रगतीत सिंहाचा याठा स्त्रियांचा आहे भारतभूमी महान आहे आणि भारत मातेला महान बनविण्या या देशाच्या कन्या सुध्दा वितक्याच धोर आहेत. भारताच स्वातंत्र्यात, विकासात अनेकांचा मदतीचा हात आहे अनेक स्त्रियांचे सुध्दा बलिदान आहेत. भारतातील थोर महिलांचे योगदान त्यांचे कार्य अतुलनीय आहेत काहींचा संपला व काहींचा घालू आहे.या प्रत्येक स्त्रीला मात्र मानाचा गुजर त्यांच्या कर्तबगारीला सलाम ! त्यांच्यातील धाडसाला वंदन

चारोळी

कधी न रहावे यश दूर
कीर्तीला असा आकार याचा
तू साकारलेल्या स्वप्नांचा
प्रत्येक क्षण आकार व्हावा ...

संगणक : कु. वैशाली जयराम निघटे

क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले

कु.आरती पवार

'सूरज चांद, सितारे ना होते
तो उजाला नहीं होता
क्रांतिज्योती सावित्री, ज्योतिबा ना होते
तो साक्षर महिलाओ का पता नहीं होता.'

आजपासून 180 वर्षापूर्वीचा काळ समोर आणला तर लक्षात येते की, समाजाचा अर्धा हिस्सा असलेली स्त्री अनेक बंधनात बांधलेली होती. पुरुषप्रधान संस्कृतीत तिचा श्वास कोंडलेला होता. विचारही कोंडलेले होते. स्त्री ची अतिशय दयनीय अवस्था होती. परंतु स्त्रियांच्या शैक्षणिक सामाजिक विकासासाठी भारत मातेच्या तेजस्वी इतिहासातील तेजस्वी नारीरत्नांपैकी एका तेजस्विनीचा उदय ३ जानेवारी १८३१ साली झाला ती नारीशक्ती, ते रत्न म्हणजे सावित्रीबाई फुले. एक आदर्श कन्या, आदर्श पत्नी, आदर्श शिक्षिका, आदर्श समाजसेविका अशा विविध अंगांनी ज्यांचे व्यक्तिमत्त्व संपन्न होते अशा सावित्रीबाई फुले, त्यांचा प्रभाव आजही समाजावर पडलेला दिसतो.

सावित्रीबाई फुलेंचा जन्म १८३१ साली झाला. लहानपणापासूनच अतिशय चुणचुणीत, बुद्धीमान होत्या. १८४० साली त्यांचे लग्न झाले. लग्नापूर्वी सावित्रीबाईंना शिक्षणाचा गंधही नव्हता. ज्योतिबा मात्र शिक्षणाचे महत्त्व जाणीत होते. आपल्या पत्निला विश्वासात घेऊन प्रथम स्त्री शिक्षणाची सुरुवात आपल्या घरापासून करावयाची असे त्यांनी ठरवले. सावित्रीबाईंनी या विचाराला मान्यता दिली एक स्त्री शिकली तर तिचे संपुर्ण कुटुंब शिकते. पण एक पुरुष शिकला तर फक्त तो एकटाच शिकतो. या अलौकिक विचारातून त्यांनी शिक्षणाला प्रारंभ केला. ज्योतिबा फुलेंनी घरीच शिकवायला सुरुवात केली. सावित्रीबाई मुळातच बुद्धिमान समजदार, थोर, सोशिक, कल्पक असल्यामुळे शिक्षणात प्रगती करीत होत्या. त्यांच्या सोबत सगुणाबाई (ज्योतिबांची मावस बहीण) पण शिकत होत्या. त्यांची शिक्षणामुळे वैचारिक पातळी वाढली.

ज्योतिबा फुलेंनी त्यांची प्रगती पाहून नॉर्मल मिशनरी स्कूलच्या मिथेल बाईकडे त्यांना नेले. त्यांनी दोघांची परीक्षा घेतली. त्यांची हुशारी पाहून मिथेलबाईंना आनंद झाला. त्यांनी आपल्या शाळेत पुढील शिक्षण दिले व त्यानंतर सावित्रीबाई

घहिल्या भारतीय शिक्षिका बनल्या मिडघांच्या वाड्यात सावित्रीबाईंनी पहिली मुलींची शाळा सुरु केली. १ जानेवारी १८८४ ला त्यांनी ज्ञानदानाच्या कार्याला सुरुवात केली. स्त्रियांनी शिक्षण घेऊन आपल्या विचारातून, आचारातून, कृतितून स्त्री शक्तिचा ठसा समाजात उमटवून दाखवावा अशी त्यांची शिकवण होती. त्याकाळी पालक मुलींना शाळेत पाठवित नव्हते. सावित्रीबाई घरोघरी गेल्या. शिक्षणाच महत्त्व पटवून दिले. तेव्हा हळूहळू मुली शाळेत आल्या.

मुलींची शाळा सुरु होताच सनातन्यांनी घर्नशास्त्र उघडले. स्त्री ला शिक्षणाचा अधिकार नाही हा अघर्म आहे. स्त्रीने शिक्षण घेतले तर त्यांच्या ४२ पिढ्या नरकात जातात. ती अविष्कारी, चंचल, स्वेर बनते, मुली विधवा होतात. असे बोलल्या जात होते. परंतु सावित्रीबाईंनी त्याकडे दुर्लक्ष केले. त्या घेयापासून विद्यलित झाल्या नाहीत फुले दाम्पत्याला फक्त स्त्री शिक्षण दिसत होते. त्यांनी १८४८ ते १८५२ पर्यंत एकूण १८ शाळा काढल्या. (मुला-मुलींच्या) त्यामुळे काही मंडळी अतिशय चिडली त्यांनी ज्योतिबांचे घर गाठले. बडिलावर सामाजिक दडपण आणले. त्यामुळे बडिलांनी (गोविंदरावांनी त्यांना घरातून काढून दिले.

"जन्म निंदेचा विचार न करता स्त्री शिक्षणाचा निश्चय करून ज्योतिबांच्या सावित्रीने पुढे पाऊल टाकले संकटांना तोंड दिले न घाबरता तळमळीने कार्य करून मागे वळून न पाहता पुढेच पाऊल टाकले."

सावित्रीबाईंनी आपले संसार सोडतांना खूप वाईट वाटले. परंतु ते दुःख देखील त्यांनी पचविले. घराबाहेर पडल्यावर ज्योतिबांचे मुस्लिम मित्र उत्मान शेख यांनी स्वतःच्या घरात आसरा दिला.

त्यांची मुलगी फातिमा हिता सावित्रीबाईंनी शिकविले, फातिमा ही पहिली मुस्लिम विद्यार्थिनी व पुढे पहिली मुस्लिम शिक्षिका बनली. अशा अनेक स्त्रियांना त्यांनी शिक्षित केले.

१८५३ साली त्यांचा कार्याचा गौरव इंग्लंडच्या राणीने केला, सावित्रीबाईंच्या शैक्षणिक कार्याचा पाठ वाचतांना एक काव्य मिळाले.

"बहिणी लेकीसाठी घाट दाखिली प्रेमाधी
सुरु झाली त्या काळी, तीर्थयात्रा अक्षरांची
ज्ञानदेव प्रगटला महाव्रतीच्या हातात
दिया लाविला म बाई सावित्रीने अंधारात."

'अंधारात दिवा लावणे' ही साधी गोष्ट नाही पारतंत्र्यात असलेला भारत, अज्ञानात जगणारी जनता, घराघरात कोडणारा महिलांचा प्यास, अशा अंधारमय जीवनात ज्ञानाची ज्योत घेतोव्याचे शिक्षणाच्या प्रकाशात जगण्याला दिशा देण्याचे घाट दाखविण्याचे कार्य सावित्रीबाईंनी केले.

सावित्रीबाईंनी शिक्षणाच्या पवित्र कामासोबतच स्त्रियांचे अनेक प्रश्न सोडविण्याचा प्रयत्न केला. त्या काळात ब्रह्म - विवाहाची पध्दती होती. साथीच्या रोगाने श्रमण घातले. तर असंख्य बालिका विधवा होत, याला बयातच त्यांना वैधव्य येई. लग्न म्हणजे काय ? कळण्यापूर्वी विधवेचे जीवन वाट्याला येई. जशा मुलींना घास्मिक व सामाजिक कार्यास भाग घेता येत नसे. कोणतीही चूक नसतांना असे जीवन कठणाच्या बालिकेची वैदना त्यांना अस्वस्थ करू लागली आणि त्यातूनच विधवांचे पुनर्विवाह करावेत यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले.

त्याकाळी आणखी एक प्रथा होती. केशवपन स्त्रियांच्या पती निधनानंतर त्यांच्या साँदर्याचा एक दागिना असलेला तिच्या केशसंभार काढून टाकायचा व तिला विदूष करायचे. हा हिंदाचा अपमान समजून म. फुले या सावित्रीबाईंनी त्वाला विरोध केला. समाज परिवर्तनासाठी झालेला हा महत्वपूर्ण संघ मारतात त्या काळात सती प्रथा होती. ती बंद करण्यासाठी त्यांनी पुढाकार घेतला.

एक दिवस न. फुले फिरत असतांना एक तरुणी आत्महत्या करण्यासाठी जात आहे असा प्रसंग दिसला. त्यांनी तिला आत्महत्येपासून परामृत्त केले, घरी आणले. तिचे नाव काशीबाई. ती ब्राम्हण होती. काशीबाईला त्यांनी बालहत्या प्रतिबंधक गृहात दाखल केले तिला पुत्र प्राप्ती झाली. त्याचे नाव यशवंत. त्यालाच फुले दाम्पत्यांनी दत्तक घेतले व पुढे शिकवून डॉक्टर केले. त्याने देखील अनेकघडी सेवा केली.

अशा प्रकारे सावित्रीबाईंनी स्त्रियांचे प्रश्न सोडविण्याचे का अखिरतपणे चालूच ठेवले.

इ.स. १८८८ रोजी ज्योतिबा आजारी पडले व ; नोव्हेंबर १८९० रोजी त्यांची जीवनयात्रा संपली. पर सावित्रीबाईंनी यशवंतला घेऊन आयुष्याचा प्रवास करतां समाजाची सेवा मात्र सोडली नाही.

१८९६ साली मोठा दुष्काळ पडला त्यावेळी त्या अनेक कार्यकर्त्यांना हाताशी घेऊन लोकांना खुप मदत करू तसेच १८९७ साली प्लेगची साथ आली. माणसे पटापट मरू होती. सावित्रीबाई या यशवंताने अनेक प्रकारे सेवा करू परंतु सेवा करीत असतांनाच त्यांना देखील प्लेग झाला व ; मार्च १८९७ रोजी त्यांची प्राणज्योत मालविली.

"जगाच्या कल्याणा संताच्या विमुक्ती
देह कष्टविति परोपकारे"

या उक्तीप्रमाणे म. ज्योतिबा आणि सावित्रीबाई या लोककल्याणार्थ आपले देह सार्थकी लावले.

*****

कस्तुरीचा सुगंध

"मैत्री म्हणजे अद्यांग समुद्रातील
एक अनभोल मोती

मैत्री म्हणजे निर्व्याज प्रेमाधी
एक अमूल्य प्रिती

मैत्री म्हणजे सुंदर बंध
दोन मनाचे पाक संबध

मैत्री म्हणजे दिया सतत तेवणारा

यादळात फडफडत आपली नाती जपणारा

मैत्री म्हणजे कधीही मन न

भरणान्या घंटोशीर गव्या

एकांतात उघडणारा हकुयारा कव्या

मैत्री म्हणजे नाजूक रेशमी बंध

जीवनात गवसलेलं कस्तुरीचा सुगंध"

❀

संकलन : कु. शिल्पा शिंदे

आजच्या युवकांसमोरील आव्हाने

कु. पद्मवी व्ही. यारड

१२ जानेवारी स्वामी विवेकानंद यांचा जन्म दिवस जो 'राष्ट्रीय युवा दिन' म्हणून आपण साजरा करतो त्याचे कारण असे की, आम्हा सर्व युवकांचे ते प्रेरणारथान आहेत, होते आणि राहतील तसेच आजचा विषय 'आजच्या युवकांपुढील आव्हाने.'

आपल्या देशाचे माजी राष्ट्रपती डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांना आपल्या देशाला २०२० पर्यंत महासत्ता वगड्याचे स्वप्न पाहिले, नव्हे तर त्यांचा विश्वास आहे की, २०२० पर्यंत भारत देश महासत्ता वगड्याचे स्वप्न केवळ आणि केवळ तरुणांच्या भरोशावर बघितले आहे. भारताला तरुणांच्या देश असे म्हटले जाते. कारण सर्वेक्षणानुसार भारतातील तरुण वर्ग हा ७०% एवढा आहे. जरी कलामांनी हे स्वप्न युवकांच्या भरोशावर बघितले आहे तरी हे साकारणे एवढे सोपे नाही. कारण आजच्या युवकांपुढे विविध आव्हाने आहेत. जसे की, राजकारणातील आव्हाने, अर्थव्यवस्थेतील आव्हाने, समाज आणि संस्कृती, स्त्री-पुरुष समानता यांच्यातील आव्हाने अशा विविध रुपातील आव्हाने त्यांच्यासमोर आहेत.

आजच्या युवकांपुढील राजकारणातील आव्हाने म्हणजे भारतीय लोकशाही आपखी प्रगल्भ करणे होय. कारण आज भ्रष्टाचार वाढत चालला आहे व लोकशाहीला ग्रहण लागले आहे. आज राजकारण म्हटलं की, त्यात राजकीय पक्षांमधील टोकाला गेलेली चढाओढ, निर्माण केले जाणारे तात्कालिक वाद, यत्तय अशा प्रकारे राजकीय क्षेत्राबद्दल तुच्छतेचे खतरनाक रसायन तयार होत आहे. महत्वाचे म्हणजे राजघटनेने दिलेल्या जगण्याच्या, स्वातंत्र्याच्या आणि संपत्तीच्या हक्कांना पुरेसे संरक्षण मिळत नसल्याची भावना प्रकर्षाने दिसून येते. यावरून आपल्याकडील न्यायमंडळ, वनयदमंडळ आणि कार्यकारी मंडळ या तीनही संस्था अपयशी ठरत असल्याचे दिसून येते. ही परिस्थिती बदलायची असेल तर नेतृत्व आक्रमक हवे. एकूणच आपल्याकडे लोकशाहीची रुंदी मोजली जाते पण खोली मोजली जात नाही. तसेच लोकशाहीतला भ्रष्टाचार मोजला जातो पण या लोकशाहीतील काही चांगल्या लोकांचा त्याग समोर येत नाही. अशा प्रकारे राजकारणाचा हा विध्वंस

गुंता आजच्या युवा पिढीला सोडवायचा आहे. कारण आजचा युवक हा उद्याचा नेता आहे.

राजकारणामध्ये, समाजकारणात स्वतः राहिलेले नाही तर भ्रष्टाचार, दहशतवाद, अनिश्चित परराष्ट्र धोरण होय. राजकारण म्हणजे काय? याची जाणीव समाजात फार बरयतची आहे. राजकारणासंदर्भात खोलवर जाऊन फार विचार केला गेला नाही. राजकारणातील राजकीय रथांना नाकारली गेली आहे. राजकारण म्हणजे राजकीय धोरण विषयक स्वयंचालित आस्था असातो. रथांना किंवा वाद यांच्यामधून सार्वजनिक धोरणे आखली जातात. त्यामुळे या गोष्टी राजकारणाचा तुच्छतेचा विषय आहे. तर ही गोष्ट, हा विषय हाताळणे युवकांपुढील आव्हाने आहे. तरुणपिढी यशस्वी राजकारण करू शकेल काय ? सध्याचे राजकारण हे पैसा आणि सत्ता या विळख्यात गुंतलेले आहे. तर तरुण पिढी हा गुंता सोडवू शकेल काय ? तसेच जात आणि धर्म यात राजकारण अडकले आहे. त्यामुळे लोकशाहीचा विकास खुंटला आहे.

अर्थव्यवस्थेतील आर्थिक विषमता हा आजचा मुख्य रोग आहे. एका बाजूला श्रीमंताची श्रीमंती वाढत आहे. अन्नाची संख्या वाढत आहे. पण त्याचवेळी दुसऱ्या बाजूला शेतकऱ्यांना आत्महत्या कराव्या लागत आहेत. तर हा गोष्टी थांबविता येतील का ? समाजात आर्थिक समता प्रस्थापित करणे हे आजच्या युवकांपुढील मोठे आव्हाने आहे. आधीच्या काळी पं. जवाहरलाल नेहरु, सुभाषचंद्र बोस, म. गांधी असे आदर्श तरुणांपुढे होते. मोतीलाल नेहरुंनी आपली यकिल्ली, सर्व संपत्ती देशासाठी खर्ची घातली तो एक वेगळा आदर्श होता. पण आज मात्र पैसा आणि खोट्या प्रतिष्ठेपायी तरुण वेगळ्या मार्गाने चालत आहेत तर यातून बाहेर पडून उद्याचा सशक्त भारत निर्मितीसाठी तरुणांना सर्वस्व पणाला लावायचे आहे.

समाज आणि संस्कृती काळाची गती बसवून असल्यामुळे मानवी संस्कृतीला काही काळ चांगला लाभतो तर काही काळ वाईट बघावा लागतो. पूर्वी ज्या वेळी संस्कृतीचा चांगला काळ होता. त्यावेळी अनेक प्रतिभावान माणसे जन्माला

आली. ती माणसे निःस्वार्थ बुद्धीने काम करणारी होती. पण आज आपण जेव्हा आपल्या संस्कृतीगळे पाहतो तेव्हा जीवनाकडे अत्यंत स्वार्थी बुद्धीने पाहणारी माणसेच आढळतात. अशी स्वार्थी भंडळीची संख्या वाढली म्हणजेच आपली संस्कृती नष्ट होण्याच्या मार्गावर आहे असे समजावे खूप पैसा आणि सत्ता मिळवून देहाच्या गरजा भासविण्यात घन्यता माणणाऱ्या लोकांची संख्या वाढत आहे. समाजात जेव्हा अशी परिस्थिती निर्माण होते तेव्हा अनेक दुष्ट प्रवृत्तीचे लोक जन्माला येतात. जीवनातस्वा सर्व क्षेत्रात स्वार्थ फैलावतो आहे. जिकडे पहावे तिकडे पैशासाठी संघर्ष चालू आहे. शब्दाचार बोकाळला आहे. स्वैराचार वाढला आहे. स्वार्थापोटी द्वेष फैलावतो आहे. समाजातल्या काही व्यक्ती जेव्हा विवेकग्नष्ट होताना दिसतात तेव्हा माणसाची विवेकावर असलेली श्रद्धा नाहीशी होते. विवेकावरील श्रद्धा उडाली की, माणसाचा माणुसकीवर असलेला विश्वास लोप पावतो. विश्वास उडाला म्हणजे समाजातील मानवतेचा विकास होण्याची परिस्थिती नष्ट होते आणि समाज व संस्कृती अघोर्गतीच्या मार्गात लागत आहे. तर ही समाजाची अघोर्गती थांबविण्याचे कार्य आजच्या युवकांना करावचे आहे. आज आपल्या समाजात असमाधान आणि अस्थिरता याचे साम्राज्य पसरले आहे. त्याचे दुष्परिणाम आपण छद्मद्वेष डोळ्यांनी वघत आहोत. बलात्कार, खून, मारामार्या आत्महत्या ही कशाची लक्षणे आहेत ? समाजात अनेक समस्या निर्माण झालेल्या आहेत. तर या समस्यांचे निराकरण करण्याची जबाबदारी ही आजच्या युवापिढीच्या खांद्यावर आहे. समाज आणि संस्कृती संरक्षण करणे हे आजच्या युवकांचे आव्हान आहे.

साने गुरुजींनी भारतीय संस्कृतीचे यथार्थ दर्शन केले आहे. ते म्हणतात भारतीय संस्कृती म्हणजे सहानुभुती, विशालता, सत्याचे प्रयोग, ज्ञानाचा मागोवा घेणे होय. तसेच भारतीय संस्कृती 'सर्वधामयिरोद्धेन ब्रह्मकर्म समांभे' तव ह्य गोष्ठी जपणे हे महत्त्वाचे आहे.

जिजाऊ .... !

स्वरुपरांपत्र आणि गुणवान
ऐस्वयांची खान जिजाऊ.....!

पोलादापरी असे कणखर
आगीचा निखार जिजाऊ.....!

जाघवाची सेक, मोसल्यांची राणी
स्वरज्याचे पाणी जिजाऊ.....!

बाळ शिवराया घडविले ऐसे
पूजा नाही तसे जिजाऊ.....!

शिवबास रू दिले बालकडू
जरी शिस्त कडू जिजाऊ.....!

सह्याद्री कुशीत मावळ्यांची शाळा
विद्वत्तेचा मळा जिजाऊ.....!

शाह फिरंग्यास दिला असे शाह
घडवूनी तह जिजाऊ.....!

घेतली ना कधी खेधुनी भाषार,
तलवारीची वार जिजाऊ.....!

राहिली पाठीशी उभी ती खंबीर
छत्रपतीचा धीर जिजाऊ.....!

घरोघरी एक घडवा शिवराय
सांगते माव जिजाऊ.....!

दिलास जगला जाणता राजा
प्रमाण हो माझा जिजाऊ.....!

संकलन : कु. शिल्पा शिंदे

आदिवासींची माता : अनुताई वाघ

कु. आरती वि. पवार

अनुताई वाघ यांचा जन्म पेशवाईच्या सरदार घराण्यात झाला. आणि सहा महिन्यात त्यांचे घरी रेल्वे अपघातात निघून पावले. त्यामुळे वयाच्या १२ व्या वर्षी त्यांना वैधव्य प्राप्त झाले. विधवापण काय असते हे अनुताईंना माहित नव्हते. तरी सर्व सामान्य विधवा बांधांप्रमाणे त्यांनी आपले जीवन व्यतित केले. भगिरथ प्रयत्नांनी त्यांनी समाजाचा संसार केला. व शोकडो मुलांच्या त्या माता झाल्या.

खेळणी बनविणे. अर्धशिक्षित मुलांना तज्ञ शिक्षकांकडून ज्ञान देणे इ. अनेक प्रकारचे व्यवसाय त्यांनी आपल्या कारकिर्दीत सुरु केली.

पुरस्कार - १९७१ साली अनुताईची कामगिरी बघून भारत सरकारने त्यांना सतीसायित्री पुरस्कार दिला. तसेच आदर्श शिक्षक व दलित मित्र हा पुरस्कारही त्यांना मिळाला.

बाल कल्याणासाठी मुंबई बालकल्याण हा पुरस्कार त्यांना उपराष्ट्रपतींच्या हस्ते मिळाला आदिवासी बालकल्याणासाठी मुंबई महानगर पालिकेनेही त्यांना पुरस्कार दिला. त्या खेरीज

कालांतराने दुर्गासाई ह्या शिक्षिका अनुताईंच्या जीवनात आल्या. अनुताईंना शिक्षण घेण्यास भाग पाडले. १९२७ साली त्या 'व्हर्निक्युलर' परीक्षा पास झाल्या हे त्यांचे प्रथम अत्यंत कौतुकास्पद होते. १९३० साली त्यांनी शिक्षकी पेशाला सुरवात केली. नासिक जिल्ह्यात चांदवड या शाळेत त्यांनी मुख्याध्यापिका म्हणून काम पाहिले. त्यावेळी त्यांचे वय अवघे २० वर्षांचे होते.

आदर्श महिला पुरस्कार मिळाला. भारत सरकारने 'पद्मश्री' किताब देऊन त्यांच्या कार्याचा गौरव केला. अशा ज्येष्ठ शिक्षण तज्ञ, समाजसेविका, आदिवासींची माता म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या अनुताई वाघ यांचा २७ सप्टेंबर १९९२ रोजी मृत्यू झाला. "अशा कर्तृत्ववान अनुताई वाघ यांना कोटी कोटी अभिवादन".

*****

आयुष्य

आपल्या हातात काहीच नसतं
इशान्यांवर फक्त नाचायचं असतं
मिळेल ते खायचं असतं
हरी जीवन मात्र जगायचं असतं

सुख उपभोगनं सोपं असलं
तरी दुःख मात्र पचवायचं असतं
लोकसमोर हसायचं असतं
तरी रडणं मात्र लपवायचं असतं

साठलेलं सुद्धा एक दिवस पाझरायला लग्नतं
तरीही मनाला सावरायचं असतं
कारण जीवन जगायचं असतं
कारण जीवन जगायचं असतं.

स्वलिखित : कु. नीरा लक्ष्मणराव लोथे

मागास भाग असल्यामुळे व शेतकरी जास्त असल्यामुळे त्या शाळेत मुलांचे प्रमाण कमी होते. त्यासाठी अनुताईंनी संस्थेचे काम नियम न पाळता स्वतः शाळेत खेळ, गाणं इ. कार्यक्रम घेत असत. त्याचा परिणाम मुलींची संख्या वाढण्यात झाला. त्यानंतर अनुताई वाघ यांची बदली विपळगाव येथे झाली.

स्कूलबोर्डाच्या शाळेचा त्यांनी राजीनामा दिला व पुण्यातील हुजुरबाग शाळेत त्यांनी नोकरी केली. त्या शाळेत सर्वांगीण विकासाला आवश्यक कार्यक्रम त्यांनी सुरु केले. १९४५ मध्ये झालेल्या शिविरात त्यांची ओळख ताराबाई मोडक यांच्याशी झाली. त्यांनी प्रत्यक्षात मुंबई जयळीत बोर्डी खांडाला ग्रामवाल शिक्षा केंद्र सुरु केले. येथूनच अनुताईंच्या खडतर जीवनाला सुरवात झाली. अनुताईंनी अत्यंत हलाखीच्या परिस्थितीत असलेल्यांना शिक्षण देण्याचा प्रयत्न केला. शिक्षणाची आवड त्यांनी लोकांमध्ये निर्माण केली. आदिवासींच्या मुलांना शिक्षण देण्यासाठी अंगणवाडी सुरु केली. बोर्डी येथे अनेक विकास-भिमुख कार्यक्रम सुरु केले. १२ वर्षांच्या काळात शिक्षणासाठी सेंटर सुरु केलीत.

अनुताई वाघ यांच्या प्रयत्नाने १९५६ मध्ये कोसवाड येथे शिक्षिका प्रशिक्षण केंद्र, विकाशवाडी अध्यापक विद्यालय,

ज्ञानार्जनाच्या साधनांचा सक्षमपणे उपयोग करण्यास

आजची तरुण पिढी सक्षम ...!

हेमा खेडकर

"शब्दांत इतका दम असावा की पडसाद उमटला पाहिजे शत्रुत्वाची समज गैरसमजाची भिंत कोसळली पाहिजे. स्वतः च इतक मजबूत वनाव की अडथळे कोलमडले पाहिजेत. मनात ठरवा काहीही असे की नशीब बदलले पाहिजेत।"

परवाच्या 'लोकसत्ता' च्या पेपर मध्ये असलेली बातमी तरुणाईच्या भरारीचं अभिनंदनच करते. थथला असा होता की, "बॅडमिंटनपटू आदित्य जोशीची गरूड भरारी"

संपूर्ण खेळाचं ज्ञान अर्जित करून इच्छाशक्ती आणि आत्मविश्वास आदित्य मेहनत केली म्हणून आज हा सुवर्णदिवस त्याच्या आयुष्यात आला. राष्ट्राचे धारित्र्य हे तरुण पिढीच्या ज्ञानावर, चारित्र्यावर ठरतं.

आपण जर एखादी गोष्ट प्राप्त करण्यासाठी ज्ञान अर्जित केलं तर आपण ती गोष्ट पूर्णत्वास नेवू शकतो. अथवा नेवू शकत नाही आणि आदित्यच्या उदाहरणाद्वारे असचं कळतं आजचा युवक ज्ञान अर्जित करण्यास सर्व बाबतीत समर्थ आहे.

Expert लोक जेव्हा जाहीर करून टाकतात की, एखादी गोष्ट केली जावू शकत नाही. तेंव्हा एखादा युवक जातो आणि घटक करून घेतो, माहित आहे असं का होते? 'केल जावू शकत नाही' हे त्या मुलाला माहितच नसतं. जेव्हा माणूस एखाद्या गोष्टीसाठी वेडा होवून जातो. त्याला मदत करण्यासाठी, त्याला ती गोष्ट मिळवून देण्यासाठी अक्षरशः संपूर्ण सृष्टी पुढे सरसावते.

जीवंत जागत उदाहरण घ्यायचे झाले तर 'लोकसत्ता' ची न्यूज "अनपेक्षित कामगिरी करण्याची भारताकडे क्षमता रीड' ऑस्ट्रेलियाचे सहाय्यक प्रशिक्षक ग्रॅहेम रीड म्हणाले, "वेल्जीयम, जर्मनी, नेदरलँड्स यांच्या खेळाशी आम्ही परिचित आहोत मात्र भारतीय खेळाडूंच्या शैलीविषयी वारकाईने अभ्यास करणे ही सोपे नसते. त्यामुळेच त्यांच्या सोबत खेळतांना सावध घाली कराव्या लागतात."

आजचा ज्ञानाधिष्ठित, ज्ञानाचा ग्रहण करत वाटघाल करणारा युवक हेच सांगत आहे. आधी कधीच न मिळवलेल मिळविण्यासाठी आणि कधीच न केलेलं करावं लागतं

ज्ञान अर्जित करतांना ज्ञानेंद्रियाचा मोठा वाटा आहे

प्रत्येक ज्ञानेंद्रियाची जाणीव लहानपणी 'आई' किंवा 'व्यक्ती' सहवासातून आपल्याला होते म्हणजेच 'आई' नंतर दुसरा गुरू कोण तर शिक्षक।

हल्लीच्या पिढीत विद्यार्थी हा शिक्षकापेक्षा Brilliant आहे. यात तिळमात्र शंका नाही. उदाहरणार्थ लहान बालकात 'मोबाईल' हातात दिल्यास कसा ऑपरेट करायचा ते सांगायलागत नाही काही गोष्टी फक्त निरीक्षणातून किंवा पुस्तकातून ज्ञान तो अर्जित करतो.

पूर्वीच्या कल्पनांना वैज्ञानिक स्वरूप देवून अर्थात त्या विषयावर संशोधन करून, ज्ञान अर्जित करून तरुणपिढीचं सक्षमता दिसून येते. बोलायचे झाले तर Video calling चं कल्पना महाभारतातील आहे. युध्दामुनीवर काय सुक्त आहे हे धृतराष्ट्राचा सेवक संजय त्यांना राजदरबारातूनच सांगू शकतो. ज्ञानार्जनच पुर्नवाचन करूनच हा विकास झाला आहे

विमानाची ही संकल्पना रामायणातील 'पुष्पक यानापासून गवसली. रावणाने सीतेला पळवून नेल ते पुष्पक यान आणि त्यातून हे ज्ञान गवसले अनंत दूर असेलेल व्यक्ती सोबत आपण interaction करू शकतो ते फक्त तरुणपिढीच्या ज्ञानार्जनामुळेच.

मा. डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम ह्यांनी २०२० मध्ये भारताला एक महासत्ता बनविण्याचे स्वप्न पाहिले तोच हा युवा वर्ग 'युवा' च्या विरुद्ध 'वायू'. वायू मध्ये जशी अफाट शक्ती असते तशीच या तरुण पिढीमध्ये आहे आणि म्हणून सांगायचे झाले तर हेच सांगता येईल.

"माणूस परिस्थितीची निर्मिती नाही परिस्थिती माणसाची निर्मिती आहे"

स्वप्नांची ओढ आणि असामान्य धैर्य या गुणसंपदेत निरंतर परिश्रमाची जोड देवूनच युवकाचे 'युवकपण' सिद्ध करणारे त्यांनी विवेकानंद हेच सांगतात.

"Be bold, be strong & take the whole responsibility of your shoulders"

त्यातूनच शिक्षणाची गुणवत्ता तारेल "आज तो लक्ष्य हे इस घर में अब बचा ही क्या है। और बचा मैं तो फिर जरा

ही क्या है अपने मनोशिशो का नतीजा है मुकदर अपना करना
 हाते कि लकीरो में रखा ही क्या है । अरुण वाम विख्यात
 अशकारी तरुणपिढी भरुडाचे पंख लावून,
 मला उडावय, उंच आकाशाला गिडावयचं
 अहमविश्वासाच्या धळावर, यशाला गुडीत घ्यावय
 कुठे कमी पडली ते शिवायच,
 मी काय करू शकते, ते जगाला दाखवायचय
 माझ येथील अस्तित्व, मला साऱ्यांना भटवायच
 आकाशाच्या पलिकडचं, आकाश मला गावयचय ।
 सदैव ज्ञान अर्जित करुन
 समर्थपणे वाटचाल करणारी तरुणपिढी चित्रपट सृष्टीतून हेच
 सांगते गान ३ Edits मधील आहे.

"give me some stine
 give me some rsys
 give me another chance
 to grow up once again"

जसे aerodynamics च्या नियमापुसार फुलपाखराला
 उडवा यायला नको परंतु तरिही ते उडत तशीच ही कुवापिढी ।

ज्ञान मिळवून आपलं अस्तित्व साध्य करण्याचा
 समर्थपणे प्रयत्न करत आहे त्यामुळेच मी तरी हेच सांगु
 इच्छिते की, "ज्ञानार्जनाच्या साधनांचा सक्षमपणे उपयोग
 करण्यास आजची तरुणपिढी समर्थ ठरते आहे"

"आतीसे बर्क ना सहाब पैदा कर

अजल भी काय उठे यो शयाब पैदा कर

तु इन्क्लाव फी आमद आने का इंतजार ना कर

जो हो सके तो खुद इन्क्लाव पैदा कर !"

चारीकी

तुझ्यात आणि माझ्यात
 कुठलेच नाते नव्हते
 पण स्ताच्या नात्यापेक्षाही
 ते आपलेसे वाटणारे होते.

संकलन : कु. वैशाली जयराव शिंदे

एक हुंडावळी

रांसारच्या वेलीवर एक फूल उगसले
 आगमनाने तिच्या सारेच आनंदले
 सुरातुरीत बाहुली पाहून मन हरपले
 रगतःला विरक्तम तिच्या कौतुकाला रंगले
 पाळण्यात घालून नामकरण झाले
 कुठे ठेऊ, कुठे नेऊ, दिवस-रात्र सरले
 घुम-घुगम घुंगरु नाद सारे घर निनादले
 वघता वघता सारे जण तिच्यातच गुंतले
 घरातले पाऊल वाहेर घडले
 घरट्यातले पाखरु उंच झेपायले
 शाळा संपली, कॉलेज संपले
 पंखातले वळ वाढत गेले
 स्वप्नाच्या राजकुमाराची चाहूल लागली
 स्वप्नाला सत्याची झालर चडली
 वाजत गाजत वरत आली
 हिरव्या चुडयाने पाठयणी केली
 कुणास ठळक कशी ? ईशान निघाली
 पैसा घाहून सासरची मन घटावली
 छाती बडवत माय तिथी माय मोकसून रडली
 अरे देवा अशी कशी पोर माझी मेली
 कोयच्या पोरीला जळतांना
 दया माझी सरसी
 फोट्या गोळा गेला स्वप्न सारी मंगली
 गौरीवाणी नटलेली पोर डोक्यापुढे फिरली
 हळद ओली, घुळा हिरवा, मेहंदी ओली
 ओली पण जळकं गाठोळं कवटाळत ममता पुन्हा हरली
 नातेचा आळोश ऐकून नियती थरारली
 माणसातली माणुसकी पुन्हा एकदा सरली
 पुन्हा एक कोवळी कळी
 हुंडावळी ठरली ! हुंडावळी ठरली !! हुंडावळी ठरली !!

कु. प्रिती देविदासराव भोग

कविता

स्त्री - जीवन

कधी मायेच्या वास्तव्याची सुलूक होऊन
तर कधी पत्नीरूपी कर्तव्यदक्ष होऊन
कधी वेड्या मनाची घाहूल होवून
तर मैत्रिणीरूपी योग्य वळण लावून
मिळवी ती जगामध्ये आदर
मग का नाही करावी तिची सर्वांनी कदर ॥१॥

मुलगी म्हटल की हृदयात भरते घडकी
अजून किती हीन शगणूक मिळेल तिला
म्हणून माझ्या डोक्यात येते विचारांची भरती
तरीही करावा तिने सर्वांचा आदर
मग का नाही करावी तिची सर्वांनी कदर ॥२॥

काहानी तिची ऐकतांना फुटी सर्वांच्या
डोक्यांना पाझर
आता तरी मानवा तू सद्मार्गांनी वावर
दाखवते सृष्टी तुम्हा
साक्षात आहे ती ईश्वर
मग का नाही करावी तिची सर्वांनी कदर ॥३॥

वेशाली मधुकर वानखडे

प्रत्येक

प्रत्येक आयुष्य एक पुस्तक असतं
कधी मनमोकळं
कधी रहस्यात बुडालेलं

प्रत्येक मन एक काथ्य असतं
कधी लिहिलेलं
कधी बंदिस्त केलेलं

प्रत्येक भावनेला एक गाव असतं
कधी एकसंघ,
कधी दुर्मंगलेलं,

प्रत्येक वेदनेला एक घर असतं
कधी आपलसं
कधी परक्यातलं

प्रत्येक जीवनाचं एक पाऊल असतं
कधी यशातलं
कधी अपयशातलं

प्रत्येक अश्रू एकदा तरी ओघळत असते
कधी डोक्यातून
कधी अंतरातून

कु. रुपाली रा. विखार

स्त्री जन्म

का गळा घोटता तिचा ?
 का काळीज चिरता ?
 का कुरकरता कळ्या जन्माला येण्यापूर्वी
 नराचा नारायण होईल का हो कधी ?
 नर म्हणाला नारीला
 पायातली तू धोंड पायातच बरी
 नको करू तोंड वर, नको तुझी शिरजोरी
 नराचा नारायण होईल का हो कधी ?
 कधी बसविले देव्हान्यात
 म्हणे, तू तर देवी
 आमच्या सोईने करू आम्ही आरती
 नेवैद्य फक्त दाखवायचा, खायचा मात्र आम्ही
 नराचा नारायण होईल का हो कधी ?
 कायघाथे शब्द सारे
 कागदावरच मुके झाले
 सोनोप्राफीचा थैयथैयाट, डॉक्टरांचा हव्यास
 हुंड्यालाही प्रतिष्ठा आली
 नराचा नारायण होईल का हो कधी ?
 नका मारू म्हणता म्हणता
 जिवंतपण घेत झाली
 संसाराचे ओझे बहाते
 हतबल हताश आई
 पुरुषप्रधान वृत्ती सारी
 नराचा नारायण होईल का हो कधी ?
 म्हणे स्त्रीच आहे स्त्रीची शत्रू
 आईच्या पोटातच असते ना हो लेकरु ?
 सासू पण स्त्रीच आहे ना ?
 तिलाच म्हणे हवा द्या
 दोष पुरुषाचा नाहीच मुळी ?
 खरी गुन्हेगार स्त्रीच खरी ?
 नराचा नारायण होईल का हो कधी ?
 सांग देवा असा मी, काय केला गुन्हा ?
 जग पाहण्यापूर्वीच, का माझ्या जन्माची घृणा
 कन्यारत्न म्हणून जिचे, जपल्या जात पाऊलखुणा

श्रीकांत चंद्रप्रकाश निमकरडे

आई

किती वेदना झाल्या तिला
 तुला जन्म देतांना
 जाणीव त्याची ठेव पौरा
 तुझे जीवन जगतांना

सहानाचा तू मोठा झालास
 आईच्या कुशीत असतांना
 प्रयत्न केलास तू मोठा होण्याचा
 गुप्तीचा विकास करतांना

साहेब तू झाला होतास
 कष्ट ती उपसत असतांना
 तू कितीही मोठा झालास
 तरी तिला विसरू नकोस जातांना

तिनेच तुला जग दाविले
 जाणीव तुला असतांना
 सांभाळून जा पौरा
 या शब्दाचे मूळ शोधतांना

नाही तर वेदना होतात
 हाक मारशील
 आई तुझी नसतांना .....

कु. कविता सोनटक्के

जीवन

एक दिवस चालता चालता
थांबल्यासारखं वाटलं,
थांबल्यावर मात्र पुन्हा
चालावसं वाटलं

एक दिवस पुन्हा
रडावस वाटलं
वाहून गेले अश्रु
पुन्हा हसावसं वाटलं,

वाळुचा महाल
पुन्हा बांधावसा वाटलं,
वाहून गेला लाटेवर
तरी पुन्हा खेळावसं वाटलं

जगता जगता एक दिवस
मरावसं वाटलं
मरणाच्या तीरावर
पुन्हा जगावसं वाटलं

खेळता खेळता एकदा
जिकावस वाटलं
जिकून सगळं पण
हरल्यासारखं वाटलं

टेच लागताच दगडाची
वोलावसं वाटलं,
सांगून गेला खूप काही
सुटल्यासारख वाटलं
"चालतो तो प्रवाह, थांबतं ते डबकं"

विवेक वि. फडू

रे रायगडा

कसा होता माझा राजा ?
घडविले ज्याने स्वराज्य
अन् सुखावली प्रजा ?
तुझ्या रुपावर भाळून जो,
म्हटला, करु हीच तख्खत्याला जागा....
सांग ना रे रायगडा,
कसा होता तो माझा राजा.....?

कहाण्या ऐकल्यात मी
तुझ्या अन् त्याच्याही
अन् मंदिर मानले तुला मी.....
दिसला कसा तो बसला कसा तो.....
चालला कसा तो, बोलला काय तो ?

पाहूनी अन्याय, गर्जला तो.....
सारेच पाहीलेस तू प्रत्यक्षात इथे....
सारेच अनुभवलेस तू....जे जे घडले इथे....
मस्तकावर त्याच्या राज्याभिषकाचे मंगल
अक्षदा पडल्या इथे.....

म्हणून तर आलो मी इथवर
आणखी विचारण्या तुला...
करशील ना भूतकाळ पुन्हा ताजा
रायगडा, सांगशील ना तू मला ?
कसा होता माझा राजा ?

अमोल शिवशंकर घोडेकर

स्वप्नांचा परिसरपर्श

मोठी थोर माणसे
 काही जन्माला
 येतानाच थोर किंवा
 मोठी नसतात. लहान
 वयातच स्वप्न पाहून
 त्याच्या पूर्ततेसाठी
 मनापासून प्रयत्न
 केल्यामुळेच त्यांना
 थोरपण प्राप्त होते
 स्वप्नांचा परिसरपर्श
 एकदा झाला, की
 त्याच्या पूर्ततेची व्यक्ती
 त्यातूनच मिळत राहते.

शबनम शेख

गुरूंचे आभार

तुमच्या या ज्ञानदानासाठी
 फार आभारी आहोत आम्ही
 ज्ञानात भर घालून आमच्या
 माहिती दिली विश्वासाची तुम्ही
 जाता गायोगावच्या विद्यालयी अन्
 ज्ञानदानासाठी झटत असता तुम्ही
 उघडून ज्ञानाची अफाट कुटी
 केले अविरत कार्य तुम्ही

तुमच्या या ज्ञानदानासाठी
 सदा कृतज्ञ आहोत गुरू आम्ही

कु. अलका बा. गवार

वर्णमाला

वेलांटी, उकार, व्यंजने, काना, मात्रा
 सुरु होते भरण मनी शब्दाची जत्रा
 दिवसाकाठी मनी येतात विचार सत्रा
 सुरु होते मग शब्दाची भावयात्रा

भावनाच्या गर्दीवर विचार होतात त्यार
 विसरत नाही कधी मी देण्या अनुस्वार
 अनुस्वाराने होतो जणू शब्दाचा स्वर्ग
 कधी न कधी त्याने उच्चार दीर्घ

उच्चाराने होतो उ रु चा उच्चार
 मात्रा देता शब्दांना ए ऐ चा आधार
 काना देता शब्दाला येतो कसा आकार
 काना मात्रा मिळून होई ओ औ चा उच्चार

वेलांतिने येई शब्दावर इ ई चा भर
 अं अः नाही वापरले तर राहिल अर्धा सफर
 विसरून चालणार नाही मला शब्दावरील इकार
 रुफारानं होतो अर्धा र चा उच्चार

स्वर आणि व्यंजनांचा आहे हा संस्कार
 स्वर मिळता व्यंजनांचा वर्णमाला होते तयार

कु. अलका बा. गवार

आई तूच गं ... !

आई तूचं गं माझी प्रथम शाळा
 खूपच लावला मला लळा
 आई तूच गं माझी माय
 तुला मी कधी विसरणार नाय
 आई तूच गं माझी दैवत
 मला तुझ्यापाचून दूर नाही राहवत
 आई तूच गं माझी सकाळ
 ठेव तुझी कृपा सदा सर्वकाळ
 आई तूच गं माझी पालकरी
 सदा करील मी तुझीच चाकरी
 आई तूच गं माझी भ्रष्टता
 चाढव माझ्या नशिवाची वैधता
 आई गं तूच माझी आई
 तुझी साथ असतांना दुःख पळून जाई....

✽

रवींद्र मधुकर उगले

आई

आई म्हणजे
 कधीही न आटणारा मायेचा झरा
 जणू पावसातला गार गार वारा ....
 आई म्हणजे
 वात्सल्याची माऊली
 देवालाही थांबायला भाग पाडणारी
 वडाची साऊली ....
 आई म्हणजे
 मूर्ती देवळातली
 खोल दडलेली अभेद्य जागा हृदयातली ....
 आई म्हणजे
 ओंजळ पाण्याची
 कितीही प्रयत्न केला तिला समजून घेण्याचा
 तरी एकदाही न कळणारी ....
 |जय जिजाऊ जय शिवराय |

संकलन : कु. शारदा शा. शिंगाडे

भ्रष्टाचार

आम्ही मजूर गरीब
 करतो कष्ट
 होऊन साहेब
 बसले भ्रष्ट
 एकाकामापाची
 करा लागतात वान्या
 हिरव्या हिरव्या नोटापाई
 भेटत नाईत सद्दा
 सांगतात हे सरकारी
 काम लय भारी
 आले नाही येळेवरी
 आता या पुढच्या सोमवारी
 देवजाणे त्यांचा
 काय आहे हेतू
 डोक्यात जसा त्यांच्या
 घुसला केतू
 मिळते वेतन यांना
 अधिक भला
 ढळत चालली ना
 तरीही नितिमत्ता
 माणुसकीचा तर
 नाहिच पत्ता
 शोधा उत्तरे या प्रश्नांची
 आहे अति महत्वाची
 नोकर हे जनतेचे
 की जनता नोकर यांची ?

✽

श्री. पवन गजानन लोणकर

अपेक्षा

प्रत्येक मुलीला मिळावेत
माझ्या तीर्थरुपासारखे मायबाप
ज्यांना कधीच वाटू नये
मुलगी एक ताप
चुकेल का ती म्हणून
तिला करु नये कशाचीच बंदी
चुकण्यातुनच काही तरी शिकण्याची हिच आहे संधी
शिक्षणाने घडवावे त्या मुलीचे, व्यक्तिमत्व
सिध्द करु द्यावे तिला स्वतःचे अस्तित्व
असू नये मुलीबद्दल वृत्ती त्यांची संशयी
त्यांनी स्वतःच घडवावे तिला स्वावलंबी
आणि दृढनिश्चयी
तिला कधीच ऐकवू नये
स्त्री जन्माची कहाणी
त्या मुलीमध्येच जगवावी एक झाशीची राणी
प्रेम आणि त्यागापुढे झुकवली तिने मान
संस्कृतीचा करावा तिने सदा सन्मान
अन्नपूर्णा तर बनवावीच, पण
प्रथम बनवावी महाशक्ती
कुणीही करु शकणार नाही
तिच्यावर कशाची सक्ति
अन्यायातून मार्ग काढण्याचा धडा तिला शिकवावा
पालकांनीच तिला यशस्वी जीवनाचा पाया रुजवावा
स्त्री जीवन तिला वाटू नये अभिशाप
प्रत्येकाला मिळावे असेच मायबाप

कु. अम्बिनी सुधीर निंबोकार

गरिबी

जन्मतः तिची ओळख झाली
मरतांनाही ती सोबत आली

जीवनात दिले अनेक दुःख
त्याच बरोबर काहि सुख

जीवनाचे झाले फार हाल
एका पाठोपाठ गेले साल

तिने अनेकांचे जीवन घडवले
तिनेच अनेकांचे जीवन बिघडवले

ती नसती या जगात
अर्थ राहिला नसता जीवनात

तिच्याने जीवनाची झाली व्यथा
पूर्ण जन्माची ती एकच कथा

ती नाही कधी हसत
नाही ती कधी रुसत

तुम्ही विचाराल अशी ती कोण ?
गरिबी शिवाय असणार तरी कोण ?

श्री. सागर रघुनाथ निंबोळे

जतन करा रे

परंपरा नी संस्कृतीचे
जतन करा रे
बहु मोलाची पुंजी हिच्यापर
गर्व करा रे

माय भराती भाषा आमची
घर आमचे महाराष्ट्र
त्याला पाहून एकित झाले
पाहिजे सारे परराष्ट्र

स्वराज्याच्या हितासाठी
आम्ही पत्कर मरण
परंपरा नी संस्कृतीचे
लाडू दारोदारी तोरण

शूर वीर राजे आमचे होऊन गेले
त्यांना सगळे नमन करा रे
परंपरा नी संस्कृतीचे
जतन करा रे.

श्री. पयन गजानन लोणकर

मानवतेच्या शोधात

वेऊन विचारांची परडी
वेघेल फुले मानवतेची
या फुलांच्या सुगंधाने
पसरवेल मूल्ये
परोपकाराची
करेल तयार
भाग माणुसकीची
उमलतील फुले
ज्यात चैतन्याची
नसेल इषा
इतरांची
मन मन गाईल गाणे
घंदेरी जीवनाची
काटे रूतले
घर ती गोष्ट
नाही नवलाची
सूत्र हीच
असती जीवनाची

कं. श्वेता गि. अग्रवाल

स्त्रीया झा राष्ट्राच्या रक्षक होत. इतिहासावरून आपल्याला कळून येईल, की राष्ट्रावर आलेली संकटे स्त्रियांनी केव्हा आपल्या शौर्याने, तर केव्हा आपले देह अग्रिकुंभत अर्पण करून निवारण केली आहेत. पूर्वी स्त्रिया महानदेशभक्त असल्यामुळेच आजपर्यंत हिन्दुस्थान देश जीवत राहू शकला.

लोकमान्य टिळक

मित्र असावा ...!

मित्र असावा असा,
सूर्याचा प्रकाश असतो जसा,

मित्र असावा गोड
त्याला नसावी कोणतीही तोड

मित्र असावा गुणी
ज्यामुळे होणार नाही हानी

मित्र असावा असा
कधी पैसा नसतो जसा

मित्र असावा श्रमी
त्यामुळे नसेल कशाची कमी

मित्र असावा निवांत
जो करील सर्व शांत

मित्र असावा असा
सूर्याचा प्रकाश असतो जसा.....!

श्री रवींद्र मधुकर उगले

खरं सौंदर्य

सौंदर्य नसतं रंगात,
सौंदर्य असतं अंतरंगात

सौंदर्य नसतं चेहऱ्यात
सौंदर्य असतं हृदयात

सौंदर्य नसतं श्रृंगारात,
सौंदर्य असतं मनात

सौंदर्य नसतं पेहरायात,
सौंदर्य असतं व्यक्तीच्या हावभावात

सौंदर्य नसतं लावण्यावर
सौंदर्य असतं भावनांवर

सौंदर्य होत असतं प्रति
व्यक्तीच्या प्रत्येक कृतीत

मनाच औदार्य
हेच खरं सौंदर्य

कु. भावना केशवराव थोरात

स्त्री जीवनाचा आरंभ मातृभावातच व त्याचा शेवट मातृभावातच. जनन हे आदिशक्तीचे पहिले विकसित रूप होय. जनका पेक्षा जननीला भारतात श्रेष्ठ मानतात.

विश्वातील प्रेमाच्या, मांगल्यांच्या, कोमलतेच्या, सौंदर्याच्या व पावित्र्याच्या सारभूत सर्वस्वाची स्त्री ही एकरूप विजय पताका आहे.

राम गणेश गडकरी

आई ....!

आई हे ईश्वराचेच स्वरूप असते
यात्सल्याची, ममतेची मूर्ती असते

असे म्हणतात ईश्वर सर्वांकडे जाऊ शकत नाही
म्हणून त्याने सर्वांना आई दिली.

पण आई नसते तर काय झाले असते आपले ?
सर्व विश्वच नाहीसे झाले असते आपले

आपण किती नशिबवान की आपल्याकडे आहे आई.
पण जगात असतात असेही की

ज्यांची नसते इतकी पुण्याई
आणि त्यांना आईच्या मायेची नवलाई

आई कधी प्रसंगी घनते कठोर
तर कधी असते गर्ईप्रमाणे मऊ

मुलांच्या दुखाने कळवळते आई
आणि मुलांच्या आनंदात सुखावते आई

कधी मैत्रिण बनून हसवणारी आई
तर कधी मार्गदर्शक बनून दिशा दाखवणारी आई

संस्काराची ठेव देणारी आई
तर कधी शाबासकी देवून कुरवाळणारी आई

सर्वांना ठामपणे
माझ मूल तैच सुंदर हे सांगायची ।

स्वलिखित : कु. शिल्पा शिंदे

भुणहत्या

सांग देवा असा मी काय केला गुन्हा
की जगात होत आहेत माझ्याच जन्माची घृणा

कन्यारत्न म्हणूनी जिच्या

जपल्या जात पाऊलखुणा

त्याच जन्मासाठी आज मला

करावी लागते का ही

दया आणि याचना

'राणीलक्ष्मी' रूपात रचला

जरी पराक्रमांचा इतिहास

तरी जग हे पाहण्यापूर्वीच

घोटल्या जातो माझा श्वास

सोसूनी अनेक मरण यातना

फाडून उदर जन्मविलेत शूरवीर

कधी शिवचा तर कधी भगतसिंग

चमक या नवरत्नांची ती आजही पहा

होते बळी या वासनांच पशुंची

अबला म्हणती ते नर मला

काय हेच साफल्य या जन्माचे

की फळे या नियतीची म्हणा

ना मी अबला, ना मी बंदिनी

विश्वासाया शक्ती मजमध्ये

विध्वंस करुनी या सृष्टीचा

नाश करेन मी या दृष्टकृतीचा

प्रेम यात्सल्य आणि करुणा

यांची तर ही जीवंत मूर्ती

समान आदर, सन्मान करुनी

मिळवुनी देवू या जगात किर्ती

श्री. श्रीकांत चंद्रप्रकाश निमकडें

हिन्दी विभाग

जीवन

जीवन मे हम दुःख पाते है,
जीवन मे हम सुख पाते है ।
कभी निराशा ले आता है,
आशा, कभी हमे देता है

जीवन क्या है ?
जीवन कभी शांति देता,
कभी अशांति ले आता है।
कभी हमे उलझा देता है,
कभी पहेली सुलझाता है ।

जीवन क्या है ?
डाली पर बैठी विडिया
कितनी मिठी गाती है।
आसमोन में वह उड़ती है
वादलों को छू लेती है।
शाम को घर जाती है
सुबह उठकर हमें जगाती है।
कितनी प्यारी विडिया है,
मेरा मन बहलाती है।
यही जीवन कहलाती है ।

कु. शबनम शेख

समय

याद है मुझे अब भी,
जब भी छोटी बच्ची थी
झुठी दुनिया की भीड में
भोली - भाली सच्ची थी
तब भी सुबह होती थी
शाम होती थी
उग्र तब भी
यू ही तमाम होती थी
लगता था पल बीत रहे है
दिन नहीं बीते है
मैं जीतती जा रही हूँ
वक्त नहीं जीता है
पर अब बाजी उल्टी है पडी
वक्त भाग रहा है, मैं हूँ खडी
वक्त की रफ्तार का
नहीं दे पा रही हूँ साथ
इस दौड में न जाने कितने
छूटते जा रहे है हाथ
अब समय मुझे दिखाने लगा अंगुठा
कहता है, तू झुठी, तेरा अस्तित्व भी झुठा
जब तक तुम सच्चे हो, तुम्हारा साथ दुंगा
जब कहोगे, जैसे कहोंगे, वैसा ही करुंगा
अच्छाई की मुरत बनोगे
तो समय से जीत पाओगे
घरना दुनिया की भीड में
बेनाम खो जाओगे

कु. स्नेहा सुरेश मिश्रा

रिश्ते

मुलायम दूब पर शबनमी एहसास हैं रिश्ते
निभे तो सात जन्मों का विश्वास हैं रिश्ते
कभी सिंदूरी चुटकी भर कभी बस कांच की चूड़ी
किसी रिश्ते में घागे सूत के हैं रिश्ते

कभी बेवजह शर्ते कभी खुद ही मान भी लें
नया ही रंग हर बार प्यार है मनुहार हैं रिश्ते
तुम्ही प्रियतम कभी मांसी तुम्ही में है कभी यहना
तुम्ही बंधन तुम्ही बल्कि अजब विस्तार हैं रिश्ते

रिश्ते दिल का दर्पण है बिना शर्तों का समर्पण है
किसी किम्मत नहीं मिलती बडे अनमोल हैं रिश्ते
टूटे तो बिखर जाते हैं कण-कण पारे की तरह
वैसे ही तरल और चमकदार व्यवहार हैं रिश्ते

❁ कु. समीना अंजुम

मेरी माँ

कविता देविदास सोनटक्के

नींद बहुत आती है पढते पढते
माँ तू होती तो कहते की एक कप चाय बना दे
थक गये है मेस की रोटी खा खाके
माँ तू होती तो कहते पराठा बना दे
बंद हो गये है रम की चार दिवारों में
माँ तू होती तो कहती जरा बाहर घुमले
भाही कोशिश रोज खुश रहने की
माँ तू होती तो मुस्करा लेते
परेशानियाँ बहुत है यहाँ तुझे बताते तो तुझे भी रुला दे
बहुत दूर निकल आये है घर से
माँ ते सपनों की परवाह ना होती तो
कबका घर चले आते

आये है घरसे दूर सिर्फ यही सोचकर की
इतनी परेशानियों के बाद माँ को दुनीयाँकी हर खुशी देंगे
Dedicated 2 all my friend who study away from
home & miss their sweet mom.

पर्यावरण

पर्यावरण को बचाना हमारा ध्येय हो
सबके पारा इसके लिए समय हो
पर्यावरण अगर नहीं रहेगा सुरक्षित
हो जाएगा सबकुछ दूषित

भले ही आप पेड लगाये एक
पुरी तरह करे उसकी देख-रेख
सौर ऊर्जा का करे सब उपयोग
कम करे ताप विद्युत का उपयोग

रासायनिक खाद का कम करे छिडकाव
भूमि को प्रदूषित होने से बचाव

कचडो का समुचित शेती से करो निपटारा
फिर न होगी कोई नहीं प्रदूषण का मारा

फैक्ट्रियों में जब सौर यंत्र लगाई जाएँगी
वायु प्रदुषण में अपने आप कमी आएँगी

तब जाकर पर्यावरण में कमी आएँगी
आधी बिमारीया अपने आप चली जाएँगी

❁

कु. फरहीन कौसर सैय्यद असगर अली

नारी जगत की एक पवित्र स्वर्णम ज्योति है।
त्याग उसका स्वभाव, प्रदान उसका धर्म,
सहनशीलता उसका व्रत और प्रेम जीवन है।
चतुरसेन शास्त्री

❁

नारी की उन्नती या अवनति पर ही राष्ट्र की
उन्नति या अवनति निर्भर है।

बोलबाला

आँखों आँखों का फरक है,
 नूर नहीं है नूर देखना पड़ता है।
 गरिबों का जमाना रहा कहा,
 अभिरो का बोलबाला है।
 पानी से दुनिया कहा जीती है आज,
 पैसे का ही हर जगह बोलबाला है।
 भूक लगी तो रोटी से पेट भरता है कहा आज
 पैसेवालों व अन्याय का बोलबाला है।
 इमानदारी का जमाना रहा कहा आज,
 बेईमानों का बोलबाला है।
 ईमानदारी तो बिक गई न जाने किस बाजार में
 ईमान बेचनेवालों का बोलबाला है।
 पैसे से तो इमान भी बिक जाता है आज,
 विश्वास और सच्चाई का जमाना रहा कहा आज
 झूठ और फरेब का बोलबाला है।
 हर जगह अन्याय का प्रदूषण फैल गया है
 दुषित हवा का बोलबाला है।
 हर साँस में असुरक्षित महसूस करने लगी है
 हर स्त्री अपने को आज,
 अत्याचारियों का बोलबाला है।
 महापुरुषों ने तो जन्म लेना ही बंद कर दिया आज
 भ्रष्टाचारियों का बोलबाला है।
 संस्कार मिलते ही कहाँ है आज,
 असंस्कारों व असंस्कृतियों का बोलबाला है।
 आटा, दाल नमक पेट भर अनाज मिलता ही है कहाँ
 आज,
 महँगाई का तो बोलबाला है।
 दूसरे कॉलेजों में हमारे प्राध्यापक की तरह
 प्राध्यापक गण मिलते हैं कहा आज,
 तभी तो शासकीय अध्यापक का बोलबाला है।

कु. ममता पांडेय

ग्लोबल वार्मिंग

ग्लोबल वार्मिंग के बारे में बताती हूँ
इसको सही मायने में समझाती हूँ

पेड़ काटे जायेंगे अगर बेतहाशा
तों तापमान बढ़ता रहेगा हमेशा

फैक्ट्री लगाये जा रहे रोज हजार
वायु प्रदूषण बढ़ रहा लगातार

कार्बन डाई आक्साईड अगर बढ़ेगा
तो तापमान भी चढ़ेगा

तापमान के बढ़ने से
ग्लेशियर का बर्फ पिघल रहा

समुद्र किनारे के लोगों का
जीना मुश्किल कर रहा

जलवायु रहा बदल
भयंकर आँधियाँ रही चल

ग्लोबल वार्मिंग को अगर काबू में लाना है
तो जन - जन में इसके लिए जागरूकता फैलाना है

पेड़ों को कटने से बचाना है
चारों ओर हरियाली बढ़ाना है।

Nausheen Adiba Aarog Husain

और लाईन कट गई ।

मे जन्नत से बोल रही हूँ ।
हेलो मम्मी (Hello Mummy)
कैसी हो ?

यहाँ जन्नत में फूल खिले है
मंजर रंगविरंगे है
तितली भवरे नाच रहे है
खुशबुओ के डेर है
शहँद के झीले है

मे जन्नत में खुश हूँ मम्मी
लेकिन तुम याद आती हो
हेलो मम्मी (Hello Mummy)

बोलो डेंडी मेरे कैसे हो ?
घर में सारे कैसे है ?
घरती, अम्बर, चाँद सितारे
दुनियाँ कैसी लगती है ?
सोना, जागना, हँसना, रोना
यह सब कैसा लगता है ?
बोलो मम्मी (Mummy)

क्या तुम भैया की आँखों में भी
काँटा कोई चुभोती हो ?
गर्दन काटने वाली हो ?

क्या तुम अपने मुँह का सर
पत्थर से अब कुचलोगी ?

वरना मेरे साथ तुमने
क्यूँ ऐसा बर्ताव कियौ ?

हेलो मम्मी (Hello Mummy)
खाना तो अपना मे खुद ही लाती
औरों का हिस्सा थोड़े ही खाती
जिस मालिक ने तुमको दिया था
सब को दिया था
वह मुझको भी दे देता
बोलो मम्मी (Mummy)

मैं दुनियाँ में चंद दिन रहती
कौनसी आफत तुम पर आती
डेंडी के सिने से लगती
तुम से लोरी-लोरी सुनते -सुनते
गोदी ही में सो जाती है
लेकिन तुमने मुझसे मेरा
जिने का हक छीन लिया
पेट में तुमने मुझको
बोलो कैसे कत्ल किया ?

घाकु, धिमटा नशतर काँटा
मेरे बदन में खोप दिया
मुझको तुमने तुकड़े - तुकड़े करवाया
प्यारी मम्मी अच्छी मम्मी
ये तो बोलो

दुनियाँ जिसको कहते है
जिसमे इन्सान बसते है
वहाँ पे कुत्ते - बिल्ली को भी
क्या ऐसा करते देखा है ?

हेलो मम्मी,
मैं जन्नत में खुश हूँ लेकिन
याद तुम्हारी आती है
यह बतलाओ
क्या तुमको भी मेरी याद सताती है ?

(तुमने कब मेरा कोई नाम रखा था
जो मैं तुमको याद आती !)

फिर भी मम्मी (Mummy)
मुझसे मिलने एक दिन तुम भी
इस जन्नत में आ जाना
लेकिन मम्मी,

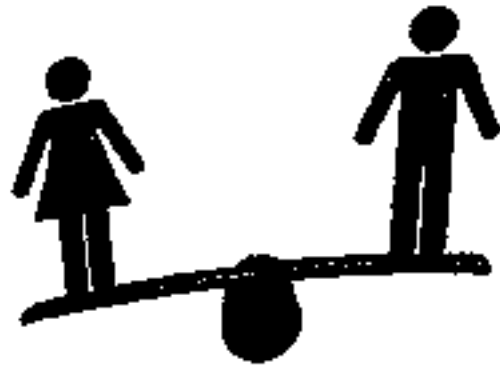
मेरा मालिक, मेरा आका
तुमसे जब ये पुछेगा
जुर्म वो क्या था ?
जिसके बदले तुमने मेरा खुन किया था

बोलो मम्मी
क्या बोलोगी
अपने मालिक अल्लाह से सोचो मम्मी

कुछ तो सोचो
जलदी सोचो
वरना मुझसे जन्नत में तुम
मिलने कैसे आओगी !

Hello..... Hello Mummy .....
Hello
और लाईन कट गयी

✽ फु. समीना अंजूम

जागर जाणीवांचा, स्त्री-पुरुष समानतेचा

ଅର୍ଥ ୨୦୧୩-୨୦୧୪

ଝୁମ୍ପାଣି ବିଭାଗ

My views About Women

Sneha Suresh Mishra

Indian tradition has generally respected womanhood, through occasionally we find derogatory references to women. Even God is regarded as half man, half woman, ardhnarishwara. Manu declares that where women are honoured, there gods are pleased; where they are not honoured all works become fruitless.

Women are human beings and have as much right to full development as men have. In regard to opportunities for intellectual and spiritual development we should not emphasize the sex of men. The fact that we are human beings is infinitely more important than the physiological peculiarities, which distinguish us from one another. In all human beings, irrespective of their sex, the same drama of the flesh and the spirit, of finitude and tran-scendence, takes place.

women cannot do some things that men can. Their physiology prevents this. That, however, does not prove their inferiority. We must do the things for which we are made for and do them well.

In early times education of women was encouraged. The goddess of learning is 'Saraswati'. Then the Mahanirvana Tantra says a girl also should be brought up and educated with great effort and care.

The Devi Mahatmya declares all forms of knowledge are aspects of thee; and all women throughout the world are they forms we hear of great women like Maitreyi, Gargi, Arundhati, Lilavati etc.

In the vedic Age women enjoyed opportunities for education and work. They were eligible for Upanayan or initiation and Brahmacharya or study of knowledge of Brahman.

In certain periods of our history, education of women was sadly neglected and women lapsed into

illiteracy and superstition.

Swami Vivekananda complained, India cannot yet produce great women it was because of the degradation to which they were subjected in recent times. We have wasted, in our recent past, women's gifts by failing to recognize them as human beings able to act, to achieve and to engage in projects, given the right conditions.

Thanks to the Ramakrishna Movement and Mahatma Gandhi's work, women are slowly coming into their own. It is true that Sri Ramakrishna advised renunciation of women and of wealth for his male devotees, but that was only in view of man's possible weakness with regard to the possible sex, for he also advised his women devotees to renounce men and wealth. Shri Ramakrishna's respect for womanhood comes out in his dealings with his wife Sri Sarada Devi and other women. He accepted a lady, Bhairavi Brahmani, for his teacher. Gandhiji engaged many women in his struggle for the political liberation of the country. This has helped in the emancipation of Indian women.

God as a ...

Vivek V. Kadu

"No peril of the deep or height
shall dont my winged foot,
No fear of time,- unconquered space,
or light untravelled route,
Impede my heart that pants to drain
The nector of thy flute !"

Rabindranath Tagore, a man of versatile genius and achievements, was the first Indian poet and writer who gained for modern India a permanent place on the world literary map. Tagore was a poet par excellence. He is a only Indian to win the Noble prize of literature for his "Gitanjali" in 1913. It is a Tagore's spiritual autobiography. In all poems of Gitanjali communion with God is the recurrent theme.

Tagore poem are riched with imagery, metaphors and allegries when he takes to the subject a mystic sage, philosopher and yogi incarnate before us. The central theme of "Gitanjali" is communion with God. Tagore's God is not in the temple he is in the hard work of worker. Tagore is humanistic as well as naturalistic poet. He has a great repect for working toiling people. His concept of nature is far more different from those of the naturalistic poet of the European continent. He emphasises the value of simplicity and intimate contact with nature. His God is present in the nature and one can give his adoration of simplicity and innocence to his god by the the intimates and constant communion with nature

" We want a place where the beauty of Nature and human soul meet in union"

Thus tagores musticism is coupled with his humanism and naturalism.

The conception of God takes many form in

Gitanjali. These different forms God takes, represent the main trails of mysticism in Gitanjali"

God as a Father - The poet conceives God as the father of creation and so also of his motherland.

God as a Mother- As god showers her affection on her son, God is loving mother of the poet.

God as a child - Tagore finds glories and mysteries of God in the children.

God as a lover- The concept of God as a lover is purely a Vishnawa idea. the poets soul assumes the role of Radha and wants to be on with Lord Krishna.

God as a Master poet- The poet says that God is a perfect singer and his creation is his song

God as a king- In the adoration of God the poet appers God as a king of the universe. Thus Tagores God plays various roles but always present in humanity and nature.

Thus tagores place in literature is assured. His 103 poem of Gitanjali are really like multicolour, multifragrent flowers, decorated in garland for his humble offering to the Infinite. A Grand salute to the creation which is in its 100 (diamond jublee) year offering the same fragrance and beauty and will bloom more and more as the ages pass

"Man may come,
Man may Go
But it will go on forever,

Chaotic World

As the day without sun,
So, the world without them.
Their aim is diligence
To the work.
And what is our
negligence to the fact
She the very embodiment
of eternal love and beauty
who does her best
To fulfill her duty.
And what we do
keep them waiting,
waiting are the positive change
which she knows will never come
What she receives
throughout her life,
only the claims of
Assumed equality.
And subject to the
common whisper.
Female Foeticide is
growing rapidly
For the doer it might be,
the act of bravery.
But we are aware of
This ego's slavery
So, don't be your ego's slave
try hard to protect and to save.
And let your tongue
As thy deeds can prove
Our deeds are horrible
So, will be the results
Nobody knows
How the things will go
If it continues to flow.
So be a preserver
Not the destructor
Be a life giver
Not the snatcher
Be a saint
Not the saitan
Be a human
Not tho inhuman.

✽ Sharad B. Khedkar

To My Loving Daughter

I fly with thee
my beautiful wing,
I sing with thee
my loving voice,
I walk with thee
my marching steps,
I dream with thee,
my precious dream.

Come with me on a ride
in thy loving lotus land,

Where brightened swan sing for thee
And delicate lotus makes thy seat

Where the sun will never be sharp
And every gust will boim they cheeks
Where die nymph come down to thee
And milky river reddden thy blush

Oh, my princes ! you will regin
from icy picks to chocolate rain

Ride on thy imperial river
How nice would be the hours?

My love! My heart I
stop fading from my eye,

Take my sight, take my breath
but teke not my lifes vision

Lost you once! never again
come to me ! come to me!

Thy pa is calling for thee
please come! please come!
my loving daughter,
Please come!

Save girl I Save life !

Vivek V. Kundu

TEACHER

Guru that is spiritual master
to do everything well in life
you inspires pupils to be bright
teacher to be in life.

You are a philosopher
and noble too
you guide us
what to do then and now

Let me be your follower
till death comes
followed by your rule
till victory bumps.

Ravi Mahale

TEACHER

T : Talent
E : experience
A : ability
C : characteritic
H : honesty
E : eligibility
R : respectfull

Aafreen Sadaf

A THOUGHT TO DEATH

A thought to the death
will ever the rest

The pains of death
are irredutable

"A good thing is all
the sweeter when
won with pain"
so, pose the death
with this claim.

It has the power
to move one from
laughter to tears

coldness of the death
can only be feeled
by experiencing death.
with open eyes
And brave heart.

Medals of nobility,
everyone desires to win,
Before having a hug
to death.

But, remember
deadly will be
the call of death
that you cannot
reply it negatively

your life is
more precious than
yourself.
So, make the noble
time of your
nobler life come
swifter , swifter and swifter.

SHARAD B. KHEDKAR

महाविद्यालयाची यशस्वी वाटचाल

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला हे महाराष्ट्रातील सर्वाधिक जुने व शिक्षण क्षेत्रात नावाजलेले असे महाविद्यालय आहे. या महाविद्यालयाची स्थापना १९५६ साली झाली. शालेय तसेच सहशालेय उपक्रमात अग्रणी असलेल्या या संस्थेत शिक्षण स्नातक (नियमित) तसेच यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठांतर्गत शिक्षण स्नातक, शिक्षण पारंगत, शालेय व्यवस्थापन पदविका असे एकूण चार वर्ग चालविले जातात. अनुक्रमे १००, ४५, २५, ६० विद्यार्थ्यांना या वर्गांमध्ये महाराष्ट्र शासन व विद्यापीठामार्फत उच्च गुणवत्ता कमानुसार प्रवेश दिला जातो.

उत्कृष्ट निकालाची परंपरा लाभलेल्या या महाविद्यालयातून शिक्षण स्नातक नियमित २०१२ च्या उन्हाळी परीक्षेत ९८ विद्यार्थ्यांपैकी ९३ विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले. त्यापैकी ८४ विद्यार्थी प्रथम श्रेणीत उत्तीर्ण झाले आहेत. निकालाची एकूण टक्केवारी पाहता ती ९५ टक्के एवढी आहे. या वर्षी सुध्दा ही परंपरा कायम राहिल अशी आशा आहे.

विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन मिळावे या दृष्टिने विद्यापीठ परीक्षेत गुणवत्तेने उत्तीर्ण होणा-या विद्यार्थ्यांसाठी स्थानिक देणगीदारांकडून अनेक कायमस्वरूपी पारितोषिके दिली जातात. निरंतर पारितोषिक योजना ही आमच्या महाविद्यालयातील नावीन्यपूर्ण तसेच प्रोत्साहनपर योजना. या योजनेतर्गत आज अखेरपर्यंत १,४५,००० इतकी रक्कम मुदत ठेव योजनेत I.D.B.I. बँकेत ठेवण्यात आली आहे. यावर्षी ठेव रकमेचे व्याज रु १५७९९/- इतके आहे. या व्याजाचा रकमेतून महाविद्यालयातून सर्वप्रथम नियमित शिक्षण स्नातक विद्यार्थी विद्यार्थिनी मागासवर्गीय विद्यार्थी-विद्यार्थिनी, अपंग विद्यार्थी विद्यार्थिनी, उत्कृष्ट स्त्री-पुरुष खेळाडू अशी १६ बक्षिसे दिली जातात. त्याचबरोबर यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठांतर्गत असलेल्या शिक्षण स्नातक, शिक्षण पारंगत, शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रमामध्ये प्रथम येणा-या विद्यार्थ्यांना व्याजाच्या रकमेतून पारितोषिक देण्यात येतात. निरंतर पारितोषिक योजनेचा प्रभार सहाय्यक प्राध्यापिका डॉ. सौ. वातकर सांभाळतात.

शिक्षण स्नातक परीक्षेत २०११-२०१२ या सत्रात

कु. प्रिया अजयकुमार रोकडे यांनी महाविद्यालयातून प्रथम येण्याचा यशस्वी मिळवला. मुक्त विद्यापीठाच्या शिक्षण पारंगत परीक्षेत अकोला केंद्रातून २०१०-२०१२ या शैक्षणिक सत्रातून श्री. रमेश गणपत जाधव यांनी महाविद्यालयातून प्रथम क्रमांक मिळविला तसेच शिक्षण स्नातक मध्ये श्री विनोद नामदेव किरतकर यांनी प्रथम क्रमांक मिळविला तसेच शालेय व्यवस्थापन पदविका अभ्यासक्रमात श्री अमित मनोहर याधमारे यांनी महाविद्यालयातून प्रथम येण्याचा यशस्वी मिळविला. या सर्वांचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

या वर्षी महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक सत्राचा शुभारंभ १० ऑगस्ट २०१२ रोजी प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या मार्गदर्शनाने व शुभाशीर्वादाने झाला.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या मार्गदर्शनाखाली दि. १/९/२०१२ रोजी विद्यार्थी परिषदेचे गठन करण्यात आले. संसद प्रभारी सहाय्यक प्राध्यापिका डॉ. सौ. वातकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध मंडळे स्थापन केली. ती खालीलप्रमाणे.

१. अर्घ्य मंडळ
२. क्रीडा मंडळ
३. सांस्कृतिक मंडळ
४. समाजसेवा मंडळ
५. वाचनालय मंडळ
६. सरावपाठ मंडळ
७. विस्तार सेवा विभाग
८. मराठी मंडळ
९. हिन्दी मंडळ
१०. इंग्रजी मंडळ
११. गणित मंडळ
१२. विज्ञान मंडळ
१३. इतिहास मंडळ
१४. भूगोल मंडळ

त्याच प्रमाणे महाविद्यालयातील १०० विद्यार्थ्यांची नील, हरित, श्वेत व पीत अशा चार गृहात विभागणी करण्यात आली. सर्व प्रशिक्षणार्थीनी संपूर्ण सत्रात

राष्ट्रीय सणांचे आयोजन स्वयंप्रेरणेने व जबाबदारीने केले. तसेच चारही गृहातर्फे चार दिन विशेषांचे आयोजन यशस्वीरित्या करण्यात आले. यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य आदरणीय डॉ. शांताराम भुटे व सर्व सहयोगी प्राध्यापक यांचे सहकार्य लाभले. सशकपाठ व छात्रसेवाकाल हा शिक्षणस्नातक अभ्यासक्रमाचा महत्वाचा भाग. याराठी नामवंत शाळांचे सहकार्य लाभले. याबद्दल त्यांच्या मुख्यप्राध्यापक व शिक्षक यांचे महाविद्यालयाचे वतीने आभार. या सरासपाठांचा व छात्रसेवा काळाच्या आयोजनाचा प्रभार सहयोगी प्राध्यापिका डॉ. सी. सुपमा गणोजे सांभाळतात.

सन २०१२-२०१३ या आर्थिक वर्षासाठी जिल्हा नियोजन समितीकडून या महाविद्यालयास निधी प्राप्त झाला. त्यातून ग्रंथालयाचे बांधकाम तसेच ग्रंथालय संगणकीकरणाचे काम सुरु आहे तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून १,३२,०००/- इतकी रक्कम अकराव्या योजने अंतर्गत प्राप्त झाली. त्यातून यावर्षी पासून मुलामुली करीता वसतिगृह सुरु करून वसतिगृहासाठी कॉर्ट, टेबल, खुर्च्या ची खरेदी करण्यात आली व इतर किरकोळ कामे चालू आहेत. त्याचप्रमाणे मा. शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य पुणे ह्यांचे कडून शैक्षणिक सत्र २०१२-२०१३ करीता २,३५,०००/- इतका निधी प्लॅन मध्ये प्राप्त झाला. त्यातून मुख्य व्याख्यान हल्लामध्ये एल. सी. डी प्रोजेक्टर, आर. ओ. महाविद्यालय संगणक सोलर लाईट बसविण्यात आले.

विस्तारसेवा विभाग हा या संस्थेत कार्यरत असणारा महत्वाचा विभाग. या विभागाभार्फत दि. ३१/७/२०१२ रोजी जिल्हा शिक्षण व नियोजन विकास समिती सभा होऊन सत्र २०१२-२०१० करीता कार्यक्रमाचे नियोजन करण्यात आले. त्या अंतर्गत महाविद्यालयात नवोपक्रम निबंधलेखन कार्यशाळा आयोजित केली. यामध्ये नवोपक्रम स्पर्धेमध्ये श्री देवेंद्र विजयराव खंडारे (प्राथमिक स्तर) यांनी महाराष्ट्रातून तृतीय क्रमांक मिळविला. सी विजया विलास वकील (मध्यमिक स्तर) यांनी तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. त्याबद्दल त्यांचे सर्वेचे हार्दिक अभिनंदन. याशिवाय याच विभागाभार्फत अनुदान वर्ग, मराठी विषय कार्यशाळा, इंग्रजी विषय कार्यशाळा, आय. सी. टी. कार्यशाळा, आणि शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळा व ग्रंथालय सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले. या विभागाचा कार्यभार डॉ. गोकर्ण मानकर सांभाळतात.

महाविद्यालयात दि. ७ गोष्टे ते १०, गोष्टे २०१२ या काळात फीट्टा सप्ताह संपन्न झाला. यामध्ये सांघिक खेळ, वैचारिक खेळ आयोजित करण्यात आले. अतिराय पुरस्तीय्य स्पर्धांमध्ये उत्कृष्ट पुरुष खेळाडू व उत्कृष्ट स्त्री खेळाडू आणि उत्कृष्ट गृह निवडण्यात येते. या वर्गी उत्कृष्ट पुरुष खेळाडू श्री रीरम म्हात्रे उत्कृष्ट स्त्री खेळाडू, यु. पल्लवी देशमुख आणि उत्कृष्ट गृह म्हणून नील गृहाची निवड झाली. फीट्टा विभागाचा प्रभार डॉ. सी आशा धारस्कर यांनी सांभाळला.

महाविद्यालयात सुरज्ज असे ग्रंथालय व संगणक प्रयोगशाळा आहे. ग्रंथालय विभागाचा कार्यभार संघ्या गायंडे सांभाळतात. ग्रंथालयात एकूण २६,००० ग्रंथ संपदा असून प्रशिक्षणार्थीना व प्राध्यापकांना संदर्भग्रंथ पुरविल्या जातात. ग्रंथालयीन याचनालयात इंग्रजी, मराठी, हिंदी मिळून एकूण २६ नियतकालिके व मासिके येतात तर ८ दैनिक सुत्तपत्रे येतात.

प्रशिक्षणार्थ्यांच्या साहित्यिक अभिव्यक्तीला वाढ देण्यासाठी दरवर्षी 'अर्घ्य' हा वार्षिकांक महाविद्यालयातर्फे प्रकाशित केला जातो. तसेच यशवंतराय चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा याचे वतीने 'ज्ञानगंगा' हा अंक दरवर्षी प्रकाशित होतो. यामध्ये प्रशिक्षणार्थ्यांचे लेख, कथा, कविता, नाट्य, वैचारिक चिंतन, दिनोदी लेखन यासारख्या उत्स्फूर्त साहित्याचा समावेश असतो. अर्घ्य मंडळाचा प्रभार सहयोगी प्राध्यापिका डॉ. गोकर्ण मानकर सांभाळतात तसेच ज्ञानगंगा वित्सार्षिकांकाचा कार्यभार डॉ. अर्चना वात्कर सांभाळतात, यावर्षीचे अर्घ्य वार्षिकांक प्रकाशनाच्या मार्गावर आहे.

विभिन्न स्पर्धांच्या छत्रिरीक्त महाविद्यालया मध्ये विविध बाह्य व अंतर्गत कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. यात दरवर्षी आंतरमहाविद्यालयीन वस्तुत्व स्पर्धा व भावगीत स्पर्धा घेतली जाते. सध्या या स्पर्धेचे नामकरण स्व. सी. सुनंदताई शांताराम भुटे स्मृती आंतरमहाविद्यालयीन वस्तुत्व व भावगीत स्पर्धा असे करण्यात आले या दोन्ही स्पर्धांसाठी बक्षीसाच्या स्वरुपात आपल्या महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी संघटनेतर्फे प्रथम व द्वितीय क्रमांकासाठी फिरती बाल आणि तृतीय क्रमांकाला फिरता रुप देण्यात येतो.

परील दोन्ही स्पर्धांचे आयोजन यावर्षी २० व २१

जानेवारी २०१४ ला करण्यात आले. त्यामध्ये पुढील प्रमाणे भावगीत स्पर्धा प्रथम - अशोली अभय गव्हे, द्वितीय - याचस्पती चंदेल, तृतीय - कांचन सोळंके, वक्तृत्व स्पर्धा-प्रथम दीपाली गालट, द्वितीय- अंकीता फुरसुले, तृतीय- सुमीत जोशी स्पर्धेत सहभागी सर्व स्पर्धकांना प्रमाणपत्र दिली. विजेत्या विद्यार्थ्यांना हार्दिक शुभेच्छा. आंतरमहाविद्यालयीन भावगीत स्पर्धेचे आयोजन प्राध्यापक डॉ. सी. वसुधा देव यांनी व आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन प्रा. डॉ. सी. सुपमा गणोजे यांनी केले.

महाविद्यालयात प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांचे प्रेरणेने Placement Cell निर्मिती करण्यात आली आहे. यामध्ये १० विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली आहे. Placement Cell मार्फत विद्यार्थ्यांना रोजगार प्राप्त करून देणारे शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला हे महाराष्ट्रातील एकमेव असे महाविद्यालय आहे. Placement Cell चा संपूर्ण कार्यभार प्रा. डॉ. वसुधा देव सांभाळतात.

राज्यातील महाविद्यालये व शैक्षणिक संस्थांमध्ये स्त्री-पुरुष समानतेची बीजे रुजवीण्यासाठी महाराष्ट्र शासनानामार्फत जागर जाणीवांचा अभियान राबविण्यासंबंधी योजना २३ ऑक्टोबर २०१२ अन्वये घोषित करण्यात आलेली होती. सत्र २०१२-१३ मध्ये आयल्या महाविद्यालयाने अतिशय घोषपणे हे अभियान राबवून अहवाल शासनास सादर केलेला होता. या अभियानाच्या यशस्वी राबवणूकीकरिता महाविद्यालयास अकोला जिल्ह्यातून प्रथम क्रमांक, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठातून प्रथम क्रमांक व राज्यातून द्वितीय क्रमांक प्राप्त होवून ६ लाख रुपयांची पारितोषिके मिळाली. ह्या दैदिप्यमान यश प्राप्तीबद्दल महाविद्यालयाचे प्रा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे, अभियानाच्या समन्वयक प्रा. डॉ. सुपमा गणोजे, तसेच सर्व प्राध्यापक वृंद शिक्षकेतर कर्मचारी व प्रशिक्षणार्थी या सर्वांचे हार्दिक अभिनंदन.

याही वर्षी महाविद्यालयाने अभियानांतर्गत विविध कार्यशाळा, पथनाटयाचे आयोजन करून शासनास अहवाल सादर केलेला आहे. डॉ. सी. सुपमा गणोजे ह्या अभियानाच्या समन्वयक आहेत.

महाविद्यालयातील सत्र २०१३-१४ मधील प्रशिक्षणार्थींचे संपादन खालीलप्रमाणे -

१. श्री विवेक कट्टू - संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ,

अमरावती एम. ए. इंग्लिश २०१३ च्या उन्हाळी परीक्षेत विद्यापीठाकडून द्वितीय मेरीट.

२. कीर्ती रावत - हिने दि. २६ जानेवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठातून तिनही वर्षात प्रथम श्रेष्ठत्वाचा परीक्षा पत्रे विषयात सर्वप्रथम व विद्यापीठातून अर्थशास्त्र उन्हाळी परीक्षा च्या परीक्षेत बी. ए. अंतीम वर्षात दुसरी मेरीट.

३. श्री शरद डोईफोडे - सामाजिक वनीकरण विभाग अकोला तर्फे सन २०१२-१४ या वर्षात जिल्हास्तरीय महाविद्यालयीन गटात निबंध लेखन स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त. याबद्दल आपण सर्वांचे हार्दिक अभिनंदन.

गुणवत्ता संपादनामध्ये आमच्या महाविद्यालयीन प्राचार्य व प्राध्यापक वृंद सुद्धा अग्रस्थानी आहेत. या सत्रातील त्यांचे संपादन पुढीलप्रमाणे -

१. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे - दि. १७ एप्रिल २०१३ रोजी जागर जाणीवांचा अभियान २०१३ चा पुरस्कार स्वीकारण्यासाठी मुंबई येथे उपस्थिती, गणित अध्यापन व दत्ती हे पुस्तक प्रकाशित झाले आहे. दि. २ व ३ सप्टें. २०१३ रोजी Research Association (CERT) द्वारा आयोजित World Conference on Gandhian Thoughts Globalization & Education या परिषदेस काठमांडू, नेपाळ येथे उपस्थिती व सहभाग Collective Wisdom या विषयात घेवत सहभाग. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

२. डॉ. वसुधा देव - अथेन्स ग्रीस येथे होणा-या जागतिक तत्वज्ञान परिषदेत स्वामी धिन्मयानंद अँड रिलीजन या विषयाची मांडणी करण्याकरिता Athens Institute of Research and Education या संस्थेने आमंत्रित केले असून त्या मे महिन्यात जात आहेत. तसेच स्वामी धिन्मयानंद अभ्यासकेंद्र लवकरच महाविद्यालयात सुरू होत आहे. यासाठी UGC मार्फत २०१७ पर्यंत एकूण २३,००,०००/-रुपयांचे अनुदान मान्य झाले आहे. अशा प्रकारे हे पहिलेच अभ्यासकेंद्र होणारे या अभ्यासकेंद्राच्या माध्यमातून Diploma in Character Education and Activities for all अशा प्रकारे समाजातील सर्व स्तरावरील लोकांकरिता मूल्यशिक्षणास अनुसरून उपयुक्त राबविण्यात येतील. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

३. डॉ. रोहिणी सडस - यु. जी. सी. पुरस्कृत माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांचे मानसिक आरोग्य व शैक्षणिक संपादन यातील सहसंबंधाचा अभ्यास या लघुसंशोधन प्रकल्पाच्या आराखड्यास मान्यता मिळाली. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

४. डॉ. अर्चना वाठकर - यु. जी. सी. पुरस्कृत भावनिक परिपक्वता आणि अध्यापन परिणामकारकता यांच्या सहसंबंधाचा अभ्यास या लघुसंशोधन प्रकल्पाच्या आराखड्यास मान्यता मिळाली. तसेच बी. एड. अभ्यासक्रमाचे शैक्षणिक तंत्रविज्ञान व व्यवस्थापन हे पुस्तक प्रकाशित झाले आहे.

दि. २ व ३ सप्टें. २०१३ रोजी Research Association (CERT) द्वारा आयोजित World Conference on Gandhian Thoughts Globalization & Education या परिषदेस काठमांडू (नेपाळ) येथे उपस्थिती व सहभाग Collective Wisdom या विषयावर चर्चेत सहभाग. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

५. डॉ. सुषमा गणोजे - यु. जी. सी. पुरस्कृत माध्यमिक शिक्षकांमधील मानव अधिकार जागरूकतेचा तुलनात्मक अभ्यास या लघुसंशोधन प्रकल्पाच्या आराखड्यास मान्यता मिळाली आहे. तसेच जागरूकतेचा शासन पुरस्कृत उपक्रमांतर्गत विविध कार्यक्रमांचे यशस्वी समन्वय करून महाविद्यालयास सशोधन यश मिळवून दिले. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

६. डॉ. भोडन खताळ - सूक्ष्म अध्ययन आशययुक्त पद्दती भूगोल, आशययुक्त पद्धती इतिहास या पुस्तकांच्या संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अभ्यासक्रमात समावेश. अकोला जिल्ह्यातील प्राथमिक शिक्षकांकडून होणा-या आय. टी. सी. या वापर एक सर्वेक्षणातून अभ्यास या संशोधन विषयास (ICSSR DRD कडून ४,५०,०००/- अनुदान मंजूर झाले. दि. २ व ३ सप्टेंबर २०१३ रोजी Research Association (CERT) द्वारा आयोजित World Conference on Gandhian Thoughts Globalization & Education या परिषदेस काठमांडू (नेपाळ) येथे उपस्थिती व सहभाग Collective Wisdom या विषयावर चर्चेत सहभाग. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

७. डॉ. संव्या सामुद्रे - The role of an enquiry training model of the development of scientific attitude of the high school students an Experimental Study. हा यु. जी. सी. मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट पूर्ण झाला.

अ. उदयोन्मुख भारतीय समाजातील शिक्षण समाजशास्त्रीय भूमिका हे पुस्तक अक्षय तृतीयेला प्रकाशित.
ब. माहिती संग्रहण तंत्रविज्ञान व उदयोन्मुख भारतीय समाजातील शिक्षण ही दोन पुस्तके संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती या बी. एड. अभ्यासक्रमात समाविष्ट.

A Study of Correlation between emotion of intelligence and self contents in education college या विषयावरील मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट प्रस्ताव यु. जी. सी. ला सादर केला आहे. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

८. डॉ. गोकर्ण मानकर - समर्थ रामदास स्वामी यांच्या दासबोधतील शैक्षणिक मूल्यांचा धिकित्सक अभ्यास या लघुसंशोधन प्रकल्पास विद्यापीठ अनुदान आयोगाची मान्यता मिळाली आहे. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

९. डॉ. आशा धारस्कर - यांच्या माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांमध्ये व्यक्तिमत्त्व विकास विषयातून जीवन कौशल्य विकसनाकरिता कृतिसंशोधन या विषयावर M. R. P. साठी यु. जी. सी. कडे सादर केला आहे. याबद्दल आपले हार्दिक अभिनंदन.

आमचे प्राचार्य, सर्व प्राध्यापक वृंद व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे त्यांच्या यशाबद्दल मनःपूर्वक अभिनंदन व पुढील भविष्यातील वाटघालीकरीता शुभेच्छा.

विद्यार्थ्यांना विविध उपक्रमात, विविध स्पर्धेत प्रोत्साहित करणा-या प्राध्यापकांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता प्रध्यापक प्रबोधिनी स्थापन करण्यात आली आहे. प्राचार्य व प्राध्यापकांचे लेख, शोधनिबंध हे शैक्षणिक मासिके व वृत्तपत्रे यांतून सतत प्रसिध्द होत असतात. प्राध्यापक प्रबोधिनीचा कार्यभार प्रा. डॉ. गोकर्ण मानकर सांभाळतात. वार्षिक स्नेहसंमेलन हा विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना बाध देणारा आनंदोत्सव आहे. यावर्षी या स्नेहसंमेलनाच्या प्रमारी पदाची धूरा डॉ. वसुधा देव यांच्याकडे आहे. असे आयुष्याला नवा आयाम देणारे हे महाविद्यालय. या महाविद्यालयाची उत्तरोत्तर असींच प्रगती होवो ही ईश्वरचरणी प्रार्थना व शुभेच्छा.

विविध गृहाचे अहवाल

नीलगृह .....

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे बी.एड. नियमित सत्र २०१३-१४ या शैक्षणिक वर्षात ५ सप्टेंबर 'शिक्षक दिन' यानिमित्ताने नीलगृहाच्या वतीने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. प्रा. डॉ. शांताराम बुटे सर होते.

कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी म्हणून शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य मा. श्री. देविदास धंद्रमाण सोनार सर लाभले होते. तसेच डॉ. मा. गणेश रविचंद्र वातकर सर व सामाजिक कार्यकर्ते श्रीधरराय पाचघरे गुरुजी उपस्थित होते.

दि. ६ सप्टेंबर २०१३ रोजी दुपारी २ वाजता कार्यक्रमास सुरुवात झाली. सर्वप्रथम मान्यवरांचे आगमन कुमकुमतिलक व स्थानग्रहणाचा कार्यक्रम पार पडला. सरस्वती पूजन व दिपप्रज्वलनाने झाले. त्यासाठी नीलगृहाच्या सदस्य कु. वैशाली वानखडे व नेहा गावंडे हिने शारदा स्तयन सादर केले.

कार्यक्रमाला लाभलेले प्रमुख अतिथी मा. श्री. सोनार यांचे मा. प्रा. डॉ. बुटे यांनी शाल व श्रीफळ, देवून स्वागत करण्यात आले. मा. डॉ. श्री. गणेश रविचंद्र वातकर यांचे शाल व श्रीफळ देवून बुटे यांनी स्वागत केले. तसेच मा. श्री. पाचघरे गुरुजी यांचे स्वागत मा. श्री. बुटे यांनी शाल व श्रीफळ देवून करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. डॉ. प्रा. शांताराम बुटे यांचे पुष्पगुच्छ देवून स्वागत नीलगृह सचिव अमोल शेंगावकर यांनी केले. तसेच महाविद्यालयातील शिक्षक वृंदाचे पुष्पगुच्छ देवून स्वागत नीलगृहाच्या वतीने करण्यात आले. त्यामध्ये प्रा. डॉ. मानकर, डॉ. सामुद्रे, डॉ. वातकर, डॉ. तडस, डॉ. गणोजे, डॉ. देव, डॉ. खताळ व ग्रंथपाल सौ. गावंडे उपस्थित होते. ह्या सर्व मान्यवरांचे शब्दसुमनाने स्वागत केले. त्यासाठी नीलगृहाच्या वतीने ५ सप्टेंबर शिक्षक दिनानिमित्ती

भित्तीपत्रक तयार करण्यात आले. त्यांचे विमोचन मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले.

विस्तारसेवा विभाग २०१२-१३ समन्वयक डॉ. कु. भोकर्णा मानकर यांनी विस्तारसेवा विभागाच्या सपन्वयक यांनी विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने नद्योपक्रम लेखन स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले होते त्याअंतर्गत गुणवत्ता यादीत आलेल्या प्राथमिक स्तर व माध्यमिक विभागातील यशस्वी शिक्षकांना सन्मानपत्र व पुष्पगुच्छ देवून स्वागत करण्यात आले.

नीलगृहाच्या सदस्यांनी आपल्या अभिमादनातून डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जीवनावर व त्यांच्या विचारांवर प्रकाश टाकला. कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी मा. श्री. सोनार यांनी आपली अनुभव सांगून उत्तम शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये सांगितली. मा. श्री. गणेश वातकर यांनी गुरु-शिष्य संबंध स्पष्ट करून सांगितले त्यासाठी समर्पक अशी उदाहरणे दिली. मा.श्री. पाचघरे गुरुजी यांनी तरुणांना जागे होण्याचा संदेश देणारी कविता सादर केली व अध्यक्षीय भाषणामधून मा. श्री. बुटे यांनी शिक्षकांनी आपल्या सुप्त गुणांना वाढ देण्याचा संदेश दिला त्यासाठी समर्पक उदाहरण दिले की, ज्याप्रमाणे एका दिजामध्ये झाडांशी सर्व अवयव लुप्त असतात. गरज आहेत ती योग्य खत-पाणी देण्याची त्याचप्रमाणे आपण सुद्धा आपल्या सुप्त गुणांना ओळखले पाहिजे असा संदेश दिला.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कीर्ती राजत हिने अतिशय छान पद्धतीने केले ह्या सर्व कार्यक्रमाच्या व्यवस्थेसाठी बुटे यांनी नीलगृहाचे स्वागत व कौतुक केले.

कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रगीताने झाली.

मार्गदर्शक :- डॉ. सौ. वसुधा देव

डॉ. सौ. अर्चना वातकर

गृहप्रमुख : अमोल राहुल शेंगावकर

कु. वैशाली मधुकर वानखडे

हरितगृह

दिनांक ३ ऑक्टोबर २०१२ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे घेतल्यापूर्ण वातावरणात "महात्मा गांधी - लाल बहादुर शास्त्री जयंती" समारोहाचे आयोजन करण्यात आले. प्रशिक्षणार्थ्यांमध्ये विविध कला गुणांची रुजवणूक होण्याच्या दृष्टीने आमच्या महाविद्यालयात विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात येत असते. यांमध्ये विविध सण, थोर पुरुषांची जयंती, पुण्यतिथी व विविध सांस्कृतिक उपक्रम साजरे केले जातात.

कार्यक्रमाचे आयोजन हरितगृहातर्फे करण्यात आले. श्री. एड. नियमित सत्र २०१३-२०१४ मा शैक्षणिक वर्षात ३ ऑक्टोबर महात्मा गांधी व शास्त्री जयंती करण्यात आली या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी प्रा. डॉ. वसुधा देव मॅडम होत्या. तर प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. प्रकाश मुकुंद सर लाभले होते.

सर्व प्रथम मान्यवरांचे आगमन व स्थान ग्रहणाचा कार्यक्रम पार पडला. त्यानंतर मान्यवरांच्या हस्ते माता सरस्वती व महात्मा गांधी व शास्त्री यांच्या प्रतिमेचे पुजन व दीप प्रज्वलनाने कार्यक्रमास सुरुवात झाली हरितगृहाच्या प्रशिक्षणार्थीने शारदा स्तवन सादर केले. यानंतर कार्यक्रमास लाभलेले प्रमुख अतिथी श्री. प्रकाश मुकुंद यांचे स्वागत व सत्कार कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रा. डॉ. वसुधा देव मॅडमनी शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ देवून करण्यात आले. त्यानंतर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रा. वसुधा देव यांचे स्वागत पुष्पगुच्छ देवून करण्यात आले तसेच महाविद्यालयातील प्राध्यापक वृंद यांमध्ये डॉ. मानकर मॅडम, डॉ. सामुद्रे मॅडम, डॉ. तडस मॅडम, डॉ. वातकर मॅडम, डॉ. गणोजे मॅडम तसेच डॉ. खताळ सर, डॉ. धारस्कर मॅडम ग्रंथपाल सौ. गार्धडे मॅडम, यांचे स्वागत पुष्पगुच्छ देवून हरितगृहाच्या वतीने करण्यात आले.

स्वागत झाल्यानंतर स्वागतगीतातुन मान्यवरांचे राष्ट्र सुमनांनी हरितगृहाच्या प्रशिक्षणार्थींनी स्वागत केले. या. श्री. प्रकाश मुकुंद सर यांचा परिषय कु. पल्लवी घांटे यांनी करून दिला. त्यानंतर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष व प्रमुख अतिथी यांच्या हस्ते हरितगृहातर्फे "२ ऑक्टोबर गांधी व शास्त्री जयंती निमित्त तयार करण्यात आलेल्या भित्तिपत्रकाचे विमोचन करण्यात आले.

प. गांधी यांच्या जीवनाविषयी कु. हेमा खेडकर व रविंद्र उगले यांची भाषणे झाली. त्यानंतर स्फूर्तीगीत हरितगृहाच्या प्रशिक्षणार्थींनी सुमधुर स्वराने गाविले. कु. अश्विनी निंबोकर व अनोल घोडेकर यांनी लाल बहादुर शास्त्री यांच्या जीवनातील विविध पैलूंचेर आपले मनोगत व्यक्त केले.

प्रमुख अतिथी श्री. प्रकाश मुकुंद सर यांनी आपल्या अभिभाषणातुन सुंदर व समर्पक शब्दात मार्गदर्शन केले. म. गांधी व शास्त्री यांच्या आध्यात्मिक जीवनाचे दर्शन आपल्या मनोगतातुन घडविले. गांधीजी आजही आपल्यामध्ये त्यांच्या विचारातुन जिवंत आहेत. म. गांधीजी एक अद्वितीय पुरुष म्हणून ओळखले जात. "साधी राहणी उच्च विचारसरणी" त्यांनी केलेले राष्ट्रकार्य सांगितले त्यांच्या जीवनातील अनेक घटना सांगितल्या तसेच सुंदर अशी बोधक्या सांगितली हरितगृहाने केलेल्या कार्याचे कौतुक केले. तसेच कौतुकाची थाप त्यांनी भाषण झाल्यानंतर पुन्हा एकदा सर्व हरितगृह प्रशिक्षणार्थींचे कौतुक केले. सुंदर व समर्पक शब्दात त्यांनी आपले विचार मांडले. अध्यक्षीय भाषणानंतर प्रा. डॉ. वसुधा देव यांनी सर्व हरितगृह प्रशिक्षणार्थींचे सर्वप्रथम कौतुक केले. सुंदर व समर्पक शब्दात आपले विचार प्रगट केले.

कार्यक्रमाचे संचालन कु. तृष्णीका देशमुख तसेच आमार प्रदर्शन कु. भावना थोराने हिने केले सर्व मान्यवर मंडळी, प्रा. वृंद, शिक्षकेतर कर्मचारी, प्रशिक्षणार्थी यांचे आमार मानले कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी हरितगृहाच्या मार्गदर्शक प्रा. डॉ. रोहिणी तडस तसेच मा. डॉ. संघा सामुद्रे यांनी वेळोवेळी मोलाचे मार्गदर्शन केले. त्यांचेही आमार व्यक्त करण्यात आले. कार्यक्रम यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी हरितगृहाच्या सर्व प्रशिक्षणार्थींनी अधिक परिश्रम घेतले त्याबद्दल त्यांचे सर्वांनी कौतुक केले. कार्यक्रमाची संगता राष्ट्रगीताने करण्यात आली.

मार्गदर्शक : या. डॉ. रोहिणी तडस
प्रा. डॉ. संघा सामुद्रे

गृहप्रमुख : कु. अनिता धानोदर भोपळे
अनोल शिवरांकर घोडेकर

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन

प्रशिक्षणार्थ्यांमधील सुप्त गुण, क्षमता विकसित होणाऱ्या दृष्टीने विविध कार्यक्रमांचे आयोजन आगच्या शासकीय अध्यापक महाविद्यालयात करण्यात येत असते. यागध्ये विविध सण, शौर पुरुषांच्या जयंत्या पुण्यतिथी व विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते.

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे श्वेतगृहाच्या घतीने दि. ०६.१२.२०१३ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनाचे आयोजन करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. गजानन कुलकर्णी उपस्थित होते व कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य आ. डॉ. श्री. शांताराम बुटे होते.

सदर कार्यक्रम दु. २.३० वाजता शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाच्या मुख्य सभागृहामध्ये सुरु झाला. या कार्यक्रमात महाविद्यालयीन सर्व प्राध्यापक व कार्यालयीन कर्मचारी तसेच ग्रंथपाल व सर्व श्री. एड. प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाची सुरुवात मान्यवरांच्या हस्ते सरस्पती व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेच्या पूजनाने व दीप प्रज्वलनाने झाली. व श्वेतगृहाच्या प्रशिक्षणार्थ्यांनी शारदा स्तवन सादर केले.

यानंतर कार्यक्रम यत्नासो तो मान्यवरांच्या स्वागत सत्काराकडे प्रमुख अतिथी श्री. गजानन कुलकर्णी यांचे स्वागत व सत्कार कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे यांनी शाल, श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देवून केले. तसेच मा. अध्यक्ष श्री. शांताराम बुटे यांचे स्वागत प्रा. डॉ. खताळ यांनी केले. तसेच या कार्यक्रमाचे समन्वयक आ. प्रा. डॉ. गोकर्ण मानकर यांचे स्वागत, शेख यांनी केले. तसेच कार्यक्रमाचे समन्वयक प्रा. डॉ. खताळ यांचे स्वागत श्वेतगृहाचे प्रमुख मनोज मेश्राम यांनी केले व इतर प्राध्यापक, ग्रंथपाल तसेच वाद्ययुद्ध यांचे स्वागत पुष्पगुच्छ देवून करण्यात आले.

तसेच उपस्थितांचे शब्दसुमनांनी स्वागत करण्यात आले. यानंतर श्वेतगृहाच्या प्रशिक्षणार्थ्यांनी कु. प्रियंका राऊत, कु. ज्योती घांडक, कु. वृषाली इंगळे, कु. स्याती करांगळे

यांनी स्वागत गीत सादर केले. सदर कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथींचा परिचय श्वेतगृहाची प्रशिक्षणार्थी कु. वृषाली कोवळे यांनी करून दिला. प्रमुख अतिथींचे कार्य व शैक्षणिक पात्रता उच्च प्रतिचे असे होते. यानंतर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विचार व प्रतिभा यावर आधारित श्वेतगृहाचे प्रशिक्षणार्थी मनोज मेश्राम व सहकारी प्रशिक्षणार्थ्यांनी केलेल्या मितिपत्रकाचे अनापरण मा. अध्यक्ष व प्रमुख अतिथी व व्यासपीठावर प्रशिक्षणार्थ्यांच्या समोर करण्यात आले. यानंतर कु. वृषाली कोवळे यांनी बाबासाहेबांचे विचारावर आपले मत व्यक्त केले. व त्यांच्या विचारावर प्रकाश टाकला.

यानंतर श्वेतगृहाचे प्रशिक्षणार्थी श्री विवेक कदु, रवींद्र सायडे, कु. वृषाली इंगळे, कु. सुप्रिया वानखडे, कु. स्याती करांगळे, श्री रवी महाले, श्री राहुल जोहकर, श्री नितेश सरदार यांनी शिका संघटित व्हा संघर्ष करा. या मूलमंत्रावर आधारित आजघा तरुण आणि बाबासाहेबांचे विचार "एक संकल्प" ही नाटिका सादर केली.

यानंतर कु. मधुश्री मनवर यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शैक्षणिक व सामाजिक विचारावर व कार्यावर प्रकाश टाकला. तसेच श्वेतगृहांच्या सर्व प्रशिक्षणार्थ्यांनी एविकिरणाच्या हिंदोळ्यावर अभिमानाने होऊ स्वार, स्वतंत्रतेचा "जय जयकार" हे समूहगीत सादर करून सर्व उपस्थितांना मंत्रमुग्ध केले.

यानंतर कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी श्री गजानन कुलकर्णी यांनी मार्गदर्शनपर भाषण केले त्यांनी आपला भाषणातून, शिका संघटित व्हा आणि संघर्ष करा या बाबासाहेबांच्या महामंत्रातून आपण प्रेरणा घेवून आपले ध्येय गाठायचे असते पण माणूसपण हरवायचे नसते हे तत्व त्यांनी पटवून दिले.

तसेच कार्यक्रमाच्या विविधतेची प्रशंसा केली. यानंतर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष आ. डॉ. शांताराम बुटे यांनी अध्यक्षीय भाषणात कार्यक्रमाचे नियोजन, आयोजन सुसुत्रता, सादरीकरण व नाविन्यता, सुंदर सुरेख मितिपत्रकाविषयी संपूर्ण श्वेतगृहाचे प्रशिक्षणार्थी व मार्गदर्शकांचे कौतुक केले. तसेच विषयानुसृत मार्गदर्शन केले.

सदर कार्यक्रमाचे संचालन कु. भीना खंडारे व मनोज मेश्राम यांनी केले. तर आभार प्रदर्शन प्रशिक्षणार्थी कु. प्रियंका

सकल यांनी केले. सादर कार्यक्रमाचे आयोजन, नियोजन व यशस्वीतेसाठी शासकीय अ.महा.चे आ. प्रा. डॉ. गोकर्ण भानकर व प्रा. डॉ. खताळ यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले तसेच सहप्रशिक्षणाध्यांनी सहकार्य केले. अशा रीतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा गणपरिनिर्वाण दिन नियोजनपूर्वक साजरा करण्यात आला. आणि कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रीयीताने करण्यात आली.

मार्गदर्शक : प्रा. डॉ. गोकर्ण भानकर
 प्रा. डॉ. मोहन खताळ
 गृहसचिव : कु. मीना खंडारे
 ***** मनोज मेभ्राप

स्वागतानंतर स्वामी विवेकानंद व राजमाता जिजाऊंच्या जीवनावर दृष्टीक्षेप टाकणाऱ्या मितीपत्रकाचे विनोदन उध्यक्ष, अतिथी पीतगृह मार्गदर्शक प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे, प्रा. डॉ. आशा धारस्कर, पीतगृह सचिव दिपक मोहुर्ले व कु. आरती पवार यांचे हस्ते करण्यात आले. यावेळी उपस्थितांकडून मितीपत्रकाची पाह्यता करण्यात आली. त्यानंतर स्वामी विवेकानंद यांच्या वेवभुषेत श्रीकांत निमकरें व राजमाता जिजाऊ यांच्या वेवभुषेत कु. दिपाली नवधरे यांनी एकपात्री प्रयोग सादर केले. व त्यानंतर विशाल लांडगे, छाया मोंडे, समीना अंजून, यांनी स्वामी विवेकानंदांच्या जीवनाविषयी व त्यांच्या उदात्त कार्याविषयी माहिती आपल्या माथपातून दिली. समीन इ गोवीण व ममता पांडेय यांनी जिजाऊंच्या जीवनकार्यावर आचारित कविता सादर केल्या. मीना पानझासे यांनी जिजाऊंच्या जीवनकार्यावर मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कु. ज्येता अग्रवाल हिने मांडले.

कार्यक्रमाचे अतिथी मा. सचिन बुरघाटे यांनी स्वामीजींचा आदर्श युवापिढीने आपल्यासमोर ठेवावा व आपल्या जीवनाला नवी दिशा द्यावी. युवकांनी आपली कर्तव्ये जाणून योग्य ते विचार मनात ठेवून आपले नवितय्य घडवावे असे आवाहन विद्यार्थ्यांना केले. उध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे सर यांनी पीत गृह प्रशिक्षणाध्यांनी सादर केलेल्या कार्यक्रमाचे नियोजन, आयोजनाचे भरभरून कौतुक केले. कलात्मक व सुंदर रांगोळ्यांचे, सुस्वर गीतांचे, मितीपत्रक व निमंत्रण कार्यक्रम पत्रिकेचे कौतुक केले. जिद, जोश व चिकाटीच्या बळावर सर्व काही जिंकता येते. गरज आहे ती फक्त प्रयत्नांची. असा मूलमंत्र त्यांनी मनोगतातून दिला. श्री. दिपक मोहुर्ले व कु. शमसा खान यांनी सूत्र संचालनाची व तसेच कु. आरती पवार हिने आभाषप्रदर्शनाची जबाबदारी समर्थपणे स्वीकारली व पार पाडली. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी पीतगृहाच्या मार्गदर्शक प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे व प्रा. डॉ. आशा धारस्कर यांनी मोलाचे मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रीयीताने करण्यात आली.

मार्गदर्शक : मा. डॉ. सुषमा गणोजे
 प्रा. डॉ. आशा धारस्कर
 गृह सचिव : दिपक मोहुर्ले
 कु. आरती पवार

स्वामी विवेकानंद व राजमाता जिजाऊ जयंती समारोह - २०१४
 शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे दि. १३ जानेवारी २०१४ रोजी युवापिढीचा आदर्श स्वामी विवेकानंद व हिंदवी स्वराज्य स्थापन करणाऱ्या; शिदबांना घडविणाऱ्या राजमाता माँ जिजाऊ यांची जयंती पीत गृहाच्या बतीने उत्साहाने साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी म्हणून अस्पायर ह्यूमन डेव्हलपमेंटचे संचालक व आंतरराष्ट्रीय वयक्ता मा. सचिन बुरघाटे हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष स्थान महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. शांताराम बुटे यांनी मूषविले. मा. अतिथी व अध्यक्षानी माता सरस्वती, स्वामी विवेकानंद व राष्ट्रमाता जिजाऊ यांच्या प्रतिमेचे पूजन करून कार्यक्रमास प्रारंभ केला. यावेळी पीत गृहाच्या कु. माधुरी खंडारे हिने गोड आवाजात शारदा स्तवन सादर केले. मा. अतिथी सचिन बुरघाटे यांचे स्वागत व उत्तमर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे यांनी शाल व श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे सरांचे स्वागत पीत गृहाचे सचिव दिपक मोहुर्ले यांनी केले. उपस्थित प्राध्यापक वृंद, ग्रंथपाल व कर्मचारी वृंद यांचे स्वागत पीत गृह सदस्यांनी पुष्पगुच्छ देऊन केले. पीत गृह सदस्य कु. माधुरी खंडारे, वैशाली मिदटे व इतर सदस्यांनी भावपूर्ण असे स्वागतगीत सादर केले. वैशाली मिदटे हिने अतिथींचा परिचय करून दिला.

संध्याकाळ होऊन अंधार पडण्यापूर्वी राहाणा माणुस असा सुरक्षित जागी जाऊन थांबतो. तसे महातारपणी मृत्यु येण्यापूर्वी वृद्धांनी आपला भावनिक निःशक्त हरिनामाच्या घरनाल शोधावा.

मराठी मंडळ

आपल्या देशाचा सुजाण, सक्षम व सजग नागरिक घडविण्याची जबाबदारी गुरुवर फार पूर्वीपासून आहे. विद्यार्थी घडविण्यासाठी सर्वगुणसंपन्न निर्मिती करण्यास सक्षम असलेले एक प्रसिद्ध अध्यापक महाविद्यालय म्हणजे शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला हे होय.

या महाविद्यालयात आम्हा प्रशिक्षणाध्याय्या विविध सुप्त कला गुणांना वाव मिळावा म्हणून अनेक मंडळे, उपाक्रम, कार्यक्रम घेतले जातात. त्याचाच एक भाग म्हणून मराठी अध्यापक पध्दतीच्या प्रशिक्षणाध्याय्या 'साहित्य साधना' मंडळ स्थापन करण्यात आले. या मंडळाने शैक्षणिक सत्र २०१३-१४ मध्ये महाविद्यालयाचे प्राचार्य व सर्वांचे प्रेरणास्थान मा. डॉ. शांताराम बुटे व मार्गदर्शन मा. प्रा. डॉ. वसुधा देव यांच्या मार्गदर्शनाखाली साहित्य साधना हस्तलिखित तयार केले.

मराठी साहित्यामध्ये आपल्या साहित्याद्वारे समृद्ध करणाऱ्या विविध स्त्री साहित्यिकांच्या कार्याचा परिचय व्हावा या उदात्त हेतूने मराठीतील स्त्री साहित्यिक नवे हस्तलिखित तयार करण्यात आले.

स्त्री साहित्यिकांमध्ये महंदबा पासून ते अनुताई वाघ या स्त्री साहित्यिकांचा समावेश करण्याचा प्रयत्न प्रशिक्षणाध्याय्यांनी केला आहे. या सर्व कार्यासाठी मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे सरांकडून प्रेरणा व मा. डॉ. वसुधा देव मॅडम यांचे अतुलनीय मार्गदर्शन लाभले.

मंडळाची कार्यकारिणी पुढील प्रमाणे

सचिव : कु. प्रीती मोंग, श्री. ऋषीकेश चौपडे

मराठी हस्तलिखित

१) ऋषीकेश चौपडे (सहसचिव)	मीराबाई
२) कविता सोनटक्के	पंडीता रमाबाई
३) दिपक मोहुर्ले	संत जनाबाई
४) मनोज भेश्राम	अनुताई वाघ
५) शारदा शिंगाडे	कान्होपात्रा

६) किती राक्त	इरावती कर्वे
७) स्वाती करांगडे	हेलन केकर
८) कंचन साहुरुकर	शांता शेळके
९) वृषाली फोयळे	शोभा हे
१०) गीना घामोदर	कुसुमायती देशपांडे
११) अनिता गोपळे	पद्मा सोळे
१२) आरती पवार	बहिणाबाई
१३) भीमा पानझाडे	शांता शेळके
१४) प्रीती मोंग (सचिव)	सौयराबाई
१५) वैशाली वानखडे	ताराबाई मोढक
१६) शितल तारापुरे	सरोजिनी वैद्य
१७) वैशाली भिवटे	गार्गी
१८) गजानन उहाळके	महाश्वेता देवी
१९) दिपली नवघरे	इंदिरा संत
२०) अनिता यानखडे	सिंधुताई सपकाळ
२१) ज्योती ढगे	अमृता प्रितम
२२) राहुल सोहकर	कान्होपात्रा
२३) अभिजीत देशमुख	इरावती कर्वे
२४) विशाल लांडगे	महादेवी बर्म
२५) मोनिका अग्रवाल व शबनम शेख	दुर्गा भागवत
२६) निता टाले	ताराबाई शिंदे
२७) भावना धोरसत	महंदबा
२८) अमोल सेगावकर	सुधा मुर्ली
२९) पंकज मालवे	मंदाकिनी गोगटे
३०) माधुरी खंडारे	बहिणाबाई चौघरी
३१) मंगेश इढोळे	माधवी देसाई

सचिव : कु. प्रीती मोंग
श्री. ऋषीकेश चौपडे

हिन्दी मंडळ

ज्ञानतरंग हे हस्तलिखित तयार करण्यासाठी प्रेरणा देणारे महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. शान्तराम बुटे सरांचे आम्हाला मार्गदर्शन लाभले. हिंदी मंडळाच्या प्रगारी प्राध्यापिका डॉ. सौ. रोहिणी तडस मॅडम यांनी हस्तलिखित दर्जेदार व्हावे यासाठी आम्हाला वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. हस्तलिखितामध्ये अध्यापन पध्दतीच्या सर्व प्रशिक्षणाख्यांनी वैशिष्ट्यपूर्ण लेख लिहिण्याचा प्रयत्न केला. त्यातूनच "ज्ञानतरंग" हे हस्तलिखित तयार झाले आहे.

हिंदी मंडळाच्या वतीने दरवर्षी "ज्ञानतरंग" या हस्तलिखिताची निर्मिती केल्या जाते. या हस्तलिखितासाठी दरवर्षी वेगवेगळ्या विषयांची निवड केली जाते. व त्यावर आधारित लेख कविता हिंदी अध्यापन पध्दतीच्या प्रशिक्षणाख्यांकडून हस्तलिखिताच्या स्वरूपात एकत्रित केल्या जातात. या वर्षीच्या "ज्ञानतरंग" साठी "कवियों का साहित्य" हा विषय एकमताने निवडण्यात आला.

हिंदी मध्ये अनेक कविंचा समावेश होतो. व त्यामधील काही कविंचा समावेश या हस्तलिखितामध्ये करण्यात आलेला आहे. ज्यापासून सर्वांना हिंदी बदल माहिती होईल या "ज्ञानतरंग" हस्तलिखितासाठी सर्व प्रशिक्षणाख्यांनी लेख दिलेले आहेत. व त्याचा अंतर्भाव या हस्तलिखितात करण्यात आलेला आहे.

सचिव - कु. पल्लवी धांडे, पल्लवी राजूरकर

सदस्य - कु. प्रियंका राजत, कु. मधुश्री मनवर,
कु. मीरा लोथे, कु. मीना खंडारे

Dept. of English

In Government college of Education, Akola during the academic session 2013-14 with the precious and valuable inspiration of Principle Dr. Shantaram Bute and the guidance of Dr. Gokarna Mankar Madam English Committee has completed the task of handwritten Magazine Rainbow.

This handbook is based on the poem Oectanjalee by Rabindranath Tagore, Collection. 103 devotion poems every student has selected one lyric and give its meaning in their own words and give it a suitable title. The speciality of this activity is that it inculcates the aesthetic sense of appreciation among students.

The members of the English literary society are as folloow.

Secretary	:	Mehwash Shaikh, Mr. Sharad Khedkar
Members	:	Mr. Ravindra Ugale, Neha Gawande, Afreem Sadaf.

All students of English method have contributed for the creation of handbook, but it wouldrip have been possble without the great guidance of Principle Dr. Shantaram Bute sir and Dr. Ku. Gokarna Mankar Madam.

Secretary : Mehwash Sbaikh
Sharad Khedkar

गणित मंडळ

"World is created by God and mathematics is created by man"

जागतिकीकरणाच्या या युगात भारतीय विद्यार्थ्यांना लैशिक स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी गणित हा विषय अत्यंत महत्वाची भुमीका बजावतो त्यासाठी विद्यार्थ्यांमध्ये गणितीय दृष्टीकोन निर्माण करणे ही काळाची गरज आहे. ही वाव लक्षात घेऊन शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे सत्र २००३-२००४ पासून गणित अध्यापन पध्दतीच्या प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांचे लेखन कौशल्य आणि सुप्त गुणांना वाव मिळावा या उद्देशाने प्रा. डॉ. अर्चना ग. वातकर यांचे अध्यक्षतेखाली गणित मंडळाची स्थापना करण्यात आली.

सत्र २०१३-२०१४ करीता गणित मंडळाची कार्यकारिणी खालील प्रमाणे आहे.

- सचिव - १) शितल लोखंडे २) श्री. श्रीकांत निमकरें
सदस्य - १) वृषाली इंगळे २) पुनम मोरे
३) आश्विनी खिरोडकर ४) कु. स्नेहा मिश्रा

२०१३-१४ च्या गणित विषयाच्या सर्व विद्यार्थ्यांनी 'अनंत' हे गित विषयाचे हस्तलिखित तयार केले आणि त्यासाठी गणित शास्त्रज्ञ, वैदिक गणित, गणितातील मुलमूल संज्ञा या विषयांवर लेख लिहण्यात आले.

'अनंत संपादक मंडळ' व सर्व गणित अध्यापन पध्दतीच्या विद्यार्थ्यांनी डॉ. अर्चना ग. वातकर यांचे मार्गदर्शनाखाली अनंत हस्तलिखित तयार केले त्यात खालील लेखांचा अंतर्भाव करण्यात आला आहे.

मराठी विभाग

1) काय सांगू महती शून्याची	पुनम मोरे
2) श्रीनिवास रामानुजन	अश्विनी खिरोडकर
3) साख्यिकी	शिल्पा शिंदे
4) मजेदार गणिताचे सुत्र	शितल लोखंडे
5) प्राथमिक संख्यांचे क्रियाविषयक नियम	शितल वानखडे
6) मनोरंजक गुणाकार	तृष्णिका देशमुख
7) भागाकार	मेघा तेलकर
8) गणिताची महती	प्रतिक्षा लवडे

- 9) वैदिक गणित
10) वर्ग काढण्याच्या सोप्या पध्दती

निशांत वायस
मनिष पाटील

इंग्रजी विभाग

1) Infinity	- Hema Khedakar
2) Top 10 Indian mathematician	- Sneha Mishra
3) Operations on Numbers	- Shrikant Nimkarde
4) The great mathematician	- Pratiksha Khaire
5) Pythagoras	- Jyotsna Bhaskar
6) How to use scientific Calculation	- Komal Chaurasiya

विज्ञान मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ मध्ये विविध मंडळाची स्थापना करण्यात आली. यातील महत्वाच्या मंडळांपैकी एक "विज्ञान मंडळ". विज्ञान अध्यापन पध्दतीच्या विद्यार्थ्यांच्या सुप्त कलागुणांना आणि त्यांच्यामध्ये असलेल्या लेखन क्षमतेला वाव मिळावा या उद्देशाने विज्ञान मंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे.

आमचे प्रेरणास्थान असलेले महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेने व विज्ञान मंडळाच्या प्रभारी प्राध्यापिका डॉ. सी. संध्या सामुद्रे यांच्या मार्गदर्शनाने विज्ञान मंडळाचे कार्य सुरु झाले. शैक्षणिक सत्र २०१३-१४ करीता विज्ञान मंडळाची कार्यकारिणी खालील प्रमाणे आहे.

- कु. शिल्पा शिंदे - सचिव
श्री. मनिष पाटीलसचिव - सचिव
कु. मेघा तेलकर - सदस्य
कु. तृष्णिका देशमुख - सदस्य
कु. समिन झोबिया शेख - सदस्य
कु. फरहीन कैसर - सदस्य

विज्ञान मंडळाच्या वतीने दरवर्षी "विज्ञान शलाका" या हस्तलिखिताची निर्मिती केली जाते. या हस्तलिखितासाठी दरवर्षी वेगवेगळ्या विषयाची निवड केली जाते व त्यावर आधारित लेख, कविता इ. साहित्य विज्ञान अध्यापन पध्दतीच्या प्रशिक्षणार्थ्यांकडून मागविल्या जाते. त्याचा संग्रह करून ते सर्व साहित्य हस्तलिखिताच्या स्वरूपात संकलित केले जाते.

या वर्षीच्या "विज्ञान शलाका" साठी "प्रदूषण" हा विषय एकमताने निवडण्यात आला. विज्ञानाचे आधुनिकीकरण व नवीन संशोधने मनुष्य जीवन अधिक सोयीस्कर बनवत आहे परंतु हे सर्व होत असताना दिवसेंदिवस वाढते प्रदूषण ही एक मोठी समस्या येऊ लागत आहे.

विज्ञान कोण-कोणत्या नवीन क्षेत्रात प्रगती करत आहे. व त्याचा मनुष्य जीवनाला कसा फायदा होऊ शकतो जागतिक तापमानवाढ, वाढते प्रदूषण या आजच्या भीषण समस्या आहेत. त्यावर विचारमंथन, भावी शिक्षकांमध्ये त्याबद्दल जाणीवजागृती व्हावी या उद्देशाने "प्रदूषण" हा विषय हाताळला गेला आहे.

याबद्दलची माहिती वाचकांसमोर आणणे त्यामागचा हेतू आहे. या हस्तलिखितासाठी विज्ञान अध्यापन पध्दतीच्या सर्व प्रशिक्षणार्थ्यांनी लेख दिलेले आहेत. त्यांचा अंतिमच वाच करण्यात आलेला आहे.

भराठी विभाग

प्रदूषण	कु. प्रतिक्षा लवडे
वसुंधरेवरील संकटाचे साधक	कु. शिल्पा शिंदे
प्रदूषण एक समस्या	कु. रुपाली विखार
प्रदूषणाची समस्या	कु. नेहा कांगडे
प्रदूषणाचे प्रकार	श्री. मनिष पाटील
प्रदूषणाचे प्रकार	श्री. श्रीकांत निमकरडे
प्रदूषणाचे संकट	श्री. सागर निंबोळे
प्रदूषण	श्री. नितिन पडमाण
हवा प्रदूषण	कु. प्रतिक्षा खेरे
जल प्रदूषण	कु. ज्योती भगत
इंधने प्रदूषण	कु. वृषाली इंगळे
ओझोनचा क्षय	कु. पूनम मोरे
ध्वनी प्रदूषण	कु. शीतल वानखडे
कचरा प्रदूषण	कु. अश्विनी खिरोडकार
मृदा प्रदूषण	श्री. निशांत बायस
जल प्रदूषण	कु. पल्लवी बारड
प्रदूषणाचे प्रकार आणि	कु. मेघा तेलकर
परिणाम व नियंत्रण	
प्रदूषणाचे प्रकार आणि	कु. अनुराघा वानखडे
नियंत्रणासाठी उपाय	

प्रदूषण - कविता म्हणून आपला कु. शीतल लोखंडे
येथ गाणे आहे

इंग्रजी विभाग

Radioactive pollution	Sneha Mishra
Pollution	Shahazadi Bano
Types of Pollution	Farbeen Kausar
Types of pollution & effect	Samir zobiya
Types of pollution & effect	Naushin Husin
Poem - Environment pollution	Hema Khedkar
Noise pollution	Komal Chauraslya

गार्गदर्शक :- प्रा. डॉ. संध्या सामुद्रे

सधिय :- कु. शिल्पा शिंदे
श्री. मनिष पाटील

इतिहास मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला २०१३-१४ या शैक्षणिक सत्रा अंतर्गत विविध मंडळे स्थापन करण्यात आली. या मंडळ स्थापनेच्या माध्यमातून शिक्षण प्रशिक्षणार्थीना त्यांच्या आवडीप्रमाणे काम करण्याची संधी व त्याच बरोबर त्यांच्या मधील सर्जनशिलता या वृत्तीचा विकास घडवून आणणे, नवनिर्मातीची प्रेरणा जागृत व्हावी आणि संस्कृती संरक्षण व संवर्धन करण्याची सयब लागूची या उदात्त हेतूने त्याच बरोबर विज्ञान निष्ठ, समाजनिष्ठ व कर्तव्यनिष्ठ शिक्षक घडविण्याच्या हेतूने या महाविद्यालयात विविध अभ्यासपुरक उपक्रम राबविले जातात. त्यातीलच इतिहास मंडळ हा एक उपक्रम आहे.

इतिहास मंडळाची स्थापना करण्यात आली. या मंडळाची कार्यकारिणी पुढीलप्रमाणे आहे.

सधिय :- प्रकाश दादासाव धोंगरे, कु. प्रिती बुंदेले
सदस्य :- शरद डोईफोडे, मधुश्री मनवर

अस्मिता या हस्तलिखिता अंतर्गत इतिहास मंडळाने भारतातील थोर पराक्रमी व सभान सेवी विविध स्त्रियांचे चरित्र व त्यांची कार्ये आपल्या "रणराशिनी" या भंगामधून रेखाटली आहेत.

या हस्तलिखिताच्या माध्यमातून भारताची उज्वल संस्कृती व त्या संस्कृतीमध्ये स्त्रियांची शौर्यगाथा त्या स्त्रियांनी त्यांच्या कार्यामधून जे क्रांतीकारी बदल घडवून आणले व

त्याद्वारे आजच्या उज्वळ भारतीय समाज निर्माण केला याची माहिती हस्तलिखितामधून सादर केली आहे यागुळे विद्यार्थ्यांमध्ये स्वयं अध्ययनाची सवय लागून त्याबद्दल त्यांच्यामध्ये आयड निर्माण होते.

अस्मिता या हस्तलिखिताद्वारे एणरागिनी हा भाग सादर करताना आम्हाला अत्यंत आनंद होत आहे. आमच्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेतून व प्रा. डॉ. आशा पारस्कर यांच्या मार्गदर्शनातून हे हस्तलिखित साकारले आहे.

मार्गदर्शक : प्रा. डॉ. आशा पारस्कर
सचिव - प्रकाश या. घोरे
कु. प्रिती बुंदेले

भूगोल मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे शैक्षणिक सत्र २०१३-१४ या कालावधीत विविध विषयाची मंडळे स्थापन करण्यात आली ही विषय मंडळे स्थापन करण्याचा मुख्य हेतू सर्व प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांना आपल्या रुची व क्षमतेप्रमाणे कार्य करण्याची संधी मिळावी हा असतो. तसेच या मंडळातून विविध अभ्यासपुरक कार्यक्रम राबविले जातात. या मंडळांपैकी अधिव्याख्याता डॉ. मोहन खताळ यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयाच्या सत्रात भूगोल मंडळाची स्थापना करण्यात आली.

महाविद्यालयाचे प्रेरणा स्थान असलेले प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेने व अमूल्य मार्गदर्शनाने भूगोल मंडळाचे कार्य सुरु झाले.

भूगोल मंडळाने "अवनि" या हस्तलिखिताचे कार्य दिनांक ३१-१२-२०१३ रोजी पूर्णत्वास आले. या हस्तलिखितात भारतीय खगोलशास्त्रज्ञ, कृष्णविकर, निसर्गाची किमवा असणारे चिखलदरा, माऊंट एव्हरेस्ट, थळ याळवंट त्याचप्रमाणे सूर्यमाला, धुमकेतू, पृथ्वी, मंगळ इ. विषयी माहितीपर लेख मंडळातील सर्व प्रशिक्षणार्थींनी हस्तलिखित केले.

भूगोल विषयाच्या संपादन मंडळात पुढील सदस्यांचा समावेश होता.

- 1) अमोल घोडेकर (सचिव)
- 2) वृषाली कोवळे (सचिव)

3) अलका गवार

5) आरती पवार

7) मोनिका अग्रवाल

4) पंकज मालवे

6) निलेश सरदार

या हस्तलिखिताच्या निर्मातीसाठी सर्वच भूगोल मंडळाच्या सदस्यांचे सहकार्य लाभले. या हस्तलिखिताच्या निर्मितीचे श्रेय म्हणजे मंडळाचे मार्गदर्शक डॉ. मोहन खताळ यांना जाते. कारण, त्यांनी केलेले वेळेवेळी मार्गदर्शन यामुळे हे हस्तलिखित निर्मित झाले.

भूगोल मंडळ
सचिव : अमोल घोडेकर

सरावपाठ मंडळ

सराव पाठ हा शिक्षण स्नातक अभ्यासक्रमाचा एक अनिवार्य उपक्रम आहे. सराव पाठाच्या माध्यमातून छात्र अध्यापकांमध्ये अध्यापकीय क्षमता व कौशल्य वाढविण्याच्या दृष्टीकोनातून पुढील अभ्यासक्रमा उपक्रम राबविण्यात आले.

- १) सूक्ष्म अध्यापन कृतीसत्र
- २) पाठनियोजन कृतीसत्र
- ३) दिग्दर्शन कृतीसत्र
- ४) सराव पाठ

या चार भरिच कार्यक्रमातून प्रशिक्षणार्थींमध्ये अध्यापन कौशल्ये रुजविले जातात २०१३-२०१४ या शैक्षणिक सत्रामध्ये, या चारही टप्प्यांची अंमलबजावणी पुढील प्रमाणे झाली.

१) सूक्ष्म अध्यापन कृतीसत्र :- शिक्षकांचे अध्यापन म्हणजे अनेक कौशल्यांचा समुच्चय होय. एकाच वेळी अनेक कृती कौशल्यपूर्ण रीतीने सादर करण्यासाठी या प्रत्येक अध्यापकीय कृतीमध्ये कौशल्ये निर्माण होणे आवश्यक आहे व याच करीता सूक्ष्म अध्यापन कृतीसत्राचे आयोजन दि. १० सप्टेंबर २०१३ ते २४ सप्टेंबर २०१३ या कालावधीत करण्यात आले. प्रात्यक्षिक कार्यात प्रशिक्षणार्थ्यांचे वेगवेगळ्या गटात विभाजन करण्यात आले. पाठ नियोजन सादरीकरण प्रत्याभरण, घुननिर्णयोजन, पुनर्सादरीकरण या टप्प्यातून अनेक कौशल्यांचा सराव प्रशिक्षणार्थींना देण्यात आला. या कृतीसत्रात सर्व प्राध्यापकांचे सहकार्य व मार्गदर्शन मिळाले.

पाठनियोजन कृतिसत्र :-

सराव पाठाचे मूलमूत ज्ञान प्रशिक्षणार्थींना हवे या उद्देशाने पाठ नियोजन कृतिसत्राचे आयोजन करण्यात येते. हे कृतिसत्र २५ सप्टेंबर २०१३ या दिवशी संपन्न झाले. कृतिसत्रात पाठ नियोजन या विषयावर मार्गदर्शक व्याख्याने झालीत.

कृतिसत्रात अध्यापन पध्दतीनुसार विद्यार्थ्यांचे गटात विभाजन करून व्याख्यान विषयावर आधारित प्रात्यक्षिक कार्य करून घेण्यात आले.

दिग्दर्शन कृतिसत्र:-

सूक्ष्म अध्यापन व पाठ नियोजन कृतिसत्र झाल्यानंतर प्रत्यक्ष सराव पाठ घेण्यासाठी जाण्यापूर्वी प्रशिक्षणाथ्यांमध्ये अध्यापनाचा आदर्श निर्माण व्हावा व सर्व कौशल्यांचे प्रभावी एकरूपीकरण करण्याच्या दृष्टीकोनातून दिग्दर्शन पाठ कृती सत्राचे आयोजन करण्यात आले. २६ व २७ सप्टेंबर २०१३ रोजी महाविद्यालयीन सर्व प्राध्यापकांनी दिग्दर्शन पाठ कृती सत्रास गोलाचे मार्गदर्शन व सहकार्य केले.

सराव पाठ :-

अध्यापनाच्या पुरेश्या सरावानंतर प्रत्येक शाळेमध्ये जाऊन अध्यापन विषय शिकवणे व अध्यापनाचा अनुभव घेऊन अध्यापन कौशल्यावर प्रभुत्व संपादन करणे, या दृष्टीकोनातून सराव पाठाचे आयोजन करण्यात येते. त्याकरिता सराव पाठ शाळेच्या मुख्याध्यापकांची एक सहविचार सभा घेण्यात आली. प्रत्यक्ष सराव पाठ पुढील प्रमाणे पार पडले.

दिनांक	सराव पाठ शाळा
७ ते ११.१०.२०१३	न्यू ईरा हायस्कूल, अकोला मनुताई कन्या शाळा, अकोला सरस्वती कन्या शाळा, अकोला
२५ ते २९.११.२०१३	न्यू इंग्लिश हायस्कूल, अकोला आदर्श विद्यालय, अकोला ज्युविली इंग्लिश हायस्कूल, अकोला
१६ ते २०.१२.२०१३	आदर्श विद्यालय, अकोला जि.प.सा.फु. कन्या शाळा, अकोला जागृती विद्यालय, अकोला

वरील सर्व कार्य पार पाडतांना मा. शांतारामजी बुटे यांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. तसेच सराव पाठ शाळांच्या मुख्याध्यापकांना सहकार्यामुळे हे पाठ यशस्वी झाले. तसेच

महाविद्यालयाच्या सर्व प्राध्यापकांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले. सराव पाठ मंडळ सर्वांच्या प्रती ऋण व्यक्त करीत आहे.

मार्गदर्शक - डॉ. सौ. सुपमा मुकुंद गणोजे

सचिव - श्री. मनीष पाटील, फु. स्नेहा वखरे

सदस्य - श्री. श्रीकांत निमकर, फु. भावना थोरात

फु. कांचन लाहुडकर, श्री. विशाल लांडगे

छात्रसेवाकाल अहवाल

छात्रसेवाकाल हा शिक्षण स्नातक अभ्यासक्रमाचा एक महत्त्वपूर्ण भाग होय. सूक्ष्मपाठ व सराव पाठाच्या पुरेशा सरावानंतर, प्रशिक्षणाथ्यांनी शाळेत एकशिक्षक या नात्याने विविध जबाबदाऱ्या कशा रीतीने पेलायच्या, मुख्याध्यापक, पर्यवेक्षक या नात्याने शाळेचे प्रशासन कसे करायचे, विविध स्पर्धा, कार्यक्रम वा उपक्रमाचे आयोजन, परीक्षण कसे करायचे या दृष्टीकोनातून छात्रसेवाकालाचे आयोजन शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे दरवर्षी करण्यात येते. यावर्षी छात्रसेवाकालासाठी जागृती विद्यालय अकोला, बी. आर. हायस्कूल, अकोला आणि भिकमचंद खंडेलवाल विद्यालय, अकोला या तीन शाळांची निवड करण्यात आली. छात्रसेवाकाल दि. ६ जानेवारी ते १० जानेवारी २०१४ या कालावधीत आयोजित करण्यात आला होता.

छात्रसेवाकालाच्या प्रमारी प्रा. डॉ. सौ. सुपमा गणोजे यांनी सर्व बी.एड. प्रशिक्षणाथ्यांचे तीन गटात विभाजन केले. लोकशाही पध्दतीने, प्रत्येक शाळेकरीता मुख्याध्यापक व उपमुख्याध्यापक व पर्यवेक्षक यांची निवड करण्यात आली. त्यानंतर तीन शाळांसाठी निवडण्यात आलेल्या मुख्याध्यापकांनी आपापल्या शाळेतील प्रशिक्षणाथ्यांची सभा आयोजित करून वेळापत्रक समिती, अहवाल समिती, शालेय दप्तर समिती आणि सांस्कृतिक समिती, शारीरिक शालेय दप्तर समिती, मूल्यपरिपाठ समिती अशा सहा समित्यांचे गठन केले. तसेच प्रत्येक शाळेतील वर्ग ८ व वर्ग ९ च्या प्रत्येक तुकडी करिता वर्गशिक्षकांची नेमणूक करण्यात आली.

भिकमचंद खंडेलवाल, अकोला येथे मुख्याध्यापक

म्हणून दीपक माहुर्ले, उपमुख्याध्यापक म्हणून विशाल लांडगे तर पर्यवेक्षिका म्हणून ज्योती भगत यांनी जबाबदारी सांभाळली. जागृती विद्यालय, अकोला येथे मुख्याध्यापक, म्हणून रनेहा यखरे, उपमुख्याध्यापक म्हणून श्री. प्रकाश घोगरे तर पर्यवेक्षिका म्हणून कु. पल्लवी वारड यांनी जबाबदारी सांभाळली वी. आर. हायरकूल अकोला येथे मुख्याध्यापक म्हणून श्रीकांत निमकरडे उपमुख्याध्यापक म्हणून कु. प्रीती भोग तर पर्यवेक्षक म्हणून कु. वृषाली कोवळे यांनी जबाबदारी सांभाळली.

छात्रसेवाकालांतर्गत प्रार्थनेपासून ते शेवटच्या तासिकेपर्यंत अध्यापन तसेच विविध स्पर्धा व प्रशासनाचे कार्य वी. एड. प्रशिक्षणाध्यांनी उत्स्फूर्तपणे पार पाडले.

मिकमचंद खंडेलवाल विद्यालय, अकोला या शाळेमध्ये बोधकथा, भावगीत गायन, चित्रकला स्पर्धा, रनिंग या स्पर्धा घेण्यात आल्या. जागृती विद्यालय या शाळेमध्ये भावगीत गायन, चित्रकला स्पर्धा, निबंध स्पर्धा घेण्यात आल्या.

बी.आर. विद्यालय या शाळेमध्ये चित्रकला स्पर्धा निबंध स्पर्धा, लिंबू घमचा स्पर्धा घेण्यात आल्या. तसेच तीनही शाळांमध्ये ९ जानेवारी रोजी कवायत घेण्यात आली. प्रत्येकशाळेतील शालेय दफ्तर समितीने शाळेच्या कार्यालय प्रमुखांना पाचारण करून शालेय दफ्तविषयक माहिती मिळविली.

छात्रसेवाकालामध्ये प्रत्येक शाळेतील वी.एड. प्रशिक्षणाध्यांना महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. शांतारामजी बुटे व सर्व प्राध्यापक वृंदाचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले. मिकमचंद खंडेलवाल विद्यालय या शाळेमध्ये प्रा. डॉ. सुधमा गणोजे, प्रा. डॉ. सामुद्रे, प्रा. डॉ. अर्चना यातकर तर जागृती विद्यालय येथे डॉ. वसुधा देव, डॉ. रोहिणी तडस व डॉ. आशा घारस्कर आणि वी.आर. विद्यालय येथे डॉ. मोहन खताळ व डॉ. गोकर्ण मानकर यांचे सर्व वी.एड. प्रशिक्षणाध्यांना मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले. तसेच शनिवार दि. १९ जानेवारी २०१४ रोजी महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. शांतारामजी बुटे यांनी चारही शाळांना भेट दिली.

छात्रसेवाकालच्या शेवटच्या दिवशी दि. १० जानेवारी २०१४ ला प्रत्येक शाळेमध्ये समारोपीय कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. त्यात यशस्वी तसेच सहभागी विद्याध्यांना वक्षिसे व प्रमाणपत्राचे वाटप करण्यात आले. छात्रसेवाकालामुळे प्रशिक्षणाध्यांमध्ये मुख्याध्यापक, उपमुख्याध्यापक, पर्यवेक्षक,

शिक्षक म्हणून विविध जबाबदाऱ्या पार पाडतांना अनुपंगिक कर्तव्ये व अधिकार यांची जाणीव निर्माण झाली. आपण आपल्यावर येणारी प्रत्येक जबाबदारी उत्कृष्टपणे पार पाडू शकतो असा आत्मविश्वास निर्माण झाला. कोणत्याही कार्यक्रम उपक्रमाचे आयोजन करतांना येणाऱ्या अडथळीची कल्पना आली. या अडथळीवर मात करून यशस्वी शिक्षक कसे व्हायचे हे या अडथळीवर मात करून यशस्वी शिक्षक कसे व्हायचे हे या अनुभवातून कळते.

डॉ. सी. सुपमा गणोजे
प्रभारी व सहयोगी प्राध्यापक
सचिव - श्री. मनीष पाटील, कु. स्नेहा यखरे
सदस्य - श्री. श्रीकांत निमकरडे, कु. भावना धोरात
कु. कांचन लाहुडकर, श्री. विशाल लांडगे

समाजसेवा मंडळ

आपण समाजात राहत असतांना समाजातील व्यक्तींचे ऋण फेडणे म्हणजे समाजसेवा आणि आपण ती वेळोवेळी पार पाडत असतो. मनुष्य हा समाजशील प्राणी असल्याने त्याचा व समाजाचा अतिशय घनिष्ट संबंध असतो. प्रत्येकजण एकमेकांवर आधारित असतो. समाजात राहूनच आपणास आपला विकास साधणे हे कार्य करायचे असते. शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाची गौरवशाली परंपरा कायम राहण्यात समाजसेवा मंडळाचे कार्य महत्त्वाचे आहे. समाजसेवा मंडळाद्वारे सत्र २०१३-२०१४ मध्ये विविध उपक्रम राबवते.

विविध उपक्रम :

१) पथनाट्य (जागर जाणिवांचा अभियान)

समाजसेवा विभागांतर्गत दि. २५ ऑक्टोबर, २०१३ रोजी आम्ही सर्व शिक्षक प्रशिक्षणार्थी व कॉलेजच्या प्राध्यापकांसह वाशिम रोड अकोला येथील 'प्रगात किड्स' या शाळेला भेट दिली. आमच्या महाविद्यालयातील प्रशिक्षणाध्यांनी 'जागर जाणीवांचा स्त्री- पुरुष समानतेचा' या अभियानांतर्गत 'तियेला गाझा नमस्कार' या पथनाट्याचे सादरीकरण केले या पथनाट्यातून आम्ही प्रेक्षकांना 'स्त्री पुरुष समानतेला संदेश दिला.

यानंतर सर्व प्रशिक्षणाध्यांनी प्राध्यापकांसह शालेय

प्रशिक्षणाधी पाहणी केली. या शाळेमध्ये आधुनिक संज्ञानाचा प्रसार करून (उदा. संगणक, एल.सी.डी. प्रोजेक्टर, डिजीटल क्लास रूम) विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास करण्याकडे व विद्यार्थ्यांना सुखद शैक्षणिक अनुभव देण्याकडे येथील शिक्षकांचा लक्ष असतो. व त्याचबरोबर विविध विषयांच्या प्रयोग शाळा सांस्कृतिक विकासाच्या दृष्टीकोनातून योग्य प्रकारे प्रशिक्षण मिळावे म्हणून स्वतंत्र अशा वैशिष्ट्यपूर्ण संगीत फळा, नृत्य कक्षा आहेत. व याचबरोबर शाळेमध्येच स्थायी भोजनाची व्यवस्था केली जाते व त्यांच्या आरोग्यविषयक फक्तजी घेण्यासाठी स्वतंत्र अशी डॉक्टर कक्षसुद्धा उपलब्ध आहे. विद्यार्थ्यांच्या वेळापत्रकासाठी शाळेच्या स्वतःच्या मालकीच्या बसेस आहेत.

२) न्यू इंग्लिश विद्यालय भेट :

समाजसेवा विभागांतर्गत दुसरी भेट दिनांक २५ ऑक्टोबर २०१३ रोजी अकोला येथील न्यू इंग्लिश विद्यालयास भेट दिली. या सामाजिक भेटीच्या आयोजनातून महाविद्यालयीन शिक्षण प्रशिक्षणाध्यांनी 'जागर जाणीवांचा' अभियानांतर्गत एवनाटवाचे सादरीकरण करून स्त्री-पुरुष समानतेचा संदेश दिला.

३) श्रमदान :

समाजसेवा विभागांतर्गत दि. ३ जाने. २०१४ रोजी सर्व शिक्षक प्रशिक्षणाध्यांनी महाविद्यालयाचे प्रांगण धर्मखोल्या यांचे स्वच्छता केली. तसेच दस्तगृहाच्या परिसरातील सर्व गवत, तण, कचरा, यांची स्वच्छता केली. हा उपक्रम आम्ही शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे व समाजसेवा विभागाचे प्रमारी मार्गदर्शक प्रा. डॉ. मोहन खताळ यांच्या मार्गदर्शाखाली केले.

वर्षभर आम्हाला वरील सर्व उपक्रम राबविण्यात आमचे विभाग प्रमुख डॉ. मोहन खताळ यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. सोबतच सर्व अधिव्याख्याता वर्गाचे मोलाचे सहकार्य लाभले. तसेच वेळोवेळी आमचे प्राचार्य डॉ. शांतारामजी बुटे यांनीही मार्गदर्शन केले. तसेच सर्व बी. एड. प्रशिक्षणाध्यांनी समाजसेवा क्षेत्रात सहकार्य केले.

मार्गदर्शक - प्रा. डॉ. मोहन खताळ
सचिव - नितीनकुमार अशोक पळघान
कु. सुप्रिया निमराव वानखडे

मूल्यपरिपाठ मंडळ

प्रशिक्षणाधीच्या मनाला, बुद्धीला, भावनांना, विचारांना योग्य दिशा देऊन त्यांना उत्तुंग भरारी मारण्याचे सामर्थ्य निर्माण करण्यास फटिबद्ध असाणारे आमचे शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला हे विदर्भातील जुने महाविद्यालय आहे

२१ वे शतक हे विज्ञान आणि तंत्रज्ञान यांच्या उत्तुंग भरारीचे शतक आहे. पण ही गरारी भारत अस्ताना आमच्या पायाशी असाणारे नाते कुठेतरी तुटत आहे. एवगी दिवेकानंद म्हणतात. "भारताचे अंतरंग वघायचे असेल तर भारतीय अध्यात्म पुनरुज्जीवीत करावे लागेल". ज्याप्रमाणे मातीपासून पुरेख मांडे तयार करण्यासाठी गरज असते कुशल कुमाराची त्याचप्रकारे उत्तुंग व उत्तम समाज निर्माण करण्यासाठी गरज असते ती योग्य शिक्षकांची. म्हणून याच भावी शिक्षकांमध्ये योग्य मूल्ये रुजविण्यासाठी अभ्यासक्रमाचाच एक भाग म्हणून साकारला आहे हा मूल्य परिपाठ.

७ ऑगस्ट २००२ पासून मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेने व सर्व अधिव्याख्यातांच्या मार्गदर्शाने हा मूल्य परिपाठ महाविद्यालयात सुरु झाला. प्रत्येक शनिवारी सकाळी ८.०० ते ८.३० या वेळेत या मूल्य परिपाटाचे आयोजन केले जाते. मा मूल्यपरिपाटाची उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे आहेत.

- १) आपल्या वैयक्तिक व सामाजिक जीवनात जबाबदारीच्या मूल्यांची जोपासना करणे.
- २) लोकशाही समाजवाद व धर्मनिरपेक्ष या मूल्यांची जोपासना करणे.
- ३) विद्यार्थ्यांचा उत्तम वैज्ञानिक दृष्टीकोन विकसित करणे.
- ४) विद्यार्थ्यांना स्वसामर्थ्याची ओळख करून देणे व प्रेरणा देणे.
- ५) आत्मसन्मान जागृत करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रयत्नशील बनविणे.
- ६) एकाग्रता, चिंतन, मनन अशा अभ्यास पौष्टक गुणांचा विकास करणे.
- ७) मूल्यांचे आचरण व्हावे अशी परिस्थिती व संधी उपलब्ध करून देणे.

या उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यासाठी या मूल्यपरिपाठचे स्वरूप सर्वानुमते ठरविण्यात आले. दर शनिवारी स. ८ वाजता

प्रथम मीन, ध्यान करून सामुदायिक प्रार्थना केली जाते. त्यानंतर विद्यार्थी सुविचार व बोधकाव्या सांगतात. नंतर सगुणगीत गाविले जाते. प्रत्येक आठवड्यात अशाप्रकारे विद्यार्थ्यांचे, कार्योत्तमीन कर्मचारी, प्राध्यापक व प्राचार्य यांचे यात्रादिवस व शैक्षणिक संपादन लक्षात घेवून सविचारता या मुल्यपरिपाठाचे वेळी मुलाबधुष्य देवून अभिनंदन केले जाते, व पुढील यशासाठी शुभेच्छा दिल्या जातात. नंतर विद्यार्थ्यांना मुल्यपरिपाठाचे नियोजित अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य मार्गदर्शन करतात. राष्ट्रीयताने मुल्यपरिपाठाची सांगता होते.

या मुल्य परिपाठाच्या समन्वयक म्हणून प्रा. डॉ. सी. संघ्या सामुद्रे प्रभार सांभाळतात. मुल्यपरिपाठाचे दिवशी कलक लेखन केले जाते. ही जबाबदारी या वर्षाची प्रशिक्षणार्थी कु. शिल्पा शिंदे व कु. अशिवनी खिरोडकर सांभाळतात. या परिपाठाची संपुर्ण तयारी व जबाबदारी कु. पुनम मोरे, कु. मेघा तेलकर, कु. हेमा खेडकर, कु. प्रतिक्षा लवडे यांनी सांभाळली.

मार्गदर्शक : मा. डॉ. सी. संघ्या सामुद्रे
सचिव : कु. शिल्पा शिंदे

क्रीडा मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला, येथे सत्र २०१३-१४ या कालावधीत विविध मंडळ स्थापन करण्यात आली. महाराष्ट्रात उच्च दर्जा प्राप्त व नावलीकिक प्राप्त महाविद्यालय म्हणून शासकीय अध्यापक महाविद्यालय संदीवित विद्यार्थ्यांच्या विकासाचे कार्य करीत आहे. याचाच एक भाग म्हणून सत्र २०१३-१४ मध्ये प्रा. डॉ. आशा धारस्कर यांच्या मार्गदर्शनाखाली आणि महाविद्यालयाचे प्रेरणास्थान असलेले प्राचार्य मा. डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेने या मंडळाची स्थापना करण्यात आली. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासातील महत्वाचा शतक म्हणजे शारीरिक विकास, सहकार्य, सदाचार, संयम, खिलाडुवृत्ती, नेतृत्वगुण समायोजन, कल्पकता इ. सद्गुणांची जोपासना व्हावी याकरिता खेळाचे जीवनात अनन्य साधारण महत्त्व आहे.

वरील सर्व गुणांची जोपासना प्रशिक्षणाध्यायामध्ये व्हावी व त्यांनी शिष्यात आपल्या विद्यार्थ्यांमध्ये रुजवावी याकरिता

दरवर्षी महाविद्यालयामध्ये क्रीडा सत्राचे आयोजन करण्यात येते.

दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही महाविद्यालयामध्ये दि. १६ जाने. २०१४ ते १८ जानेवारी २०१४ या कालावधीमध्ये तीन दिवसीय क्रीडा महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले.

दि. १६ जाने २०१४ ला सकाळी ठीक ११.३० वा. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. शांताराम बुटे सर यांच्या हस्ते आणि क्रीडा मंडळाच्या मार्गदर्शक प्रा. डॉ. आशा धारस्कर यांच्या मार्गदर्शनाखाली क्रीडा सत्राचे उद्घाटन करण्यात आले. या प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राध्यापक वर्ग तसेच सर्व कर्मचारी वर्ग व प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते.

१) हरित गृह २) नील गृह ३) श्वेत गृह ४) पीत गृह या चारही गृहांमध्ये सांघिक व वैयक्तिक स्पर्धा घेण्यात आल्या. या तीन दिवसीय क्रीडा, सत्रामध्ये वैयक्तिक खेळ १) कॅरम २) बुद्धीबळ ३) गोळा फेक ४) भाला फेक ५) थाळी फेक इ. खेळ घेण्यात आले आणि सांघिक खेळामध्ये १) क्रिकेट २) व्हॉली बॉल ३) बॅडमिंटन घेण्यात आले.

दि. ६ जाने २०१४ ला उद्घाटन झाल्यावर मुलांची व मुलींची व्हॉलिवॉलची पहिली फेरी घेण्यात आली. त्यानंतर दुपारी ३ वाजता वैयक्तिक खेळ गोळा फेक, माला फेक, थाळी फेक या स्पर्धा घेण्यात आल्या.

स्पर्धांच्या दुसऱ्या दिवशी दि. १७ जाने. २०१४ मुलांचा व मुलांचा व्हॉली बॉलचा अंतिम सामना घेण्यात आला त्यानंतर दुपारी बॅडमिंटन मुले व मुली यांचे खेळ घेण्यात आले.

क्रीडा सत्राचा तिसरा व अंतिम दिवस दि. १८ जाने. २०१४ या दिवशी जवळ-जवळ सर्वच स्पर्धा अंतिम सामने घेण्यात आले. नंतर कॅरम व चेस अशा वैयक्तिक खेळ घेण्यात आले. दि. १८ जाने २०१४ रोजी क्रीडा सत्राचा समासोपमा कार्यक्रमाला मा. डॉ. शांताराम बुटे यांचे मार्गदर्शन लाभत नंतर क्रीडा सत्राचा समासोप झाला.

मा तीन दिवसीय क्रीडा सत्रामधून उत्कृष्ट पुरुष खेळाडू व उत्कृष्ट स्त्री खेळाडू निवडण्यात आले. उत्कृष्ट पुरुष खेळाडू म्हणून श्री. नितीनकुमार पडघान तर उत्कृष्ट स्त्री खेळाडू म्हणून कु. किती राऊत यांची निवड करण्यात आली. तसेच उत्कृष्ट गृह म्हणून नील गृह निवडण्यात आले.

अशा प्रकारे तीन दिवसीय क्रीडा सत्राच्या यशस्वीतेसाठी क्रीडा मंडळाच्या मार्गदर्शक प्रा. डॉ. आशा धारस्कर गेंडम क्रीडा मंडळाचे सचिव श्री. मनोज भेश्राग व वैशाली मानकरचे तसेच क्रीडा मंडळाचे सदस्य, निशिताकुमार बागसा, त्रणीवेश कंबडे, गजानन रुहाळके, प्रिती भोंग यांनी गरिभ्रम घेतले. क्रीडा सत्रासाठी डॉ. देव, डॉ. तखर, डॉ. यासागर, डॉ. खताळ, डॉ. मानकर, डॉ. सामुद्रे, डॉ. गणोजे गांधे सहकार्य लाभले. तसेच कार्यालयीन कार्यापारी सौ. देशपांडे व सर्व कर्मचारी वृंद गोत्याचे सहकार्य मिळाले.

मार्गदर्शक : प्रा. डॉ. आशा धारस्कर - भादसार
क्रीडा सचिव : मनोज विष्णु भेश्राग

- २) महाविद्यालयाच्या सुज्ञोगनासतठी कुंठ्यात भोगिपत जाणे साधणे.
- ३) गडाविद्यालयात छिरवळ निकसित करणे.
- ४) विद्यार्थ्यांना वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धनाचे महत्त्व गटभूत देणे.
- ५) विद्यार्थ्यांना पर्यावरण रक्षणाची जाणीव करून देणे.
- ६) लागलेल्या वृक्षांचे रोगरोग करणे.

स्वरूप :-

या योजनेअंतर्गत प्रत्येक शैक्षणिक सत्रात गडाविद्यालयाच्या परिसरात व कुंठ्यात झाडे लागण्यात येतात आणि शैक्षणिक सत्रातील प्रत्येक शिक्षार्थ्यांना प्रत्येकी एक झाड दराक देण्यात आले. सत्राच्या सुरुवातीपासून ते सत्र संपेपर्यंत त्या झाडाची निगा राखण्याची जबाबदारी संयमित विद्यार्थ्यांवर असते. या योजनेसाठी लागणारे आर्थिक साहाय्य शासनाकडून तसेच सामाजिक संस्था, खाजगी व्यक्तींकडून प्राप्त होत असते.

वृक्ष वक्तव्य योजना :-

महाविद्यालयाच्या परिसरेगुह्यर प्रत्येक शैक्षणिक सत्रातील विद्यार्थ्यांना एक झाड दराक देण्यात येते. व त्यानंतर त्या वृक्षाची निगा राखण्यासाठी संपूर्ण जबाबदारी संयमित विद्यार्थ्यांकडे असते. याप्रमाणे शैक्षणिक सत्र २०१३-१४ या वर्षात दि. ११/०९/२०१३ रोजी वर्गातील सर्व मंडळाच्या प्रमारी अधिव्याख्याता डॉ. मानकर यांनी कुंडीतील एक झाड एक शिक्षार्थ्यां याप्रमाणे वाटून दिली व विद्यार्थ्यांना वक्तव्य झाड योजनेची गाडिती दिली. त्यांना त्याची जबाबदारी अतिशय उत्साहाने स्वीकारली व वर्षभर झाडाची देखभाल करणाऱ्या ग्याही दिली. वृक्षारोपणाचे महत्त्व म्हणून वर्षभर झाडास, योग्यास पाणी घालणे व वृक्षाचे बालकप्रमाणे संगोपन करून शिक्षार्थ्यांनी संपूर्ण वर्षभर आपल्या झाडाची अगदी लहान गुलाप्रमाणे काळजी घेतली. वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धन या योजनेचे फलित म्हणजे आज आपल्या महाविद्यालयात ३५०० र्थी. फुट छिरवळ आणि गुलापाच्या फुलांनी भरलेली वाग ठे होव. अशा महाविद्यालयाला भेट देणारी कोणतीही व्यक्ती या बागेकडे छिरवळीकडे आकर्षित इ गाल्यशिकाय राहत नाही.

मार्गदर्शक :- प्रा. डॉ. गोकर्ण मानकर
सचिव :- कु. ज्योती भगत

वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धन योजना

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे शैक्षणिक सत्र २०१३ -१४ वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धन या योजनेची अंमलबजायणी करण्यात आली. या विषयाचा अहवाल अर्धमध्ये देतांना अतिशय आनंद होत आहे.

या योजनेची फारफभूमी पाहतांना वृक्षसंवर्धन व वृक्षारोपण योजनेची पहिली बैठक महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. २०/०८/२०१३ ला अधिव्याख्याता कक्षात घेण्यात आली. आणि या योजनेची सुरवात झाली. या योजनेची उद्दिष्टे, स्वरूप व कार्यवाही करणारी समिती याच बैठकित निश्चित करण्यात आली ती पुढील प्रमाणे

समितीची रचना

मार्गदर्शक अध्यापक	:	मा. प्राचार्य
सदस्य सचिव	:	डॉ. गोकर्ण मानकर
सदस्य	:	सर्व अधिव्याख्याता
सहाय्यक सदस्य	:	वरिष्ठ लिपिक
सचिव	:	कु. ज्योती भगत

अशाप्रकारे समितीची रचना करण्यात आली. मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेने सुरु झालेली ही वृक्षारोपण व वृक्षसंवर्धन योजना पुढील उद्दिष्टांवर आधारित आहे.

१) महाविद्यालय परिसरात वृक्षारोपण करणे

वाचनालय मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे ६ ते ११ फेब्रुवारी २०१४ या कालावधीमध्ये ग्रंथालय मंडळ व विस्तार सेवा विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने ग्रंथालय सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये पाच विषयावर वक्त्यांनी आपले विचार मांडले दि. ६.०२.२०१४ पहिल्या पुष्पाला प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. विलास बोराळे यांनी 'साने गुरुजींची साहित्यसाधना' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

दि. ०७.०२.२०१४ द्वितीय पुष्पाला प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. श्रीकांत उखळकर यांनी 'जीवनकीशत्य' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

दि. ०८.०२.२०१४ तृतीय पुष्पाला प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. ह.ग.प. संजय महाराज गायकवाड यांनी 'गीतेतील भक्तियोग' या विषयावर प्रशिक्षणार्थींना मार्गदर्शन केले.

दि. १०.०२.२०१४ चतुर्थ पुष्पाला प्रमुख अतिथी म्हणून डॉ. ममता इंगोले यांनी 'राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे' स्त्रीविषयक विचार या विषयावर अनमोल असे प्रशिक्षणार्थींना मार्गदर्शन केले.

दि. ११.०२.२०१४ पाचव्या पुष्पाला प्रमुख अतिथी म्हणून मा. श्री. प्रा शंकर राऊत यांनी 'संतसाहित्यातील मूल्यमाव' या विषयावर प्रशिक्षणार्थींना मार्गदर्शन केले.

यामध्ये वाचनालयमंडळ व विस्तार सेवा विभागाच्या प्रशिक्षणार्थी सदस्यांनी या ग्रंथालय सप्ताहाच्या आयोजनात सक्रीय सहभाग घेतला.

शासकीय अध्यापक महाविद्यालयातील विस्तार सेवा विभागाच्या प्रगारी प्राध्यापक मा. डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी वेळेवेळी ग्रंथालयात होणाऱ्या विविध प्रकारच्या उपक्रमांना प्रेरणा देऊन मार्गदर्शन केले.

सधिव - कु. अनिता दा. भोपळे
कु. पल्लवी घांडे

विस्तारसेवा विभाग

जिल्हा शिक्षण व नियोजन विकास समिती सभा
दि. २७.०६.२०१३

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे विस्तार सेवा विभागाची जिल्हा शिक्षण व नियोजन विकास समितीची सभा दि. २६.०६.२०१३ ला विस्तारसेवा विभागात संपन्न झाली. सभेच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य व विस्तारसेवा विभागाचे मानद संचालक डॉ. शांताराम बुटे हे उपस्थित होते.

कार्यक्रमाची सुरुवात सरस्वती पूजनाने झाली. विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने अध्यक्षांच्या हस्ते सन्माननीय सदस्यांचे स्वागत व सत्कार करण्यात आला. विस्तारसेवा विभागाच्या समन्वयक प्रा. डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी या सभेचे प्रास्ताविक केले. त्यानंतर शैक्षणिक सत्र २०१२-२०१३ चा विस्तारसेवा विभागाच्या अहवाल सादर केला.

अहवाल वाचनानंतर 'जागर जाणीवांचा अभियान' २०१२-२०१३ जिल्हास्तरावर प्रथम, विभागीय स्तरावर प्रथम व राज्य स्तरावर द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाल्याबद्दल या अभियानाचे अध्यक्ष समन्वयक व सदस्यांच्या अभिनंदनाचा ठराव घेण्यात आला. तद्दत्त शसकीय अध्यापक महाविद्यालयाला 'स्वामी धिन्मवानंद अध्यापन केंद्र' मिळाल्याबद्दल अध्यक्ष व समन्वयक यांच्या अभिनंदनाचा ठराव घेण्यात आला.

अहवाल वाचनानंतर उपस्थित असलेल्या सर्व सन्माननीय सदस्यांनी अकोला व याशिम जिल्हांकरिता पुढील उपक्रम घेण्याचे एकमतीने ठरविले.

- १) नवोपक्रम निबंध लेखन उद्बोधन कार्यशाळा
- २) नवोपक्रम स्पर्धा अनुघावन वर्ग
- ३) इयत्ता १० वी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका निर्मिती द्वि दिवसीय कार्यशाळा
- ४) इयत्ता १० वी गणित विषय प्रश्नपत्रिका निर्मिती द्वि दिवसीय कार्यशाळा
- ५) इयत्ता ९ वी व १० च्या संस्कृत विषय शिक्षकांसाठी द्वि दिवसीय कार्यशाळा
- ६) इयत्ता १० वी च्या भूगोल विषय शिक्षकांसाठी कार्यशाळा

- १०) च्या इतिहास विषय शिक्षकांसाठी कार्यशाळा
- १) शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळा
- २) अर्थश्रब्दा निर्मूलन कार्यशाळा
- १०) राज्य व राष्ट्रीय पुरस्कार प्राप्त शिक्षकांचा सत्कार
- ११) पुस्तकाविषय अद्यापन कार्यशाळा (How to teach without book)
- १२) मराठी कवितांचा रसास्वाद कौशल्य विकसित करणे कार्यशाळा
- १३) अहिराणी, झाडीबोली, कऱ्हाडीबोली कार्यशाळा
- १४) अध्यापनाची प्रतिमाने कार्यशाळा
- १५) ग्रंथास्तव सप्ताह.

या सभेला खालील सन्माननीय सदस्य उपस्थित होते.

- १) मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे प्राचार्य व मानदसंचालक
- २) श्री. सुहास देशपांडे वी. आर हायस्कूल, मुख्य, प्रतिनिधी
- ३) सौ. प्राची पांडे ज्युविली हायस्कूल, अकोला सदस्य
- ४) प्रा. श्रीकांत उखळकर, टिळक सरस्वती विद्यालय सदस्य
- ५) श्रीमती भावना कुळकर्णी, ज्युविली हायस्कूल सदस्य
- ६) श्री. मोहन भोजापुणे, सर्वोदय विद्यालय, अकोला
- ७) डॉ. सौ. वर्षा पाठक, मनुवाई कन्या शाळा सदस्य
- ८) कु. ममता शर्मा, निशु नर्सरी, कोठारी कॉन्व्हेंट, अकोला
- ९) श्री. संजय आगारे, न्यू ईरा हायस्कूल सदस्य
- १०) डॉ. रोहिणी तडस, ला.अ. महा. अकोला सदस्य
- ११) डॉ. सुमना गणोजे, शा. अ. महा. अकोला सदस्य
- १२) डॉ. संचया सामुद्रे, शा. अ. महा. अकोला सदस्य
- १३) डॉ. मोहन खताळ, शा. अ. महा. अकोला सदस्य
- १४) डॉ. आशा धारस्कर, शा. अ. महा. अकोला सदस्य
- १५) डॉ. गोकर्ण मानकर, शा. अ. महा. अकोला सदस्य
- १६) कु. संचया गावंडे, शा. अ. महा. अकोला सदस्य

नवोपक्रम लेखन उद्बोधन वर्ग

- १) अकोला जिल्हा प्राथमिक व माध्यमिक
- २) वाशिम जिल्हा प्राथमिक व माध्यमिक

तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. आशा धारस्कर

महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद

पुणे यांच्या मार्गदर्शानुसार शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथील विस्तारसेवा विभागातर्फे अकोला व वाशिम जिल्हातील प्राथमिक व माध्यमिक विभागासाठी नवोपक्रम

लेखन उद्बोधन वर्गाचे आयोजन दि. १९.०७.२०१३ रोजी करण्यात आले.

या वर्गाचे उद्घाटन दि. १९.०७.२०१३ रोजी दुपारी १२.०० वाजता मा. प्राचार्य व विस्तारसेवा विभागाचे मानद संचालक डॉ. शांताराम बुटे यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. सुरवातीला सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाने मा. अध्यक्षांनी उद्बोधन वर्गाचे रीतसर उद्घाटन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य आ. बुटे व तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. आशा धारस्कर यांचे स्वागत करण्यात आले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. अर्चना वातकर यांनी केले. मा. प्राचार्यांनी उपस्थित शिक्षकांचे अभिनंदन व स्वागत केले. अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना "नवोपक्रम लेखन स्पर्धा शिक्षकांच्या ठिकाणी असलेल्या सुप्तशक्ती, सृजनशीलता यांना विकसित करण्याची संधी होय. आत्मदिरंगात, जिद, धिकाटी परिश्रम, आणि सातत्य हे गुण असलेले शिक्षक आपल्या क्षेत्रात यशस्वी होतात या वर्गाला उपस्थित असलेल्या शिक्षकांनी बरील स्पर्धेत भोव्या संख्येने सहभागी होऊन नवोपक्रम सादर करावा अशी प्रेरणा दिली.

या उद्घाटन सोहळ्याची सांगता आभार प्रदर्शनाने झाली. संपूर्ण कार्यक्रमाचे नियोजन व संचालन डॉ. अर्चना वातकर यांनी केले. दुपारच्या १ ल्या सत्रात डॉ. आशा धारस्कर यांनी नवोपक्रम म्हणजे काय ? नवोपक्रमाचे उद्दिष्ट्ये कार्यवाही लेखन कसे करावचे इ. विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. त्याचप्रमाणे विषय निश्चिती संदर्भात डॉ. आशा धारस्कर, डॉ. अर्चना वातकर, डॉ. रोहिणी तडस यांनी मार्गदर्शन केले. या वर्गात प्राथमिक शाळेचे ६ व माध्यमिक शाळेचे ८ असे एकूण १४ शिक्षक उपस्थित होते.

इयत्ता १० वी च्या इंग्रजी विषय

शिक्षणाकरिता प्रश्नपत्रिका कार्यशाळा

दि. २३ व २४ जुलै २०१३

तज्ज्ञ मार्गदर्शनक : प्रा. डॉ. दीपक दामोदरे,

प्रा. सौ. जया फडके, प्रा. श्री. श्रीकांत उखळकर

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय विस्तारसेवा विभागाच्या यतीने दि. २३ व २४ २०१३ इयत्ता १० वीच्या इंग्रजी विषय शिक्षकांकरिता कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

या वर्गाचे उद्घाटन दि. २३ जुलै २०१३ ला ११.३० वाजता मा. प्राचार्य विस्तारसेवा विभागाचे मानदसंचालक डॉ. बुटे यांच्या हस्ते सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलनाने संपन्न झाले. या कार्यशाळेसाठी तज्ज्ञ म्हणून डॉ. दीपक दामोदरे प्रा. सी. जया काळे प्रा. श्रीकांत उखळकर यांचे पुष्पगुच्छ व अर्घ्य वार्षिकांक देऊन मा. प्राचार्यांनी भावपूर्ण स्वागत केले.

उद्घाटन प्रसंगी अध्यक्ष डॉ. बुटे यांनी नवीन पुनर्गठित अभ्यासक्रमाचेर आधारित इयत्ता १० वीच्या इंग्रजी पाठ्यपुस्तकाच्या अध्यापनाच्या दृष्टीने पाठ्यपुस्तकाचेर आधारित प्रश्नपत्रिका कशी काढायची या संदर्भात ही कार्यशाळा उपयुक्त ठरणार आहे, हे स्पष्ट केले. उपस्थित सहभागी शिक्षकांना प्रश्नपत्रिका निर्मितीचे तंत्र आत्मसात करण्याचे आवाहन केले. आभार प्रदर्शनाने उद्घाटन सोहळ्याची सांगता झाली. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक, संचालन विस्तारसेवा समन्वयक डॉ. गोकर्ण मानकर यांनी केले.

प्रथम सत्रात डॉ. दीपक दामोदरे यांनी प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप स्पष्ट करून गद्यपाठावरील परिच्छेदाचेर कृत्रियुक्त प्रश्न काढायचे याचे संदर्भात मार्गदर्शन केले. स्लाईड शोच्या आधारे उदाहरणावरून उपस्थित शिक्षकांना मार्गदर्शन केले.

दुसऱ्या सत्रात प्रा. सी. जया काळे यांनी पद्य (कविता) व स्थूलवाचनावरील परिच्छेदाचेर प्रश्न कसे तयार करावे हे सोदाहरण स्पष्ट केले.

तिसऱ्या सत्रात प्रा. श्रीकांत उखळकर यांनी लेखन कौशल्यावरील प्रश्नांबाबत कोणते घटक आहेत त्याविषयी सखोल मार्गदर्शन केले. स्लाईड शो द्वारे सहभागी शिक्षकांना मार्गदर्शन केले. त्यानंतर शिक्षकांचे गट तयार करून प्रत्यक्ष प्रश्नपत्रिका निर्मितीला सुरुवात करण्यात आली. विविध गटप्रमूखे प्रश्नांचे वाटप करून तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनाने प्रश्नपत्रिका तयार करतानाच सर्व लेखनाची संगणक प्रत तयार करण्यात आली. सहभागी शिक्षकांना प्रश्नसंच तयार करण्याचा गृहपाठ दिव्यानंतर श्री. विस्तार झामरे यांनी दिवसभराच्या कार्याचा आढावा सादर केला.

दुसऱ्या दि. २४ जुलै २०१३ प्रा. श्रीकांत उखळकर यांनी सर्व सहभागी गटाचे सादरीकरण आयोजित केले. व स्लाईड शो द्वारे संगणकाची प्रत तयार केली. दुपारच्या सत्रात डॉ. दीपक दामोदरे यांनी पाठ्यपुस्तक निर्मिती प्रक्रिया Making of the course book. याविषयीची माहितीचे अतिशय

मनोरंजकपणे सादरीकरण केले. कार्यशाळेच्या समावेश प्रसंगी गटप्रमुखांना प्रश्नपत्रिकेची प्रत देण्यात आली. या कार्यशाळेच्या अकोला जिल्हातील एकूण ६५ शिक्षकांनी घेतला. कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी विस्तारसेवा समन्वयक डॉ. गोकर्ण मानकर यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यशाळेचा एकूण ६२ शिक्षकांनी लाग घेतला.

मुख्याध्यक्षकांसाठी गुणवत्ता विकासात्मक कार्यशाळा

तज्ज्ञ मार्गदर्शक :- आ. गुरुचर्य श्री. मोरींकर

अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे

उद्घाटक - मा. प्राचार्य श्री. सावंत

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था अकोला.

प्रमुख उपस्थिती - श्री. शेखर पाटील, जिल्हा क्रीडा अधिकारी

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने दि. ६ ऑगस्ट २०१३ ला मुख्याध्यक्षकांसाठी गुणवत्ता विकासात्मक कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.

या कार्यशाळेचा उद्घाटन सोहळा दि. ६ ऑगस्ट २०१३ मा. प्राचार्य विस्तारसेवा विभागाचे मानद संचालक डॉ. बुटे यांच्या अध्यक्षतेखाली मा. प्राचार्य श्री. सावंत जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था अकोला यांच्या शुभहस्ते व मा. श्री. शेखर पाटील जिल्हा क्रीडा अधिकारी अकोला यांच्या प्रमुख उपस्थितीत सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाने संपन्न झाला. या कार्यशाळेसाठी तज्ज्ञ म्हणून आ. गुरुचर्य श्री. मोरींकर यांचा सत्कार मा. बुटे सरांच्या हस्ते पुष्पगुच्छ व अर्घ्य व झनगंध वार्षिकांक देऊन करण्यात आला. त्याचप्रमाणे उद्घाटक श्री. सावंत व प्रमुख अतिथी श्री. शेखर पाटील यांनाही पुष्पगुच्छ व वार्षिकांक देऊन सन्मानित करण्यात आले.

उद्घाटन प्रसंगी मा. श्री. सावंत यांनी शालेय प्रशासकीय गुणवत्ता कशी पाठवावी आपले ज्ञान अध्यापक ठेवावे त्यासाठी सकारात्मक दृष्टीकोन ठेवून शासनाने व शिक्षण विभागाने आयोजित प्रशिक्षणाचा लाभ घ्यावा या आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. जिल्हा क्रीडा अधिकारी श्री. शेखर पाटील यांनी क्रीडा विभागाच्या विविध योजनांचा परियेव करून दिला. सोबतच क्रीडांगण व क्रीडा साहित्यासाठी शिकण्याच्या अनुदानाचा लाभ घेव आपल्या शाळेचे क्रीडांगण विद्यार्थ्यांच्या वापरासाठी सुव्यवस्थित करावे. व क्रीडा खेळसुत्र

शिक्षणाच्या संधी आणि लाभ याविषयीची माहिती क्रीडा शिक्षकांनी घेऊन आपल्या विद्यार्थ्यांमध्ये क्रीडा स्पर्धेत मोठ्या संख्येने सहभागी होण्यासाठी प्रवृत्त करावे आणि विद्यार्थ्यांचा खऱ्या अर्थी सर्वांगीण विकास घडवून आणावा या आज्ञेच्या मार्गदर्शन केंद्रे क्रीडा स्पर्धा किंवा त्यासंबंधी कोणत्याही समस्या, अडथळी असल्यास मार्गदर्शनासाठी जिल्हा क्रीडा अधिकारी यांच्याशी संपर्क साधावा असे आवाहन केले.

तज्ज्ञ मार्गदर्शक आ. गुरुवर्य श्री. मोशीकर यांनी मनोगत व्यक्त करतांना शासकीय अध्यापक महाविद्यालय हे शिक्षकांना सक्षम ठेवण्याचे कार्य करित असते. मुख्याध्यापकांनी आपल्या शाळेतील शिक्षकांना शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाद्वारे आयोजित वेगवेगळ्या क्षेत्रांसाठी सहभागी होण्याची संधी उपलब्ध करून द्यावी. संपूर्ण भारत घडविण्याचं सामर्थ्य शिक्षकांमध्ये आहे.

- १) आरोग्य व पर्यावरणभाषा समतोल
- २) मानसिक आरोग्य व योग
- ३) संतुष्टीपूर्ण आचरण
- ४) स्वावलंबन - स्वयंरोजगाराची पात्रता

वरील घणुःसुत्री तळात घेऊन आपल्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करावे व आपल्या शाळेतून उद्याचे चारित्र्य संपन्न नागरिक घड्यावे असे आवाहन केले. मुख्याध्यापकांनी अध्यापकांच्या गुणवत्तेसोबत विद्यार्थ्यांच्या अध्ययनाची गुणवत्ता कशी वाढवावी याकडे विशेष लक्ष द्यावे.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना मा. प्राचार्य डॉ. बुटे यांनी मुख्याध्यापक हा प्रशासकीय प्रमुख असतो. त्यांनी सत्कृष्टतासाठी आस व नाविन्याचा ध्यास घेऊन आपल्या शाळेची गुणवत्ता कशी वाढेल यासाठी सदैव प्रयत्नशील असले पाहिजे. आपल्या शाळेतील मानवी व भौतिक साधनसंपत्तीचा योग्य समन्वय साधून गुणवत्तापूर्ण विकास साधण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. त्यासाठी प्रत्येकाने सकारात्मक दृष्टीकोन ठेवून स्वतः काम प्रामाणिकपणे व निष्ठेने केले पाहिजे. विस्तार सेवा विभागाद्वारे आयोजित वेगवेगळ्या कार्यशाळेचा लाभ सर्वांनी घ्यावा असे आवाहन त्यांनी केले.

आमार प्रदर्शनाने उद्घाटन सोहळ्याची सांगता झाली. या कार्यक्रमाचे सुत्र संचालन डॉ. गोकर्ण मानकर यांनी केले. तर आमार प्रदर्शन श्री. प्रकाश अंधारे समन्वयक

गुणवत्ता यिकारा कक्ष जिल्हाधिकारी कार्यालय यांनी केले. कार्यशाळेच्या दुसऱ्या सत्रात श्री. मोशीकर यांनी सहजसोपी इंग्रजी सहजतेने लिहिता यादे. योलसा यावे यासाठी त्यांनी काही सुत्रमध्य रचना रागजायून दिल्या. अनेक संदर्भ प्रश्नांचा परिचय मुख्याध्यापकांना करून दिली.

या कार्यशाळेमुळे प्रसारण करतांना येणाऱ्या अडथळांना कसे तोंड द्यावे याबाबत मार्गदर्शन मिळाल्यामुळे तसेच इंग्रजीभाषेच्या विरोध मार्गदर्शनामुळे ही कार्यशाळा उपयुक्त ठरली. असे सर्व कार्यशाळेत उपस्थित मुख्याध्यापकांनी मत व्यक्त केले. जिल्हा प्रशासनाच्या गुणवत्ता अधिकारी श्री. प्रकाश अंधारे यांच्या आमार प्रदर्शनाने कार्यशाळेची सांगता झाली.

या कार्यशाळेच्या दशस्वी आयोजनासाठी विस्तारसेवा विभागाच्या समन्वयक डॉ. गोकर्ण मानकर यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यशाळेचा एकूण ५० मुख्याध्यापकांनी लाभ घेतला.

इयत्ता ५ ते ७ वी च्या इंग्रजी शिक्षकांसाठी द्विदिवसीय कार्यशाळा

तज्ज्ञ मार्गदर्शक - आ. गुरुवर्य श्री. मोशीकर

अध्यक्ष - मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय विस्तारसेवा विभागाच्या पतीने इ. ५ ते ७ वी च्या इंग्रजी शिक्षकांसाठी द्विदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन दि. ७ व ८ ऑगस्ट २०१३ ला करण्यात आले.

या कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे मानद संचालक विस्तार सेवा विभाग यांच्या हस्ते सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलन करून करण्यात आले. तज्ज्ञ म्हणून उपस्थित असलेले आ. गुरुवर्य श्री. मोशीकर यांचा यथोचित सत्कार मा. प्राचार्यांनी केला. उद्घाटन प्रसंगी गुणवत्ता प्रत्येक व्यक्तीमध्ये असते. तसेच प्रत्येक व्यक्ती बुद्धीमान असते. फक्त ती आपल्याला ओळखता आली पाहिजे. शिक्षक या नात्याने आपल्या विद्यार्थ्यांकडे अशा डोळस भूमिकेतून पाहून त्यांना मार्गदर्शन कसे करावे या संबंधी अशा कार्यशाळा, अनुभवी तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन उपयुक्त ठरते. गुणवत्ता विक्रसासाठी अशा कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात येते. तसेच दोन दिवसात उपस्थित सर्व शिक्षकांनी या कार्यशाळेतून मिळणाऱ्या मार्गदर्शनाचा लाभ घ्यावा. व त्याचा वापर आपल्या दैनंदिन अध्यापनात करावा असे अशा आज्ञेचे मनोगत अध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे यांनी व्यक्त केले.

त्यानंतरच्या १ त्या सत्रात तज्ज्ञ मार्गदर्शक गुरुवर्य श्री. मोशीकर सर यांनी इंग्रजी विषयाचे अध्यापन करताना येणाऱ्या अडचणी व त्या कशा सोडविण्यात या संदर्भात मार्गदर्शन केले. तसेच इंग्रजी विषया संदर्भातील महत्वाच्या बाबी, वाक्यरचना कशी करावी काळानुसार लिंग, वचनानुसार वाक्यरचना कशी बदलते इ. संबंधीचे सोदाहरण मार्गदर्शन केले.

त्याचप्रमाणे स्वतः तयार केलेली इंग्रजी विषयाची ग्रंथसंपदा उपस्थित शिक्षकांच्या स्वाधीन केली या ग्रंथसंपदेचा शिक्षकांनी उपयोग करून आपल्या अध्यापनाचा दर्जा सुधाराचा अशी अपेक्षा व्यक्त केली.

समारोपीय कार्यक्रम प्राचार्य डॉ.शांताराम बुटे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाला. तत्पूर्वी जिल्हाधिकारी कार्यालय अकोला येथील गुणवत्ता विकास कक्षाचे श्री. प्रकाश अंधारे यांनी मार्गदर्शन केले. समारोपीय कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री. मोशीकर उपस्थित होते. यावेळी डॉ. शांताराम बुटे यांनी प्रशिक्षणाऱ्यांनी संवाद साधत कार्यशाळेविषयी समाधान व्यक्त केले. या कार्यशाळेविषयी श्री. गजानन डोईफोडे, कु. नाथवी बडे यांनी कार्यशाळेतून काय लाभ मिळाला व अशा कार्यशाळा शिक्षकांना अध्यापनासाठी कशा मार्गदर्शक ठरतात हे थोडक्यात सांगितले. या कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी केले. आभार प्रदर्शनाने कार्यशाळेची सांगितली. या कार्यशाळेचा लाभ एकूण ५० शिक्षकांनी घेतला.

इयत्ता १० वीच्या गणित विषय शिक्षकांसाठी

प्रश्नपत्रिका निर्मिती कार्यशाळा

दि. २७ व २८ ऑगस्ट २०१३

उद्घाटन - अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ.शांताराम बुटे

तज्ज्ञ मार्गदर्शक - डॉ. सीमा मुळे, डॉ. वर्षा पाठक

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने दि. २७ व २८ ऑगस्ट २०१३ ला इयत्ता १० वी च्या गणित विषय शिक्षकांसाठी प्रश्नपत्रिका निर्मिती कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.

या कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे मानद संचालक विस्तारसेवा विभाग यांच्या हस्ते सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलन करून करण्यात आले. तज्ज्ञ म्हणून

उपस्थित असलेल्या डॉ. सीमा मुळे व डॉ. वर्षा पाठक यांचे यशोचित स्वागत करण्यात आले. डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी प्रास्ताविक करून या कार्यशाळेत बदललेल्या अभ्यासक्रमानुसार प्रश्नपत्रिका या कार्यशाळेत बदललेल्या अभ्यासक्रमानुसार प्रश्नपत्रिका आराखड्यानुसार प्रश्नपत्रिका तयार करण्यासंबंधी योग्य मार्गदर्शन मिळणार आहे. त्याचला लागून प्रश्नपत्रिका निर्मितीमध्ये सक्रीय सहभाग घ्यावा असे आवाहन केले.

१ त्या सत्रात डॉ. सीमा पाठक यांनी बीजगणिताचा सारांश तक्ता देऊन प्रकरणनिहाय उद्दिष्टानुसार व प्रकारानुसार गुणदान करणे निश्चित करण्यात आले आहे हे सांगितले. त्यानुसार प्रश्नपत्रिका तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन केले. दुपारी २ ते २.३० या वेळात गट पाडून प्रत्येकी पाच शिक्षकांचा एक गट तयार करण्यात आले व त्यांना व प्रश्नपत्रिका तयार करण्याचे सांगण्यात आले. मध्यंतरानंतर ४ वाजेपर्यंत शिक्षकांनी प्रश्नपत्रिका तयार केल्या. त्याचे वाचन केले गेले. व प्रत्येक प्रश्नपत्रिकेवर चर्चा करून प्रश्नपत्रिकेला अंतिमरूप देण्यात आले पेपर चेकर्स मॉडरेटर्स यांच्या मदतीने ८ प्रश्नपत्रिकेचे पुनर्विलोकन करण्यात आले.

दि. २८ ऑगस्ट २०१३ ला सकाळी ११ ते दुपारी १ वाजेपर्यंत प्रश्नपत्रिकेचे वाचन करण्यात आले. १ ते २ या सत्रात डॉ. सी. सीमा मुळे यांनी भूमिती च्या प्रश्नपत्रिका आराखडा स्पष्ट करून सांगितला घटकानुसार, उद्दिष्टानुसार प्रश्नप्रकारानुसार गुणविभागणी सांगितली. आदर्श प्रश्नपत्रिका तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन केले.

मध्यंतरानंतर प्रश्नपत्रिका निर्मिती गटानुसार करण्यात आली. त्यानंतर प्रश्नपत्रिकेचे वाचन, करून त्या निर्दोष करण्यात आल्या.

बीजगणित व भूमिती प्रत्येकी १० - १० प्रश्नपत्रिका आराखड्यानुसार तयार करून त्यांच्या झेरॉक्स प्रति प्रत्येक शिक्षकाला देण्यात आल्या. ५.०० वाजता समारोप देण्यात आला. या कार्यशाळेविषयी प्रतिक्रिया व्यक्त करताना श्री. रेडे म्हणाले या दोन दिवसात शिक्षकामध्ये विचार मंथन होऊन निर्दोष अशा १० प्रश्नपत्रिकेचे नवनीत आमच्या हाती आलेले आहे. जे आम्हाला अध्यापन करताना खुप उपयुक्त ठरणार आहे. तर श्री. डॉंगरे यांनी अशा उपयुक्त कार्यशाळेचे आयोजन

कल्याणदल मा. प्राचार्य, विस्तारसेवा विभाग, व तज्ज्ञ मार्गदर्शनाचे आभार मानले. तसेच मनोरंजनात्मक चिन्हाचे भासूड व वासरीवादन सादर केले.

या कार्यशाळेचा एकूण ७७ शिक्षकांनी लाभ घेतला. कार्यशाळेच्या वरस्वीतेसाठी डॉ. कु. गोकर्ण मानकर समन्वयक विस्तारसेवा विभाग यांनी परिश्रम घेतले.

नवोपक्रम लेखन अनुधावन वर्ग

३०.०९.२०१३

तज्ज्ञ मार्गदर्शक : डॉ. रोहिणी तडस,

डॉ. सुषमा गणोजे, डॉ. अर्चना वातकर

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथील विस्तार सेवा विभागाच्या वतीने नवोपक्रम लेखन अनुधावन वर्गाचे आयोजन दि. ३०.०९.२०१३ रोजी करण्यात आले होते.

या वर्गात उपस्थित शिक्षकांना नवोपक्रम लेखनाच्या संदर्भात विस्तृत मार्गदर्शन करण्यात आले. या अनुधावन वर्गात डॉ. रोहिणी तडस डॉ. संध्या सामुदे, डॉ. अर्चना वातकर, डॉ. आला धारकर डॉ. सुषमा गणोजे यांनी तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून कार्य केले. या वर्गाच्या आयोजनासाठी विस्तारसेवा विभागाचे मानद संचालक डॉ. शांताराम बुटे यांचे मार्गदर्शन मिळाले. या वर्गासाठी अकोला व दारुम जिल्हातील प्राथमिक व माध्यमिक विभागातून अनुक्रमे ४ व ९ अशा एकूण १३ शिक्षक उपस्थित होते.

राष्ट्रीय प्रज्ञाशोध परीक्षा (NTSE) वर्ग १० व राष्ट्रीय आर्थिक दुर्बल घटक शिष्यवृत्ती परीक्षा वर्ग ८ शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळा

तज्ज्ञ मार्गदर्शक : प्रा. जी. सी. कुळकर्णी, मा. एत. आर.
मालसुरे, श्री. आर. के. काने, या. ए. डी. वैष्णव,
डॉ. एस. एम. घाटे, प्रा. विजयकुमार भवारी,
प्रा. ए.के. कुळकर्णी

दि. ७ व ८ ऑक्टोबर २०१३

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने दि. ७ व ८ ऑक्टोबर २०१३ ला राष्ट्रीय प्रज्ञाशोध परीक्षा (NTSE) वर्ग १० व राष्ट्रीय आर्थिक दुर्बल घटक शिष्यवृत्ती परीक्षा (NTSE) वर्ग ८ शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.

या कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. बुटे मानद संचालक विस्तारसेवा विभाग यांच्या हस्ते सरस्वती पुजन व दीपप्रज्वलन करून करण्यात आले. तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री. जी.सी. कुळकर्णी, श्री. मालसुरे, श्री. काने यांच्या यथोचित सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व संचालन श्री. अजय फाले यांनी केले.

दुपारच्या १ त्या सत्रात श्री. जी. सी. कुळकर्णी यांनी मानसिक क्षमता चाचणी या विषयावर मार्गदर्शन केले. दुसऱ्या सत्रात गणित व विज्ञान विषयाच्या शिक्षकांना श्री. काने सर यांनी मार्गदर्शन केले. तर भूगोल व सामाजिक शास्त्राच्या विषयी श्री. मालसुरे सर यांनी मार्गदर्शन केले. दि. ८ ऑक्टोबरला १ त्या सत्रात १ त्या तासिकेत मानसिक क्षमता चाचणी या विषयावर श्री. जी.सी. कुळकर्णी यांनी सर्व शिक्षकांना मार्गदर्शन केले. त्यानंतर दुसऱ्या तासिकेमध्ये विज्ञान विषय शिक्षकांना जीवशास्त्रासंबंधी श्री. वैष्णव सर यांनी मार्गदर्शन केले. तसेच तिसऱ्या तासिकेमध्ये सामाजिक शास्त्रामध्ये नागरिकशास्त्र व इतिहास या विषयावर श्री. भवारी सरांनी मार्गदर्शन केले. तर चौथ्या तासिकेत श्री. कुळकर्णी सरांनी गणित विषयावर मार्गदर्शन केले.

समारोपीय कार्यक्रमाचे आयोजन सायं ५ वाजता मा. प्राचार्य डॉ. बुटे सर-श्री. जी. सी. कुळकर्णी यांच्या प्रमुख उपस्थितीत करण्यात आले. या प्रसंगी श्री. कुळकर्णी यांनी बुद्धीमत्ता ही कुणाची मस्तेदारी नसते. ती शोधायला आपण शिक्षकच कुठेतरी कमी पडतो. बुद्धिमत्तेचा शोध व प्रज्ञा विकसित कशी करावची या संदर्भात अशा कार्यशाळेचे आयोजन आवश्यक आहे. आम्हाला हे काम तळागाळा पर्यंत पोहचवण्याचे आहे. जो देश प्रज्ञावंताकडे दुर्लक्ष करतो तो नाश पावतो. अशा सूचक शब्दात सहभागी शिक्षकांना एक Hint दिली. प्रज्ञावंताच्या जडभगडणीचे हे ब्रह्म घेऊ या व प्रत्येक तालुक्यात घडपडणान्या शिक्षक कार्यकर्त्यांचे जाळे निर्माण करू या. त्यासाठी अशा कार्यशाळेचा लाभ घेऊन आपले व्यक्तीमत्व घडवा अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. सोबतच एक NTSE विद्यार्थी तयार करणे हा बहुमान मिळविणे राष्ट्रपती पारितोषिकापेक्षा महत्वाचे आहे. एक महत्वपूर्ण काम तुम्ही शिक्षकांनी करावे असे आवाहन सहभागी शिक्षकांना केले.

NTS ती संघी आपल्या विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून

घायची. सगळ्या क्षेत्रातील प्रज्ञावंताची आपल्याला गरज आहे. १२० कोटीच्या घेशात अनेक प्रज्ञावंत आहेत त्या प्रज्ञावंताना शोधणे व त्यांना शिक्षण देणे ही काळाची गरज आहे.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना गुणयत्ता प्रधान शिक्षण हाच भावी काळात परिपतनाचा मार्ग आहे. हे विसरता कामा नये. त्यादृष्टीने सगळ्या शिक्षकांनी प्रज्ञावंताचा शोध घेऊन त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास करायचा व ग्रामीण व शहरी भागात शिक्षणामध्ये जी फार मोठी दरी निर्माण झाली आहे ती दूर करण्याचा प्रयत्न करायचा असे आवाहन मा. अध्यक्ष डॉ. बुटे यांनी केले.

कार्यशाळेविषयी श्री सदन खैरे, श्री. एस.वी. डोंगरे, श्री. किडीले यांनी प्रतिक्रिया व्यक्त केली. त्याच्या मते दोन दिवस आम्हाला अनमोल असे मार्गदर्शन मिळाले अशा उपयुक्त कार्यशाळेचे आयोजन तालुका स्तरावर सुध्दा करण्यात यावे. असे सुचविले. समारोपीय कार्यक्रमाचे संचलन श्री. वैष्णवस्वर यांनी केले.

या कार्यशाळेचा लाभ अकोला जिल्हातील शिक्षकांनी घेतला या कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी श्री. कैलास सांगळे तसेच महाराष्ट्र गणित अध्यापक मंडळ चे सदस्य श्री. अजय फाल्ते, श्री. वैष्णव व विस्तारसेवा विभागाच्या समन्वयक डॉ. गोकर्ण मानकर यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यशाळेचा एकूण १३० शिक्षकांनी लाभ घेतला.

शैक्षणिक साधन निर्मिती कार्यशाळा

दि. १२,१३,१४, डिसेंबर २०१३

तज्ज्ञ मार्गदर्शक - प्रा. डॉ. बी.टी. ब्राम्हणे

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने दि. १२,१३,१४, डिसेंबर २०१३ ला शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळेसाठी तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून डॉ. बी.टी. ब्राम्हणे औरंगाबाद यांचे सहकार्य लाभले.

या कार्यशाळेचे उद्घाटन दि १२ डिसेंबर २०१३ ला दुपारी ११.३० वाजता मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे विस्तारसेवा विभागाचे मानदसंचालक यांच्या हस्ते सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाचे संपन्न झाले. या कार्यशाळेसाठी तज्ज्ञ म्हणून सांगलेले मा. डॉ. बी.टी. ब्राम्हणे यांचा शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ, अर्घ्य धार्मिकपत्रक देऊन मा. प्राचार्य डॉ. बुटे यांनी सत्कार केला.

दुपारच्या सत्रात डॉ. ब्राम्हणे सर यांनी शैक्षणिक साधनांचे महत्त्व गरज स्पष्ट करून अध्ययन, अध्यापन प्रक्रिया अर्थपूर्ण होण्यासाठी शैक्षणिक साधनांचा योग्य वापर करणे कसे आवश्यक आहे. हे स्पष्ट केले. विद्यार्थ्यांचे अध्यापन पाठशांशावर टिकवून ठेवण्यासाठी व विद्यार्थ्यांची जिज्ञासापूर्ती होऊन अध्ययन, अध्यापन प्रक्रिया अर्थपूर्ण व प्रभावी होण्यासाठी श. साधने महत्वाची गुणिका घजावतात. व अध्ययन, अध्यापन प्रक्रिया सुलभ व आनंददायी होते. १ धित्र १००० शब्दांचे काम करणे शैक्षणिक साधनांच्या वापरामुळे वेळ व श्रम यांची बचत होते. अध्ययन विद्यार्थ्यांच्या दीर्घकाळ स्मरणात राहते असे सांगितले.

दुपारच्या दुसऱ्या सत्रात तरंगचित्र कल्पफलक याविषयी मार्गदर्शन केले. प्रत्यक्षकृतीद्वय हे शैक्षणिक साधन कसे तयार करायचे या संबंधी मार्गदर्शन केले.

दुसऱ्या दिवशी दि. १२ डिसेंबरला श्री ब्राम्हणे सरांनी ऑनिगेशन, त्रिमितीचित्र, पारदर्शिका कशा तयार करावया त्याचे शैक्षणिक महत्त्व आणि अध्यापनात कसा वापर करावया यासंबंधी मार्गदर्शन केले.

दुपारच्या सत्रात प्रशिक्षणाऱ्यांकडून हे शैक्षणिक साधन तयार करून घेतले. प्रशिक्षणाऱ्यांना प्रत्यक्ष कृती करताना येणाऱ्या अडथळी सोडविल्या.

दि. १४ ला प्रशिक्षणाऱ्यांनी तयार केलेल्या शैक्षणिक साधनांचे प्रदर्शन भरविण्यात आले. आणि प्रत्येक शैक्षणिक साहित्य प्रकाराचे परीक्षण करून प्रत्येक साहित्य प्रकारातून उत्कृष्ट तीन क्रमांकाची निवड करण्यात आली. परिक्षाचे कार्य डॉ. रोहिणी तडस, डॉ. अर्चना वातकर, डॉ. संघा सामुद्रे यांनी केले. कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी विस्तारसेवा विभाग समन्वयक डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यशाळेचा लाभ एकूण १०० प्रशिक्षणाऱ्यांनी घेतला.

अध्यापनाची प्रतिमाने कार्यशाळा

दि. २६ व २७ डिसेंबर २०१३

तज्ज्ञ मार्गदर्शक : डॉ. अर्चना वातकर,

डॉ. सीमा मुळे, डॉ. वर्षा पाठक,

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथील विस्तार सेवा विभागाच्या वतीने दि. २६ व २७ डिसेंबर २०१३ या दोन दिवसीय 'अध्यापनाची प्रतिमाने' प्रा विभागावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

दि. २८ डिसेंबर २०१३ ला ११.३० वा 'अध्यापनाची प्रतिमा' कार्यशाळेचे उद्घाटन संपन्न झाले. कार्यक्रमांच्या अध्यक्षस्थानी मा. डॉ. रोहिणी तडस होत्या. सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलनाने कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. अध्यक्ष बांध्या हस्ते करण्यात आले. त्यानंतर अध्यक्षीय हस्ते तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. अर्चना यातकर, डॉ. सीमा मुळे, डॉ. वर्षा पाठक यांचे स्वागत करण्यात आले. अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना डॉ. रोहिणी तडस यांनी अध्यापनाची प्रतिमाने हा बी. एड. अभ्यासक्रमाचा महत्वाचा घटक असून शिक्षकांनी या संदर्भात कार्यशाळेसून मिळणाऱ्या मार्गदर्शनाचा लाभ घ्यावा असे आवाहन केले. कार्यशाळेचे उद्घाटन करून कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी शुभेच्छा दिल्या. त्यानंतर पहिल्या सत्रात डॉ. अर्चना यातकर यांनी अध्यापनाच्या प्रतिमानाचे महत्त्व, संकल्पना, प्रकार या विशयी सविस्तर मार्गदर्शन केले.

दुसऱ्या सत्रात डॉ. वर्षा पाठक यांनी संशोध साधना प्रतिमान समजावून सांगितले. त्यावर आधारित पाठ कसा तयार करावयाचा व प्रत्यक्ष अध्यापन कसे करावचे हे स्पष्ट केले. दि. २७ ला, डॉ. सीमा मुळे यांनी 'पृच्छा प्रशिक्षण प्रतिमान' यासंबंधी सविस्तर मार्गदर्शन व पाठदिग्दर्शन केले. त्यानंतर विद्यार्थ्यांचे १० गट तयार करण्यात आले.

प्रत्येक गटाकडून तिनही प्रतिमानांचे पाठ तयार करून सादरीकरण होते. पाठ तयार करतांना येणाऱ्या समस्या सोडविल्या तसेच पाठ्याचे सादरीकरणानंतर, सादरी करणाऱ्या आढळून आलेल्या त्रुटी दूर करण्यासंबंधी मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी डॉ. अर्चना यातकर डॉ. सीमा मुळे, डॉ. वर्षा पाठक यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. तसेच विस्तार सेवा विभागाच्या समन्वयक डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी परिश्रम घेतले. महाविद्यालयीन प्राध्यापक मृदानी सहकार्य केले. या कार्यशाळेचा लाभ २०१३-२०१४ च्या १०० प्रशिक्षणार्थ्यांनी घेतला.

कनिष्ठ महाविद्यालयीन मराठी अध्यापकांची कार्यशाळा

दि. २२.०१.२०१४

तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. गजानन कुळकर्णी, प्रा. लता थोरात शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने दि. २२ जाने. २०१४ दुसऱ्या वर्षी अकोला जिल्हातील मराठी विषयाच्या कनिष्ठ महाविद्यालयीन

अध्यापकांसाठी एक दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

दि. २२ जाने. २०१४ ला ११.३० वाजता कनिष्ठ महाविद्यालयीन मराठी अध्यापकांची कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या हस्ते ज्ञानेश्वर नाऊली सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलन करून झाले. त्यानंतर तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. श्री. गजानन कुळकर्णी व प्रा. लता थोरात यांचे यथोचित स्वागत करण्यात आले. अकोला जिल्हा मराठी अध्यापक परिषदेचे अध्यक्ष श्री. गजानन कुळकर्णी यांनी आपल्या प्रस्ताविकेत परिषदेच्या उपक्रमाची माहिती दिली. उपक्रम ही सध्या बनविणे व सवयीचा स्वाध्यय बनविणे ही परिषदेची प्रिसुत्री असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले. तर उद्घाटन प्रसंगी डॉ. शांताराम बुटे यांनी कनिष्ठ महाविद्यालयीन अध्यापकांनी आपली व्यावसायिक गुणवत्ता वाढवून विद्यार्थ्यांच्या माथिक कौशल्यविकासामध्ये स्वतःला झोकून द्यावे असे प्रतिपादन केले. या प्रसंगी परिषदेच्या उपक्रमशीलतेची दखल घेऊन ज्योती शिक्षण प्रसारक मंडळाचे सचिव प्रा. प्रशांतजी जानोरकर यांनी परिषदेला फक्त हजार रुपयाची देणगी दिली. अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. बुटे यांच्या हस्ते श्री. जानोरकर यांचा परिषदेच्या वतीने शाल, श्रीफल, ग्रंथसंपदा देऊन गौरव करण्यात आला. कु. ज्योती चांढक व कु. मीरा लोखे यांनी स्वागतगीत सादर केले.

१ व्या सत्रात इयत्ता ९१ वी १२ वीच्या पुनर्नियोजित अभ्यासक्रमावर आधारित पाठ्यपुस्तकांवर आणि उपक्रमशीलतेवर चर्चा करण्या आली.

दुसऱ्या सत्रात पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ सदस्या (विषय - मराठी, इयत्ता १२ वी) प्रा. लता थोरात यांनी मराठीच्या पाठ्यपुस्तकाचे अवलोकन व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप याविषयी मार्गदर्शन केले. 'संवाद व मुलाखत' लेखनाचे कौशल्य या विषयावर तज्ज्ञ म्हणून श्री. गजानन कुळकर्णी यांनी मार्गदर्शन केले यावेळी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथील प्रशिक्षणार्थी चमूने 'स्त्रीमुणहत्या' या विषयावरील संवाद व मुलाखतीचे सादरीकरण केले. या चमूमध्ये कु. कविता सोनटक्के कु. शारदा सिंगडे, नृधिकेश घोषडे व अनोल शेगाडकर या विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता.

'उपयोजित मराठी' या विषयावर तज्ज्ञ प्रा. श्री. अशोकराय यडतकर यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. या

कार्यशाळेच्या समारोपीय कार्यक्रम प्रा. डॉ. मोहन खताळ यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाला. या प्रसंगी उपक्रमशीलतेमुळे अध्ययन अध्यापनाची प्रक्रिया अधिक सोपी व आनंददायी होते तसेच अध्यापकांना उपक्रमशीलतेवर अधिक भर द्यावा असे प्रतिपादन डॉ. मोहन खताळ यांनी केले.

या कार्यशाळेच्या विविध सत्रांचे संचालन परिषदेचे कार्याध्यक्ष प्रा. नीलेश पाकधुने व प्रा. उच्चता हिपसे यांनी केले. परिषदेचे सचिव प्रा. पी. बी. चौधरी यांनी परीक्षेचे मूल्यापन याविषयावर बहुमोल सुचना केल्या या कार्यशाळेच्या यशस्वीतेसाठी मराठी परिषदेच्या सदस्यांनी प्रयत्न केले. या कार्यशाळेचा लाभ एकूण ११ शिक्षकांनी घेतला.

इपत्ता ७ वी मराठी शिक्षकांसाठी कविता गायन कार्यशाळा

दि. २७ ते २९ जानेवारी २०१४

तज्ज्ञ मार्गदर्शक : डॉ. एच. के. खंडारे,

डॉ. ए. अंमोरे, श्री. सुधाकर उगले

अध्यक्ष :- डॉ. शांताराम बुटे

विस्तारसेवा विभाग शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला व S.C.E.R.T. मान्य महाराष्ट्र संगीत अध्यापक महामंडळ खामगाव यांचे संयुक्त विद्यमाने दि. २७ ते २९ जाने. २०१४ सा इयत्ता ७ वी मराठी शिक्षकांसाठी कविता गायन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

दि. २७ जाने. २०१४ रोजी ११.३० वाजता इयत्ता ७ वी मराठी शिक्षकांसाठी कविता गायन कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे व तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. एच. के. खंडारे यांच्या हस्ते सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलन करून झाले. तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. एच. के. खंडारे यांचे संबोधित स्वागत करण्यात आले. डॉ. एच. के. खंडारे यांनी कार्यशाळेचे प्रास्ताविक केले. कला, संगीत महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी स्वागत गीत गाईले व तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री. सुधाकर उगले यांनी शारदास्तवन गाईले. तसेच सौ. मीरा खंडारे तज्ज्ञ मार्गदर्शक यांनी मार्गदर्शन केले.

प्रथम सत्रात 'यालभारती' मराठी इयत्ता ७ वी चे पाठ्यपुस्तकातील कवितांचा परिचय कविता गायनाचे प्रशिक्षण दिले. पुढील तीन कविता १) 'मराठी माती' २) समतेचे हे तुफान उठले ३) 'पावसात खंडाळा' या तीन कवितांमा स्वरांचा साज घटवून प्रशिक्षणाच्याकडून प्रत्यक्ष गायनाचा

सराय करून घेतला.

दि. २८.०१.२०१४ ला ११ वाजता कार्यशाळा सुरु झाली. पहिल्या सत्रात २० जानेवारीला शिकविलेल्या मराठी कवितांच्या एकेक ओळी गायनाचा सराव सहभागी शिक्षकांकडून करून घेतला. व प्रत्येकाच्या आयाजाचा दर्जा ओळखून प्रत्येक कळवे गावून घेतले गेले.

दुपारच्या सत्रात पुढील कविता गायनाचे प्रशिक्षण देण्यात आले.

कविता १) घरतीच्या कुशीमधी यी कियानं निजली

२) विनर्षीची उघडी शाळा

३) झोंगरी शेत

याप्रमाणे दुसरे दिवशी बरील तीन कविता व पहिल्या दिवशीच्या तीन कविता अशा सहाही कवितांचे गायनाचे प्रशिक्षण पूर्ण करून सहाही कविता गायनाची उजळणी घेण्यात आली.

दि. २९.०१.२०१४ ला टीक ११.०० वाजता कार्यशाळा सुरु झाली. १० ते ११ या कालावधीत

१) कविता 'माणूसपण गारवलय'

२) कविता 'आई'

या दोन कविता गायनाचे प्रशिक्षण देण्यात आले. दुपारी १.३० वाजेपर्यंत सर्व कविता गायनाची उजळणी घेण्यात आली.

माणूस कवितेतील पूर्वीचा माणूस व आधुनिक युगातील मानव या द्वैतात्मक विचारधारे डॉ. एच. के. खंडारे यांनी प्रकाश टाकला. प्रशिक्षणार्थी शिक्षकांच्या समस्या, संकाये योग्य ते निरसन करण्यात आले.

दुपारी ३.०० वाजता कविता गायन प्रशिक्षण कार्यशाळेचा समारोपीय कार्यक्रम संपन्न झाला. प्रारंभी सरस्वती पूजन त्यावेळी कु. घनश्री देशमुख व चमू राधादेवी गायनका महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी शारदास्तवन अत्यंत संगीतमय व रागसौंदर्य पूर्ण गाविले.

समारोप सोहळ्याचे अध्यक्षस्थान डॉ. शांताराम बुटे यांनी भूषविले होते. प्रमुख अतिथी डॉ. विजय नानोटी प्राचार्य आर. एल. टी. कॉलेज यांनी कार्यशाळा आयोजनाचे कौतुक केले. आजच्या वकाशकीच्या जीवनात संगीताला अतिशय महत्वाचे स्थान आहे. शिक्षकांनी कविता तालासुरात गाऊन शिकविल्या तर त्या विद्यार्थ्यांच्या फिरकाल स्मरणात राहवात. त्या दृष्टीने कार्यशाळेतून मिळालेल्या ज्ञानाचा लाभ त्यांनी

प्रत्यक्ष अध्यापनात करून विद्यार्थ्यांना सुध्दा देण्याचा प्रयत्न करायचा अशा आरायाचे मनोगत व्यक्त केले. विस्तारसेवा विभागाच्या समन्वयक डॉ. गोकर्ण मानकर यांनी प्रशासकीय कार्याची धुरा सांभाळली.

समारोप प्रसंगी प्रमुख पाच कवितांची प्रात्यक्षिक देण्यात आली. तदनंतर प्रशिक्षणार्थींनी सी. शुभांगी घोरकर प्रतिक्रिया व्यक्त करतांना डॉ. एच. के. खंडारे हे उत्तम संगीतज्ञ असून शब्दातील भाषमावना चे स्वरांमध्ये अचूक, टिपतात. शब्दांना सौंदर्ययुक्त व हृदयस्पर्शी चाली सावणारे विदर्भातील एकमेव राज्यशासन पुरस्कृत संगीतज्ञ आहेत. त्यांच्या ज्ञानाचा, अनुभवाचा लाभ व मार्गदर्शन आम्हाला गेले तीन दिवस मा कार्यशाळेतून मिळाले ही या कार्यशाळेची खरी फलश्रुती आहे. असे मनोगत व्यक्त केले.

तसेच दुसरे प्रशिक्षणार्थी श्री. सुरेश जोगरे जि. व. हायस्कूल अकोला यांनी शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचा परिसर यातावरण आणि प्राचार्य डॉ. बुटे यांचे प्रशासन गुरुकूल पध्दतीची आढवण, करून देणारे आहे. असे वर्णन केले. आमार प्रदर्शनाने कार्यशाळेची सांगता झाली. ही तीन दिवसीय कार्यशाळा यशस्वी होण्यासाठी विस्तार सेवा विभागाचे प्रशिक्षणार्थी सदस्य व समन्वयक डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांनी परिश्रम घेतले.

ग्रंथालय महोत्सव

दि. ६, ७, ८, १०, ११ फेब्रुवारी २०१४

प्रथम पुष्प - श्री. विलास बोराळे

विषय - साने गुरुजींची साधना

अध्यक्ष - या. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे

विस्तारसेवा विभाग व ग्रंथालय मंडळाच्या संयुक्त विद्यमान दि. ६, ७, ८, १०, ११ फेब्रुवारी २०१४ या कालावधित ग्रंथालय महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. या महोत्सवाचे प्रथम पुष्प श्री. विलास बोराळे यांनी गुंफले.

दरवर्षी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे, मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या प्रेरणेने विस्तारसेवा विभाग व वाचनालय मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने ग्रंथालय सप्ताहाचे आयोजन करण्यात येते.

शैक्षणिक सत्र २०१३ - २०१४ चावर्षी दि. ६ फेब्रुवारी

से ११ फेब्रुवारी २०१४ या कालावधीत डॉ. कु. गोकर्ण यांच्या प्रयत्नाने चावर्षीचा ग्रंथालय महोत्सव संपन्न झाला.

दि. ६ फेब्रुवारी २०१४ ला मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे विस्तारसेवा विभागाचे मानदसंचालक यांच्या हस्ते प्रमुख वक्ते श्री. विलास बोराळे यांच्या उपस्थितीत ग्रंथालय महोत्सवाचे उद्घाटन सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलनाने तसेच ग्रंथालय शास्त्राचे जनक डॉ. रंगनाथन यांच्या प्रतिभेचे पूजनाने झाले. त्यानंतर ग्रंथालय शास्त्राचे जनक डॉ. रंगनाथन यांच्या विषयी कु. शरदा शिंगाळे यांनी माहिती सांगितली त्यानंतर मा. प्राचार्य डॉ. बुटे यांच्या हस्ते श्री. विलास बोराळे यांचा शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ, 'अर्घ्य' व ज्ञानगंगा हे वार्षिक देऊन स्वागत व सत्कार करण्यात आले. पाहुण्यांचा परिचय कु. पल्लवी सजुरकर हिने करून दिला. कार्यक्रमाचे संचालन कु. दिप्पली नवघरे यांनी केले.

सानेगुरुजींची साहित्यसायन्य हा अल्पत्र विषय मांडतांना श्री. विलास बोराळे म्हणाले सानेगुरुजींना हेलावून सोडणारे एकमेव लेखक म्हणजे सानेगुरुजी अद्वैत तत्वज्ञान साध्या शब्दांत सर्वसामान्यांना सोप्या शब्दांत सांगणारे एकमेव लेखक आहेत. २४ डिसेंबर १८९९ ते ११ जून १९५० असे ५१ वर्षांचे आयुष्य लाभलेल्या सानेगुरुजींच्या आयुष्यातील साडे नऊ से दहा वर्षे कारागृहात गेले. त्यांनी एकूण ११६ पुस्तके लिहिली. त्यात १८ कादंबऱ्या आहेत तर १५ कथा आहेत. आंतरभारतीचे स्वप्न पाहणाऱ्या सानेगुरुजींनी 'खरा खो एकचि धर्म जगाला प्रेम अर्पावे' अशा मानवतावादी धर्म सांगितला.

त्यांच्या 'श्यामवी आई' या अलीकडिक प्रचलित सानेगुरुजींची वसंती पोहचले. सानेगुरुजींच्या लेखनाची, साहित्याची खोली अतिशय मोठी आहे. त्यांच्या लेखनसाहित्याचा गामा हा पारमार्थिक आहे. संताच्या तोंडीचे जीवन जमण्याच्या सानेगुरुजींनी त्यांचे अनुभव पुस्तक रुपाने जगाला दिले. त्यांनी चार नाटक लिहिली. जगातील प्रसिद्ध साहित्यिकांच्या १४ ग्रंथांचे अनुवाद केले. करून, सांती, भक्तिरस आपल्या साहित्यातून जगासमोर मांडून याचकाच्या हृदयालाच हात घातला. मृत्युचे काव्य लिहिणारे अशा शब्दात व.के. अत्रे यांनी वर्णन केले आहे. मृत्यु म्हणजे माहेरी जाणे. मृत्युकडे जाणांना आपण निर्मय असले पाहिजे.

साने गुरुजींचे तीन दैवत महात्मा गांधी, रवींद्रनाथ

टागोर, रामकृष्ण परमहंस या तीनही शोर महामानवाच्या विचाराने प्रेरित होऊन सानेगुरुजींनी आपली साहित्य साधना केली व कर्म, ज्ञान आणि भक्तिची उपासना केली. त्यांच्या मते बुद्धिमान व श्रमिक जर एकत्र आले तर भारताचे भविष्य उज्वल झाल्याशिवाय राहणार नाही.

अध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे यांनी गांधीवादी विचारसरणी आचरणात आणणारे श्री. विलास बोराले यांनी आपल्या विषयाला खरा न्याय दिला अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. तसेच भावी शिक्षकांनी सानेगुरुजींच्या साहित्याचा अभ्यास करायचा कारण सानेगुरुजींचे साहित्य हे शिक्षकांना निश्चितच मार्गदर्शक ठरणारे आहे. त्यामुळे प्रत्येकानेच स्वतः सानेगुरुजींचे साहित्य वाचून संस्कारित होऊन आपले कुटुंब आपले विद्यार्थी, समाज संस्कारित करावा असे आवाहन केले.

आमार प्रदर्शन कु. अनिता भोपळे यांनी केले. राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

द्वितीय पुष्प (७. ०२ .२०१४)

प्रा. श्री. श्रीकांत उखळकर

विषय - जीवनकौशल्य

अध्यक्ष - डॉ. शांताराम बुटे

ग्रंथालय महोत्सवाचे दुसरे पुष्प श्री. श्रीकांत उखळकर यांनी गुंफले. त्यांचा विषय होता 'जीवनकौशल्य'

कार्यक्रमाची सुरवात सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाने करण्यात आली. त्यानंतर मान्यवरांचे शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ व अर्घ्य, ज्ञानगंगा हे वार्षिकांक देऊन प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या हस्ते स्वागत व सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे संचालन कु. सीना खंडारे यांनी केले. पाहुण्यांचा परिचय कु. पल्लवी घांडे यांनी करून दिला. यानंतर प्रा. श्री. श्रीकांत उखळकर यांनी 'जीवनकौशल्य' या विषयावर अभ्यासपूर्ण मार्गदर्शन केले. त्यात त्यांनी विद्यार्थ्यांमध्ये स्वः धी जाणीव, सन्मानभूती निर्णयक्षमता, समस्यांचे निराकरण, संग्रहण या जीवन कौशल्यावर आधारित अतिशय समर्पक उदाहरणे देऊन जीवनाकडे पाहण्याचा सकारात्मक दृष्टिकोन असावा अशा आशयाचे मार्गदर्शन केले.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना डॉ. शांताराम बुटे यांनी देखील व्यक्तिमत्त्व विकासात जीवनकौशल्याचे महत्त्व

जीवनकौशल्यावर आधारित समायोजित उदा. दाखले देऊन व्यक्तिमत्त्व विकसित करण्यासाठी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे आमार प्रदर्शन कु. अनिता भोपळे यांनी केले. कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रगीताने झाली.

तृतीय पुष्प (८. ०२. २०१४)

ह.भ.व. श्री. संजय महाराज गायकवाड

विषय - गीतेतील भक्तियोग

अध्यक्ष - डॉ. शांताराम बुटे

ग्रंथालय महोत्सवाचे तृतीय पुष्प गुंफण्यासाठी ह.भ.व. श्री. संजय महाराज गायकवाड यांची उपस्थिती लाभली. अतिथी व मान्यवरांच्या आगमनानंतर कार्यक्रमाची सुरवात सरस्वतीपूजन, दीपप्रज्वलन, डॉ. रंगनाथन यांच्या प्रतिमेच्या पूजनाने झाली. भारतीय संस्कृतीप्रमाणे अतिथींचे स्वागत व सत्कार कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे यांनी शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ व अर्घ्य वार्षिकांक देऊन केला.

अतिथींचा परिचय रवींद्र तायडे यांनी करून दिला.

श्री. गायकवाड यांनी गीतेतील भक्तियोग हा विषय मांडतांना सुरवातीला मगधतगीता हा श्रेष्ठ ग्रंथ असून ती भाषासाठी विवेक जागृत करून कार्यप्रयत्न बनविते. ज्ञान, भक्ति आणि कर्म यांच्या समन्वयाने माणूस आपल्या आयुष्याला योग्य यत्न लावू शकतो. मन आणि बुद्धीने केलेली भक्ती जो मला अर्पण करतो तो भक्त मला प्रिय आहे. गुरुशिष्याय आध्यात्मिक सन्नती होवू शकत नाही. आपल्या वाट्याला आलेले कर्म प्राणाणिकपणे व निस्वार्थपणे ईश्वर इच्छेला अनुसरून जो करतो तो माझी भक्ती करतो. अशा आशयाचे मनोगत श्री. संजय गायकवाड यांनी विविध दाखले व उदाहरण देऊन व्यक्त केले. मनुष्य देह हा दुर्लभ आहे. मनुष्य जन्म मिळाल्यानंतर त्याने भक्ती, ज्ञान आणि कर्माच्या आधारे याच जन्मात आपला उच्चार करता येतो. अशा शब्दात आपले विचार मांडले.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना डॉ. शांताराम बुटे यांनी ग्रंथालय महोत्सवाचे प्रयोजन काय आहे. हे स्पष्ट केले. अशा महोत्सवाद्वारे विविध विषयातील तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनाचा लाभ आपल्या प्रशिक्षणार्थ्यांना म्हणजेच भावी शिक्षकांना मिळावा व त्यांचे व्यक्तिमत्त्व अधिक विकसित व्हावे यासाठीच अशा महोत्सवाचे आयोजन करण्यात येते. श्री. संजय महाराज गायकवाड यांनी 'गीतेतील भक्तियोग' हा आपला विषय

अतिशय सुंदर पध्दतीने पुराणातील अनेक दाखले, उदा. देऊन मांडला त्याचदल त्यांचे अभिनंदन व चौतुक केले.

कार्यक्रमाची सांगता आभार प्रदर्शनाने झाली. आभार प्रदर्शन कु. आफरिन रादफ यांनी केले तर कार्यक्रमाचे संचालन कु. शबनम शेख यांनी केले.

चतुर्थ पुष्प (१०. ०२. २०१४)

डॉ. ममता इंगोले

विषय - राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे स्त्रीविषय विचार
अध्यक्ष - डॉ. शांताराम बुटे

ग्रंथालय महोत्सवाचे चतुर्थपुष्प गुंफण्यासाठी डॉ. सी. ममता इंगोले यांची उपस्थिती लाभली. कार्यक्रमाची सुरुवात सरस्वती पूजन, दीपप्रज्वलन डॉ. रंगनाथन यांच्या प्रतिमेच्या पूजनाचे झाली. भारतीय संस्कृतीप्रमाणे अतिथींचे स्वागत व सत्कार कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. शांताराम बुटे यांच्या हस्ते शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ, अर्घ्य, ज्ञानगंगा हे पार्विकांक देऊन करण्यात आला.

कार्यक्रमाचे संचालन कु. ज्योती घांठक यांनी केले. पाहुण्याचा परिचय कु. मीना घामोदर यांनी करून दिला. 'राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे स्त्रीविषयक विचार' हा आपला विषय मांडतांना डॉ. ममता इंगोले यांनी 'स्त्रीपुरुष' हे संसार रचाचे दोन चाके असून दोघांचेही स्थान महत्त्वाचे आहे असे असतांना आज सभाजातील दुर्लक्षित घटक म्हणून स्त्रीची अवहेलना केली जाते. ही अतिशय खेदाची आणि चिंत्नीय बाब आहे. 'स्त्री' हीच नररत्नाची खाण असून तिच्याच पोटी रामकृष्ण, हनुमानासारखे सुपुत्र जन्माला येतात. आणि म्हणून राष्ट्रसंतानी स्त्रीयांच्या शिक्षण आरोग्याकडे लक्ष देणे कासे आवश्यक आहे. हे आपल्या ग्रामगीतेत स्पष्ट केले आहे असे सांगितले तसेच स्त्रीयांवर देखील स्वतः दरोबरघ घर, कुटुंब, समाज आणि राष्ट्र घडविण्याची फार मोठी जबाबदारी आहे आणि म्हणून ती स्वतः शिक्षण घेऊन पूर्ण करू शकते. स्त्रीयांनी स्वतःचे स्वतः ओळखून आत्मसन्मान राखला पाहिजे. अज्ञा वाश्याचे मनोगत त्यांनी राष्ट्रसंतांच्या विविध ओथ्या, राष्ट्रभक्तीपर गीतांचा उल्लेख करून मांडले.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना डॉ. ममता इंगोले या राष्ट्रसंतांच्या विचारांच्या गाढ्या अभ्यासक आहेत. त्यांचे

आपल्या विषयाचा प्यारलेग, त्यांची वक्तृत्व शैली वाखाणण्या सारखी आहे. त्यांनी आपल्या व्याख्यानातून विषयाला न्याय दिला असा आसवाचे मनोगत व्यक्त केले.

राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाची सांगता झाली. आभार प्रदर्शन कु. ज्योत्सना मुळे यांनी केले. राष्ट्रसंत म्हणतात.

गाढेच्या रवमाये पुत्राची घडण
त्यास सज्ज्वल ठेवी तिचे वर्तन
स्त्रीच्या तेजावरीय
पुरुषाचे मोठेपण

पंचम पुष्प (११. ०२. २०१४)

या. प्रा. डॉ. शंकर राऊत

विषय - संत साहित्यातील मूल्यभाव्य
अध्यक्ष - डॉ. शांताराम बुटे

ग्रंथालय महोत्सवाचे पंचमपुष्प गुंफण्यासाठी प्रा. श्री. डॉ. शंकर राऊत यांची उपस्थिती लाभली. संत साहित्यातील मूल्यभाव या विषयावर त्यांनी मार्गदर्शन केले.

कार्यक्रमाची सुरुवात सरस्वती पूजन व ग्रंथालय शास्त्राचे जनक डॉ. रंगनाथन यांच्या प्रतिमेचे पूजन व दीपप्रज्वलनाने झाली. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान डॉ. शांताराम बुटे यांनी भूषविले. तसेच प्रमुख अतिथींचे स्वागत व सत्कार शाल, श्रीफळ, पुष्पगुच्छ 'अर्घ्य' पार्विकांक देऊन करण्यात आला.

कार्यक्रमाचे संचालन कु. वैशाली यानखडे यांनी केले तर पाहुण्याचा परिचय कु. मधुश्री मनवर यांनी करून दिला. 'संत साहित्यातील मूल्यभाव्य' हा आपला विषय मांडतांना श्री. राऊत सर म्हणाले संत साहित्यातून जे जे येते ते ते सत्स्वीलपणे स्वीकारावे. ज्यांची वृत्ती शांत तो संत, ज्याचा संताप गेला तो संत झाला संताच्या दोन परंपरा आहेत.

१) अवलिवाची परंपरा

२) विद्वतपण दिवेकी संत

२१ व्या शतकात संत साहित्याचा अभ्यास भरून त्यातील मूल्यभाव आत्मसात करून आपले व्यक्तीमत्व प्रफुल्ल करता येवे. जीवनात मूल्याला महत्त्व आहे. ते अगोघर असतात. वर्तमानत इष्ट परिवर्तन म्हणजे 'मूल्यसंस्कार' असे मूल्य संस्कार करण्यासाठी समृद्ध आहे. अवघाचि संसार सुखाचा करीन

आनंदे भरीन तिन्ही लोक अशी प्रतिज्ञा करणाऱ्या ज्ञानेश्वरापासून तर आजच्या आधुनिक काळातील राष्ट्रसंत तुकडोजी संत गुरुगेवाबाबांची धोर परंपरा आपल्याला लाभलेली आहे. त्यांचा विचारातून आधरणातून मूल्यसंस्कार सहजपरिस्थिती होऊन समाज प्रबोधन केल्या जाते अशी आशावाचं मनोगत डॉ. शंकर शरुत यांनी व्यक्त केले.

अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करतांना डॉ. शांताराम बुटे यांनी संत साहित्याचे विरकालीन महत्त्व स्पष्ट केले. संतसाहित्य आपल्यातील विवेक जागृत करतो. भाषणाला पशुत्वाकडून देवत्वाकडे घेऊन जाण्याचे कार्य करते अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. मावी शिक्षकांनी संत साहित्याचा अभ्यास करून त्यातील मूल्यभाव आत्मसात करावा अशा शब्दात आवाहन केले.

आमार प्रदर्शन कु. शारदा शिंगाडे यांनी केले. राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाची सांगता झाली. ग्रंथालय सप्ताहाच्या यशस्वी आयोजनासाठी विस्तार सेवा मंडळ व वाचनालय मंडळ सदस्यांनी विशेषत्वाने जबाबदारी पार पाडली. कु. शारदा शिंगाडे, कु. पल्लवी घांडे, कु. वैशाली यानखडे, कु. मधुश्री भनवर यांनी विशेषत्वाने जबाबदारी स्वीकारली. तसेच डॉ. कु. गोकर्ण मानकर विस्तारसेवा विभाग समन्वयक यांनी परिश्रम घेतले.

वार्षिक स्नेहसंमेलन

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे २०१३-१४ या शैक्षणिक सत्राचे वार्षिक स्नेहसंमेलन दि. १४ व १५ फेब्रुवारी २०१४ रोजी आयोजित करण्यात आले होते. स्नेहसंमेलनाचा उद्घाटन सोहळा दि. १४ फेब्रुवारी २०१४ शुक्रवारी रोजी मा. श्री. डॉ. रविप्रकाश दाणी, कुलगुरु डॉ. पं.दे.कृ.वि. अकोला यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाला. या प्रसंगी व्यासपीठावर स्नेहसंमेलनाला प्रमुख अतिथी म्हणून मा. डॉ. श्रीकांत तिडके, प्राचार्य संत गुरुगे बाबा कला प्राणिज्य महाविद्यालय, मुर्तिजापुर तर अध्यक्ष म्हणून मा. डॉ. शक्तिराम बुटे प्राचार्य शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला हे

उपस्थित होते तसेच स्नेहसंमेलन प्रमारी डॉ. वसुधा देव व विद्यार्थी संसदेचे सर्व सदस्य उपस्थित होते.

कार्यक्रमाची सुरुवात दीपप्रज्वलन, तसेच सरस्वती पूजन आणि नटराज पूजनाने झाली. शारदा स्वयंनानंतर प्रमुख उपस्थितांचे स्वागत व सत्कार मा. प्राचार्यांचे हस्ते करण्यात आला तसेच संसद सदस्यांचे अभिनंदन व स्वागत अतिथीच्या हस्ते करण्यात आले.

उद्घाटन समारंभ कार्यक्रमात महाविद्यालयाची प्राश्ना व समुहगीत प्रशिक्षणाधीनी मोठ्या उत्साहात सादर केले. उद्घाटकाचा परिषय कु. हेमा खेडकर हिने तर प्रमुख अतिथीचा परिषय कु. कयिता सोनटकरे यांनी करून दिला. महाविद्यालयाच्या वार्षिक अहवालाचे वाचन विद्यापीठ प्रतिनिधी कु. पल्लवी शरद यांनी केले. महाविद्यालयीन विविध उपक्रम, योजना तसेच महाविद्यालयाने गाठलेली उद्दिष्टे व प्रगती यांची यथार्थ माहिती वार्षिक अहवालाद्वारे उपस्थितांना देण्यात आली. निरंतर पारितोषिक योजने अंतर्गत गुणवत्ता प्राप्त विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्रे व पारितोषिकाची बक्षिसपत्रे रोख रक्कम देऊन उद्घाटकाच्या हस्ते अभिनंदन करण्यात आले. विषय हस्तलिखितांचे व छात्र सेवा कालाच्या अहवालाचे विमोचन अध्यक्ष व उद्घाटकाच्या हस्ते करण्यात आले.

स्नेहसंमेलनाचे उद्घाटक मा. श्री. डॉ. रविप्रकाश दाणी यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. यामध्ये त्यांनी अध्यापनामध्ये कृषीविषयक माहितीचा समावेश करावा असे सांगितले तसेच प्रमुख अतिथी मा. डॉ. तिडके सर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. यावेळी सरांनी साहित्यातून नविन पिढीचा विकास कसा घडतो याविषयी माहिती सांगितली.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य व अध्यक्ष मा. डॉ. शांताराम बुटे यांनी आपल्या मनोगतातून प्रशिक्षणाधीना प्रेरणादायी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे संपूर्ण संचालन कु. विद्या मंडलिक व कु. वृषाली इंगळे यांनी केले. तर आमार प्रदर्शन कु. रुपाली दिखर यांनी केले. राष्ट्रगीताने उद्घाटन सोहळ्याची सांगता करण्यात आली.

वार्षिक स्नेहसंमेलनांतर्गत प्रशिक्षणाधीनी सांस्कृतिक कार्यक्रम सादर केले. यात विविध नृत्य, मुकनाट्य, कवित्त, नाटिका व ऑर्केस्ट्रा इ. कार्यक्रमाचा अंतर्भाव होता.

दि. १५ फेब्रुवारी २०१४ रोजी सकाळी १०.०० वाजता

डॉ. मुस्तफा खान यांच्या प्रमुख उपस्थितीत समारोपीय कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी मनोज मेश्राम व शैजादी बानो या पशिक्षणाथ्यांनी स्नेहसंमेलनाविषयीचे आपले मनोगत व्यक्त केले. तसेच डॉ. गुस्तफा खान यांनी आपल्या खास शैलीतून व शोराशायरीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांसमोर जीवनानुभव व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. शांतारामजी बुटे सर यांनी संपूर्ण स्नेहसंमेलनासाठी ज्यांनी ज्यांनी मोलाचा वाटा उचलला त्यांचे कौतुक करून आपले अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त केले. स्नेहसंमेलनाच्या प्रभारी डॉ. वसुधा देव यांनी स्नेहसंमेलनाच्या यशस्वीतेसाठी मिळालेल्या सहकार्यांबद्दल सर्व प्राध्यापक वर्ग, महाविद्यालयातील कर्मचारी यांचे प्रति मनःपूर्वक आभार मानले. स्नेहभोजनानंतर स्नेहसंमेलनाची सांगता झाली. अशाप्रकारे प्रत्येकांनी आपआपली भूमिका हिरीरीने निभावून स्नेहसंमेलनाचा आनंद घेतला.

श्री. शिवाजी महाविद्यालय अकोला येथील चि. सुमित जोशी यांना प्राप्त झाला. विजेत्या स्पर्धकांना मा. प्राचार्य व परिक्षक व तसेच मा. प्रा. उमेश चापके सर यांच्या हस्ते फिरती डाल व प्रमाणपत्र देवून गौरविण्यात आले. आणि सहभागी सर्व स्पर्धकांना प्रशस्तीपत्र देण्यात आले.

स्पर्धेचे सुत्रसंचालन शिक्षण स्नातक प्रशिक्षणार्थी कु. भावना थोरात यांनी केले तर आभारप्रदर्शन कु. आरती पवार यांनी केले. स्पर्धेला महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, ग्रंथपाल व कर्मचार बंधू भगिनी हे हजर होते. स्पर्धेचे आयोजन समन्वयक डॉ. सी. सुपमा गणोजे मॅडम यांनी केले. स्पर्धेच्या यशस्वीतेसाठी शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचे शिक्षण स्नातक प्रशिक्षणार्थ्यांनी परिश्रम घेतले.

डॉ. सी. सुपमा गणोजे.
समन्वयक / सहयोगी प्राध्यापक

स्व. सौ. सुनंदाताई बुटे स्मृती प्रित्यर्थ

आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा

शासकीय अध्यापक महाविद्यालयामध्ये दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी कै. सौ. सुनंदाताई बुटे स्मृतीप्रित्यर्थ आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन दि. २०.०१.२०१४ रोजी करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे सर हे होते. महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे सर व पाहण्याच्या हस्ते सरस्वती पुजनाने स्पर्धेला प्रारंभ करण्यात आला. या प्रसंगी स्पर्धा समन्वयक मा. प्रा. डॉ. सी. गणोजे मॅडम, परिक्षक मा. श्री. विज्ञान रेलकर सर व मा. सौ. गिरीजा कानडे मॅडम यांची व्यासपीठावर उपस्थिती लाभली होती. तसेच व्यासपीठावर प्रा. उमेश चापके सर यांची उपस्थिती लाभली होती. गाजी विद्यार्थी संघटना सचिव प्रा. निलीमा गोगटे याप्रसंगी उपस्थित होत्या. लोकशाहीच्या यशात तरुणाईचा सहभाग हा स्पर्धेचा विषय होता. स्पर्धेत विविध महाविद्यालयांमधून आलेल्या २२ स्पर्धकांनी भाग घेतला. या स्पर्धेत गुलाबनवी आज्ञाद महाविद्यालय, बार्शिटाकळी येथील कु. दिपाली गालट यांनी पटकाविला द्वितीय क्रमांक आर. एल. टी. विज्ञान कॉलेज अकोला येथील अंकिता फुरसुले हिने पटकाविला तृतीय क्रमांक

विद्यार्थी संसद

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला हे एक नावाजलेले महाविद्यालय म्हणून विदर्भात ओळखले जाते. या महाविद्यालयातील सर्व प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्याच्या दृष्टीने बौद्धिक कार्यासोबत अनेक अन्यासपुरक कार्यक्रमाचे आयोजन व नियोजन वर्षभर केले जाते कार्यक्रमांचे आयोजन व नियोजन करीत असतांना त्यामध्ये सुत्रबद्धता, नियोजन व शिस्त राखणे आवश्यक ठरते. प्रशिक्षक प्रशिक्षणार्थ्यांमध्ये स्वयंशासन निर्माण करण्याच्या प्रमुख उद्देशाने महाविद्यालयामध्ये छात्र संसदेची निर्मिती केली जाते.

श्री. सत्र २०१३-१४ मध्ये महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांचे मार्गदर्शनाखाली दि. ३१.०८.२०१३ ला विद्यार्थी परिषदेचे गठन करण्यात आले. १९९४ च्या विद्यापीठ कायद्याप्रमाणे गुणवत्तेनुसार विद्यापीठ प्रतिनिधी, विद्यार्थी प्रतिनिधी व महिला प्रतिनिधी यांची निवड करण्यात आली.

विद्यापीठ प्रतिनिधी - कु. पल्लवी विनायकराव बारड
विद्यार्थी प्रतिनिधी - श्री. दिपक दादाराव मोहुर्ले
महिला प्रतिनिधी - कु. शाहजादी बानो गुलाम नसीरखान

क्रीडा सचिव - श्री. गनोज विठ्ठल भेश्राम
सांस्कृतिक सचिव - कु. किर्ती अनंत शंकर

यासोबतच विविध क्षेत्रात अगिरुधी असलेल्या विद्यार्थ्यांना त्या-त्या विषयांची मंडळे तयार करून त्या विद्यार्थ्यांची सचिव पदी नेमणूक करण्यात आली. यामध्ये अभ्यासपुरक मंडळे व विषय मंडळे खालीलप्रमाणे तयार करण्यात आली.

१) अर्थ मंडळ	८) विज्ञान मंडळ
२) क्रीडा मंडळ	९) सराठी मंडळ
३) सांस्कृतिक मंडळ	१०) गणित मंडळ
४) श्रमदान, वृक्षारोपन मंडळ	११) भूगोल मंडळ
५) वाचनालय मंडळ	१२) हिंदी मंडळ
६) सराव पाठ मंडळ	१३) इंग्रजी मंडळ
७) विस्तार सेवा मंडळ	१४) इतिहास मंडळ
१५) मूल्य परिषाठ मंडळ	

या सोबतच अभ्यासपुरक कार्यक्रमा अंतर्गत साजरे करण्यात येणाऱ्या दिन विशेषासाठी १०० विद्यार्थ्यांचे २५ विद्यार्थ्यांचा एक गृह याप्रमाणे ४ ग्रंहांत विभाजन करण्यात येते.

१) नील गृह २) हरित गृह ३) श्वेत गृह ४) पीत गृह या धारही ग्रंहांचे सचिव म्हणून दोन विद्यार्थ्यांचा सभावेश संसदेत केला जातो.

अशाप्रकारे वर्गाचे प्रतिनिधी, मंडळाचे सचिव व ग्रंहांचे सचिव मिळून छात्र संसदेची निर्मिती केली जाते. छात्र संसदेद्वारे संपूर्ण कार्यक्रमांचे आयोजन व नियोजन करून महाविद्यालयाच्या प्रगतीमध्ये हातभार लावला जातो.

डॉ. अर्चना ग. वातकर
प्रभारी प्राध्यापक

निरंतर पारितोषिक योजना

'सा विद्या या विमुक्तये' हे ब्रीदवाक्य असलेल्या शासकीय अध्यापक महाविद्यालयात प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांच्या अध्यापकीय व्यक्तिमत्त्वाचा विकास करण्याच्या दृष्टीने अनेक योजना राबविण्यात येतात. त्यापैकीच एक 'निरंतर पारितोषिक योजना' ही एक विशेष उल्लेखनीय योजना होय. विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्ता विकासासाठी र्थाध्ययामध्ये अध्यापनाची आवड निर्माण करणे व स्वशक्तीचे उपयोग करण्याची प्रेरणा वाढीस आणणे या प्रमुख उद्देशाने ही योजना सन २००२ पासून भा. प्राचार्य डॉ. शांताशाम बुटे यांच्या प्रेरणेने सुरू करण्यात आली. या योजनेत गठित समितीमध्ये एकूण सात पदे आहेत. ना. प्राचार्य हे या समितीचे पदसिद्ध अध्यक्ष आहेत. या योजनेत सन २०१३-२०१४ च्या अखेरपर्यंत देणगीदानांनी प्रत्येकी रु. १०००/- देणगी देऊन या योजनेचे समतसद्व्य पत्करले आहे. या देणगीदारची नावे खालील प्रमाणे आहेत.

- ०१) डॉ. शांताशाम गोवर्धन बुटे
- ०२) सौ. सुनंदा शांताशाम बुटे
- ०३) सौ. सुहासिनी ग. पाटक (रु. २०००/-)
- ०४) कु. गोवर्णा कृष्णवंत मानकर (रु. ३०००/-)
- ०५) सौ. रोहिणी विकास तडस
- ०६) सौ. वसुधा किनोद देव
- ०७) सौ. अर्चना गणेशराव वातकर
- ०८) सौ. सुषमा मुकुंद गणोजे
- ०९) सौ. रंध्या चंद्रशेखर सामुंदे
- १०) श्री अनंत भार्गव दांडेकर
- ११) डॉ. मोहन नामदेव खतार
- १२) श्री सुरेंद्र प्रभाकरसाव पाटक
- १३) श्री संजय निमराव खडसे
- १४) श्री सुहास प्रल्हादराव उगले
- १५) श्रीमती प्रिया रामलखन पांडे
- १६) श्री साधुराव यशवंतराव कोटरे
- १७) श्री नीळकंठ रामदास फेजळे
- १८) श्री किशोरसिंह राणेंद्रसिंह धुंगळे
- १९) श्री गजप्रनम साहेकराव नारे
- २०) श्री संजय नारायणराव गोकणे
- २१) नियमित बी. एच. प्रशिक्षणार्थी (०२-०३)

- २२) श्री शशिभूषण सरकटे
 २३) डॉ. मुस्ताफ़ खान
 २४) सौ. ज्योती प्रमोद आंबेकर
 २५) कु. सुरेखा मधुकर काबिकर
 २६) कु. सोनिया विठ्ठलराव अप्रवाल
 २७) श्री उत्तमराव भाऊराव देवरे
 २८) श्री आसिफ देशमुख
 २९) श्री समाधान दशरथ अहिरे
 ३०) कु. शीतल देविदास पाचपोर
 ३१) श्री गणेश मंगवानराव साळके
 ३२) श्री विश्वासराव किशनराव म्हैसने
 ३३) डॉ. म्हेश चंद्रमान डावरे
 ३४) श्री पद्माकर रेड्डी नल्लावार
 ३५) कु. अस्मिता अ. उल्हे
 ३६) कु. वैशाली अशोकराव देवगिरे
 ३७) कु. संध्या मणिचंद्राम कुकळकर
 ३८) श्री विलास पांडुरंगजी रोडे
 ३९) श्री रमेश विठ्ठल लांडे
 ४०) श्री विनोद अभयकुमार दर्यापूरकर
 ४१) मुख्याध्यापक जे. डी. पदरे विद्या. फारंजा
 ४२) श्री रत्न राजाराम अधमकर
 ४३) मुख्याध्यापक ना. ना. मुंदडा विद्या. भालेगांव
 ४४) श्री मुकुंद अंबादास कावळे
 ४५) मुख्या. भारत विद्या. अकोला (रु. २०००/-)
 ४६) सौ. शोभना लक्ष्मीकांत महापती (सावजी)
 ४७) श्री मोहन विष्णू खडसे
 ४८) डॉ. श्रीप्रसु मुखबराव घापके
 ४९) श्री गोविंद आंकार घुले
 ५०) श्री सत्यद शेख अली
 ५१) श्री पुरुषोत्तम दत्तात्रय पैठणकर
 ५२) डॉ. भूषण रमेश कविमंडन
 ५३) श्री शरद कृशिनाराय जोशी
 ५४) श्री प्रभात नीळकंठ नाफडे, मलकमपूर
 ५५) कु. रीना दिगांबर मेहरे
 ५६) श्री रामभाऊ किसन गावडे
 ५७) श्री नितीन दशरथ भांडे
 ५८) कु. शास्वत मोतीलाल गरडे
 ५९) सौ. आसावरी अनंत दांडेकर
 ६०) श्रीमती नीला संतोष पाठक
 ६१) सौ. पाघवी वसंत देशपांडे
 ६२) श्री गणेश नामदेवराव केलणे
 ६३) कु. गीता प्रफुल्ल कुळकर्णी
 ६४) श्री विनोद प्रभाकर दासोळकर
 ६५) श्रीमती रीतापाई राजाराम देवकर
 ६६) श्रीमती सूर्यकांता मधुकर काटकर
 ६७) श्री. म. श्री. अप्रवाल
 ६८) मुख्याध्यापक, बाकरीयाल विद्या. पाशिम
 ६९) श्री माणिकराव जमोणाजी पागळे
 ७०) मुख्याध्यापक, मुर्तिजापुर हाय. मुर्तिजापुर
 ७१) श्री श्याम श्रीरामपंत देशपांडे
 ७२) श्री फैलास लक्ष्मणराव सांगळे
 ७३) श्री विनायक गणपत बोराले
 ७४) श्री गोपाळराव श्रीकृष्ण दोरे
 ७५) प्रकाश विष्णू कणपूरे
 ७६) श्री विनायक ज. श्रीसागर
 ७७) श्री गजानन फकिराजी डोईकोडे
 ७८) नियमित बी. एड. (२००३-०४)
 ७९) मु. वि. बी. एड. (२००१-०३)
 ८०) मु. वि. बी. एड. (२००२-०४)
 ८१) मु. वि. बी. एड., डी. एस. एम. (०२-०३)
 ८२) मु. वि. एम. एड. (२००३-०५)
 ८३) नियमित बी. एड. (२००४-०५)
 ८४) मु. वि. एम. एड. (२००४-०६)
 ८५) मु. वि. बी. एड. (२००३-०५)
 ८६) मु. वि. बी. एड. (२००४-०६)
 ८७) मु. वि. बी. एड., डी. एस. एम. (०३-०४)
 ८८) सौ. कंदना पुरुषोत्तम जायले
 ८९) मज्जी विद्यार्थी संघटना, शा. अ. म. वि.
 ९०) सौ. माला रुपसिंग पागडे
 ९१) सौ. आशाताई रविंद्र खोक्ले
 ९२) श्री अनिल दत्तात्रय वाळपूरे
 ९३) शालेय व्यवस्थापन (२००४-२००५)
 ९४) श्री श्रीसाद कृष्णराव लाटे
 ९५) श्री मोहन गणपतराव भोजपुरे
 ९६) श्री हनुमंत गणपतराव पाटील
 ९७) श्री श्रीकांत शंतााराम जळकर
 ९८) अंधप्रवृत्त निर्मूलन समिती
 ९९) श्री गोविंदराव नारायणराव चांदुरकर

- १००) श्री दिलीप हिरालाल पवार
 १०१) श्री प्रशांत सुखदेवराव घन्हाटे
 १०२) श्री मुकुन्द कृष्णराय सपकाळ
 १०३) श्री मुकुन्द रामभाऊ इंगळे
 १०४) श्री रामू सूरजदीन ठापुर
 १०५) श्री श्रीपाद कृष्णराय तारे
 १०६) श्री माधव सखाराम लघे
 १०७) कु. वैशाली पुंडलिक हाकोळे
 १०८) श्री प्रमोद गुल्लबराय देशमुख
 १०९) श्री विलास संकरराव मानकर
 ११०) सौ. अल्का विलास मानकर
 १११) डॉ. आशा मधुकर भास्कर
 ११२) प्रा. अल्हाद बाबुलाल भावसार
 ११३) श्री प्रभु मोहन धेंडुरे
 ११४) श्री अनिल शिवाजी शानखडे
 ११५) शालेय व्यवस्थापन (२००५-०६)
 ११६) श्री ब्रहन काशिनाथ कदम
 ११७) श्री किशनराव उर्कडी फालके
 ११८) घ. घ. मु. वि. धी. एड. (२००५-०७)
 ११९) घ. घ. मु. वि. धी. एड. (२००६-०८)
 १२०) श्री अब्दुल मजीद अ. रफीक देशमुख
 १२१) सौ. मंजुषा प्रशांत देशपांडे
 १२२) श्री गजानन रामकृष्ण ठाकरे
 १२३) श्री संदीप त्र्यंबकराय बाघडकर
 १२४) प्रा. रविंद्र सखाराम भास्कर
 १२५) श्री अनंद अरविंद गद्रे
 १२६) शरद पद्माकर उपश्याम
 १२७) श्री शाम विठ्ठलराव कोथळकर
 १२८) कु. रेणुका विष्णु जलसाडे
 १२९) श्री दिलीप डोगगांवकर
 १३०) श्री अशोक सुखदेवराव भोपळे
 १३१) श्री अनिल जोशी व धी. एड. (०६-०७)
 १३२) श्री शालीग्राम गावंडे
 १३३) श्री शरद पद्माकर उपश्याम
 १३४) श्री शाम विठ्ठलराव कोथळकर
 १३५) श्री दिलीप रतनलाल डोगगांवकर
 १३६) श्री अशोक सुखदेवराव भोपळे
 १३७) कु. रेणुका विष्णु जलसाडे
 १३८) श्री सद्य रमेशराव कथले

- १३९) मो. खालीक शेख खलिक
 १४०) कु. मीरा मधुकर घांदले
 १४१) शालेय व्यवस्थापन २००७-०८
 १४२) नियमित बी. एड. २००७-०८
 १४३) कु. पैताली ज्ञानदेव इंगळे
 १४४) घ. घ. म. मु. वि. धी. एड. (०६-०८)
 १४५) म. घ. म. मु. वि. धी. एड. (०७-०९)
 १४६) शालेय व्यवस्थापन २००८-०९

या योजनेत जमा झालेल्या रकमेची व्याजाची रकम एकूण रु. १२,६९९/- एवढ्या रकमेचे वितरण बक्षीस स्वरूपात शैक्षणिक सत्र २०१३-२०१४ च्या विद्यार्थ्यांना स्नेहसंमेलनाच्या उद्घाटन प्रसंगी दि. १३।१२।२०१४ ला करण्यात आले.

गुणवत्ताप्राप्त विद्यार्थ्यांची नावे व बक्षीसपात्र रकमेचा तपशील निरंतर पारितोषिक योजनेच्या निकषानुसार खालील प्रमाणे आहे.

- १) महाविद्यालयातून सर्वप्रथम -
कु.मनिषा वासुदेवराव खेंडकर रु. १०१६/-
- २) विद्यार्थ्यांमधून सर्वप्रथम -
श्री दिनेश विश्वनाथ धुर्डे रु. ७६२/-
- ३) प्रश्नपत्रिका १ सर्वप्रथम -
कु.मनिषा वासुदेवराव खेंडकर रु. ६३५/-
- ४) प्रश्नपत्रिका २ सर्वप्रथम -
कु.मनिषा वासुदेवराव खेंडकर रु. ६३५/-
- ५) प्रश्नपत्रिका ३ सर्वप्रथम -
कु. पूनम बाबूलाल काजे रु. ६३५/-
- ६) प्रश्नपत्रिका ४ सर्वप्रथम -
कु. हेमांगी चिंतामण मोरे - रु. ६३५/-
- ७) प्रश्नपत्रिका ५ सर्वप्रथम -
श्री सौरभ राजाराम म्हात्रे - रु. ६३५/- विभागून
- ८) प्रश्नपत्रिका ६ सर्वप्रथम -
कु. प्रियंका अरुणकुमार देवगिरीकर - रु. ६३५/-
- ९) प्रश्नपत्रिका ७ सर्वप्रथम - (विभागून)
कु. मेघा गुणवंतराव बावणे - रु. २१२/-
कु. सोनम अशोककुमार सरनाईक - रु. २१२/-
कु. प्रियंका अरुणकुमार देवगिरीकर - रु. २१२/-
- १०) अंतिम सरावपाठ सर्वप्रथम -
कु. सीमा शैवराव मिलके - रु. ३१७/-

- श्री सौरभ राजाराम म्हात्रे - रु. ३१७/-
- ११) मागासवर्गीय सर्वप्रथम विद्यार्थी -
श्री दिनेश विश्वनाथ धुळे - रु. ७६२/-
- १२) मागासवर्गीय सर्वप्रथम विद्यार्थीनी -
कु. सुषमा मोतीराम दाभाडे - रु. ७६२/-
- १३) अपंग विद्यार्थी -
श्री विनोद गुणवत्ताराव काळे - रु. ७६२/-
- १४) उत्कृष्ट स्त्री खेळाडू -
कु. पल्लवी राजेंद्र देशमुख - रु. ६३५/-
- १५) उत्कृष्ट पुरुष खेळाडू -
श्री सौरभ राजाराम म्हात्रे - रु. ६३५/-
- १६) य. घ. म. मु. वि. एम. एड्. २००९-११ सर्वप्रथम
श्री रमेश गणपत जाधव - रु. ११००/-
- १७) य. घ. ग. मु. वि. डी. एड्. - सर्वप्रथम
श्री अरुण श्रीराम रायकर - रु. ७६२/-
- १८) य. घ. म. मु. वि. एम. एड्. - सर्वप्रथम
श्री गजानन घंटनशे - रु. ८८८/-
- १९) य. घ. ब. मु. वि. डी. एस. एम. - सर्वप्रथम - ६३५/-
वरील गुणवत्ताप्राप्त विद्यार्थ्यांपैकी य. घ. म. मु. विद्यापीठ, डी. एस. एम. २०१३ चा निकाल अध्यापकांचे केंद्राला पोहचलेला नसल्यामुळे ही बक्षीसपात्र रक्कम स्नेहसंमेलन २०१४-१५ मध्ये गुणवत्ताप्राप्त विद्यार्थ्यांला वितरित करण्यात येईल. असे निरंतर पारितोषिक योजना समितीसर्फे ठरविण्यात आले. अर्जस्तित सर्व विद्यार्थ्यांना स्नेहसंमेलन २०१३-१४ च्या उद्घाटन प्रसंगी स्नेहसंमेलनाध्य उद्घाटक पं. दे. कृ. विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. रविप्रकाश दाणी, श्री तिडके सरांचे हस्ते दिनांक १४।२।२०१४ रोजी वाटप करण्यात आले.

डॉ. सी. अर्चना ग. यातकर
प्रभारी प्राध्यापक, निरंतर पारितोषिक योजना.

सांस्कृतिक मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालयात दरवर्षी सांस्कृतिक मंडळाच्या अंतर्गत विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. पुढील व्यासपीठ स्पर्धेचे आयोजन दि. २८ व २९ सप्टें रोजी 'स्नेहवर्षा' सांस्कृतिक

मंडळाच्या यतीने भा. प्राध्यापक डॉ. शांताराम सुटे व सांस्कृतिक समन्वयक मा. या. डॉ. वसुधा देव यांच्या मार्गदर्शनात काही स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. हा संपूर्ण कार्यक्रम 'स्नेहवर्षा' या सांस्कृतिक मंडळाच्या सहकार्याने यशस्वीरित्या पार पडला.

कार्यक्रमात विविध उपक्रम घेण्यात आले. उपक्रमासाठी १०० विद्यार्थ्यांचे १० गटांमध्ये १० च्या पटीने विभाजन करण्यात आले. प्रत्येक गटाला एक प्रतिनिधी ठरवून दिल्या गेल्या. प्रत्येक गटाला एक कार्यक्रम सादर करावयाचा होता. कार्यक्रमाचा विषय 'श्री-पुरुष समानता' हा होता.

गट क्र १ चे सहभागी सदस्य - निता टाळे, पूनम मोरे, राहुल लोहकरे, अनिता भोपळे, रूपाली येवले, ऋषिकेश घोषडे, रवी महाले, विवेक कडू, सरद डोईफोडे

या गटाचा 'आत्मचिंतनपर विचार' हा होता व या गटाचे परीक्षण करण्यासाठी परीक्षक म्हणून हेमा खेळकर व गजानन डहाळके हे होते. त्यांनी योग्य परीक्षण करून पहिल्या गटाचे ३ विजेते काढले. प्रथम - राय महाले, द्वितीय - विवेक कडू, तृतीय - रूपाली येवले.

गट क्र. २ चे सहभागी सदस्य - गजानन डहाळके, पल्लवी सजोरकर मधुश्रीर मनवर, शिल्पा शिंदे, सुषमा कांबळे, कविता सोनटके, अमोल शेगांवकर, रवी तायडे, निलेश सत्दार .

या गटाचा विषय 'लघुनाटिका' हा होता. या गटाचे परीक्षण रवी महाले व स्नेहा निशा यांनी केले व योग्य परीक्षण करून तीन क्रमांक काढले. प्रथम- रवी तायडे, द्वितीय - गजानन डहाळके, तृतीय- अमोल शेगांवकर.

गट क्र. ३ चे सहभागी सदस्य - मिनल पानझाडे, अश्विनी खिरोडकर, शारदा शिंगाडे, लक्ष्मी वन्हाडे, ज्योती भात, अनिता पानखडे, चवन लोणकर, मनिष पाटील, गोपाल क्षीरसागर.

या गटाचा विषय होता 'सुविचार व बोधकथा'. या गटाचे परीक्षण कु. प्रीती भोंग व नितीन पळवान यांनी केले. योग्य परीक्षण करून ३ विजेते काढण्यात आले. प्रथम - मिनल पानझाडे, द्वितीय-लक्ष्मी वन्हाडे, तृतीय-अनिता पानखडे. गट क्र ४ चे सहभागी सदस्य - कु. प्रीती भोंग, कु. सुप्रिया वानखडे, ममता पोडेय, फरहिन कौसर, पल्लवी घांसे, नेह्यश नाझ, ज्योती दग, शबनम.

या गटाचा विषय होता 'नाटिका'. या गटाचे परीक्षण रवींद्र तायडे व अमोल शेगांवकर यांनी केले व तीन विजेते काढण्यात आले. प्रथम - प्रीती भोंग, द्वितीय- पल्लवी घांसे, तृतीय- फरहिन कौसर.

गट क्र. ५ चे सहभागी सदस्य - प्रियंका राऊत, कर्मण लाहुडकर, नौशिन हुसेन, आरती पवार, अनुराधा वानखडे, मीरा लोधे, मनोज मेश्राम, नितीन पडवण.

या गटाचा विषय होता 'घोषवाक्य' या गटाचे परीक्षण केले प्रकाश घोंगरे व स्नेहा वखरे यांनी व विजेते आहेत, प्रथम- आरती पवार, द्वितीय- नौशिन हुसेन, तृतीय- प्रियंका राऊत. गट क. ६ चे सहभागी सदस्य - हेमा खेडकर, वैशाली वानखडे, नेहा गावंडे, समीन औविया, छाया पांडे, वृषाली इंगळे, मोनिका अग्रवाल, भावना थोरात.

या गटाचा विषय होता 'पथनाट्य' व परीक्षण दिपक मोहुर्ले व मिनल पानझाडे यांनी केले. विजेते आहेत, प्रथम - नेहा गावंडे, द्वितीय हेमा खेडकर, तृतीय- मोनिका अग्रवाल.

गट क्र ७ चे सहभागी सदस्य - मीना खंडारे, ज्योती घांडक, नेहा कांगटे, अभिजित देशमुख, समिना अंजुम, पंतेकर, प्रतीक्षा खैरे, ज्योत्स्ना मुळे, कीर्ती राऊत, वृषाली कोवले.

या गटाचा विषय होता 'पथनाट्य' व या गटाचे परीक्षण आस्ती पवार व मनोज मेश्राम यांनी केले आणि विजेते प्रथम - नेहा कांगटे, द्वितीय - अभिजित देशमुख, तृतीय- ज्योत्स्ना मुळे आहेत.

गट क्र. ८ चे सहभागी सदस्य - अश्विनी निंबोकार, मीना दामोदर, वैशाली भिवटे, आफसिन सदफ, शीतल वानखडे, श्वेता अग्रवाल, प्रीती बुंदेले, सागर निंबोळे.

या गटाचा विषय होता 'नाटिका' या गटाचे परीक्षण केले दीपाली नवघरे व राहुल लोहकरे यांनी. या गटातील विजेते आहेत, प्रथम- आफसिन सदफ, द्वितीय प्रीती बुंदेले, तृतीय- सागर निंबोळे.

गट क्र. ९ चे सहभागी सदस्य - स्नेहा वखरे, दीपाली नवघरे, शहजादी वानो, माधुरी खंडारे, ज्योत्स्ना भास्कर, स्वाती करंगळे, दिपक मोहुर्ले, श्रीकांत निमकरडे, शरद डोईफोडे, विशाल लांडगे.

या गटाचा विषय होता 'कवी संमेलन' या गटाचे परीक्षण ज्योती घांडक व मीरा लोधे यांनी केले व या गटातील विजेते सदस्य प्रथम- स्नेहा वखरे, द्वितीय - श्रीकांत निमकरडे, तृतीय - शहजादी खान हे आहेत.

गट क्र. १० चे सहभागी सदस्य - शीतल लोखंडे, स्नेहा मिश्रा, फेमल चौरसिया, विद्या मंडलिक, प्रतीक्षा लखंडे, तृष्णीका देशमुख, रवींद्र उगळे, निशांत बेस, अमोल घोडेकर.

या गटाचा विषय होता 'घास्त्रिय दर्शन' या गटाचे परीक्षण केले मित्ता ताले व सागर निंबोळे यांनी. या गटातील विजेते सदस्य आहेत प्रथम - अमोल घोडेकर, द्वितीय-निशांत

बेस, तृतीय- विद्या मंडलिक.

वरील सर्व कार्यक्रमांच्या यशस्वीतेमध्ये महाविद्यालयीन सर्व प्राध्यापकांचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच सर्व कार्यालयीन कर्मचाऱ्यांचे सहकार्य लाभले व सर्व विद्यार्थ्यांचा सहभाग लाभला त्याबद्दल मी सर्वांच्या प्रति ऋण व्यक्त करते.

कु. कीर्ती अमंत इकत
सांस्कृतिक प्रतिनिधी

अर्घ्य मंडळ

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे साहित्य क्षेत्रात प्रशिक्षणार्थीच्या अंगी असलेल्या विविध सुप्त गुणांना शिक्षणाबरोबर वाढ मिळवा, तसेच त्या गुणांचा अधिकाधिक विकास होऊन प्रशिक्षणार्थ्यांची लेखनकला प्रफुल्लित व्हावी यासाठी प्रत्येक वर्षी 'अर्घ्य' वार्षिकक प्रकाशित करण्यात येतो.

त्याकरिता अगदी सुरुवातीला अर्घ्य मंडळाची कार्यकारिणी गठीत करण्यात येते. २०१३-१४ या वर्षात श्री विवेक कडू व कु. कविता देविदासराव सोनटके हे सचिव पदी व कु. स्नेहा मिश्रा, श्री रवी महाले, कु. शबनम शेख, कु. आफसिन सदफ अशा सदस्यांची मिळून कार्यकारिणी गठीत करण्यात आली. अर्घ्य मंडळ महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम मुटे यांच्या प्रेरणेने तसेच प्रभारी अधिव्याख्याता डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्य करते.

अर्घ्य मंडळाचे सदस्यांनी सर्व प्रशिक्षणार्थींकडून विविध प्रकारचे साहित्य गोळा केले नंतर त्याची कर्मचारी करून योग्य निष्ठाच्या आधारे दर्जेदार साहित्याची निवड करून विमानणी केली. आवश्यकते नुसार संपादकीय संस्करण केले. अर्थात यासाठी डॉ. कु. गोकर्ण मानकर यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. 'अर्घ्य' वार्षिककामध्ये अर्पण पत्रिकेपासून तर अशी पाखरे येती या सदराखालील वर्षभरातील सर्व माहिती प्रकाशित करण्यात येत असते म्हणून अर्घ्य वार्षिककाला महाविद्यालयाच्या वर्षभराच्या कार्याचे प्रतिबिंबित स्वरूप म्हटले तर काको ठरणार नाही.

दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी सुद्धा अर्घ्य मंडळाने आपली जबाबदारी अत्यंत आनंदाने पूर्ण केली आहे. त्याचे पत्र म्हणून २०१३-१४ या नियमित शिक्षणसनातक सत्राचा

वार्षिकक आपणास सादर करित अहोत.

मार्गदर्शक - प्रा. डॉ. कु. गोकर्ण मानकर
सचिव - श्री विवेक कडू, कु. कविता सोनटके

आंतरमहाविद्यालयीन भावगीत स्पर्धा

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे दरवर्षी प्रमाणे याही वर्षी के. सी. सुनंदाताई शांताराम बुटे स्मृतीप्रित्यर्थ आंतरमहाविद्यालयीन भावगीत स्पर्धेचे आयोजन दिनांक २१।०१।२०१४ रोजी करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे हे होते. स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून सीताबाई कला महाविद्यालय, अकोला येथील मा. प्रा. उमेश चापके व बी. आर. हायस्कूलच्या शिक्षिका मा. सी. मानसी देव यांची उपस्थिती लाभली. तसेच कार्यक्रमाप्रमुख उपस्थिती म्हणून मा. सी. निलिमा गोगटे यांनी आपली उपस्थिती दर्शविली.

प्रारंभी पाहुण्यांच्या हस्ते सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलन करण्यात आले. स्वागत समारंभानंतर स्पर्धेला सुरुवात झाली. भावगीत स्पर्धेत विविध महाविद्यालयांमधून एकूण २१ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला. प्रत्येक स्पर्धकांनी उत्स्फूर्त सहभाग दर्शविला. प्रत्येक स्पर्धकाने अतिशय उत्कृष्ट असे गीत सादर करून प्रेक्षकांना मंत्रमुग्ध केले.

भावगीत स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक कु. अबोली गद्रे, द्वितीय क्रमांक वाघस्पती चंदेल, तृतीय क्रमांक कु. कांचन सोळंके यांचा आला.

विजेत्या स्पर्धकांना मा. प्राचार्यांच्या हस्ते फिरती ढाल व प्रशस्तीपत्र देऊन गौरविण्यात आले, आणि सहभागी सर्व स्पर्धकांना प्रशस्तीपत्र देण्यात आले. स्पर्धेसाठी पेटीवाढक श्री सतीश खोडवे तसेच तबलावादक श्री जहागिरदार यांनी दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी सुद्धा आमंत्रित करण्यात आले होते. स्पर्धेचा निकाल आणि बक्षीस वितरणानंतर मा. प्राचार्य बुटे यांनी अध्यक्षीय भाषणातून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच स्पर्धेला लाभलेल्या परीक्षकांनी आपल्या सुरेल आवाजाने मैफीलित रंग मसला. या स्पर्धेचे समन्वयक मा. प्रा. डॉ. वसुधा देव यांच्या मार्गदर्शनाखाली सर्व प्राध्यापक, ग्रंथपाल व कर्मचारी बंधू भिनींनी कार्यक्रमाप्र आपली उपस्थिती दर्शविली.

आंतरमहाविद्यालयीन भावगीत स्पर्धेचे सूत्रसंचालन कु. विद्या रवींद्र मंडलिक यांनी तर आभारप्रदर्शन कु. मेधा निना पैरुकर यांनी केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचे शिक्षण स्नातक प्रशिक्षणार्थींनी सहकार्य केले.

मार्गदर्शक/समन्वयक : डॉ. सी. वसुधा देव

जागर जाणीवांचा अभियान २०१३-१४

महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत "जागर जाणीवांचा" अभियान अंतर्गत रावविषयात येणाऱ्या विविध उपक्रमांसाठीचे नियोजन करण्यासाठी महाविद्यालयात दि. २१/१/१३ रोजी प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांच्या अध्यक्षतेखाली सत्तागार समितीच्या सर्व सदस्यांच्या उपस्थितीत सभेचे आयोजन करण्यात आले. या सभेत सर्व सदस्यांच्या विद्यारनुसार विविध उपक्रम घेण्यावर एकमताने निर्णय घेण्यात आला.

उपक्रम - १ पथनाट्य -
'तियेला माझा नमस्कार ... !

विद्यार्थ्यांमध्ये तसेच समाजातील विविध स्तरावरील लोकांमध्ये स्त्री-पुरुष समानतेचे मूल्य रजविषयाच्या दृष्टीने पथनाट्याचे आयोजन डॉ. सी. सुषमा गणोजे (जागर जाणीवांचा अभियान, समन्वयक) डॉ. आशा धारस्कर व डॉ. सी. संध्या सधुद्रे (कार्यक्रम समन्वयक) यांनी केले. त्या अनुषंगाने पथनाट्याचे स्वल्प, वेळ आणि तज्ज्ञ मार्गदर्शक या संबंधी प्रशिक्षणार्थी व प्राध्यापकवृंद यांचेशी चर्चा करण्यात आली.

कार्यक्रमाची उद्दिष्टे निश्चित झाल्यानंतर तज्ज्ञमार्गदर्शक म्हणून प्रा. आल्हाद भावसार (कला, वाणिज्य, विज्ञान महाविद्यालय, दाकापूर) यांना निर्भरित करण्यात आले.

दि. १६/१०/२०१३ बुधवार रोजी प्रा. आल्हाद भावसार यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रा. आल्हाद भावसार लिखित व दिग्दर्शित 'तियेला माझा नमस्कार' या विषयावरील पथनाट्याच्या सराचाला सुरुवात झाली सलग ८ दिवस दि. २४/१०/२०१३ पर्यंत पथनाट्याचा सराच घेण्यात आला. पथनाट्यात महाविद्यालयाचे एकूण ३१ विद्यार्थी सहभागी झाले.

दि. २५/१०/२०१३ बुधवार रोजी सकाळी ११.३० वा. सर्व प्रशिक्षणार्थींनी महाविद्यालयातून "जागर जाणीवांचा ! स्त्री-पुरुष समानतेचा" अशा घोषणा देत संबंधित शाळेत पथनाट्य सादरीकरणालाठी प्रस्थान केले. सोबत महाविद्यालयाचे प्राचार्य तसेच सर्व प्राध्यापक वृंद होते.

"प्रमात हे बोर्डिंग स्कूल" अकोला येथे गेल्यानंतर संबंधित शाळेचे अध्यक्ष शाळेच्या मुख्याध्यापिका यांनी पुष्पगुच्छ देऊन सर्वोच्च स्वागत केले. आणि प्रत्यक्ष पथनाट्याच्या प्रयोगाला सुरुवात झाली. पथनाट्यात भरपूर असा प्रतिसाद मिळाला पथनाट्य सादरीकरणाच्या वेळी प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे, समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे, कार्यक्रम समन्वयक डॉ. आशा धारस्कर, डॉ. संध्या सामुद्रे तसेच सर्व प्राध्यापक वृंद, प्रभाल

किदसचे संचालक डॉ. गजानन नारे तसेच सर्व शिक्षका शिक्षिका व प्राथमिक, माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थी उपस्थित होते.

पथनाट्याविषयी तीन विद्यार्थ्यांनी आपल्या प्रतिविद्या व्यक्त केल्यात कार्यक्रम घ्या शेट्टी समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे यांनी आभार व्यक्त केले.

पथनाट्याचा दुसरा प्रयोग न्यु इंग्लीश हायस्कूलच्या प्रांगणात घेण्यात आला. याप्रसंगी न्यु इंग्लीश शाळेचे मुख्याध्यापक श्री दत्तात्रय कदम सर तसेच, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परीषद, पुणे येथील आयुक्त पांदरे साहेब, सहआयुक्त यादवीरे साहेब व शिक्षकवृंद आणि गटशिक्षणाधिकारी उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त असा प्रतिसाद पथनाट्याला दिला. जागर जाणीव अभियान समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे यांनी सर्वांसाठी ऋण व्यक्त केले.

परिसंवाद -

स्त्री-पुरुष समानतेसाठी स्त्री सक्षमीकरण काळाची गरज

दि. २४-१०-२०१३ रोजी दुपारी २.०० वाजता शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला सभागृहात परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले. परिसंवादाचे अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य शांताराम हुटे हे होते तर मार्गदर्शक या नात्याने प्रा. आल्हाद भावसार हे उपस्थित होते. परिसंवादाचा प्रारंभ सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाने करण्यात आला. परिसंवादाचे प्रास्ताविक 'जागर जाणीवांचा' अभियान समन्वयक प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे यांनी केले. आपल्या प्रास्ताविकातून 'जागर जाणीवांचा' अभियानाचे स्वरूप, महत्त्व स्पष्ट केले. तसेच परिसंवादाच्या आयोजनामागील मनीभूमिका विषय देखील. तसेच स्त्री पुरुष समानतेसाठी स्त्री सक्षमीकरण कासे गरजेचे हे मांडले. मार्गदर्शकांचा परिषय बी.एड प्रशिक्षणाधी यांनी कल्प दिला. यानंतर महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांनी पॉवर पॉइंट प्रेझेंटेशनच्या साहाय्याने विचार व्यक्त केले. परिसंवादात एकूण सात विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला. त्यांची नावे पुढीलप्रमाणे- श्री प्रकाश घोगरे, शहजादी बानो, टिपाली नवघरे, मीना खंडारे, शीतल लोखंडे, स्नेहा मिश्रा, वैशाली धानखडे

विद्यार्थ्यांनी आपल्या भाषणातून स्त्रीयांवर पूर्वापार होत आलेले अत्याचार, दुय्यम स्थान, स्त्रीयांची कुचंबणा, आधुनिक काळात स्त्रीयांवरील अत्याचाराचे बदललेले स्वरूप, अलीकडच्या काळातील घडलेल्या लैंगिक छळाचा घटना इत्यादी बाबी अधोरेखित केल्या. तद्द्वारा युवक व स्त्रीयांनी जीवनाच्या

सर्व क्षेत्रात न इगमगता गाजवलेले कर्तृत्व व स्वतःचे निर्वाण केलेले स्थान याबद्दल सविस्तर वर्णन केले. स्त्री सक्षमीकरणामुळे स्त्रीयांचे समाजातील स्थान उंचावण्यास मदत होईल, अशा आशयाचे विचार व्यक्त केले. परिसंवादाचे मार्गदर्शक प्रा. डॉ. आल्हाद भावसार यांनी परिसंवादात व्यक्त झालेल्या विचारांवर आल्हाद भावसार यांनी परिसंवादात व्यक्त झालेल्या विचारांवर भाष्य केले. तसेच स्त्री-पुरुष समानतेची संकल्पना स्पष्ट केली. स्त्री सक्षमीकरणातून समानता कशी साध्य करता येईल यासंबंधी विवेचन केले. तसेच पुरुषाची भूमिका स्त्री सक्षमीकरणेत अत्यंत महत्वाची आहे, या आशयाचे विचार स्पष्ट केले.

अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. शांताराम हुटे यांनी अध्यक्षस्थानी मनोगतातून परिसंवादातील सर्व वक्त्यांच्या भाषणांचा आढावा घेतला. स्त्री पुरुष समानतेचे मूल्य भावी पिढ्यांमध्ये रुजविण्यासाठी शिक्षकांची भूमिका महत्वाची आहे. शिक्षकांनी आपल्या अध्यापन विषयातून, अभ्यासक्रमातून व अभ्यासेतर कार्यक्रमातून विद्यार्थ्यांमध्ये स्त्री पुरुष समानतेचे मूल्य संक्रमित करावे, या दृष्टीने महाविद्यालयातल्या सर्व भावी शिक्षकांची (विद्यार्थ्यांची) जबाबदारी स्पष्ट केली.

उपक्रम - ३

विधवा, घटस्फोटिता, परित्यक्त्या-विधुर परिचय मेळावा

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला आणि स्वामिनी नवजीवन पुनर्विवाह मंडळ, अकोला यांचे संयुक्त विद्यमाने दि. २३/६/२०१३ रोजी विधवा, घटस्फोटीता, परित्यक्ता - विधुर परिचय मेळाव्याचे आयोजन ११ ते ५ या वेळेत शासकीय अध्यापक महाविद्यालयात करण्यात आले. सदर मेळाव्यात उद्घाटक म्हणून मा. नरेश वंजारी, जिल्हा पुरवठा अधिकारी, अकोला व अतिथी या नात्याने श्री भुवेंद्र टाकसाळे, जिल्हा पुरवठा अधिकारी, बुलढाणा हे उपस्थित होते. उद्घाटन सोहळ्याच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. डॉ. सी. वसुधा देव ह्या होत्या. मेळाव्याचा प्रारंभ सरस्वती पूजन, स्व. लताताई देशमुख यांच्या प्रतिमेचे पुजन व दीपप्रज्वलनाने झाला. या प्रसंगी व्यासपीठावर अध्यक्ष, उद्घाटक, अतिथी समवेत स्वामीनीचे संचालक श्री संजय कर्कर अशोक व 'जागर जाणीवांचा' समन्वयक प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे ह्या उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक श्री संजय कमल अशोक यांनी केले. आपल्या प्रास्ताविकातून त्यांनी आपल्या भारतीय समाजातील विधवा, घटस्फोटीता व परित्यक्तांच्या वर्तमान स्थितीचे विदारक चित्र उपस्थापित करून

वाढले. या महिलांच्या समस्या व आक्षेपांचे नेमके वर्णन त्यांनी केले. परिचय मेळाव्याच्या आयोजनामागील हेतू स्पष्ट केला.

भा. उद्घाटक श्री. नरेश वंजारी यांनी आपल्या भाषणातून विधवा, परित्यक्ता घटस्फोटीत महिलांसाठी असलेल्या शासकीय योजनांची माहिती दिली. मानवी जीवनात अनेक संकटे, आपत्ती घेत असतात, त्यांना न दगमगता पुढे गेले पाहिजे. वैधव्य, घटस्फोट ही एक दुर्दैवी घटना असली तरी पुनर्विवाहाच्या माध्यमातून आपण आपले आयुष्य पुनश्च सावरण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. अतिथी श्री मुकुंद टाकसाळे, जिल्हा पुरवठा अधिकारी, बुलढणा यांनी उपस्थितांशी संवाद साधत त्यांच्या समस्या जाणून घेतल्या व परिचय मेळाव्याच्या यशस्वीतेसाठी शुभेच्छा दिल्या.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष डॉ. सौ. वसुधा देव यांनी सदस्यांनी युक्त असलेली व्यक्ती ही सौभाग्यावान असते म्हणून महिलां मध्ये कुठल्याही भेद न करता आध्यात्मिक स्तरावर प्रत्येकाने समानता पाळवी व समाजपरिवर्तनाच्या प्रवाहात स्वतःचा झोकून द्यावे, अशा आशयाचे अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त केले.

कार्यक्रमाचा एक भाग म्हणून विधवा, घटस्फोटीत व परित्यक्ता महिलांच्या हस्ते वटपोर्णिमेचे निमित्ताने वडाच्या झाडाचे पूजन करण्यात आले. या प्रसंगी या महिलांसमवेत महाविद्यालयाच्या प्राध्यापिका भगिनी सहभागी झाल्या होत्या. विधवा, घटस्फोटीत, परित्यक्ता - विधूर यांना पुनर्विवाहाच्या माध्यमातून नवजीवन प्रदान करण्यासाठी वडाच्या झाडाचे पूजन करण्यात आले. एकाअर्धी समाजपरिवर्तनाचे हे पाऊल होते.

मेळाव्याच्या द्वितीय सत्रात मेळाव्यात सहभागी स्त्री-पुरुषांनी व्यासपिठावरान स्वतःच्या परिचय उपस्थितांना करून दिला. यानंतर त्यांना परस्पर परिचयाची संधी देण्यात आली. त्यांनी मोकळेपणाने एकमेकांशी संवाद साधला.

समारोपीय सत्राच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताश्रम बुटे हे होते. आपल्या अध्यक्षीय मनोगतातून त्यांनी सदर मेळावा हा एक स्तुत्य उपक्रम असून अशा प्रकारचे मेळावे शारंवार आयोजित केले पाहिजेत तसेच विधवा, विधुरांना पुनर्विवाहाच्या माध्यमातून नवजीवनाची संधी प्राप्त करून दिली गेली पाहिजे. तसेच या मेळाव्यातून जुळविलेल्या विवाहाकरिता महाविद्यालय सर्वतोपरी सहकार्य करील असे आश्वासन दिले.

या मेळाव्यास दिडशेहून अधिक स्त्री-पुरुष समाजाच्या विविध स्तरावरून आलेले होते. महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक

बंधु भगिनी, कर्मचारी बंधु भगिनी तसेच य.च.म.मु.वि.च्या एम.एड. प्रशिक्षणाधीनी मेळाव्यास हजेरी लावली व यशस्वीतेसाठी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सौ. पद्मा टिकर यांनी केले व समन्वयक डॉ. सुष्मा गणोजे यांनी आभार मानले

उपक्रम - ४

महिलाविषयक कायदे व मजुरी हक कार्यशाळा.

कार्यशाळेचा प्रारंभ ११.३० वा उद्घाटन कार्यक्रमाने झाला उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताश्रम बुटे होते. सरस्वती पुजन व दीप प्रज्वलनाने कार्यक्रमाची सुरवात झाली. कार्यक्रमात शारद स्तवन व स्वागतगीत प्रशिक्षणाधीनी सादर केले. त्यानंतर अतिथींचा परिचय व प्रास्ताविक सादर करण्यात आले. प्रास्ताविक प्रा. डॉ. सुष्मा गणोजे यांनी केले अध्यक्षीय समारोपानंतर उद्घाटनाचा कार्यक्रम संपव झाला. प्रा. डॉ. वसुधा देव, प्रा. डॉ. मोहन खताळ यांनी कार्यक्रम समन्वयक या नात्याने जबाबदारी पार पाडली.

प्रथम सत्र :- प्रथम सत्राचे मार्गदर्शक अॅड. मंगला पांडे यांनी स्त्रीविषयक कायदे यावर मार्गदर्शन केले. यात प्राभुष्याने कायद्यावर प्रकाश टाकला हुंडा विरोधी कायदा, परित्यक्ता स्त्रियांकरिता असणारे विविध कायदे व्हाताकार विरोधी कायदे, सादर भाव्य करून महिलांनी अन्याय निमुटपणे सहन न करता कायद्याचे संरक्षण मिळविले पाहिजे. समाजातील घडलेल्या विविध उदाहरणांच्या साहाय्याने स्त्रीयांवरील अन्याय, अन्याचार कसे होतात, त्याला कायद्याचे संरक्षण कसे मिळू शकते यावरही प्रकाश टाकला. म्हणून स्त्रियांनी कायद्याचे ज्ञान घनयला हवे. हे ज्ञान घेतल्यास त्या आपल्या कुटुंबाचे संरक्षण वांगल्या पध्तीने करू शकतात. म्हणून स्त्रियांवाढतच्या कायद्यासाठी त्यांनी सजग राहावे. अशा आशयाचे मार्गदर्शन त्यांनी आपल्या भाषणातून केले. तसेच प्रशिक्षणाधीना प्रश्न विचारण्याची संधी देऊन त्यांनी विचारलेल्या प्रश्नांना त्यांनी समर्पक उत्तरे दिली.

द्वितीय सत्र :- द्वितीय सत्र दुपारी २.३० या. स्त्री-पुरुष व मानवाधिकार या विषयावर अॅड. संगिता माकरे यांनी प्रशिक्षणाधीना मार्गदर्शन केले. यामध्ये अॅड. संगिता माकरे यांची मानवाधिकाराची संकल्पना स्पष्ट केली. अल्पवयीन मुलींचे होणारे लैंगिक शोषण, वेश्या व्यवसाय करणाऱ्या स्त्रियांचे शोषण वाढविण्यासाठी प्रत्येकाने मानवाधिकार समजून घेतला पाहिजे बालकर्मभंगार, बालविवाह हे मानवाधिकाराचे उल्लंघन

आहे. हे रोखण्यासाठी प्रत्येक व्यक्तीने जागरूक झाले पाहिजे, असे विचार त्यांनी मांडले. महाविद्यालयीन प्रशिक्षणाध्याने विद्यारलेल्या प्रस्नाना अॅड. भाऊने यांनी समर्पक उत्तरे दिली.

उपक्रम - ५

'उमलू या कळी' कार्यशाळा

दि. १५-१०-२०१३ मंगळवार रोजी ११-३० वा. 'उमलू या कळी' कार्यशाळेचे उद्घाटनपर कार्यक्रमाचा प्रारंभ सरस्वती पूजन व दीप प्रज्वलन करून झाला. उपक्रममाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. सी वसुधा देव मॅडम होत्या. यावेळी डॉ. आरती कुलवाल यांचे स्वागत झाले. श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन डॉ. वसुधा देव मॅडम यांनी केले. व्यासपिठावर डॉ. आरती कुलवाल, डॉ. वसुधा देव, डॉ. सुभमा गणोजे, डॉ. गोकर्ण मानकर, डॉ. रोहिणी तडस उपस्थित होत्या. व्यासपिठावरील सर्व मान्यवरांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला.

कार्यक्रमाकरिता सर्व शिक्षण स्नातक प्रशिक्षणाधी जिजाऊ कन्या शाळा व प्रभात किड्सच्या वर्ग ९ च्या विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या, तसेच जिजाऊ कन्या शाळेच्या शिक्षक सी. मुरळ, प्रभात किड्सच्या शिक्षिका सी. पुरोहित, सरस्वती कन्या शाळा मतकापूर येथील मुख्याध्यापिका सी. छाया उपश्याम व सावित्रीबाई फुले कन्या शाळा गोकुळ कॉलनी येथील सी. तळेंकर मॅडम यांची ही उपस्थिती होती व कार्यशाळेचे सूत्र संचालन व आभार प्रदर्शन कु. वैशाली मधुकरराव यानखडे हिने केले.

याचवेळेस कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष डॉ. सी. वसुधा देव यांनी कार्यशाळेचे उद्घाटन करून कार्यशाळेच्या यत्नसिध्तेसाठी शुभेच्छा दिल्यात. तसेच कार्यशाळेचे प्रास्ताविक डॉ. रोहिणी तडस यांनी केले.

डॉ. आरती कुलवाल

पौगंडावस्था म्हणजे काय? पौगंडावस्थेत कोणकोणते ढोके असतात, हे ढोके कसे ओळखावे यासंबंधी सुंदर विवेचन डॉ. कुलवाल मॅडमनी केले. या वयात युवक व युवतींना येणाऱ्या मानसशास्त्रीय व भावनिक समस्यांचा उद्‌घोष डॉ. कुलवाल मॅडमनी केला. स्त्रियांना सहनशक्तीचे वरदान आहे पण तो कधी शाय ठरतो म्हणून मुलींना निर्णयशक्तीची गरज आहे. तसेच स्त्रियांनी आपली मानसिकता बदलणे गरजेचे आहे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. आयुष्यात पौगंडावस्था म्हणजे एक महत्वाचे वळण आहे. याच अवस्थेत विद्यार्थ्यांनी स्वतःच्या आरोग्याबाबत जागरूक असले पाहिजे तद्वतच पुरेसा आहार घेतला पाहिजे आणि

शारिरीक, मानसिक, बौद्धिक वृष्ट्या सक्षम झाले पाहिजे.

प्रा. श्रुती राजे

उमलणे हा एक नैसर्गिक आहे. उमलण्याचा अधिकार प्रत्येकीला, मात्र त्याची नैसर्गिकता अजावी. जास्त अवडंबर चुकीचे आहे. मुलींनी स्वतःची नैतिकते संदर्भात विचारण्याची विकसित करावी. समाधान आणि हित यातील फरक प्रत्येकाला कळायला पाहिजे. समान वर्तणूक मिळावी हा मुलींचा नैसर्गिक अधिकार मात्र समानतेचा खरा अर्थ काय तो कळणे पाहिजे. समानता म्हणजे पुरुषीपणा, स्त्रीचार किंवा वेष्टूत वर्तन नव्हे, आणि असे वर्तन केल्यास त्याचे परिणाम काय सर शिक्षणाची ऐंशीतेशी आणि करिअरचा वट्यातोल होय. मुलींनी काय करावे

उपक्रम - ६

आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळा

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे महाराष्ट्र पुरस्वृत्त 'जागर जाणीवांचा' अभियानातर्गत 'आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळा' आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांचे अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. उद्घाटन प्रसंगी व्यासपीठावर अखिल भारतीय मराठा महासंघ, अक्नेला येथील मा. श्री. संदीप भुंबरे, श्री संतोष वानरे, श्री विठ्ठल गाडे तसेच डॉ. सुभमा गणोजे ह्या समन्वयक सर डॉ. संध्या सामुद्रे व डॉ. आशा धारस्कर ह्या कार्यक्रम समन्वयक म्हणून उपस्थित होत्या.

सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलन करून मान्यवरांनी कार्यशाळेचे रितसर उद्घाटन केले. अतिथींचा अध्यक्षीय इस्ते स्वागत व सत्कार करण्यात आला. मा. श्री. संदीप भुंबरे यांनी युद्धकलेत महत्त्व, युद्धकलेचे प्रकार, अत्याचाराला चोख प्रयुक्त वेण्यासाठी वापरण्याच्या प्रसंगानुरूप कला यांचेबाबत सविस्तर उद्‌बोधन केले.

दुसऱ्या सत्रात ताठी प्रकारातील १) प्रणाम २) साधा चौमुखी ३) साधा वाजू ४) गिरकी वाजू ५) बगल वाजू ६) फिरता चौमुखी ७) डडल काठी या सात प्रकारांचे चित्रकारक प्रात्यक्षिक टीमने प्रशिक्षणाधीना करून दाखविले. यानंतर प्रशिक्षणाधीकडून ते करवुन घेतले. या प्रात्यक्षिकामध्ये प्रशिक्षणाधीनी उत्फुर्ल प्रतिसाद दिला. या लाठीकाठी प्रकारात एकूण ४० मुलींनी व १४ मुलांनी प्रात्यक्षिक करून दाखविले. नंतर पट्टा प्रकारात पट्टा प्रणाम व पट्टा चौमुखी व माला वापरण्याची कला यांचे प्रात्यक्षिक टीमने करून दाखविले.

मांडले. या महिलांच्या समस्या व आज्ञांनाचे नेमके वर्णन त्यांनी केले. परिचय मेळाव्याच्या आयोजनामागील हेतू स्पष्ट केला.

भा. उद्घाटक श्री. नरेश वंजारी यांनी आपल्या भाषणातून विधवा, परित्यक्त्या घटस्फोटीत महिलांसाठी असलेल्या शासकीय योजनांची माहिती दिली. मानवी जीवनात अनेक संकटे, आपत्ती येत असतात, त्यांना न डगमगता पुढे गेले पाहिजे. वैधव्य, घटस्फोट ही एक दुर्दैवी घटना असली तरी पुनर्विवाहाच्या माध्यमातून आपण आपले आयुष्य पुनरुद्य सावरण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे, अशा आशयाचे मनोगत व्यक्त केले. अतिथी श्री. मुकुंद टाकसाळे, जिल्हा पुरवठा अधिकारी, बुलढाणा यांनी उपस्थितांची संवाद साधत त्यांच्या समस्या जाणून घेतल्या व परिचय मेळाव्याच्या यशस्वीतेसाठी शुभेच्छा दिल्या.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा डॉ. सी. वसुधा देव यांनी सदस्यांनी युक्त असलेली व्यक्ती ही सौभाग्यावान असते म्हणून महिलां महिलांमध्ये कुठलाही भेद न करता आध्यात्मिक स्तरावर प्रत्येकाने समानता पाळावी व समाजपरिवर्तनाच्या प्रवाहात स्वतःला झोकून घ्यावे, अशा आशयाचे अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त केले.

कार्यक्रमाचा एक भाग म्हणून विधवा, घटस्फोटीत व परित्यक्त महिलांच्या हस्ते वटपौर्णिमेचे निमित्ताने वडाच्या झाडाचे पूजन करण्यात आले. या प्रसंगी या महिलांसमवेत महाविद्यालयाच्या प्राध्यापिका भगिनी सहभागी झाल्या होत्या. विधवा, घटस्फोटीत, परित्यक्त्या - विधूर यांना पुनर्विवाहाच्या माध्यमातून नवजीवन प्रदान करण्यासाठी वडाच्या झाडाचे पूजन करण्यात आले. एकाअर्थी समाजपरिवर्तनाचे हे पाऊल होते.

मेळाव्याच्या द्वितीय सत्रात मेळाव्यात सहभागी स्त्री-पुरुषांनी व्यासपिठावरून स्वतःचा परिचय उपस्थितांना करून दिला. यानंतर त्यांना परस्पर परिचयाची संधी देण्यात आली. त्यांनी मोकळेपणाने एकमेकांशी संवाद साधला.

समारोपीय सत्राच्या अध्यक्षास्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. सांताराम बुटे हे होते. आपल्या अध्यक्षीय मनोगतातून त्यांनी सदर मेळावा हा एक स्तुल्य उपक्रम असून अशा प्रकारचे मेळावे वारंवार आयोजित केले पाहिजेत तसेच विधवा, विधुरांना पुनर्विवाहाच्या माध्यमातून नवजीवनाची संधी प्रस्तुत करून दिली गेली पाहिजे. तसेच या मेळाव्यातून जुळविलेल्या विवाहाकरिता महाविद्यालय सर्वतोपरी सहकार्य करील असे आश्वासन दिले.

या मेळाव्यास दिहसोडून अधिक स्त्री-पुरुष समाजाच्या विविध स्तरावरून आलेले होते. महाविद्यालयातील सत्र प्राध्यापक

बंधु भगिनी, कर्मचारी बंधु भगिनी तसेच य.च.म.सु.वि.च्या एम.एड. प्रशिक्षणाधीनी मेळाव्यास हजेरी लावली व यशस्वीतेसाठी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सी. पदमा टिकार यांनी केले व समन्वयक डॉ. सुपमा गणोजे यांनी आभार मानले

उपक्रम - ४

पहिलाविषयक कायदे व मानवी हक्क कार्यशाळा.

कार्यशाळेचा प्रारंभ ११.३० वा उद्घाटन कार्यक्रमाने झाला उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. सांताराम बुटे होते. सरस्वती पुजन व दीप प्रज्वलनाने कार्यक्रमाची सुरवात झाली. कार्यक्रमात शारदा स्तवन व स्वागतगीत प्रशिक्षणाध्यक्षीनी सादर केले. यानंतर अतिथींचा परिचय व प्रास्ताविक सादर करण्यात आले. प्रास्ताविक प्रा. डॉ. सुपमा गणोजे यांनी केले अध्यक्षीय समारोपानंतर उद्घाटनाचा कार्यक्रम संपन्न झाला. प्रा. डॉ. वसुधा देव, प्रा. डॉ. मोहन खताळ यांनी कार्यक्रम समन्वयक या नात्याने जबाबदारी पार पाडली.

प्रथम सत्र :- प्रथम सत्राचे मार्गदर्शक अॅड. मंगला पांडे यांनी स्त्रीविषयक कायदे यावर मार्गदर्शन केले. मात्र प्रामुख्याने कायद्यावर प्रकाश टाकला हुंडा विरोधी कायदा, परित्यक्त्या स्त्रियांकरिता असणारे विविध कायदे बलात्कार विरोधी कायदे, यावर भाष्य करून महिलांनी अन्याय निमुटपणे सहन न करता कायद्याचे संरक्षण मिळविले पाहिजे. समाजातील घडलेल्या विविध उदाहरणाच्या साहाय्याने स्त्रीयांवरील अन्याय, अत्याचार कसे होतात, त्याला कायद्याचे संरक्षण कसे मिळू शकते यावरही प्रकाश टाकला. म्हणून स्त्रियांनी कायद्याचे ज्ञान घ्यायला हवे. हे ज्ञान घेतल्यास त्या आपल्या कुटुंबाचे संरक्षण घेण्यास पध्दतीने करू शकतात. म्हणून स्त्रियांवाढत्या कायदांसाठी त्यांनी सजग राहावे, अशा आशयाचे मार्गदर्शन त्यांनी आपल्या भाषणातून केले. तसेच प्रशिक्षणाधीनी प्रश्न विचारण्याची संधी देऊन त्यांनी विचारलेल्या प्रश्नांना त्यांनी समर्पक उत्तरे दिली.

द्वितीय सत्र :- द्वितीय सत्र दुपारी २.३० वा. स्त्री-पुरुष व मानवाधिकार या विषयावर अॅड. संगिता भाकरे यांनी प्रशिक्षणाधीनी मार्गदर्शन केले. यामध्ये अॅड. संगिता भाकरे यांची मानवाधिकाराची संकल्पना स्पष्ट केली. अल्पवयीन मुलींचे होणारे लैंगिक शोषण, बेश्या व्यवसाय करणाऱ्या स्त्रियांचे शोषण यांविषयासाठी प्रत्येकाने मानवाधिकार समजून घेतला पाहिजे बालकामगार, बालविवाह हे मानवाधिकाराचे उल्लंघन

आहे. हे रोखण्यासाठी प्रत्येक व्यक्तीने जागरूक झाले पाहिजे, असे विचार त्यांनी मांडले. महाविद्यालयीन प्रशिक्षणाध्याने विचारलेल्या प्रश्नांना अॅड. भाकरे यांनी सभर्षक उत्तरे दिली.

उपक्रम - ५

'उमलू या कळी' कार्यशाळा

दि. १५-१०-२०१३ मंगळवार रोजी ११-३० वा. उमलू या कळी' कार्यशाळेचे उद्घाटनपर कार्यक्रमाचा प्रारंभ सरस्वती पूजन व दीप प्रज्वलन करून झाला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. सी वसुधा देव भेंडम होत्या. यावेळी डॉ. आरती कुलवाल यांचे स्वागत शाल, श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन डॉ. वसुधा देव भेंडम यांनी केले. व्यासपिठावर डॉ. आरती कुलवाल, डॉ. वसुधा देव, डॉ. सुवमा गणोजे, डॉ. गोकर्ण मानकर, डॉ. रोहिणी तडस उपस्थित होत्या. व्यासपिठावरील सर्व मान्यवरांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला.

कार्यक्रमाकरिता सर्व शिक्षण स्नातक प्रशिक्षणार्थी जिजाऊ कन्या शाळा व प्रभात किड्सच्या वर्ग १ च्या विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या, तसेच जिजाऊ कन्या शाळेच्या शिक्षिका सी. मुरळ, प्रभात किड्सच्या शिक्षिका सी. पुरोहित, सरस्वती कन्या शाळा मलकापूर येथील मुख्याध्यापिका सी. धाया उपस्थाम व साहिबीबाई फुले कन्या शाळा गोकुळ कॉलनी येथील सी. तळोकार भेंडम यांची ही उपस्थिती होती व कार्यशाळेचे सूत्र संचालन व आभार प्रदर्शन कु. वैशाली मयुकरराव वानखडे हिने केले.

याचवेळेस कार्यक्रमाच्या अध्यक्षी डॉ. सी. वसुधा देव यांनी कार्यशाळेचे उद्घाटन करून कार्यशाळेच्या यशस्वितेसाठी शुभेच्छा दिल्यात, तसेच कार्यशाळेचे प्रास्ताविक डॉ. रोहिणी तडस यांनी केले.

डॉ. आरती कुलवाल

पौगंडावस्था म्हणजे काय? पौगंडावस्थेत कोणत्यावेळी घोके असतात, हे घोके कसे ओळखावे यासंबंधी सुंदर विवेचन डॉ. कुलवाल भेंडमनी केले. या ह्यात युद्ध व युक्तीना येणाऱ्या मानसशास्त्रीय व भावनिक समस्यांचा उहापोह डॉ. कुलवाल भेंडमनी केला. स्त्रियांना सहनशक्तीचे वरदान आहे पण तो कधी स्नाप ठरतो म्हणून मुलींना निर्णयशक्तीची गरज आहे. तसेच स्त्रियांनी आपली मानसिकता बदलणे गरजेचे आहे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. आयुष्यात पौगंडावस्था म्हणजे एक महत्त्वाचे बळण आहे. याच अवस्थेत विद्यार्थ्यांनी स्वतःच्या आरोग्याबाबत जागरूक असले पाहिजे तद्वतच पुरेसा आहार घेतला पाहिजे आणि

शारीरिक, मानसिक, वीर्यिक दृष्ट्या सक्षम झाले पाहिजे. प्रा. मुली राजे

उमलणे हा एक नैसर्गिक आहे. उमलण्याचा अधिकार प्रत्येकीला, मात्र त्याची नैसर्गिकता जपावी, जास्त अवहंकर चूकीचे आहे. मुलींनी स्वतःची नैतिकते संदर्भात विचारप्रवाही विकसित करावी. समाधान आणि हिस यातील फरक प्रत्येकीला कळायला पाहिजे. समान वर्तणूक मिळावी हा मुलींचा नैसर्गिक अधिकार मात्र समानतेचा खरा अर्थ कथय तो कळले पाहिजे. समानता म्हणजे पुरुषीपणा, स्त्रीराधार किंवा वैधुट वर्तन नव्हे, आणि असे वर्तन केल्यास त्याचे परिणाम काय तर शिक्षणाची ईशितैशी आणि करिअरचा यदयादोख होय. मुलींनी कथय करावे

उपक्रम - ६

आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळा

राजसकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला येथे महाराष्ट्र पुरस्वृत्त 'जागर जाणीवांचा' अभियानातर्गत 'आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळा' आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे यांचे अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. उद्घाटन प्रसंगी व्यासपीठावर अखिल भारतीय मराठा महासंघ, अकोला येथील मा. श्री. संदीप भुंबरे, श्री संतोष वानरे, श्री विठ्ठल गाडे तसेच डॉ. सुभमा गणोजे ह्या समन्वयक तर डॉ. संध्या सामुद्रे व डॉ. आशा धारस्कर ह्या कार्यक्रमा समन्वयक म्हणून उपस्थित होत्या.

सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलन करून मान्यवरांनी कार्यशाळेचे रितसर उद्घाटन केले. अतिथींचा अध्यक्षीय हस्त स्वागत व सत्कार करण्यात आला. मा. श्री. संदीप भुंबरे यांनी युध्दकलेले महत्त्व, युध्दकलेचे प्रकार, अत्याचारांला चोख प्रत्युत्तर देण्यासाठी वापरावयाच्या प्रसंगानुसार कला यांचेबाबत सविस्तर उद्बोधन केले.

दुसऱ्या सत्रात साठी प्रकरणातील १) प्रणाम २) साधा चौमुखी ३) साधा बाजू ४) गिरकी बाजू ५) बगल बाजू ६) फिरता चौमुखी ७) डबल काठी या सात प्रकारांचे चित्थारक प्रात्यक्षिक टीमने प्रशिक्षणार्थींना करून दाखविले. यानंतर प्रशिक्षणार्थींकडून ते करवून घेतले. या प्रात्यक्षिकामध्ये प्रशिक्षणार्थींनी उत्तुर्ग प्रतिसाद दिला. या साठीकाठी प्रकारात एकूण ४० मुलींनी व १४ मुलांनी प्रात्यक्षिक करून दाखविले. नंतर पट्टा प्रकारात पट्टा प्रणाम व पट्टा चौमुखी व भाला वापरण्याची कला यांचे प्रात्यक्षिक टीमने करून दाखविले.

यात एकूण १८ मुली व ९ मुले यांनी उत्स्फूर्त सहभाग घेवून प्रात्यक्षिक करून दाखविले. इतर मुलेमुलीसुद्धा यासाठी तयार होत्या परंतु वेळेअभावी त्यांना वंचित राहावे लागले.

उपक्रम - ७

सुदृढ मानसिक स्वास्थ्य कार्यशाळा

शनिवार दि. २६ ऑक्टोबर २०१३ ला सकाळी ८.०० ते दु. १२.०० पर्यंत आयोजित या कार्यशाळेत अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे व्यासपीठावर उपस्थित होते. सोबतच प्रथम सत्राचे विषयतज्ज्ञ मा. गजानंदजी दादा तसेच समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे, कार्यक्रम समन्वयक डॉ. अर्चना वातकर व डॉ. रोहिणी तडस याही उपस्थित होत्या. कार्यशाळेचा प्रारंभ सरस्वतीपूजनाने करण्यात आला.

कार्यशाळेच्या उद्घाटनप्रसंगी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम समन्वयक डॉ. अर्चना वातकर यांनी केले. प्रास्ताविकात विद्यार्थ्यांना विचारांचे महत्त्व पटवून दिले गेले. तसेच स्त्री - पुरुष समानतेसाठी मानसिकतेत बदल घडवून आणण्याची गरज विद्यार्थ्यांना पटवून देवून 'जागर जाणीवेच्या अभियानाची उद्दिष्टे स्पष्ट करण्यात आली. स्त्री - पुरुष समानता आणावयाची असेल तर आत्मसंयमाची सवय लावावी असे विद्यार्थ्यांना सांगण्यात आले. कार्यशाळेच्या प्रथम सत्रांत मा. गजानंदजी दादा यांनी 'तणावमुक्त जीवनशैली' या विषयाअंतर्गत विद्यार्थ्यांना स्वतःवर प्रेम कसे करावे ह्यासंदर्भात मार्गदर्शनकेले. यासाठी कुणावरही दोषारोपण न करण्याचे तंत्र सांगितले. तसेच स्वतःमध्ये असलेल्या बलस्थानाचा शोध घेवून त्यावर एकाग्रता केली तर माणूस यशस्वी होतो हे यशाचे गमकही उदाहरणाद्वारे विद्यार्थ्यांना पटवून दिले. त्यासाठी आपल्या इंद्रियांना धन्यवाद देण्यासाठी ध्यानसाधना शिकवली.

कार्यशाळेच्या द्वितीय सत्रांत ब्रम्हकुमारी वर्षा दिदि थंणी मेडीटेशन सत्र घेतले. प्रथम आत्मशास्त्रीची गरज त्यांनी विद्यार्थ्यांना पटवून दिली. स्त्री-पुरुष समानतेची भावना जागृत करण्यासाठी आपल्या मधील विचारांना प्रथम तपासून पहावे व भावनांना परीवर्तन करण्यासाठी शक्तीची गरज असल्याचे प्रतिपादन केले. विचारांना दिशा देण्यासाठी मेडीटेशन कसे करावे याचे प्रात्यक्षिक घेतले.

द्वितीय सत्रातील दुसऱ्या भागात ब्रम्हकुमारी डॉ. संजीवनी जगदे यांनी मानसिक स्वास्थ्य सुदृढ ठेवण्यासाठी सकारात्मक विचार म्हणजेच शुभभावना करण्याला शिकले पाहिजे

यासंदर्भात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. जसे विचार आपण करत तसेच कर्म आपणांकडून होईल असे सांगून अंतर्मनाला शक्तीशाली कसे करावे यासंदर्भात मार्गदर्शन केले व त्यासाठी ध्यान साधनेची आवश्यकता प्रतिपादन केली.

कार्यशाळेच्या संदर्भात कु. ममता पांडे, श्री षोरे, कु. शिल्पा शिंदे, श्री ऋषीकेश चोपडे, कु. मिना खंडारे, श्री दिपक मोहूर्डे इत्यादी विद्यार्थ्यांनी आपल्या प्रतिक्रिया व्यक्त करून कार्यशाळेची यशस्वीता प्रतिपादन केली. प्रत्येक सत्रात विद्यार्थ्यांशी चर्चा करून त्यांच्या समस्यांना मार्गदर्शनही करण्यात आले.

प्रथम सत्राच्या समारोपीय भाषणा अंतर्गत कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्रा. डॉ. गो. बुटे यांनी शांतीपूर्ण जीवनाचे महत्त्व असल्याचे सांगून मा. श्री गजानंदजींनी सांगितलेल्या ध्यान साधनेद्वारे जीवनात शांता प्रस्थापित करता येते असे सांगितले तसेच दुसऱ्या सत्रातील समारोपीय भाषणात विद्यारातील परीवर्तनाद्वारे सकारात्मक दृष्टीकोन निर्माण करून स्त्री-पुरुष समानता साधता येते व याद्वारे सुदृढ समाज नक्कीच निर्माण करता येईल अशी आज्ञा व्यक्त केली.

उपक्रम - ८

शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळा

महाराष्ट्र शासनाचे जागरजाणीवांचा स्त्रीपुरुष समानतेचा अभियान महाविद्यालयात राबविण्याचे निश्चित झाले. मा. प्राचार्य, अभियान समन्वयक, समाजातील विविध क्षेत्रातील तज्ज्ञ मंडळी, प्राध्यापक यांची सल्लागार समिती गठित करण्यात आली विद्यार्थ्यांकडून आलेल्या सूचनांचे वाचन व सल्लागार समितीने सुचविलेल्या सूचना विचारात घेवून कार्यशाळा घेण्याचे निश्चित करण्यात आले त्यानुसार कार्यक्रम समन्वयक म्हणून डॉ. कु. गोकर्ण मानकर व डॉ. मोहन खताळ यांनी जबाबदारी स्वीकारली. प्रत्यक्ष कार्यशाळेचे नियोजन करण्यासाठी अभियान समन्वयक डॉ. सी. सुषमा गणोजे, कार्यक्रम समन्वयक डॉ. गोकर्ण मानकर व डॉ. मोहन खताळ यांनी सभेचे आयोजन करून कार्यशाळेचे स्वरूप वेळ व तज्ज्ञ मार्गदर्शक यासंबंधी शिद्यार्थ्यांशी चर्चा करून कार्यशाळेची स्थरेष ठरविण्यात आली.

कार्यक्रमाची उद्दिष्टे निश्चित झाल्यानंतर तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून डॉ. प्रा. बी. टी. ब्रम्हणे, औरंगाबाद यांना नियंत्रित करण्याचे निश्चित झाले. सूत्रसंचालन हॉल सजावट, अतिथी परिचय, आभारप्रदर्शन इ. जबाबदाऱ्या प्रशिक्षणाध्यांनी

स्वयंस्फूर्तीने विभागून घेतल्या.

दि. १२-१२-१३ गुरुवार रोजी ११-३० वाजता श्री. साहित्य निर्मिती कार्यशाळेचा उद्घाटन सोहळा आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. प्राचार्य डॉ. शंभाराम बुटे होते. याप्रसंगी तज्ज्ञ मार्गदर्शक व मा. अध्यक्ष डॉ. बुटे यांच्या हस्ते सरस्वती पूजन व दीपप्रज्वलनाने कार्यशाळेचे उद्घाटन झाले. तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. ब्राम्हणे यांचे स्वागत व सत्कार कार्यक्रमामागे अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. बुटे यांनी शालाश्रीफळ पुष्पगुच्छ 'अर्घ्य व ज्ञानांगा' हे ताश्चिकांक देऊन केला. व्यासपीठावर अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. बुटे, तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. डी.टी.ब्राम्हणे, अभियान समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे कार्यशाळा समन्वयक प्रा. डॉ. गोकर्ण मानकर, डॉ. मोहन खताळ उपस्थित होते. व्यासपीठावरील सर्व मान्यवरांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे यांनी केले तर पाहुण्यांचा परिचय हा. डॉ. रोहिणी तडस यांनी करून दिला. उद्घाटन सोहळ्याचे सूत्रसंचालन कु. शारदा शिंगाडे हिने, तर आभार प्रदर्शन कु. मधुश्री मन्वर यांनी केले.

दुपारच्या सत्रात शैक्षणिक साहित्य निर्मितीची आवश्यकता तात्त्विक व भानसशास्त्रीय महत्त्व व प्रकार याविषयी माहिती देण्यात आली. त्यानंतर प्रत्यक्ष कृतीद्वारे दिग्दर्शन करण्यात आले.

विविध शैक्षणिक साहित्य प्रकार उदा. तरंगचित्र, त्रिमितीचित्र, अॅनिमेशन चित्र, स्लाईड, पॅनल ऑफ युनिट इ. तयार करण्याची कृती प्रत्यक्ष कशी करायची यासंबंधी मार्गदर्शन केले. आणि विद्यार्थ्यांकडून प्रत्यक्षिक करून घेतले.

दि. १३-१२-२०१३ ला विद्यार्थ्यांचे विविध गटात विभाजन करून आपल्या विषयानुरूप गटकार्य करून घेतले. प्रत्यक्ष कृती करतांना येणाऱ्या अडचणी सोडविल्या, त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या हातून सुंदर शैक्षणिक साहित्याची निर्मिती झाली. अशा सुंदर, आकर्षक व वैविध्यपूर्ण शैक्षणिक साहित्याचे प्रदर्शन दि. १४-१२-२०१३ला भरविण्यात आले. श्री. साहित्य प्रदर्शनीचे उद्घाटन कलाशिक्षक श्री प्रल्हाद पाटील, श्री राजेश्वर पाटील

यांच्याहस्ते करण्यात आले. विविध साहित्य प्रकाराचे तज्ज्ञांच्या हस्ते परीक्षण/ मूल्यांकन करण्यात आले. तज्ज्ञ म्हणून आले, प्रा.डॉ.रोहिणी तडस, प्रा. डॉ. अर्चना वातकर, प्रा. डॉ. संध्या सामुद्रे यांनी कार्य केले

पुरस्कार प्राप्त क्रमांक पुढीलप्रमाणे :-
त्रिमिती साहित्य

प्रथम	- कु. तृष्णिका देशमुख
द्वितीय	- शहजादी बानो
तृतीय	- कु. शिल्पा शिंदे, कु. रुमाली विखार
अॅनिमेशन	
प्रथम	- कु. कविता सोनटवळे, कु. शारदा शिंगाडे
द्वितीय	- कु. नेहा गावंडे, मेहवाश फेच
तृतीय	- कु. सुषमा कर्बले
तरंगचित्र	
प्रथम	- कु. प्रिती भोग
द्वितीय	- कु. लक्ष्मी वऱ्हाडे
तृतीय	- कु. पुनम मोरे

उपक्रम - ९

रोजगाराभिमुख प्रशिक्षण कार्यशाळा

दि. १३/१२/१३ सोमवार रोजी ११.३० वाजता "रोजगाराभिमुख" प्रशिक्षण कार्यशाळेचे उद्घाटन सरस्वतीपूजन व दीपप्रज्वलनाने करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. रोहिणी तडस होत्या. उद्घाटन प्रसंगी तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री राजेश्वर बुंदेले तसेच श्री प्रल्हाद पाटील यांचे स्वागत शालाश्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन डॉ. रोहिणी तडस यांनी केले.

व्यासपीठावर "जागर जागिव" अभियान समन्वयक डॉ. सुषमा गणोजे, कार्यक्रम समन्वयक डॉ. अशा धारस्कर, तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री राजेश्वर बुंदेले, श्री प्रल्हाद पाटील तसेच कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा डॉ. रोहिणी तडस उपस्थित होते. सर्व मान्यवरांचा यथोचित सत्कार करण्यात आला.

कार्यक्रमाकरिता सर्व डी.एड. प्रशिक्षणार्थी, प्राध्यापक वृंद उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. अशा धारस्कर यांना केले. सूत्रसंचालन कु. किर्ती राजत तर आभार प्रदर्शन कु. पल्लवी धांडे हिने केले.

उद्घाटन प्रसंगी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा डॉ. रोहिणी तडस यांनी कार्यशाळेचे उद्घाटन करून प्रशिक्षण कार्यशाळेच्या

यशस्वीतेसाठी शुभेच्छा दिल्यात. कला शिक्षक श्री राजेश्वर बुंदेले तसेच श्री प्रल्हाद पाटील यांनी प्रशिक्षणार्थींना रोजगार उपलब्धते संबंधी मार्गदर्शन करून प्रत्यक्ष कार्यशाळेत शिकविण्यात येणाऱ्या वस्तुंची भाक्षिती दिली.

या कार्यशाळेत आकाश संभ्रदिल, मुखवटे, सुभेच्छा पत्र, बर्थ डे कॅच तसेच दिवे व महके यांची सजावट मा सारख्या हस्तकौशल्यावर आधारीत वस्तु बनविण्यावर भर देण्यात आला. प्रत्येकी २५ विद्यार्थ्यांचा एक गट करून प्रत्येक गटाला एक असे उपक्रमाचे वाटप करण्यात आले. दिवे व मापले सजावट सर्व १०० विद्यार्थ्यांकडून करवून घेण्यात आले. अतिशय उत्सुकपणे व आनंदाने विद्यार्थी प्रशिक्षण कार्यशाळेत सहभागी झाले. सरते शेवटी तीन प्रशिक्षणार्थींनी प्रशिक्षण विषयी आपल्या प्रतिक्रिया व्यक्त केल्यात.

जागर जाणीवांचा अभियानाच्या यशस्वीतेसाठी प्रत्यक्ष या अग्रत्यक्षपणे ज्यांचे सहकार्य लाभले त्या सर्वांच्याप्रती कृतज्ञता व्यक्त करते.

डॉ. सी. सुभभा गण्डोजे

समन्वयक

जागर जाणीवांचा अभियान २०१३-१४

प्राध्यापक प्रबोधिनी

२०१३-२०१४

२१ वे शतक हे ज्ञानाचे शतक म्हणून ओळखले जाते. या नवसहस्रकात शिक्षकाची भूमिका अत्यंत महत्त्वपूर्ण आहे. वेदात शिक्षकाला "शशिष्ट गानुवित् !" अत्यंत प्रभावशाली मार्गदर्शक म्हटले आहे. आजच्या या Learning Society मध्ये शिक्षकाची भूमिका देखील मार्गदर्शक सहायक Facilitator व मंत्रदर्शक (Counsellor) म्हणून राहणार आहे. त्या दृष्टीने "निरंतर ज्ञान साधना हे शिक्षकांचे शिवाय उरणार आहे. गुरुदेव स्वीद्रनाथ टागोरांनी म्हटल्याप्रमाणे "A Lamp can never light an-other lamp unless it continues to burn its own flame."

शिक्षक हा ज्ञाननिष्ठ, विद्यार्थीनिष्ठ व समजनिष्ठ असणे आवश्यक आहे. आपली व्यावसायिक गुणवत्ता, नैपुण्य प्राप्त करण्याची संधी महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांना प्राप्त व्हावी या दृष्टीने मा. प्राचार्य डॉ. शांताशम बुटे यांच्या अध्यक्षतेखाली महाविद्यालयात प्राध्यापक प्रबोधिनीची स्थापना ३० जुलै २००४ ला करण्यात आली. व्यावसायिक विकासांतर्गत प्रकाशन (Publication), सहभाग (Participation) व सादरीकरण (Presentation) याप्रमाणे ३ P या सूत्राच्या आधारे प्राध्यापकांना प्रोत्साहित करून वरील क्षेत्रात सहभागी होण्याची संधी उपलब्ध करून दिली जाते.

उद्दिष्टे:

- १) प्राचार्य, अधिव्याख्याता यांच्या शैक्षणिक, व्यावसायिक गुणवत्ता याबद्दल प्रेरणा देणे
- २) शैक्षणिक व सामाजिक नियतकालिके, मासिके वृत्तपत्रे याद्वारे विविध विषयावरील लिखाण प्रकाशित करण्यास प्रोत्साहन देणे.
- ३) महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांच्या सामाजिक व सांस्कृतिक, शैक्षणिक क्षेत्रातील सहभाग वाढविणे.
- ४) शैक्षणिक परिषद, चर्चासत्र, कृतिसत्र इत्यादी मध्ये शोधनिबंध सादर करणे.
- ५) व्यावसायिक उद्योगधन वर्ग, उजळणी वर्ग इ. चा लाभ घेऊन व्यावसायिक विकास करणे.
- ६) मा. प्राचार्य, अधिव्याख्याता इत्यादींच्या उल्लेखनीय कार्याची दखल घेऊन त्यांचा गुणगौरव करणे.

स्य. प्राचार्य डॉ. बुटे

- 1) दि. २६ मार्च २०१३ रोजी पोटे अध्यापक महाविद्यालय, अमरावती, संलग्निकरण समिती अध्यक्ष
- 2) दि. १९ ते २१ मार्च २०१३ बी. सड. सीईटी गोपनीय कामकाज, पुणे
- 3) दि. १८ मार्च २०१३ रोजी. य.य.प. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे शिक्षणशास्त्र अभ्यासमंडळ सभा
- 4) दि. २५ मार्च २०१३ रोजी यशवंतराव चव्हाण कला महाविद्यालय मंगरुळपीर येथे स्थान निश्चिती समितीमध्ये शासन प्रतिनिधी.
- 5) दि. ४ एप्रिल २०१३ रोजी अध्यापक महाविद्यालय, कळण (यवतमाळ) येथे संलग्निकरण समितीमध्ये शासन प्रतिनिधी
- 6) दि. ८ एप्रिल २०१३ रोजी FMC समिती सभेस विद्यापीठात उपस्थिती
- 7) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण माविद्यालय अमरावती येथे विभागस्वरीय बी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत सत्र अध्यक्ष
- 8) दि. १७ एप्रिल २०१३ रोजी 'जागर जाणीवांचा अभिवान' २०१३ चा पुरस्कार स्वीकारण्यासाठी मुंबई येथे उपस्थिती
- 9) दि. २६ एप्रिल २०१३ रोजी कॅश समिती सभा पुणे उपस्थिती
- 10) दि. ७ ते २०१३ रोजी संत गोरोबा महाराज पुण्यतिथी निमित्त सिटी न्यूज पेपर मध्ये लेख प्रकाशित
- 11) दि. ११ मे २०१३ रोजी वारकरी संस्कार शिबीर वर्षमनेरी, नागपूर येथे समारोपीय कार्यक्रमाचे अतिथी.
- 12) दि. १३ मे. २०१३ रोजी खालील ठिकाणी बालसंस्कार शिबीरांना भेटी.
अ) राष्ट्रीय शाळा ब) दुर्गामाता मंदिर, शिवर क) खिरपुरी ड) सेल्लारा इ) बदाळी सट्याई फ) श्रध्दासागर, अकोला ग) गजानन महाराज मंदिर, जुने शहर, अकोला
- 13) दि. १७ मे २०१३ रोजी MPSC परीक्षा केंद्रांना भेटी
- 14) दि. २७ मे २०१३ रोजी पंढरपूर मंगळयेव येथे संत चोखामेळा पुण्यतिथी सोहळ्यामध्ये अतिथी घ्याख्यान
- 15) दि. २५ य २६ जून २०१३ रोजी संत तुकडोजी महाराज विद्यापीठ नागपूर येथे सहाय्यक य सहयोगी प्राध्यापक पदासाठी मुलाखती घेण्यास शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती

- 16) दि. २ जुलै २०१३ रोजी यशदा, वानेर, पुणे येथे शिक्षण प्रशिक्षण आराखडा निर्मिती समिती उपस्थित
- 17) दि. ८ जुलै २०१३ रोजी उत्तर महाराष्ट्र विद्यार्थ जळगाव येथे शिक्षणशास्त्र अभ्यासमंडळ सभेला उपस्थिती
- 18) दि. ९ जुलै २०१३ रोजी कला, विज्ञान महाविद्यालय त्रिरपुर जैन येथे ग्रंथपाल पदाच्या मुलाखती घेण्यासाठी शासन प्रतिनिधी.
- 19) दि. ५ ऑगस्ट २०१३ रोजी 'संत नामदेव महाराज' चा विषयावर सिटी न्यूज पेपर अकोला मध्ये लेख प्रसिध्द
- 20) विद्यापीठ जळगाव येथे शिक्षणशास्त्र अभ्यासमंडळ सदस्य म्हणून सभेस उपस्थिती
- 21) दि. २ य ३ सप्टेंबर २०१३ रोजी Research Association (FERA) द्वारा आयोजित World cofeence on Gandhian Thoughts : Globalization & Education या परिषदेस काठमांडू (नेपाळ) येथे उपस्थिती व सहभाग Collective Wisdom वा विषयावर चर्चेत सहभाग
- 22) दि. १२ सप्टेंबर २०१३ रोजी के. एम. अजगर हुसेन शिक्षण महाविद्यालय अकोला येथे सहाय्यक प्राध्यापकाच्या मुलाखतीत शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- 23) दि. १७.०९.२०१३ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती येथे परीक्षा मंडळ सभेत अध्यक्ष म्हणून उपस्थित व मार्गदर्शन
- 24) श्री. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, शिक्षणशास्त्र मुलाखतीसाठी बाह्य परिक्षक कार्य दि. २५ सप्टेंबर २०१३ रोजी
- 25) दि. २७ सप्टेंबर २०१३ रोजी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे अभ्यासमंडळ सभा सदस्य म्हणून उपस्थिती
- 26) दि. २५ सप्टेंबर २०१३ रोजी चिन्मय आश्रम कोल्हापूर उपस्थिती
- 27) दि. २५ सप्टेंबर २०१३ रोजी चिन्मय आश्रम कोल्हापूर येथे आश्रमास भेट व 'चिन्मय अभ्यासकेंद्र' चा विषयावर स्वामीजींशी चर्चा.
- 28) दि. ३ ऑक्टोबर २०१३ रोजी उत्तर महाराष्ट्र
- 29) दि. २५ य २६ ऑगस्ट २०१३ रोजी अनुक्रमे कस्तुरी चॅरिटेबल सोसायटी अकोलाद्वारे आयोजित श्री. गजानन

- महाराज मंदीर भुमीपूजन समारंभ व कस्तुरी मुपण व कस्तुरी रान कार्यक्रमामे प्रमुख अतिथी.
- 29) दि. ३० ऑगस्ट २०१३ रोजी शिक्षण शास्त्र अभ्यासमंडळ संभेस संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठत अध्यक्ष उपस्थिती
- 30) 'गणित अध्यापन' हे पुस्तक दिद्यापीठद्वारा बी. एड. अभ्यासक्रमात समाविष्ट
- 31) २५ ऑगस्ट २०१३ व. घ. मुक्त विद्यापीठ नाशिक व पुनर्स्थापन विद्यापीठ वांध्या संयुक्त विद्यमाने के.के. जोशी शिक्षण महाविद्यालय, अकोला येथे शैक्षणिक मुल्यमापन व प्रनपेढी विकास कार्यशाळा उद्घाटक व बीजमापण
- 32) दि. २२ व २३ ऑगस्ट २०१३ रोजी महाराष्ट्र राज्य उच्च शिक्षणाची गुणवत्ता विकास समिती सभा सिडनेहम कॉलेज, मुंबई येथे मंत्रालयाने आयोजित केलेल्या संभेस सज्ज म्हणून उपस्थिती
- 33) आदिशक्ती संत मुक्ताबाई संस्थान, मुक्ताईनगर येथे दि. २८ ऑगस्ट २०१३ रोजी भारतीय परंपरा उजा वेळ करा संत तुकाराम महाराजांच्या अमंगार कर्तन
- 34) कस्तुरी घॅरिटेबल ट्रस्ट, अकोला कर्मयोगी परिवार आपातापा. हॅरिंग गार्डन मुंबई यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित व दम्हानी हॉस्पिटल यांचे सहकार्याने स्व. विकासराय तडस वांध्या स्मृतीप्रित्यर्थ नेत्रतपासणी व मोतिया बिंदू तपासणी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष
- 35) दि. ८ आक्टोबर २०१३ रोजी शिक्षक प्रशिक्षण अंतर्गत प्रज्ञाशोध परीक्षा या विषयावरील कार्यशाळेत उद्घाटन म्हणून कार्य.
- 36) दि. १५ आक्टोबर २०१३ रोजी अखिल भारतीय वारकरी साहित्य परिषदेचे पंढरपूर येथील संभेस मार्गदर्शन
- 37) दि. १७ आक्टोबर २०१३ रोजी वशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ २०१३-१५ या शैक्षणिक सत्राच्या बॅचच्या उद्घाटन कार्यक्रमात अध्यक्ष व मार्गदर्शन
- 38) दि. १९ ऑक्टोबर २०१३ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला येथे सामाजिक घनीकरण विभाग वक्तृत्व स्पर्धेचे उद्घाटक
- 39) दि. १२ नोव्हेंबर २०१३ रोजी कला महाविद्यालय शिरपूर जेन जि. वाशिम येथे प्राचार्य पदासाठीच्या मुलाखती

- घेण्यासाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 40) दि. १५ ते १९ नोव्हेंबर २०१३ दरम्यान NCTE द्वारे बी.एड. व डी.एड. तपासणी समिती अध्यक्ष म्हणून मध्य प्रदेशात उपस्थित.
- 41) दि. २१ नोव्हेंबर २०१३ रोजी बालाजी शिक्षण महाविद्यालय, वाशिम येथे संलग्नीकरण वाढीसंदर्भात भेट.
- 42) दि. २८ नोव्हेंबर २०१३ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती येथे शिक्षणशास्त्र शाखेची सभा संपन्न अध्यक्ष म्हणून उपस्थिती
- 43) दि. ०३ डिसेंबर २०१३ रोजी टोणपे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, चांदुरबाजार येथे संलग्नीकरण वाढीबाबत उपस्थिती.
- 44) दि. १० डिसेंबर २०१३ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठा अंतर्गत अॅकेडमिक स्टाफ कॉलेज अमरावती येथे आयोजित उद्बोधन वर्गास 'संत साहित्यातून शिक्षण मुल्य' या विषयावर मार्गदर्शन
- 45) U.F. पाटिल महाविद्यालय येथे स्नेहसंमेलनाचे उद्घाटन.
- 46) दि. २६.१२.२०१३ रोजी अॅकेडमिक स्टाफ कॉलेज, अमरावती अंतर्गत आयोजित उद्बोधन वर्गास 'संत साहित्यातून शिक्षण मुल्य' या विषयावर मार्गदर्शन.
- 47) शासनातर्फे गणित शिक्षण मुल्य व निवमावती समितीमध्ये सक्रिय कार्य.
- 48) दि. ३.०१.२०१४ रोजी केंद्रीय बी.एड. समितीच्या संभेस वाढिया कॉलेज, मुंबई येथे उपस्थित.
- 49) B.U.A.N शिक्षणशास्त्र समितीचे सदस्य म्हणून उपस्थित.
- 50) ११ जानेवारी २०१४ माणकेश्वर मंदिर, शिवचरण नगर जुने शहर अकोला येथे रात्री ८.०० वाजता कर्तन.
- 51) दि.१६ जानेवारी २०१४ बीडफिन औरंगाबाद येथे हरिकीर्तन.
- 52) दि. १९ जानेवारी २०१४ प्रथम संत तुकडोजी महाराज साहित्य संमेलन अकोला, येथे अतिथी व्याख्यान.
- 53) दि. २३ जानेवारी २०१४ रोजी जगदगुरु संत तुकाराम महाराज ग्रंथ पारायण सोहळा व हरिकीर्तन सोहळा अन्नक्याडी, अकोला येथे हरिकीर्तन.
- 54) दि. २३.०१.२०१४ ढाणकी, उमरखेड यक्षमाळ येथे हरिकीर्तन.
- 55) दि. २७ जानेवारी २०१४ रोजी रत्नादेवी गोयनका

- महिला महाविद्यालय येथे प्राध्यापकांच्या स्थाननिश्चिती व निवडक्रेणी करिता शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- ii) दि. ३० जानेवारी २०१४ रोजी शांतानाई भोटे कला, वाणिज्य, व विज्ञान महाविद्यालय, वाशिम येथे प्राध्यापकांच्या नियुक्ती व स्थान निश्चिती करिता शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- iii) दि. ४ जानेवारी २०१४ रोजी आपोती (सुदी) येथे हरी कीर्तन.
- iv) दि. ६ जानेवारी २०१४ रोजी कावसा खुर्द ता. अकोट जि. अकोला येथे हरीकीर्तन.
- v) दि. ८ जानेवारी २०१४ रोजी पारस येथे हरीकीर्तन.
- 56) i) दि. २२ व २३ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संपन्न झालेल्या अखिल भारतीय संत साहित्य संमेलनास उपस्थित व संत साहित्य आणि आजची तरुण पिढी या विषयावर व्याख्यान.
- ii) दि. २४ व २५ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ येथे गोपनीय कामासाठी उपस्थिती.
- iii) दि. २६ फेब्रुवारी २०१४ रोजी मुरारका महाविद्यालय, शेगाव येथे प्राचार्य पदासाठी मुलाखती घेण्यासाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- iv) दि. २८ फेब्रुवारी २०१४ रोजी दाते महाविद्यालय, बवतमाळ येथे प्राचार्य पदासाठीच्या मुलाखती घेण्यासाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 57) दि. ५ ते ८ मार्च २०१४ रोजी उच्च शिक्षण संचालनलय, पुणे येथे बी. एड., सी. ई. टी. गोपनीय कामाकरिता उपस्थित.
- 58) दि. १३ मार्च २०१४ रोजी अब्दुल समद अध्यापक महाविद्यालय, कंदाळा जि. बुलढाणा येथे संलग्नीकरण समितीत उपस्थिती.
- 59) दि. १४ मार्च २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती येथे बी. एड. गोपनीय कामाकरिता उपस्थित.
- 60) १८ मार्च २०१४ रोजी तुकाराम बीज निमित्त 'तुका झालासे कळस' या विषयावर व्याख्यान रेकॉर्डिंग.

प्रा. डॉ. बसुधर दैव

- 1) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय अमरावती येथे विभागास्तरीय बी. एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत सहभाग.
- 2) दि. ५, ६ व ७ मे २०१३ रोजी नवोदय विद्यालय अकोला येथे 'मूल्यशिक्षण' या विषयावर साखत्याने तीन दिवस शिक्षक प्रशिक्षणास मार्गदर्शन.
- 3) सावित्रीबाई फुले अध्यापक महाविद्यालय, अकोट येथे एम.एड. संशोधन अहवाल मौखिक परीक्षेकरिता बाह्य परीक्षक.
- 4) पोटे अध्यापक महाविद्यालय, अमरावती येथे LEC वर सदस्य म्हणून कार्य.
- 5) २० जून २०१३ रोजी बी.एड. GET परीक्षेसाठी आर. ए. कॉलेज वाशिम येथे केंद्रप्रमुख म्हणून कार्य.
- 6) २६, २७ व २८ जून रोजी खंडेलवाल ज्ञान मंदीर, अकोला येथे 'चिन्मय व्हीजन प्रोग्राम' ह्या विषयावरील तीन दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन.
- 7) जुलै मध्ये सरस्वती ज्ञान मंदीर, अकोला चिन्मय व्हीजन प्रोग्राम वर त्रिदिवसीय शिक्षकांचे प्रशिक्षण कार्यशाळेचे आयोजन.
- 8) २३ जून २०१३ रोजी स्वामिनी, विघया, घटस्फोटिता, वरकधु परिषद मेळाव्यास शासकीय अध्यापक महा. अकोला येथे अध्यक्ष म्हणून संबोधन.
- 9) २०१० मध्ये 'Chinmaya Study Center' साठी प्रस्ताव पाठविला होता त्या प्रस्तावास UGC करून मान्यता व २०१३ पासून शासकीय अध्यापक महाविद्यालय अकोला हे चिन्मयानंद अभ्यास केंद्र म्हणून UGC ची मान्यता व ७ लाखांचे अनुदान.
- 10) १७ ऑगस्ट २०१३ रोजी जेसी सिल्हर लॉर शिवाजी महाविद्यालय अकोट येथे 'व्यक्तीमत्त विकास' ह्या विषयावर व्याख्यान.
- 11) दि. ७ सप्टेंबर २०१३ रोजी, मा. संचालक उच्च शिक्षण पुणे येथे शासनाच्या प्लेसमेंट समितीवर विषयतज्ज्ञ म्हणून कार्य.
- b) Analytical studies of educational thought of swami Chiumayananda ह्या संशोधनास Government of

India Ministry of Human Resorch Develop-
tent, New Delhi ह्यांचे Copy right प्रमाणपत्र प्राप्त.

- 12) दि. २७ व २८ सप्टेंबर २०१३ रोजी शासकीय ज्ञान विज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत 'Research Paper & Proposal writing' या विषयावरील राष्ट्रीय कार्यशाळेत सक्रीय सहभाग.
- 13) इंग्रजी विषयाच्या कार्यशाळेचे प्रकाशित सध्देनिअर DELTA मध्ये Swami Chinmayananda and Religion हा लेख प्रकाशित.
- 14) दि. ५.१२.२०१३ रोजी नर्मदाबाई बोंडखे अध्यापक महाविद्यालय तेल्हारा येथे L.E.C. समिती सदस्य म्हणून कार्य.
- 15) दि. १० नोव्हेंबर ते १४ नोव्हेंबर २०१३ दरम्यान धिन्मव सांदिपनी आश्रम येथे साधना शिबीरात सक्रिय सहभाग.
- 16) दि. २३.१२.२०१३ रोजी अकोला शिक्षण संस्थेच्या (Parent day) शिक्षण संस्थेच्या पालकदिनाच्या निमित्त प्रमुख अतिथी.
- 17) स्वामी विवेकानंद आणि शिक्षण हा वेपर पुनरुत्थान विद्यापीठाच्या स्वामी विवेकानंद आणि शिक्षण या पुस्तकात प्रकाशित.
- 18) दि. २२ डिसेंबर व २५ डिसेंबर अकोला धिन्मव मिशन तर्फे गीतापठण स्पर्धेचे आयोजन ह्यात समन्वयक म्हणून कार्य.
- 19) दि. २२ ते २४ जानेवारी २०१४ दरम्यान कर्मयोगी दाबासाहेब आपोतीकर अध्यापक व अनुसंधान महाविद्यालय आपोती खुर्द येथे बी.एड. अंतिम पाठ परीक्षा घेण्याकरीता बाह्य परीक्षक म्हणून कार्य.
- 20) दि. २१ जानेवारी २०१४ रोजी स्व. सौ. सुनंदाताई गुटे आंतर महाविद्यालयीन मावगीत स्पर्धेकरीता समन्वयक व यशस्वी आयोजन.
- 21) दि. २७ जानेवारी २०१४ रोजी पंजाबराय देशमुख कृषी विद्यापीठ अकोला येथे 'अस्मि महिला मंच' उद्घाटन प्रसंगी प्रमुख वक्ता म्हणून मार्गदर्शन.
- 22) दि. ३० व ३१ जानेवारी ५ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत बी.एड. प्रात्यक्षिक परीक्षेकरीता शा.अ.मा. अकोला येथे अंतर्गत

परीक्षक म्हणून कार्य.

- 23) दि. ५ फेब्रुवारी २०१४ रोजी सरस्वती विद्याभंदीर, खामगाव येथे व्यक्तीत्व विकास व कलाक्रीडास्य या विषयावर मातृशक्ती संमेलनात मार्गदर्शन.
- 24) पंजाबराय देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोला येथे ३ जाने. रोजी सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त मार्गदर्शन.
- 25) परमणी येथे झालेल्या संत तुकडोजी महाराज व्यक्ती व कार्य या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्राच्या ISSN प्राप्त सध्देनिअर मध्ये प्रायोगीता व आरोग्य विचार हा लेख प्रकाशित.
- 26) 7 जाने. 2014 रोजी विवेकानंद विद्याभंदीर, अकोट येथे पालकांच्या कार्यशाळेस मार्गदर्शन.

प्रा. डॉ. रोहिणी लडत

- 1) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय अमरावती येथे विभागस्तरीय बी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत सहभाग.
- 2) दि. २० जुन २०१३ रोजी बी.एड. CET परीक्षेसाठी मासिन येथे जिल्हा निरीक्षक म्हणून उपस्थित.
- 3) दि. २७ जुन २०१३ रोजी स्व. नर्मदाबाई बोंडखे महाविद्यालय, तेल्हारा येथे सहयोगी प्राध्यापक पदाच्या मुलाखतीसाठी विषय तज्ज्ञ म्हणून उपस्थित.
- 4) दि. ५ जुलै २०१३ रोजी स्व. लालासाहेब देशमुख शिक्षण महाविद्यालय तिक्ता येथे एम.एड. परीक्षेकरीता बाह्य परीक्षक म्हणून उपस्थित.
- 5) दि. १७ ऑगस्ट २०१३ रोजी साईराम, बहुउद्देशीय शिक्षण संस्था बोरबाव मंजू येथे गुणवत्तत विद्यार्थी व ज्येष्ठ नागरिक यांच्या स्त्वर समारंभात प्रमुख अतिथी
- 6) दि. २७ ऑगस्ट २०१३ रोजी के.के.जोशी शिक्षण महाविद्यालय अकोला येथे एम.व. (शिक्षणशास्त्र) संशोधन अहवाल मौखिक परीक्षा घेण्याकरीता बाह्य परीक्षक
- 7) दि. १२ सप्टेंबर २०१३ रोजी के.एम. असगर शिक्षण महाविद्यालय अकोला येथे सहाय्यक प्राध्यापकांच्या मुलाखतीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- 8) दि. २७ सप्टेंबर २०१३ रोजी स्व. रामभाऊ लिंगाडे अध्यापक महाविद्यालय बुलढणा येथे सहयोगी प्राध्यापकांच्या मुलाखतीसाठी विषयतज्ज्ञ म्हणून उपस्थित.

- ७) दि. ७ ऑक्टोबर २०१३ करतुरी चॅरिटेबल ट्रस्ट, अकोला, कर्मयोगी परिवार आपातापा व हॅंगिंग गार्डन, मुंबई, दम्भानी हॉस्पिटल, अकोला यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित स्व. विकासराव तडस यांच्या स्मृतीप्रित्कथे नेत्रसपाराणी व मोतिबिंदू तपासणी कार्यक्रमात सक्रिय सहभाग या शिबिराचा एकूण २५७ व्यक्तींनी लाग घेतला व ८० रुग्णांवर मोतिबिंदू शस्त्रक्रिया झाली.
- १०) प्वागर जागिवांचा अभियानांतर्गत दि. १५.१०.२०१३ रोजी 'उमलू द्या कळी' या कार्यशाळेचे कार्यक्रम समन्वयक म्हणून आयोजन.
- ११) दि. ३ डिसेंबर २०१३ रोजी सावित्रीबाई फुले शिक्षण महाविद्यालय अकोट येथे सहयोगी प्राध्यापकांच्या मुलाखती घेण्यासाठी विषयतज्ज्ञ म्हणून उपस्थित.
- १२) दि. ७ डिसेंबर २०१३ रोजी आदर्श शिक्षण महाविद्यालय कारंजा (लाड) येथे सह. प्राध्यापकांच्या मुलाखती घेण्यासाठी विषयतज्ज्ञ म्हणून उपस्थित.
- १३) दि. ५ डिसेंबर २०१३ रोजी नर्मदाबाई बोडखे शिक्षण महाविद्यालय, तेलहरा येथे स्थानिक चौकशी समितीत अध्यक्ष म्हणून उपस्थित.
- १४) आकाशवाणी, अकोला वरून प्रसारित होणाऱ्या 'शिक्षणाच्या मिती' या १३ भागांच्या मालिकेसाठी सेवापुर्व प्रशिक्षण या विषयावर दि. ३ जाने २०१३ रोजी रेकॉर्डिंग व रविवार दि. ५ जानेवारी २०१३ ला प्रसारण.
- १५) दि. ३ जानेवारी २०१३ रोजी अखिल भारतीय माळी महासंघ, अकोला जिल्हा तर्फे जिजाई हॉल, अकोला येथे आयोजित सावित्रीबाई फुले जयंतीनिमित्त कार्यक्रमासाठी प्रमुख अतिथी.
- १६) दि. २६ जानेवारी २०१४ रोजी सावित्रीबाई फुले शिक्षण महाविद्यालय, अकोट येथे आणि दि. २७ जानेवारी २०१४ रोजी नाचीबाई शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे 'अनुदान मिळणेबाबत' समितीत महाविद्यालयीन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- १७) दि. ३० व ३१ जानेवारी व १ फेब्रुवारी २०१४ रोजी असगर हुसेन शिक्षण महाविद्यालय, अकोला येथे संत गाडगेबाबा अमरावती, विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत बी.एड. प्रात्यक्षिक परीक्षेकरीता बाह्य परीक्षक म्हणून कार्य.
- १८) दि. २६.०२.२०१४ बुधवार रोजी श्रीमती रश्मादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय, अकोला येथे स्थाननिश्चिती साठी शारान प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- १९) अर्चना परतकर
- १) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे बी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत दि. २२ एप्रिल २०१३ रोजी कृतियुक्त सहभाग.
- २) श्री. शिवाजी कला, वाणिज्य, विज्ञान महाविद्यालय, अकोला येथे विद्यापीठ परिक्षा केंद्रावर सहकेंद्राधिकारी म्हणून कार्य.
- ३) १२ जुलै २०१३ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, बुलढाणा येथे एम. एड. संशोधन अहवाल मौखिक परिक्षेसाठी बाह्य परिक्षण.
- ४) भारतीय शिक्षण या सैद्धांतिक मासिकात "विज्ञान विषयातील आफूती रेखाटन कौशल्य विकसित करण्यासाठी कौशल्य पाठ कृती कार्यक्रमाची परिणामकारकता अभ्यासणे" हा संशोधन लेख प्रसिध्द.
- ५) दि. २ व ३ सप्टेंबर २०१३ रोजी Global Education Research association (GERA) द्वारा आयोजित World Conference on gandhian thought, globalisation and education या परिषदेस काठमांडू (नेपाळ) येथे उपस्थिती व सहभाग Collective Wisdom या विषयावरील चर्चेत सहभाग व पेपर सादरीकरण.
- ६) दि. २१ सप्टेंबर २०१३ रोजी जागतिक शांतता दिनानिमित्त मनुताई कन्या शाळा, अकोला येथे मार्गदर्शन व मेडिटेशन प्रात्यक्षिक.
- ७) दि. २७ व २८ सप्टेंबर २०१३ रोजी शासकीय ज्ञान विज्ञान संस्था, औरंगाबाद येथील विद्यापीठ अनुदान आयोग Research paper and proposal writing राष्ट्रीय कार्यशाळेत सक्रीय सहभाग.
- ८) दि. २६ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'जागर जाणीवांचा' अभियानांतर्गत "सुदृढ मानसिक स्वास्थ्य कार्यशाळेचे" कार्यक्रम समन्वयक म्हणून आयोजन.
- ९) दि. २९ नोव्हेंबर २०१३ ला कांबे शिक्षण महाविद्यालय सिरसो येथे LAC स्थानिक सल्लागार समितीचे सदस्य

म्हणून उपस्थिती.

- 10) दि. २६, २७ डिसेंबर २०१३ रोजी 'अध्यापन प्रतिगाने' कार्यशाळेचे तज्ज्ञ मार्गदर्शक.
- 11) दि. ३ जानेवारी २०१४ रोजी जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था (DIE) अकोला येथे 'विज्ञानातील प्रात्यक्षिके व प्रात्यक्षिकांकरिता विज्ञान शिक्षाकाने विद्यार्थ्यांना द्यावयाची प्रेरणा' या विषयावर सैमान्त प्रशिक्षण कार्यक्रमात मार्गदर्शन.
- 12) दि. १६ जानेवारी २०१४ रोजी न्यु इंग्लिश हायरस्कूल, अकोला येथे अकोला जिल्हा विज्ञान प्रदर्शनी गव्हे राज्यस्तरासाठी निवड झालेल्या विज्ञान प्रतिकूर्तींना राज्यस्तरावर निवड होण्यासाठी विद्यार्थ्यां व शिक्षकांना मार्गदर्शन.
- 13) दि. १ फेब्रुवारी २०१४ रोजी डेक्कन महाविद्यालय, पुणे येथे खार्बाचा आढावा व पॉटेन्शियल असिसमेंट याबत आयोजित संचालकांच्या बैठकीला उपस्थित.
- 14) दि. १९ फेब्रुवारी २०१४ रोजी ब्रह्मकुमारीज्य केंद्र दिवस येथे B. A in value education च्या अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांना विषय तज्ज्ञ म्हणून मार्गदर्शन.
- 16) दि. २०, २१, २२ फेब्रुवारी २०१४ रोजी अनिस कांटे अध्यापक महाविद्यालय मुर्तीजापूर येथे अंतिम पाठ परीक्षेसाठी बहिःस्थ परीक्षक म्हणून कार्य.

प्रा. डॉ. सुषमा गणोजे

- 1) 'जागर जाणीवांचा' १२-१३ अगिऱ्यांनातर्जन विविध कार्यशाळा पोस्टर्स स्पर्धा, घोषवाक्य स्पर्धा, स्त्री मुक्ती दिन, घोषवाक्ये, लेक याचवा, फायदेविषयक कार्यशाळा, व्याख्यान, धवनाट्य, महिला स्वसंरक्षणार्थ कार्यशाळा, आरोग्यविषयक 'पोरी जरा जपून' इत्यादींसाठी समन्वयक या नात्याने कार्य महाराष्ट्र शासनाचे राज्यस्तरीय द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती यांचे कडून प्रथम पुरस्कार व अकोला जिल्ह्यातून प्रथम क्रमांकाचा पुरस्कार महाविद्यालयास प्राप्त १४ एप्रिल २०१३ रोजी हा निकाल जाहिर. एकूण ६ लाख रुपयाचे पारितोषिक प्राप्त.
- २) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय,

अमरावती येथे विभागरतरीय बी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत सहभाग.

- 3) दि. २२ जून २०१३ रोजी जगदंब शिक्षण महाविद्यालय, कळंब येथे एम, एड, गौखिल परिक्षेसाठी बाह्य परीक्षक.
- 4) दि. २३ जुलै २०१३ रोजी 'विद्यया, घटस्फोटिका, परित्यक्ता व विधुर परिधय गेळाया कशीत समन्वयक. एल. आर. टी. महाविद्यालय, अकोला येथे शिक्षापीठ परीक्षा केंद्रावर राष्ट्रवैदिकधिकारी म्हणून कार्य.
- 5) दि. १५ ऑक्टोबर २०१३ रोजी जागर जाणीवांचा १३-१४ अभियानांतर्गत 'उमळू द्या कळी' या कार्यशाळेचे समन्वयक म्हणून कार्य.
- 6) दि. १८ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'महिल्याविषयक कायदे व मानवी हक्क' कार्यशाळेचे समन्वयक म्हणून कार्य.
- 7) दि. २२ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळेचे आयोजन.
- 8) दि. २४ ऑक्टोबर २०१३ रोजी स्त्री-पुरुष समानतेसाठी 'स्त्री सक्षमीकरण काळाची गरज' या परिसंवादाचे आयोजन.
- 9) दि. २५ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'पथनाटयाचे' समन्वयन.
- 10) दि. २६ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'सुदृढ मानसिक स्वास्थ्य' कार्यशाळेचे समन्वयक ता नात्याने कार्य.
- 11) दि. १२ ते १४ डिसेंबर २०१३ रोजी 'शैक्षणिक साहित्य निर्मिती' कार्यशाळेचे समन्वयन.
- 12) दि. १६ डिसेंबर २०१३ रोजी 'रोजगारसंमिमुख प्रशिक्षण' कार्यशाळेचे समन्वयक या नात्याने कार्यवाहक.
- 13) दि. ६ ते १० जानेवारी २०१४ दरम्यान छत्रसेवाकाळाचे प्रमारी या नात्याने यशस्वी आयोजन.
- 14) दि. १५ जानेवारी २०१४ रोजी सहसंचालक कार्यालय, अमरावती येथे 'जागर जाणीवांचा' अभियानासंबंधी सभेत उपस्थिती.
- 15) दि. १९ जानेवारी २०१४ रोजी खंडेलवाल इंग्लिश स्कूल, अकोला येथे Science Meot safe hands अकोला द्वारे आयोजित कार्यक्रमात परीक्षक.
- 16) दि. २० जानेवारी २०१४ रोजी स्व. सी. सुनंदाताई शं. पुटे आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेचे समन्वयन व आयोजन.

- 17) दि. २७ जानेवारी २०१४ रोजी नानीवाई शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे 'अनुदान मिळणेबाबत' समितीमध्ये हासन प्रतिनिधी म्हणून कार्य.
- 18) दि. ३०, ३१ जानेवारी व १ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत वी. एड. प्रात्यक्षिके परिक्षेकरिता अंतर्गत परिक्षक म्हणून कार्य.

डॉ. मोहन खताळ

- 1) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे विभागस्तरीय वी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेस सहभाग
- 2) दि. १८ जून व २० जून रोजी विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती येथे वी. एड. सीईटी केंद्रप्रमुख म्हणून उपस्थित व कार्य.
- 3) दि. २९ जून २०१३ रोजी नर्मदाबाई वोंडखे अध्यापक महाविद्यालय, तेलहारा येथे सहा. (प्राध्यापक) पदाच्या मुलाखती घेण्यासाठी प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 4) दि. १३ जुलै २०१३ रोजी अध्यापक महाविद्यालय दिवस येथे एम. एड. संशोधन अहवाल मौखिक परिक्षेसाठी बाह्य परिक्षक.
- 5) दि. १५ जुलै ते १७ जुलै २०१३ यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे मूल्यमापन कृतिसत्रासाठी उपस्थिती.
- 6) दि. ५ ऑगस्ट २०१३ रोजी एल.आर.टी. कॉमर्स कॉलेज येथे सहयोगी प्राध्यापक स्थान निश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 7) दि. २७ जुलै २०१३ रोजी जळगाव जामोद येथे सहा. प्राध्यापक पदाच्या स्थान निश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 8) दि. १३ ऑगस्ट २०१३ रोजी शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, बुलडाणा येथे एम.ए. शिक्षणशास्त्र पदवीच्या मौखिक परिक्षेसाठी वडिस्थ परिक्षक म्हणून उपस्थिती.
- 9) सूक्ष्म अध्यापन, नूगोल अध्यापन पध्दती व इतिहास अध्यापन पध्दती ही तीनही पुस्तके विद्यापीठाच्या B. Ed. अभ्यासक्रमात समाविष्ट.
- 10) दि. २ व ३ सप्टेंबर २०१३ रोजी Global Educational

Research Association (GERA) द्वारा आयोजित Work conference on Gandhian thoughts : Globalizations Education हा परिषदेस काठमांडू (नेपाळ) येथे उपस्थिती व सहभाग Collective Wisdom या विषयावरील घर्षत सहभाग.

- 11) दि. १३ सप्टेंबर २०१३ रोजी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे मूल्यमापन विभाग गोपनीय कामासाठी उपस्थित.
- 12) दि. १४ सप्टेंबर २०१३ रोजी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे शिक्षणशास्त्र विद्याशाखेत संचालक समन्वय बैठकीसाठी उपस्थित.
- 13) दि. २२ सप्टेंबर २०१३ रोजी कर्मवीर जयंती निमित्त कर्मवीर गाळराव पाटील एक द्रष्टे व्यक्तिमत्व नावाचा लेख दैनिक सिटी न्युजमध्ये प्रकाशित.
- 14) दि. २३ ते २७ सप्टेंबर २०१३ दरम्यान महाराष्ट्र राज्यातील वी. एड. प्रवेश प्रमाणित करणाऱ्या समितीचे सदस्य म्हणून उच्च शिक्षण संचालनालय पुणे येथे उपस्थित राहून कार्य.
- 15) दि. २८ सप्टेंबर २०१३ रोजी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे वी.एड. शैक्षणिक मानसशास्त्र या विषयाचे लेखक बैठकीसाठी उपस्थित.
- 16) दि. २९ सप्टेंबर २०१३ रोजी स्व. शिगणे कला, यागिष्य, विज्ञान महाविद्यालय, साखरखेडा, जि. बुलडाणा सहाय्यक प्राध्यापक पदाच्या मुलाखतीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 17) जागर जाणीवांचा अभियानअंतर्गत दि. १८ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'महिलाविषयक कायदे व मानवी हक्क कार्यशाळा' कार्यक्रम समन्वयक म्हणून आयोजन.
- 18) दि. २८, २९ व ३० ऑक्टो. २०१३ रोजी शिक्षण संचालक महाराष्ट्र राज्य पुणे येथे वी.एड. प्रवेश तपासणी कार्यक्रम सदस्य म्हणून कार्य.
- 19) दि. २९ नोव्हेंबर २०१३ रोजी कांबे अध्यापक महाविद्यालय, मुर्तिजापूर येथे स्थानिक चौकश समिती सदस्य म्हणून कार्य.
- 20) ICSSR दिल्ली यांच्या तर्फे 'प्रत्यनिक शिक्षकांना (ICT) माहिती संप्रेषण तंत्रविज्ञानाचा उपयोग' हा प्रकल्प मान्य ५ साडेचार लाख रु. ऐवढी रक्कम मान्य.

- 21) दि. २४ नोव्हेंबर २०१३ रोजी DELTA या जर्नलमध्ये Divergent Thinking पर लेख प्रकाशित.
- 22) दि. १५.१२.२०१३ ते १९.१२.२०१३ पर्यंत दशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक वी. एड. अभ्यासक्रम २०१३-१४ बॅचचे दिल्ली, आग्रा, मथुरा, फतेहपुर सिक्री येथे शैक्षणिक सहलीचे आयोजन.
- 23) दि. ०७ जानेवारी २०१४ रोजी शिवाजी महाविद्यालय मोताळा जि. दुलझणा येथे स्थाननिश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- 24) दि. ९ जानेवारी २०१४ रोजी जिल्हास्तरावरील विज्ञान प्रदर्शनीसाठी परिक्षक म्हणून कार्य.
- 25) दि. १३ जानेवारी २०१४ रोजी भाऊसाहेब लहाने आर्ट्स कॉलेज, विंजर येथे स्थान निश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.
- 26) दि. ३०.३१ जानेवारी व १ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत वी.एड. प्रात्यक्षिक परीक्षेकरिता अंतर्गत परिक्षक म्हणून कार्य.
- 27) १ व २ फेब्रुवारी २०१४ रोजी राज्यसेवा पूर्व परीक्षेसाठी केंद्रसंचालक म्हणून कार्य.
- 28) दि. २०.२१.२२ फेब्रुवारी २०१४ रोजी अनिल कावे अध्यापक महा. मुर्तिजापूर येथे अंतिम पाठ परीक्षेसाठी बहिःस्थ परीक्षक म्हणून कार्य.
- 29) दि. २४.२५.२६ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती येथे गोपनीय कामासाठी उपस्थित.
- 30) दि. २५ फेब्रुवारी २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा महाविद्यालय मुर्तिजापूर येथे सहयोगी प्राध्यापक प्राध्यापकाच्या स्थान निश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 31) दि. ५ ते ८ मार्च २०१४ रोजी शिक्षण संचालनालय, पुणे येथे वी. एड. सी. ई. टी. गोपनीय कामाकरिता उपस्थित.
- 32) दि. १२ ते १४ मार्च २०१४ संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती येथे वी. एड. गोपनीय कामासाठी उपस्थित.
- 33) दि. १३ मार्च २०१४ रोजी आर. एस. टी. विज्ञान महाविद्यालय, अकोला येथे प्राध्यापक स्थान निश्चितीसाठी शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थित.

- 34) रयत शिक्षण संस्था - एक वटवृक्ष हा लेख मार्च महिन्याच्या भारतीय शिक्षण या मासिकातून प्रकाशित.
- 35) दि. ३ व ४ मार्च २०१४ रोजी य. व. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथे वी. एड. गोपनीय कामाकरिता उपस्थित.

प्रा. डॉ. संन्या सामुद्रे

- 1) Self concept among B. Ed students of arts & Science faculty हा Research paper शोध संपीका और मूल्यांकन फेब्रुवारी 2013 ISSN NO प्राप्त, अंतरराष्ट्रीय मासिकात प्रसिद्ध.
- 2) ISSN No. प्राप्त मासिकामध्ये "Use of ICT in Teaching learning process" हा संशोधन पेपर प्रकाशित
- 3) १२ एप्रिल २०१३ रोजी श्री. शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे विभागस्तरीय वी.एड. अभ्यासक्रम पुर्नरचना कार्यशाळेत सहभाग.
- 4) दि. ३ मे ते ४ मे २०१३ रोजी प्रबोदय विद्यालय, अकोला येथे महाराष्ट्र व गुजरात या दोन राज्यस्तरीय शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळेत गणित अध्यापन कक्षती व गणित विषयासाठी प्रतिमाने यादिवयावर मार्गदर्शन.
- 5) एप्रिलमध्ये आकाशवाणी अकोलावर 'शब्दलोक' कार्यक्रमाल 'मर्म जीवन्याचे भाग १' या विषयावर भाषण प्रसारित.
- 6) दि. ११ जुलै २०१३ रोजी गुलामनबी आझाद शिक्षण महाविद्यालय, पुसद येथे एम.एड. संशोधन अहवाल मौखिक परीक्षेकरिता बाह्य परीक्षक.
- 7) 'उदयोन्मुख भारतीय समाजातील शिक्षण' समाजशास्त्रीय भूमिका हे पुस्तक प्रकाशित.
- 8) 'महिती संप्रेषण तंत्रविज्ञान व उदयोन्मुख भारतीय समाजातील शिक्षण (समाजशास्त्रीय भूमिका) ही दोन पुस्तके अमरावती विद्यापीठ वी.एड. अभ्यासक्रमात समाविष्ट.
- 9) अकोला आकाशवाणीवर दि. ११ ऑगस्ट २०१३ रोजी शब्दलोक या कार्यक्रमात 'मर्म जीवन्याचे' भाग २ या विषयावर भाषण प्रसारित.
- 10) दि. २७ व २८ सप्टेंबर २०१३ रोजी शासकीय ज्ञान विज्ञान संस्था, औरंगाबाद येथे विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत Reseach paper & proposal writing या

विषयावरील राष्ट्रीय कार्यशाळेत सक्रीय सहभाग.

- 11) जागर जाणीवांचा अभियानांतर्गत दि. २२-१०-२०१३ रोजी आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळेचे कार्यक्रम समन्वयक म्हणून यशस्वी आयोजन.
- 12) जागर जाणीवांचा अभियानांतर्गत 'तियेला माशा नगरकार' पथनाटवाचे दि. २५ ऑक्टोबर २०१३ रोजी प्रभात किडरू व न्यू इंग्लिश हायस्कूल, अकोला येथे सादरीकरण व सहाय्यक कार्यक्रम समन्वयक म्हणून कार्य.
- 13) दि. ९ डिसेंबर २०१३ रोजी आकाशवाणी अकोला येथे शब्दतोफ या कार्यक्रमात 'गर्भ जीवनाचे' भाग ३ भाषण प्रसारित.
- 14) आकाशवाणी अकोला वरून प्रसारित होणाऱ्या शिक्षणाच्या निती या १३ भागाच्या मालिकेसाठी "शैक्षणिक संश्र्विज्ञान व शिक्षण" या विषयावर दि. २६ डिसेंबर २०१३ रोजी रेकॉर्डिंग व रविवार दि. २९ डिसे. २०१३ रोजी ९.३० वाजता प्रसारण.
- 14) दि. २०१३-२०१४ रोजी जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था (DIFT) अकोला येथे 'वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसनात विज्ञान शिक्षकाची भूमिका' या विषयावर संश्र्विज्ञान प्रशिक्षण कार्यक्रमात मार्गदर्शन.
- 16) Role of Teacher in meeting the challenges of education through DISQ हा संशोधनपर लेख A monthly scanner of Trends in education- 'Edu, Tracks या ISSN क्रमांक प्राप्त फेब्रुवारी २०१४ च्या मासिकात प्रकाशित.
- 18) दि. २४ व २५ डिसेंबर २०१३ रोजी Researches In Education या विषयावर झालेल्या National Seminar निमित्त प्रकाशित झालेल्या सोव्हिनिअरमध्ये Researches related to Teaching - Learning हा शोधनिबंध प्रसिध्द

- b) संश्र्विज्ञानाधारित संश्र्विज्ञानात शिक्षकाची भूमिका' हे वीन रिसर्च पेपर प्रकाशित.
- 3) मे, जून व्हा शिक्षक मित्र (ISSN No.) या मासिकात 'पर्यावरण संयर्धन व शाश्वत विकासात शिक्षकाची भूमिका' हा रिसर्च पेपर प्रकाशित.
- 4) दि. ८ जुलै २०१३ रोजी के. एम. असगर हुसेन शिक्षण महाविद्यालय एम.एड. संशोधन अहवाल मौखिक परीक्षेसाठी परीक्षक म्हणून कार्य.
- 5) विस्तारसेवा विभागांतर्गत अध्यापन प्रतिमाने कार्यशाळा दि. २६ व २७ डिसेंबर २०१३ रोजी आयोजन.
- 6) जागर जाणीवांच्या अभियानांतर्गत दि. १५ ऑक्टोबर २०१३ रोजी 'उमलू हा कळी' या कार्यशाळेचे सहाय्यक समन्वयक म्हणून कार्य.
- 7) जागर जाणीवांचा अभियानांतर्गत व विस्तारसेवा विभागाच्या वतीने दि. १२ ते १४ डिसेंबर २०१३ दरम्यान शैक्षणिक साहित्य निर्मिती कार्यशाळेचे समन्वयक या नात्याने आयोजन.
- 8) दि. २२ ते २४ जानेवारी २०१४ रोजी कर्मयोगी वावासाहेब आपोतीकर शिक्षण व अनुसंधान महाविद्यालय, आपोती (खुर्दी) येथे संत गाडगेबाबा अनसुवावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत वी.एड. प्रात्यक्षिक परीक्षेकरीता बाह्य परिक्षक म्हणून कार्य.
- 9) यु. जी. सी. पुरस्कृत "The Social, Political and Historical Aspects of Panchayat Raj" या विषयावरील राष्ट्रीय धर्चासत्रास दि. १९/३/२०१४ रोजी शंकरलाल खंडेलवाल महाविद्यालय, अकोला येथे उपस्थित.

डॉ. आशा धरस्कर

- 1) १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय, अमरावती येथे विभागस्तरीय वी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत सहभाग.
- 2) जून २०१३ ISSN No. प्रमाणित "Contemporary Research In India या आंतरराष्ट्रीय जर्नलमध्ये. "उच्च माध्यमिक स्तरावरील इयत्ता १२ वी च्या विद्यार्थ्यांमध्ये भूत्वाधिकित्त उपक्रमाच्या माध्यमातून मराठी विषयाच्या अध्यापनाची परिणामकारकता तपासणे एक अभ्यास" आणि

डॉ. फु. गौफर्णा मानकर

- 1) दि. १२ एप्रिल २०१३ रोजी शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय अमरावती येथे विभागस्तरीय वी.एड. अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत सहभाग.
- 2) Reserch Anduls and eduvation या आंतर राष्ट्रीय जर्नलमध्ये
- a) संघर्ष का समाधान गांधीवादी विकल्प आणि

- डी. एड. बी. एड. नवीन अभ्यासक्रमाच्या संदर्भात संत गाडगेबाबांच्या तत्वज्ञानाचा विश्लेषणात्मक अभ्यास या विषयावरील संशोधन पेपर प्रकाशित.
- 3) ११ जुलै २०१३ रोजी शाहु महाराज अध्यापक महाविद्यालय बुलडाणा येथे एम. एड. परीक्षा घेण्याकरीता पाठ्य परिक्षक म्हणून कार्य.
- 4) दि. २३ ऑगस्ट २०१३ रोजी होलीग्रॅस फॉन्टॅट अकोला येथे नृत्यस्पर्धेसाठी परीक्षक म्हणून उपस्थिती.
- 5) दि. २७ ऑगस्ट २०१३ रोजी के.के. जोशी शिक्षण महा. अकोला येथे M. A. (शिक्षणशास्त्र) संशोधन अहवाल मौखिक परीक्षा घेण्याकरीता बाह्य परिक्षक.
- 6) दि. २७ व २८ सप्टेंबर २०१३ रोजी छामगाव येथे झालेल्या अखिल भारतीय इतिहास परिषदेतर्गत झालेल्या सेमिनारमध्ये "इतिहास विषयाचे व्यवस्थापन एक नवा दृष्टिकोन" या विषयावर संशोधन पेपर प्रकाशित.
- 7) दि. २७ व २८ सप्टेंबर २०१३ रोजी शासकीय ज्ञान विज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद येथील विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत राष्ट्रीय कार्यशाळेत सक्रिय सहभाग.
- 8) जागर जाणीवांचा अभियानांतर्गत 'तियेला माझा नमस्कार' पथनाट्याचे दि. २५.१०.२०१३ रोजी प्रभात किड्स व न्यु इंग्लिश हायस्कूल अकोला येथे सादरीकरण व कार्यक्रम समन्वयक म्हणून कार्य.
- 9) शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय अमरावती येथे दि. २३ व २४ डिसेंबर २०१३ रोजी विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत राष्ट्रीय कार्यशाळेत सक्रिय सहभाग.
विषय - "मानसशास्त्रीय घाघण्यांशी निर्मिती प्रमाणीकरण व अर्थनिर्वचन कार्यशाळा"
- 10) दि. ७,८,९, डिसेंबर २०१३ रोजी माजी विद्यार्थी संघटनेद्वारा आयोजित IET कार्यशाळेचे आयोजन व समन्वयक म्हणून कार्य. तसेच IET कार्यशाळेत बालमानसशास्त्र विषयाचे तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून उपस्थिती.
- 11) दि. १६.१२.२०१३ रोजी जागर जाणीवांचा अभियानांतर्गत रोजगारप्रामुख कार्यशाळेचे आयोजन व कार्यक्रम समन्वयक म्हणून कार्य.
- 12) आकाशवाणी अकोला घरून प्रसारित होणाऱ्या शिक्षणाच्या मिती या भागाच्या मासिकेसाठी 'सेवांतर्गत प्रशिक्षण' या विषयावर दि. ०३.०१.२०१४ रोजी रेकॉर्डिंग व रविवार दि. ५ जानेवारी २०१४ रोजी प्रसारण.
- 13) दि. १५ जॉनवारी २०१४ रोजी एल. आर. टी. कॉलेज येथे प्रख्यापकांच्या स्थान निश्चिती करिता शासन प्रतिनिधी म्हणून उपस्थिती.
- 14) दि. १६ ते १८ जानेवारी २०१४ या फरलाक्षीत इरीस सत्राचे आयोजन व समन्वयक म्हणून कार्य.
- 15) मार्च २०१३ ISSN No. प्रमाणित आंतरराष्ट्रीय जर्नल्समध्ये पीएच.डी. प्रबंधावर आधारित.
दिदर्भातील स्त्रियांच्या भावनिक परिपक्वतेचा शिक्षणावर होणारा परिणाम एक चिकीत्सक अभ्यास आणि "उच्च माध्यमिक विद्यार्थ्यांची शालेय स्तरावरील ग्रंथालयाचा उपयोग करण्याबाबतची उदासिन्ता - एक प्रायोगिक अभ्यास" असे दोन संशोधन पेपर प्रकाशित.
- 16) जागर जाणीवांचा अभियानांतर्गत दि. २२ ऑक्टोबर २०१३ रोजी आत्मसंरक्षणार्थ कार्यशाळेचे आयोजन व सहाय्यक कार्यक्रम समन्वयक म्हणून कार्य.
- 17) नियमित बी. एड. प्रशिक्षणार्थीसाठी दि. १६ डिसें. २०१३ रोजी कार्यानुभव कार्यशाळेचे आयोजन व समन्वयक.
- 18) जून २०१३ मध्ये कुमारादस्थेतील विद्यार्थ्यांमध्ये जीवनकौशल्ये विकसित करण्यासाठी स्वयंअध्ययन साहित्य निर्मिती व परिणामकारकता या विषयावर MHP सती विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे प्रसन्नव सादर.

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे विविध उपक्रमातील संपादन

प्रशिक्षणाध्याय नाव	स्पर्धा दिनांक	आयोजक	स्तर	स्पर्धा प्रकार
०१ कु. ज्योती चांडक	२० सप्टें. २०१३	दादर माटुंगा सांस्कृतिक केंद्र, अकोला	आ. म. विद्यालयीन	गायन स्पर्धा
०२ कु. मीरा लोथे	२० सप्टें. १०१३	दादर माटुंगा सांस्कृतिक केंद्र, अकोला	आ. म. विद्यालयीन	गायन स्पर्धा
०३ कु. हेमा खेडकर	२० ऑक्टो. २०१३	रा. संत तुकडोजी महाराज पुण्यतिथी महोत्सव गुरुकुंज	महाविद्यालयीन	वक्तृत्व स्पर्धा
०४ श्री ऋषिकेश घोषडे	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
०५ कु. कीर्ती राजत	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
०६ कु. मिनल पानझाडे	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
०७ कु. अलका गवार	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
०८ कु. आरती पवार	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
०९ कु. मीरा लोथे	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
१० श्री रवी तायडे	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
११ श्री प्रकाश घोरे	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
१२ श्री अमोल शेगांवकर	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा
१३ श्री नितीन पडधान	१८ डिसे. २०१३	नेहरू युवा केंद्र, अकोला	महाविद्यालयीन	नृत्य स्पर्धा

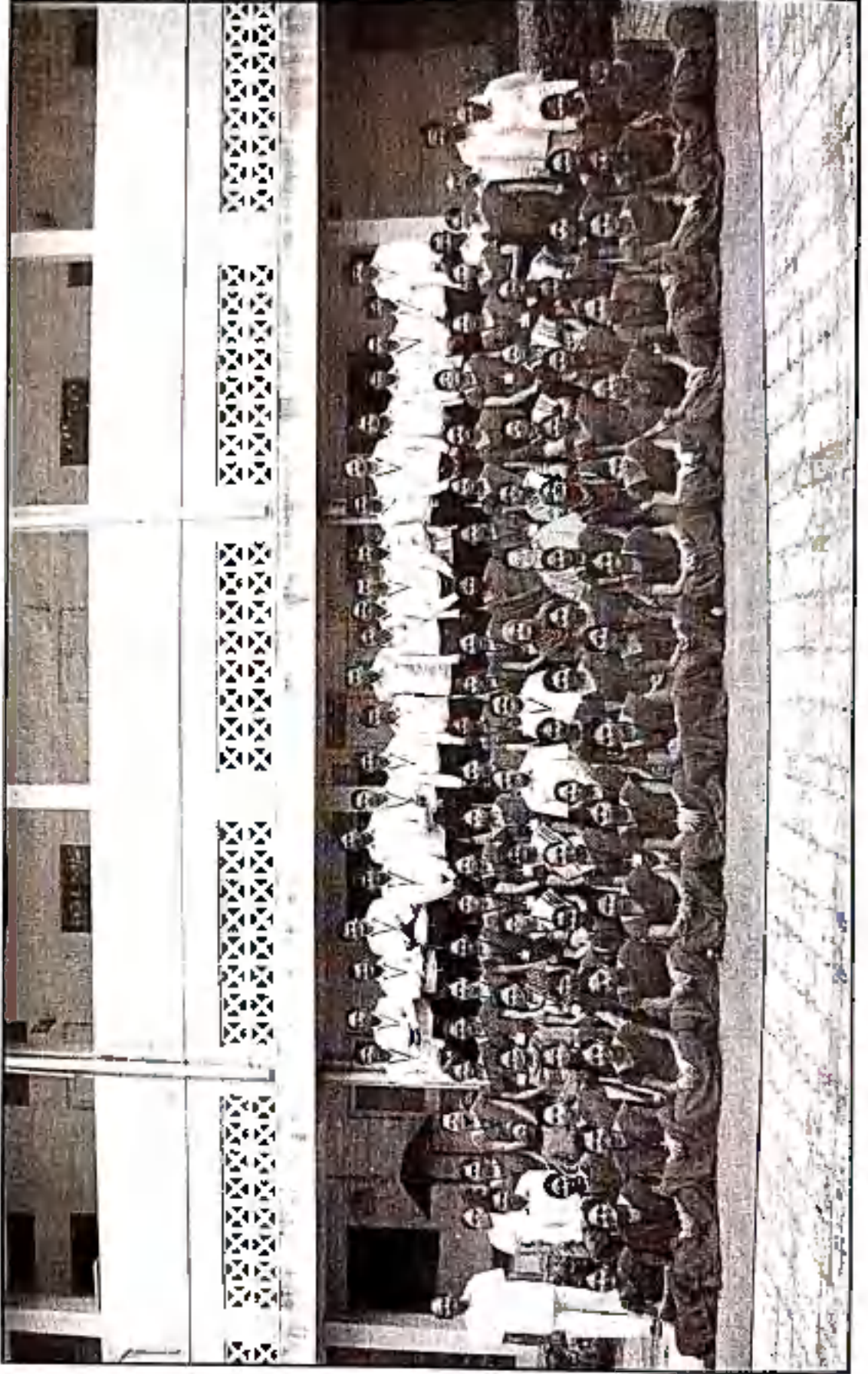
जागर जाणीवांचा अभियान २०१२-१३

जिल्हास्तर प्रथम, विद्यापीठस्तर प्रथम व
राज्यस्तरावरील द्वितीय क्रमांकाचा पुरस्कार

शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अकोला.

सत्र २०१३ - १४

अशी पाखरे येती

१	कु. यैशाली मधुकर वानखडे मु. गोख्हा पो. विडोरा ता. वार्शिटाकळी जि. अकोला मोबा. ९०११४२७७८९		७	श्री अमोल राहुल शेगावकर रेस्ट हाऊस जवळ, रामनगर, पातूर ता. पातूर जि. अकोला मोबा. ९६५७२३३८७०	
२	कु. कीर्ती अनंतराव राजत द्वारा- एस. पी. राजत, शासकीय दूध योजना निवासस्थान परिसर, अकोला. मोबा. : ९६२२९६९८३७		८	कु. ज्योती आशु भगत रा. शिवणी खदान मलकापूर पो. कृषि नगर ता. जि. अकोला मोबा. : ९६५७९६३७३५	
३	कु. स्नेहा विलास वखरे पार्वती सदन, एस. बी. आय. कॉलनी नं. ५, भगतसिंग चौक, लहान उमरी, अकोला मोबा. : ८६९८३२०६२०		९	कु. पल्लवी विनायकराय बारड शांति नगर, मंगरूळपीर बायपास रोड, कारंजा लाड जि. वाशिम मोबा. : ९०११७७९२५६	
४	कु. स्नेहा सुरेश मिश्रा द्वारा- विक्रान्त रमेश शुक्ला, कोठारी घाटिका नं. ३, मोरेश्वर कॉम्प्लेक्स जवळ, मलकापूर, अकोला मोबा. : ८२७५३११७०१		१०	कु. शिल्पा नाना शिंदे प्लॉट नं. ६, नीळकंठ सहकारी सुतगिरणी, एम. आय. डी. सी.-२ मुर्तिजापूर रोड, अकोला मोबा. : ८१४९७८९६७५	
५	पंकज देवराव मालवे मु. पो. यलगांव ता. जि. अमरावती मोबा. : ९५०३८८४२८५		११	कु. प्रीती देवदास भोंग हनुमान मंदिराजवळ, द्वारका चौक, अंजनगांव सुर्जी जि. अमरावती मोबा. :	
६	अश्विनी प्रभाकर खिरोडकर मु. पो. बेलखेड ता. तेल्हारा जि. अकोला मोबा. : ९५२७४०१८७५		१२	श्री विवेक वसंतराव कडू द्वारा- एस. एस. कडू, संध्या कॉलनी गायत्री नगर, कौलखेड रोड, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ८२३७६२२२१९	

१३	कु. शीतल रमेश वानखडे अशोक नगर चौक, वाडेगांव ता. बाळापूर जि. अकोला. मोबा. ९१५८५७३१३७	
१४	कु. कोमल उमेश चौरशिया अशोक नगर, अकोट पैल, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ८१४९२९०३१०	
१५	श्री अभिजित विजय देशमुख मु. पो. बोरगांव मंजू ता. जि. अकोला मोबा. : ९४२२६२४०४२	
१६	कु. अनिता कैलास वानखडे वह्नन नगर, पो. सांगवी बाजार ता. जि. अकोला मोबा. : ९६७३३५२३६३	
१७	कु. रूपाली रामकृष्ण विखार मु. पो. अब्बासपुरा ता. अचलपूर जि. अमरावती मोबा. :	
१८	कु. मेघा नाना तेलकर वार्ड नं. १४, आनंद नगर, मु. पो. नांदुरा जि. बुलढाणा मोबा. : ७३८५७७७१३४	
१९	श्री मनिष वामनराव पाटील नवीन सोनखास बायपास रोड, मंगरूळपीर जि. वाशिम मोबा. : ९९७५९८३३६५	

२०	ज्योती ईश्वर घांडक श्रीवास्तव चौक, डाबकी रोड, कैलास कॉन्व्हेंट समोर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. ९२७२८१३५३३	
२१	श्री रवींद्र मधुकर उगले मु. पो. हळताळा ता. मुक्ताईनगर जि. जळगांव (खां) मोबा. : ८८०६२१६००६	
२२	कु. अरुणा राजेश पेढेकर बारा ज्योतिर्लिंग मंदिराजवळ, रणपिसे नगर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९९२१९७९५७९	
२३	श्री दिपक दादाराय मोहुर्ले मु. पो. पिंपळगांव (सिंध) ता. किन्नवट जि. नांदेड मोबा. : ८२७५५०८११२	
२४	कु. शमसा तबस्सुम गणफारखान आर. बी. कॉलनी, मु. पो. ता. कारंजा लाड, जि. वाशिम मोबा. : ८००७०२८५१९	
२५	कु. प्रतिक्षा सिद्धार्थ लवडे सिड्हील लाईन्स, नाईक नगर, वाशिम. मोबा. : ८०८७१३०३८५	
२६	कु. पल्लवी प्रभाकर धांडे मु. पो. ता. बार्शिटाकळी जि. अकोला मोबा. : ८३९००४०५७३	

२७	कु. प्रियंका यासुदेव शाळत मु. पो. ता. बार्शिट्ठाकली जि. अकोला. मोबा. ९७३०५०९९६१		३४	कु. शहजादी बानो मुलामनबी खान शरीफ नगर, आर. पी. टी. एस. रोड, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. ९९२२८५४६८१	
२८	कु. प्रीती मुन्ना बुंदेले झाबकी रोड, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९८५०९४९८६८		३५	श्री ऋषिकेश रमेश घोपडे मु. पो. महादूर ता. बाळापूर जि. अकोला मोबा. : ९७६४२१३९३५	
२९	कु. ज्योत्सना लक्ष्मणराव भारकर आसरा कॉल्नी अकोट, ता. अकोट जि. अकोला मोबा. : ९७३०६२३०९०		३६	श्री रवी श्रीधर महाले मु. जांभरुण महाली पो. काज (वा.) ता. जि. अकोला मोबा. :	
३०	कु. कविता देविदासराव सोनटके देशमुखपुरा, अंजनगांव सुर्जा जि. अमरावती मोबा. : ९३७३४३५२०८		३७	कु. हेमा रामजी खेडकर काझी पुरा, कस्तुरी घहा हवेली जयळ कारंजा लाड, भि. वाशिम मोबा. : ९९२३२३५४५७	
३१	कु. वृषाली गजानन इंगळे अकोला नाका, बाळापूर ता. बाळापूर जि. अकोला मोबा. : ८४८३८८८६४९		३८	कु. सुषमा नारायण कांबळे अशोक नगर, पिंपळ फैल, अकोट रोड, अकोला मोबा. : ९७५७३१७११९	
३२	कु. स्वाती दिनकर जोगे द्वारा- सूर्यकांत दामोदर देशमुख पेठ, अकोला जि. अकोला मोबा. : ९०२८४७२२०७		३९	श्री गजानन शंभाजी डहाळके मु. एकलारापुर ता. रिसोड, जि. वाशिम मोबा. : ८९७५२०२९१५	
३३	कु. प्रतिक्षा नामदेव खैरे मु. पो. पळसोनी ता. वणी जि. यवतमाळ मोबा. : ९०२८४२५९९३		४०	कु. नीता रूपराव ताले मु. पो. माझोड ता. जि. अकोला मोबा. : ९१५८४३०३१४	

४१	श्री प्रकाश दादाराय घोगरे मु. भरतपूर पो. माझोड ता. बाळापूर जि. अकोला मोबा. ९९७५४७५२०८		४८	कु. नेहा ज्ञानदेव कांगटे साक्षी अपार्टमेंट, रणपिसे नगर अकोला ता. जि. अकोला मोबा. ९४०४९०८२१९	
४२	श्री निशांतकुमार राजेंद्रसिंह बायस भारत बुक डेपो, पातूर ता. पातूर जि. अकोला मोबा. : ८४८३९२८८८७		४९	कु. अश्विनी सुधीर निंबोकर सनी वॅलेस, खामगांव शिशुमंदिर, ता. खामगांव जि. मुलढाणा मोबा. : ९६५७४६२५६२	
४३	कु. नेहा प्रकाश गावंडे विरला रेल्वे कॉलनी, कॉर्टर नं. आर. बी. ॥, ३ युनिट सी, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९७६३४९५५४८		५०	श्री शरद भानुदास खेडकर मु. लोणी पो. रिघोरा ता. जि. अकोला मोबा. : ९७६७७१७३७६	
४४	श्री मनोज विठ्ठल मेश्राम भीमनगर, कारंजा लाड ता. कारंजा लाड, जि. वाशिम मोबा. : ८०९७५६५५०८		५१	कु. मीना रमेश खंडारे रा. वरोली ता. जि. अकोला मोबा. : ९९२१८५२०४६	
४५	कु. फरहीन कौसर सै. असगर अली मोमीनपुरा, सिद्धी ब्लॉथ स्टोअर्स समोर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९८९०६१९४७६		५२	श्री नितीनकुमार अशोक पडघान मु. एकबुर्जी ता. केकतउमरा ता. जि. वाशिम मोबा. : ९०४९५८७९८०	
४६	कु. ज्योत्सना ओंकार मुळे पोळा चौक, जुने शहर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९९७०९२५३५४		५३	कु. दीपाली श्रीकृष्ण नवघरे मु. पो. किन्नखेड पूर्णा ता. जि. अकोला मोबा. :	
४७	कु. मीना प्रकाश दामोदर मु. पो. व्याळा ता. बाळापूर जि. अकोला मोबा. : ९९६०३५५१०२		५४	कु. नौशिम अदिबा फारुख हुसेन मोमीनपुरा जवळ, मोमीनपुरा मस्जिद, अकोला मोबा. : ९९५८०५०३२९	

५१	कु. अमिता दामोदर भोसले गायत्री नगर, मोठी उमरी, गायत्री मंदिराजगळ, अकोला मोबा. ९७६७९३७२६८		६२	कु. छाया युवराज गोंडे मु. पो. निमखेडी बु. सा. मुत्ताईनगर, जि. जळगाव मोबा. ९५६१७६८९१४	
५६	कु. शारदा शालीग्राम शिंगाडे कृष्ण विहार, नक्षत्र टॉवर जवळ, शेगांव-रहाटगांव रोड, अमरावती मोबा. : ८३९०६१३१५९		६३	कु. प्रवाली दामोदर कोयळे मु. पो. हिवखेड, स्वास्थि कॉलनी, सा. तेल्हार जि. अकोला मोबा. : ८८८८३३९५६४	
५७	श्री सागर रघुनाथ निंबोळे कान्होबा चौक, पातूर ता. पातूर जि. अकोला मोबा. :		६४	कु. अलका बाबाराय गवार विजयालक्ष्मी अपार्टमेंट, कौलखेड, अकोला सा. जि. अकोला मोबा. : ९०२१२३०९५२	
५८	कु. स्वाती रमेश कारांगळे मु. पो. तिंत्रय पो. जवळ सा. शेगांव जि. बुलढाणा मोबा. : ९०११४६८११६		६५	कु. श्वेता गिरीधरलाल अग्रवाल वानखेडे नगर, डाबकी रोड, अकोला सा. जि. अकोला मोबा. : ८८५७८८९३१४	
५९	कु. आरती विठ्ठलराय पवार जठारपेठ, केला प्लॉट, ऋषेद हाईट्स, अकोला जि. अकोला मोबा. : ९०११८४५३५५		६६	कु. पूनम प्रल्हाद मोरे स्टेट बँक रोड, बाळापूर सा. बाळापूर जि. अकोला मोबा. : ९४२३८५१३४५	
६०	श्री मंगेश दिलीप इळाळे दस नगर, रिसोड रोड, लाखाळा जि. वाशिम मोबा. : ९५४५२७६०८६		६७	कु. शीतल गजानन तारपुरे मु. पो. घुसर सा. जि. अकोला मोबा. : ९७६४७९८४८७	
६१	कु. पद्मवी पांडुरंग राजूरकर मु. पो. सा. तेलीपुरा सा. नार्शिटाकळी जि. अकोला मोबा. : ७७७४८०८८९९		६८	कु. शीतल नारायण लोखंडे जठारपेठ, अकोला सा. जि. अकोला मोबा. : ९९२३४८४९८७	

६९	कु. विद्या रविंद्र मंडलिक पान अटाई गुलजास्तपुरा ता. अंजनगांव जि. अमरावती मोबा. ९९२३५७०७५४		७६	कु. कांवन अशोक लाहुडकार डी. एम. ४१३०३, विठ्ठल नगर, पारस ता. बाळापूर जि. अकोला मोबा. ९५०३३९५३८७	
७०	श्री अमोल शिवशंकर घोडेकर विधाता हॉस्पिटल जवळ, शांतिनगर, पुसद जि. यवतमाळ मोबा. : ८७९३८७२५८०		७७	कु. माधुरी संजय खंडारे मु. पो. घुसर ता. जि. अकोला मोबा. :	
७१	श्री निलेश प्रकाश सरदार मु. पो. गोरेगांव ता. मुर्तिजापूर जि. अकोला मोबा. : ८४२९२४२२९९		७८	श्री शंकर गजानन डोईफोडे गौरक्षण रोड, तुकाराम चौक, संतोष नगर, अकोला जि. अकोला मोबा. : ८४४६६४६८०६	
७२	कु. रूपाली अंबादास येवले मु. पो. पिंपळगांव काळे ता. जळगांव जामोद, जि. बुलढाणा मोबा. : ८६००७६६८२२		७९	कु. मीरा लक्ष्मण लोथे मु. पो. कान्हेरी सरप ता. बारशिटाकळी जि. अकोला मोबा. : ९५२७०७४२३६	
७३	श्री गोपाल सिताराम क्षीरसागर मु. कुमारी पो. बाभुळगांव ता. जि. अकोला मोबा. : ९९२९८३९३६१		८०	श्री रवींद्र शेषराव तायडे रुपवंद नगर, वाशिम बायपारा, यश बाचनालयाच्या मागे, अकोला मोबा. : ८४०८०५४४८८	
७४	कु. समिन झोबिया अब्दुल हबीब शेख दिपक चौक, अल्पना कॉर्नर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९७६४४९४४३३		८१	कु. सुप्रिया भीमराव यानखडे व्ही. एच. बी. कॉलनी, गौरक्षण रोड, अकोला जि. अकोला मोबा. :	
७५	कु. तुष्णीका कृष्णराव देशमुख मु. पो. वडनेर भोलजी ता. नांदुरा जि. बुलढाणा मोबा. : ९९६०२०५४९९		८२	कु. ममता हौसलाप्रसाद पाण्डेय महसुल कॉलनी, गौरक्षण रोड, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. :	

८३	कु. भावना अशोक थोरात न्यू तापडिया नगर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा.		९०	श्री पवन गजानन लोणकर मु. लोणी पो. रिघोरा ता. जि. अकोला मोबा. ९६८९५९०५७	
८४	कु. मधुश्री रवींद्र मनवर मु. पो. पिंजर ता. वार्शिटाकळी जि. अकोला मोबा. : ९६८९२५६७१५		९१	श्री राहुल राजाराम लोहकरे रंगारहटी वार्ड नं. १३, मु. पो. ता. वाळापूर जि. अकोला मोबा. : ९७३०७७२७६९	
८५	श्री विशाल सिताराम लांडगे मु. पो. पिंजर ता. वार्शिटाकळी जि. अकोला मोबा. : ९९७५८२६२७५		९२	कु. शयनम शेख दस्तगीर मु. शिलोडा पो. सुकोडा ता. जि. अकोला मोबा. : ७२६९०७५७२९	
८६	कु. मीनल दामोदर पानझाडे ९, सुशिला अपार्टमेंट, तापडिया नगर, विल्पा रोड, अकोला मोबा. : ९८८४२८८१२९		९३	कु. लक्ष्मी दिगांबर वन्हाडे हरिहर पेठ, जुने शहर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९५०३३६६७३०	
८७	कु. मोनिका कैलास अग्रवाल भवानी पेठ, लेबर कॉलनी, तारफेल, अकोला जि. अकोला मोबा. : ७३५०२०८५८३		९४	श्री श्रीकांत चंद्रप्रकाश निमकर्डे मु. पो. अडगांव बु. ता. तेलहास जि. अकोला मोबा. : ९४०३०३३२३६	
८८	कु. आफरिन सदफ सै. करामद अली दहीहांडा वेस, जुने शहर, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. : ९८८१४१९९१०		९५	कु. अनुराधा अशोकराव वानखडे मु. पो. सुकळी ता. कारंजा लाड जि. वाशिम मोबा. : ९८८१९९५४०८	
८९	कु. ज्योती अंबादास ढगे मु. पो. वडोदा ता. मुक्ताईनगर जि. कुलडाणा मोबा. : ९६७३२५५९७१		९६	कु. समीना अंजूम मोहम्मद सलिम शेख पायबंगला, मोमीनपुरा, अकोला ता. जि. अकोला मोबा. :	

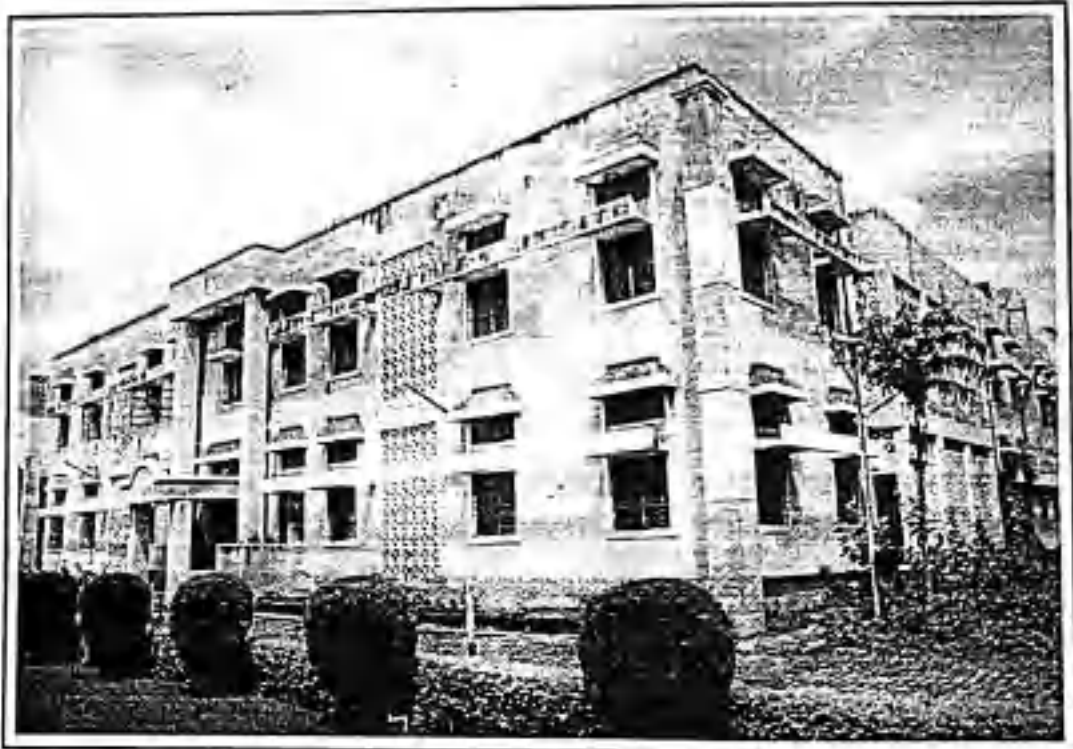
९७

कु. मेहवाशनाज अब्दुल रहेमान शेख
रुबी अपार्टमेंट, कलालघाळ जवळ
दिपक चौक, अकोला जि. अकोला
मोबा. ९७६५०१२२९३

९८

कु. वैशाली राजाराम भिवटे
मु. पो. नायगांव
ता. जि. अकोला
मोबा. : ९५५२४४६४०१

प्रार्थना

ओम्... भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम् देवाः ।
भद्रं पश्येमाक्षभिर्य जनाः ॥
स्थिरै रङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनुभिः ।
व्यशेम देवहितं यदायुः ॥

प्रशिक्षणार्थिनः सर्वे । वयमत्र समागतः ॥
स्मरेम बोधवाक्यज्ञः । सा विद्या या विमुक्तये ॥

या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभवस्त्रावृता ।
या वीजावर वण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना ॥
या ब्रम्हाच्युतशंकर प्रभृतिभिः देवैः सदा वंदिता ।
सा मां पातु सरस्वती भगवती निः शेष जाड्या पहा ॥

आता विश्वात्मके देवे, येणें वाग्यज्ञेतोषावे ।
तोषोनि मज घावे पसायदान हे ॥

जें खळांची व्यंकटी सांडो तया सत्कर्मी रती वाढो ।
भूता परस्परे जडो मैत्र जीवांचे ॥
दूरितांचे तिमिर जावो विश्वस्वधर्म सूर्ये पाहो ।
जो जे वांछील तो ते लाहो, प्राणीजात ॥

विद्यालय हे मंदिर सुन्दर प्रयाग जणू हे प्रज्ञेचे ।
ज्ञान दिवाळी शोभा उजळी प्रसन्न गृह हे विद्येचे ॥
समता, ममता, त्याग, बंधुता, सेवा गुण हे नित्य स्मरा ।
अमृतत्वाच्या जयजयकारा ज्ञान धनाची कास धरा ॥

समर्पितांचे जीवन जगणें प्रतिभारत हा छंद महा ।
तोचि शिक्षक संस्कृति रक्षक ज्ञानदान ही ज्यास स्पृहा ॥
इये भारती ज्ञानआरती उन्मेषांची अर्ध्यफुले ।
अर्पित सजले विद्यामंदिर मांगल्याची ज्योत जळे ॥

या वेदीवर अज्ञातमाचा अहंपणाचा होम करू ।
स्फूर्तिदीप्तीला प्रेरक ऐषा कृतिने विद्यालय सजवू ॥
भगीरथ होऊ हीच प्रतिज्ञा, चैतन्याचा फुलवू मळा ।
देवि शारदा प्रसन्न होवो, साधकास ह्या S तिचा लळा ॥

इथे नित्य व्हावे, सुखी सर्व जीव ।
इथे आयुरारोग्य नांदो सदैव ॥
सदानंद मांगल्य लाहोत सर्व ।
नसो दुःख कोणा, असो शांतिपर्व ॥

ओम्... सहानाववतु, । सहनौभुनक्तु ।

सहवीर्यं करवावहै ॥
तेजस्विना वधीतमस्तु ।
मा विद्दिषावहै ।

ओम् ... शांतिः शांतिः शांतिः ... ॥